

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Danmarks Krønike af Saxo Grammaticus. Første Deel

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Danmarks Krønike af Saxo Grammaticus. Første Deel", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/text/gv-1818_335A_1-txt-root.pdf (tilgået 12. juli 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

I

Danmarks Krønike af Saxo Grammaticus

fordansket ved

Nik. Fred. Sev. Grundtvig,*Præst.

Det siger Beda, den ærlige Mand,
Det er vel-gjort, af hvem der kan,
At skrive Forældres Gierninger alle;
Ere de onde, man maa dem flye,
Ere de gode, dem gjøre paa Nye,
Og dem ingenlunde frafalde!

Riim-Krøniken.

Første Deel.

Kjøbenhavn.

Bekostet af Krønikens Danske og Norske Venner.

Trykt i det Schultziske Officin. 1818.

II

III

Kong Frederik den Sjette

Fredegod og Danekiær

og

Dronning Marie Sophie Frederike

Syster til Dagmar og Dannebod

IV

Majestæterne

Hvem Dannemarks Hjerte og Krone tilhøre

tilegnes i Krøniken

Dannemarks Krands

allerunderdanigst
af
Selskabet for Nordens Oldskrifter
ved

Pram,
Etaatsraad og R. a. D.
Treschov,
Advokat i Høieste-Ret.
Grundtvig,
Præst.

1^v

Her steile ei Klipper, her voxer ei Guld,
Og her har ei Roserne hjemme,
Nei, Danmark, o Konge! har Mai kun og Muld,
Og Minder om Godt ei at glemme.
O! Danmark er lille og Danmark er lav,
Din Stol er en Græsbænk paa Holme i Hav!

2

Af Ask er, o Dannemænds Konge! Dit Spir,
Din Krone en Krands af Kiærminder!
Dit Rigs-Æble ingen Smaragd og Saphir,
Men kun som i Skov man det finder!
O Konge! o kanst Du, for Throner af Guld,
Det være bekiendt, at Din Throne er Muld!

3

O! maa Du ei rødmee i Konninge-Lag,
Ved Dannemarks Krone at bæere;
Ja, blegne for Spiret, som taaler ei Slag,
For Æblet, som Orm kan fortære!
Ak! arved Du, Fredrik! med Konninge-Navn,
Af Konninge-Skiebne kun Konninge-Savn?

4

viDet mener kanskee, hvem der knæler for Guld,
Og kneiser paa Hovmodens Fjelde:
Den Daare, som glemmer, at Mand er kun Muld,
Og Drot ikkun Manden i Vælde;
At Spiret af Staal, om og ildfast det var,
For Nornernes Aande mon' springe som Glar!

5

Men Skjalden, o Konge! maa kalde Din Lod
Den bedste af Kongers paa Jorden;
Slet ikke man vinder med Egg eller Odd,
Men arver kun sælsomt i Norden
Din blaanende Krone, Din graanende Stav,
Og Stolen, som grønnes paa Holme i Hav!

6

Af Muld er Din Throne, thi Hjertet er Muld,
Og Hjertet er Skjoldunge-Stolen,
Naar Heden opløser de Stole af Guld,
Din Muld-Throne grønnes i Solen;
Ja, Konge! Din Græs-Bænk paa Holmene staaer,
Saalænge som Hjertet i Dannemænd slaauer!

7

viiAf Ask er Dit Spir, men for Sceptre af Guld
Det ei sig behøver at skamme:

- Opelsket det er over Mark, over Muld,
Paa Ygdrasills hellige Stamme;
Det grønnes saalænge paa Marken til Læ,
Som Nornerne vande Historiens Træ!
- 8 Dit Æble, o Konge! end sidder og groer
Paa ældgamle Abild i Skoven,
Jeg kalder det Tvistens Guld-Æble i Nord,
Som Frugt af en Kiærne fra Oven;
Afplukkes ei kan det til Glimmer og Pral,
Men Gubber foryngte i Høielofts-Sal!
- 9 Af Paradiis-Æbler, i Bøgenes Læ,
Idunna har plantet en Kiærne,
Af den er oprundet i Skoven et Træ,
I Samfund med Dannemarks Stjerne;
Det groede vildt, men i Tidernes Frist
Indpodet deri blev den hellige Kvist!
- 10 VIII Da skabdes det Æble, og voxde i Løn,
Som haver i Verden ei Mage,
I Arv har det gaaet fra Fader til Søn
I trende Stærk-Odderes Dage;
Ei stikker det, om saa han springer i Flint,
Selv Ormen, som snoer om Midgaard sig trindt!
- 11 Din Krone, o Konge! er deilig og klar,
Sig Himlen deri monne speile,
Og hvo som den slynget om Tindingen bar,
Til andre paa Jord kan ei beile;
Med Staal-Handsker vindes og tages den ei,
Men findes, usøgt, paa Livsaligheds Vei!
- 12 Lyksalig, vi læse, er Kongen forsand,
Naar over ham blomstrer hans Krone!
Og her, i Kiær-Mindernes Fædreneland,
Her haver den Konge sin Throne;
Ja Lykken, som Ordet mon love, er Hans:
Til Krone Han har af Kiær-Minder en Krands!
- 13 IX Paa Græsbænken voxde Kiær-Minderne blaa,
De voxde paa Skjold-Ungers Grave,
Saalænge ei Stol-Konger Arven forsmaae,
De voxte i Rosenborg-Have;
Og Saga, med Løv-Værk, fra Old og til Old,
Afbilder den blomstrende Krone paa Skjold!
- 14 De Billeder alle: de gamle og nye,
De dunkle saavelsom de klare,
Hver Skjold-Ung tilhøre, som skiænker dem Lye,
Og tager paa Scepteret Vare;
Med Kronen de følge, som Krone med Stoel,
Som Klokkerne følge den vandrende Soel!
- 15 Tilegnes maa Dannemarks Konninge-Skjold
Den Skjold-Ung, som Vaabenet eier,
Derfore og Saxo: den Skjold-Mand saa bold,
Det rakde til Valdemar Seier;
Det glemde ei heller Kong Frederiks Præst,
At Kongen i Danmark er Krøniken næst!
- 16 xHvad Saxo og Vedel paa Dansk og Latin
Os meldte, er ei at forgiætte,
Derfore nu kaldes og Krøniken Din:
Høibaarne Kong Fredrik den Sjette;
Med Dannemarks Krone den gange i Arv,
Mens Bøgen har Mai, og mens Eegen har Marv!

- 17 Kong Frederiks Dronning! den ogsaa er Din,
Som Din er og Dannemarks Krone,
Men Saga og kalder med Kongen Dig sin:
Sit Billed paa Dannemarks Throne:
Selv Spiret ei fattes, med Knappen af Rav,
Med Kiærligheds Haandtryk Dig Kongen det gav!
- 18 O kiærlige, kronede, krandsede Par
Paa Dannemarks Konninge-Sæde!
Annammer det Skjold, som fra Hedenold var
Livsalige Skjold-Ungers Glæde!
O! skiænker med kiærlige Blik det en Knag
I Høielofts-Salen hos Dannemarks Flag!
- 19 xIJa, sammen de høre i Alder og Aand:
Fra Skyerne begge tilsammen
Forunderlig faldt i Kong Valdemars Haand,
Til Dannemarks Giærdsel og Gammen;
Der Skjoldet bekrandsede Kongernes Høi,
Nedsvæved derover det hellige Fløi!
- 20 Som Banner, i sex Gange hundrede Aar
Det vaied paa Land og paa Bølge,
Og tit fik vi Bod for de bangeste Kaar,
Med Skjold og med Banner i Følge,
Ja, mens den i Skjold under Dannebrog staaer,
Faaer Dannemarks Løve ei dødeligt Saar!
- 21 Saa elsker, o Ædle! det Liggendefæ,
Med Skjold-Mærker unge og gamle,
Som her under Dannemarks Flag sig i Læ
Til Skjoldborg om Thronen forsamle!
Som Dannemarks Vaaben, dem holder i Stand
Vel Skjoldets i Hjerter udtungede Rand!
- 22 xII De Skjold-Mærker gamle, som Runer paa Steen
Kun dunkelt os Kronen afbilde,
Thi snildt at omgaaes med Pensel og Preen,
Det nemmed vor Hav-Fru kun silde,
Men at det dog altid var Hjertets Attraa
Kiær-Minder at tegne, det kan man forstaae!
- 23 Ja, hvem er i Skoven om Hjertet saa kold,
At Konstens de favreste Værker,
Han valgte for hine Kiær-Minder paa Skjold:
For Krandsen af Dane-Skovmærker,
Som enkelte rundt i Almindingen fandt
Vor Saxo, og sirlig med Silke forbandt!
- 24 Maa briste den Silke, maa savnes den Traad,
Som ret binder Hjarne til Brage;
De Mærker dog vidne om Havfruens Graad
For Frode, for Balder og Krage!
De vidne, de minde om Hjertet i Skjold,
Og Løvernes Kreds-Gang mod Iis-Havets Trold!

Fortale.

efterlade sine Børn det faderlige Huus og et ærligt Navn til Arve-Gods; det er en Lykke, hvorpaa alle fromme og kiærlige Hjerter sætte besynderlig Priis; og naar denne Lykke times et Folkefærd, saa det igiennem Aar-Tusinder kan frit opslaae Paulun i sine Fædres Land, og glæde sig ved deres Ihukommelse, da er det en stor Guds Velsignelse, der aldrig noksom kan paaskiønnes! Dette Sidste er derfor ogsaa en Sjeldenhed, og times kun et Folk, der kiærlig mindes sine Fædre, ærer dem i Livet og takker dem i Graven, alt eftersom vi veed, det er det første Bud med Forjættelse: ær din Fader og din Moder, at det kan gaae dig vel, og du maa længe leve i Landet, Gud gav dine Fædre!

xiv Naarsomhelst vi da undervises om, at der er intet Folk i Verden, hvem denne Lykke og Velsignelse blev fuldeligere til Deel, end Folket som vi kalde vore Fædre, da maa vi allerede deraf strax formode, at det Danske Folk fra Arilds-Tid har med besynderlig Hengivenhed hængt fast ved sine Fædres Land, og æret deres Ihukommelse. At nu heller ikke den Formodning skuffer, det lære vi fornemmelig af Bogen, som her, paa Nye fordansket, begynder at udgaae: af Saxos Bog om Dannemarks Konger og Helte i Fordums-Tid; thi det er ikke dermed Nok, at Saxo giver de ældgamle Danske det Vidnesbyrd, at Intet laae dem mere paa Hjerte, end Forplantelsen af giæve Fædres Navn og priselige Eftermæle, ei heller var et saadant Vidnesbyrd aldeles umistænkeligt; men i hans Bog gaaer Syn for Sagn, denstund vi finde der en mageløs Samling af Fortællinger, hvis høie Ælde er upaatvivlelig for alle Kyndige, ret som en Oldings, der ei blot har sneehvidt Haar og rynket Pande, men en Skat af Minder fra de længst henfarne Dage, som øiensynlig, naar han kommer dem ihu, opløder den blegnede Kind, og opliver det døsiges Øie! Vist nok er den Samling ikke stor, naar vi vil regne efter Længden af det Tids-rum den tilhører, men forunderlig stor maa vi dog kalde den i Sammenligning med, hvad andre Folkefærd, selv vore norske Frænder, veed at fortælle om deres Forfædre i Hedenskabets Tid; og naar vi betænke de mange Anstød for den mundtlige Fortælling, under Tidernes Løb og besynderlige Vendinger, da maa det høilig forundre og inderlig glæde os, at dog Saameget har stridt sig frem igiennem Tidens Strøm, der ellers bortskyller Ord og Sagn som Folkenes Slægter, og udsletter Oldtidens Mærker, ligesaaxvvel paa Folkenes Tunge, som paa hine Klipper, hvis underlige Minde-Tegn og Runer Kong Valdemar den Store omsonst lod efterspore! Ja, med glad Forundring maa vi see, hvor mangt og dyrebart et Folke-Sagn fra Danmarks gamle Dage, der dog vedligeholdte sig, fornemmelig i Riim og Viser, indtil Tiden kom, da Fædrenelandet med Christendom havde annammet Forstand paa Skrift og boglig Kunst, ja avlet og opfostret Mænd, som hin Kong Valdemar den Store, og Biskop Axel eller Absalon, hans Hjertens-Ven og Høire-Haand, og Saxo Grammaticus, den samme Biskops i sin Tid mageløs boglærde og skriftkloge Yndling!

Vel synes det, som vi maatte ønske, at Saxo, istedenfor at skrive Alt paa det fremmede latinske Sprog, havde optegnet de gamle Sagn, og Viserne især, paa Moders-Maalet, thi ligesom det er høist rimeligt, at han kan ikke sjelden have taget Feil af Mening, saaledes er det ganske vist, at Meget staaer utydeligt paa det fremmede Sprog, som paa vort eget vilde været soleklart, og endelig havde det jo været en inderlig Glæde for Dannemænd, at høre paa Moders-Maalet en levende Røst fra de ældgamle, herlige Fædre!

Desaarsag at gaae strængt i Rette med den høiærværdige Dannemand, som med saadan Flid og Fremgang har frelst saamange Snese af vore ypperste Oldefædres Navn og Idrætter fra at nedsynke i Forglemmelse, det vilde imidlertid være høist udansk og usømmeligt, thi det var at give ham Skam til Takke for det dyrebare Mindes-Mærke, han, til Dannemarks udødelige Priis og Ære, opreiste paa Skjold-Ungers Grav-Høi. Dog ikke det alene, men naar vi ret betænke Saxos Vilkaar, og Tidernes Leilighed, og xvi Efterkommernes Tilstand, da maae vi taknemmelig bekiende, at ogsaa heri aabenbarer sig et besynderligt Guds Forsyn til Dannemarks Bedste, ligesom det, i det Mindste fra een Side, giver os et glædeligt Vidnesbyrd om dansk Dygtighed, forenet med det saa elskelige, ret beskedne Sindelag, som altid har udmærket ægte Dannemænd. I hine Dage, nemlig, er det vist, at ikke noget Sprog af alle dem Europas Folkefærd talde, var saa bekvemt for boglig Kunst, og skikket til i Sammenhæng at udtrykke, hvad man om Fortiden havde at sige og fortælle, som det latinske; vort Moders-Maal var det vel endog mindre end somme af de Andres, vi veed at Dansken er endogsaa alt for tilbøielig til at synes ringe om sit Eget, og havde vi da i hine Dage ei faaet en latinsk Dannemarks Krønike, da havde vi i al Fald ei faaet nogen saa god, som den nærværende, og rimeligviis slet ingen. Ja, havde end Saxo eller nogen Anden skrevet en Krønike paa Dansk, da var den dog neppe kommet til os, thi glemde Folket i de paafølgende Mørkets og Søvnagtighedens Dage, selv hvad der saalænge havde været i Folke-Munde: hine Riim og Viser, hvorefter Saxo gik; hvormeget mere skulde da ikke en dansk Bog blevet glemt og forkommet paa en Tid, da hverken Adel eller Almue kunde læse, og Latin var det Eneste, de saakaldte Boglærde fandt det Umagen værdt at læse og afskrive! Nu derimod, da Saxo fortalte Dannemarks Krønike paa de Lærdes Sprog, og det i saa fiin og prægtig en Stiil, at vi endnu maa kalde det et Vidunder, da blev hans Skrift et Værk, hvoraf de danske Boglærde vare stolte, som de glemde og afskrev, om aldrig for Indholdens, saa dog for Latinens og Lærdommens xvii Skyld, og gjorde sig siden, da Bogtrykker-Kunsten var opfundet, en Ære af, at faae præntet og udbredt mellem Fremmede.

Dog, hvorom Alting er, saa var det en glædelig Begivenhed, at, der Kong Valdemar den Anden, med Tilnavn: Seier, var endnu i sin Velmagt, altsaa imellem Aar 1202 og 1223, da fuldendte Saxo sit store Værk i 16 Bøger, og overrakde det til samme Konge, og til den lærde Erke-Biskop Anders Sunesøn, som var blevet den alt da hensovne Biskop Absalons Efter-Følger. Ligeledes maa vi kalde det Glædeligt, at trehundrede Aar derefter, der Christian den Anden var Konge i Dannemark og Norge, da fandtes der en vellærd Præstemand, Fynboen Christen Pedersøn, som sparede hverken Umage eller Bekostning, for at erholde en god Haandskrift

af Saxos Værk, og faae den præntet i Paris, da Bogtrykker-Kunsten var i Danmark dengang endnu i sin Barndom.

Saa blev da Dannemarks Krønike trykt i Paris 1514, og derved i betimelig Tid frelst fra den Undergang, som i de paafølgende urolige Dage kunde lettelig blevet dens Lod; men, saalænge Læsning blandt Folk var saa sjelden, og saalænge Latinen ei var udlagt paa Moders-Maalet, kunde den dog ikke hjælpe mærkelig til at gjenføde eller opfriske Fædrenes Ihukommelse.

Det varede imidlertid ei heller længe, før der blev raadet Bod paa begge disse Mangler; thi kun trede Aar efter Krønikens Trykning var det, at *Morten Luther*, den Guds Mand, opstod i Sachsen, og begyndte: med Ordets Lys at adspredde Pavedømmets Mørke, og med Aandens Sværd at sønderhugge de XVIII Lænker, hvori Menneskehedens Fiende holdt Folkene fangne; og af Luthers seierrige Kamp for Lys og Sandhed udsprang, med utallige, eviggode Følger, ogsaa alt det timelige Gode i Aandens Rige, som for alvorlige Folkefærd er værdt at eftertrægte og ophøie!

Saaledes veed vi, at hvad Luther først og sidst drev paa af alle Kræfter, var at Guds aabenbarede Ord i den hellige Skrift skulde være den eneste Regel og Rette-Snor for de Christnes Troe, og at desaarsag Alle, saavel Læg som Lærd, skulde selv læse Skriften, og randsage deri, om ogsaa de Ting, som Præsterne forkyndte, havde sig saa udi Sandhed; men heraf fulgde, som man seer, nødvendig, baade at Bibelen maatte udlægges paa hvert Folks eget Tungemaal, og at Alle, saavidt som mueligt var, maatte lære at læse.

Da nu Luthers sanddrue Tale faldt ingensteds i bedre jord, end hos de ægte Dannemænd i vore Fædres Land, saa blev og Bibelen, saasnart som mueligt, oversat med Flid paa Dansk og fandt, af alle Stænder, Læsere i Tusindtal. Blandt dem, som gjorde deres Flid baade med at fordanske den hellige Skrift, og opmuntre til dens Læsning, var fornævnte Mester Christen Pedersøn hverken den Sidste eller Ringeste, og eftersom han baade elskede Fædrenelandets Krønike, kiendte den godt, og vidste bedre at skatte dens Værd end de Andre, saa er det ganske rimeligt, hvad os er fortalt af troværdige Folk, at allerede han fordanskede, saa godt han kunde, den Saxos Bog, han havde bragt for Dagens Lys. Vel kom den Oversættelse ei ud paa Tryk, og er formoxixdenlig ei mere til, men kom dog udentvivi til Nytte, thi det var sagtens den, vi veed, der fandtes hos den høivelbaarne Adelsmand og Rigens Cantsler under Kong Christian den Tredie og Kong Frederik den Anden: den fromme, lærde og forstandige Her *Johan Friis*, og der var den i gode Hænder, thi den forstærkede hos samme ædle Herre det inderlige Ønske, at faae Dannemarks Krønike trykt paa Dansk til hver Mands Gavn, og kom just derved *ham* for Øie, som mesterlig fortsatte, hvad her var kun begyndt.

Der var nemlig i de samme Dage opvoxet en særdeles vellærd Dannemand, Her Mester *Anders Søvreisen*, med Tilnavn: *Vedel* eller *Veile*, som Byen hedder, hvor han kom til Verden, og han blev Slots-Præst hos Kong Frederik den Anden. Hin gamle Cantsler, der selv havde lært sin Bog med de Bedste, og, som det bør sig, glemde ei den over Rigens daglige Handel, men øste deraf baade Lærdom og Opmuntring, han var, som man da nok kan vide, en Ven af lærde Folk, og mærkede snart, at Mester Anders Vedel var ei af dem, der fødes alle Dage, men havde seet sig om, ei blot i Roms og Grækenlands, men selv i Dannemarks Historie, og vidste godt, at hverken Po-Floden eller Eider-Strømmen var en Grændse for herlige Bedrifter og skønne Tungemaal. Desaarsag fik den gamle Cantsler, der, som tilbørligt, baade kiendte sit Fædrenelands Krønike godt, og skattede den høit, besynderlig god Villie til Mester Anders, talde tit og gierne med ham om de gamle Sager, laande ham fornævnte Oversættelse af Saxos Bog, og bad ham eftersee, om den ei kunde rettes og hjelxxpes paa Fode til dog nogenlunde sømmelig for Læg-Mand at udtrykke Meningen af Saxos Bog; eller hvis ikke, da selv fra Roden af at begynde og udføre Værket, saa Danmark dog ikke længer skulde have den Skam, at savne paa Moders-Maalet en Bog, der var saa besynderlig skabt og skikket til at gjøre Dannemænd Ære! Vel huede den gamle Oversættelse slet ikke Anders Vedel, ei heller var han lysten efter selv at trækkes med saa farligt og overhaands et Arbeide, som en ny Oversættelse, vel ikke uden Grund, var i hans Øine; vel døde endelig, kort efter, Johan Friis, og dermed syndes Anders Vedel, at det Hele turde vel døe hen; men Anderledes tænkte Dannemarks Riges Hof-Mester: Ærlig og Velbyrdig *Peder Ox*e til Gisselfeld, og biede ei mange Dage efter Johan Frises Jordefærd, før han saa alvorlig, stærkt og eftertrykkelig lagde Anders Søvreisen den Sag paa Hjerte, at han ei længer turde vægre sig, men lovede at gjøre sit Bedste til, at Danske kunde faae at læse, hvad Udlændinger allerede længe havde læst, om gamle Dannemænds ærlige og mandhaftige Gierninger, saa Børnene kunde derved opvækkes til, hver paa sin Plads, at svare til Forfædrenes Priis og gode Rygte, ved at beflitte sig paa allehaande Dyd og Duelighed efter deres gode Exempel.

Saa vel Dette, som meget Andet meer, der vel fortjener at eftersees og betænkes, kan man læse i velbemeldte Mester Anders Vedels Fortale til det store Værk, han hæderlig udførde, hvor man da ogsaa udtrykkelig hører, at Friis og Oxe vare ingenlunde de eneste Adelsmænd, som betragtede Krøniken med kiærlige og klare danske Øine, men at den ypperlige Rigens Cantsler: Her *Niels XXI Kaas*, Raads-Herren *Bjørn Andersøn*, Rente-Mesteren *Christoffer Valkendorph*, samt *Arild Hvitfeld*, der og selv blev siden baade Rigens Cantsler, og Forfatter af en Dannemarks Krønike, at i det Mindste disse vellærde og forstandige Hof-Mænd var af samme Tanker, styrkede tit Anders Vedel i hans Forsæt, og trøstede ham med, at Arbeidet skulde behage alle dem, som dansk Tungemaal forstaae, ja Majestæten selv!

Saa udkom da Fædrenelandets Krønike paa Moders-Maalet Aar 1575, tilegnet og tilskrevet Dannemarks Kong *Frederik den Anden*, Høilovlig Ihukommelse, og det maa Alle, som forstaae det danske Tungemaal, og som vil følge Sandhed, vist bekiende, at samme Værk var baade Krøniken og Kongen værdigt, ja er et Mester-Stykke i sin Tid og i sit Slags, og skal bevare Anders Vedels Navn i priselig og kiærlig Ihukommelse, saalænge Moders-Maalet og Fædrenelandets Historie agtes og elskes iblandt os.

Nu var det til Visse glædeligt, ifald vi turde sige, at Læg og Lærd med begge Hænder tog imod den dyrebare Gave, og at det ypperlige Sæde-Korn, som her med Krøniken udstrøedes, bar kiendelig i Tidens Løb mangfoldig og velsignet Frugt; men det er altid bedst, ihvor det gaaer, at følge Sandhed, og den tilstæder ei at tale saa, men nøder til at melde, at saavidt som man kan skiønne, var det dog ikkun en Deel af Adelen, der ret for Alvor skattede og læste denne Rigens Krønike, og at, kun efter halvtredsindstyve Aars Forløb, nedsank efterhaanden den danske Bog hardtad i ligesaa dyb en Forglemmelse, som fordum dens latinske Mønster.

xxii Over *Tohundrede* Aar er det nu siden, at Anders Vedels Bog blev anden og sidste Gang oplagt, og især i det attende Aarhundrede blev den saa sjelden, og dens Indhold tildeels saa foragtet, at endog Boglærde i Hundrede-Tal levede og døde i Saxos Fædreneland, uden at kaste et Blik derudi, ja vel uden at vide, der var en saadan Krønike til. Aar 1752 udgav vel en Boghandler Noget, som kaldtes en nye Oversættelse af Saxo, men det maa man sige var snarere at kaste Jord paa Dannemarks Krønike, end at opvække den, thi her saae man klarlig, at de Boglærde siden Anders Vedels Dage vare gangne langt mere tilbage end frem, og havde hardtad, som Holbergs Erasmus og Jean de France, glemt deres Moders-Maal, og hvad som altid dermed følger, forloret deres Fædres Aand og Øiesyn. Tør og stiv, og kold og knudret, med Blandings-Gods af allehaande Tungemaal, var denne Oversættelse, som skulde nu afløse Anders Vedels den gammeldags, men ægte danske, fyndige og flydende, muntre og livlige, og siden man nøiedes med sligt et Bytte, er det klart, at man i Almindelighed kun havde slige Bøger liggende paa Hylden, hvor det kun gjaldt om Bindene, hvoraf de nyeste sædvanlig er de bedste.

Saaledes kunde Danmark da glemme og kaste Vrag paa sin eneste Herlighed: Fædrenes livsalige Minde, og inderlig rørende, velsignede og skiønne Efter-Mæle! Indviklede i lutter verdslige Begiærligheder, nedsænkede i Attraae efter Øieblikkets korte, flygtige og for det Meste dyrekiøbte Lyst og Fornøjelse, fordybede, naar det kom høit, i uendelige og for det Meste tomme Grublerier over Tanker, Ord og Gierninger, forlored de Fleste, hvad der er xxiii Sjælen og Livet i den ægte Dannished: hin hjertelige Knyttelse til giæve Forældre og Bedste-Forældre i hundrede Led! Synet for de gamle Dages Herlighed forsvandt, Øret døvedes for Fædres dybe Røst, for Moders-Maalets søde Klang, og de forgangne Dages høie Varsels-Stemme! Med Føie kan man sige, at Fædrenelandet var indvortes opløst og adskilt, førend det ramdes af hine udvortes Ulykkes-Slag, hvorunder vi have seet Banneret synke og Vaabenet slækkes, hvoraf, som efter et Jord-Skiælv, Danmark bæver endnu; med Føie tale vi saa, thi hvad uden Fædrenelandets Krønike: hiint store Dane-Hjerte-Løven-Skjold, kan lægge Broe over Bølgen, og kiærlig i *Dannemarks Navn* sammenføie hvad Havet adskiller! Hvor, undtagen i et kiærligt Minde, og i en levende Ihukommelse af fælleds giæve, priselige Konger og Fædre, hvor, uden der er vel Baandet, som formaaer stærk og fast og levende at sammenknytte Sællandsfar og Fyenboe og Jyde, og hvad vi alle af Naturen nævnes, sammenknytte os som i en Sløife: i et frivilligt, men dog uopløseligt Stalbroderskab til een omvundet Menighed af Dannemænd! Ja! er det kun Hjernespind, hvad heller en sandfærdig Lignelse, naar man, med Øiekast paa hvad der kaldes Danmark, vil sige, at, ikkun ved Kiær-Minder, kan Mai og Poes, Fiol og Lyng forbindes venlig til en faver Krands for Danner-Kongen!

Vel maa det ei dølges, at fra Christen Pedersøns og Anders Vedels Dage, indtil Nu, har Danmark vel neppe nogensinde aldeles været bar og blottet for boglærde Mænd, som flittig syslede med Fædrenelandets Krønike, pønsede vel mangan Gang xxiv paa, og prøvede stundom at skiænke os den i en Dragt, der bedre, end de Gamles, svarede til Tidens Tarv og Smag og Vilkaar; hverken skal vi glemme eller ringeagte slige Dannemænd; nei heller glade lægge til, at Dannemarks Konger for det Meste udnævnedes til *den* historiske Bestilling, hvem der i deres Øine syndes meest bekvem; men siden det er Noget, som trænger til at meldes og fortælles hardtad allevegne, saa er just deraf øiensynligt, at enten har de samme gode Mænd dog ei formaaet hvad man maatte ønske, eller ogsaa har man ingen Lyst havt til at læse hvad man burde, eller der har endelig paa begge Sider været Feil og Brøst, som hindrede en Fremgang og et Udfald, det endnu er Meget værdt at tale om. Det Sidste mener jeg, thi det er sikkert nok, at havde ikkun Mange ret havt Lysten til at kiende og indprænte sig de gamle Dages Billede og Lignelse, da havde de vel fundet Samme, da havde det ei faldet dem for tungt at vænne sig til Stavningen i gamle danske Bøger, da vilde der, om ei for Andet, saa dog for Vindings Skyld, nok været dem, som havde sørget for at Vedels Bog, Riim-Krøniken og andet Sligt var blevet fal; men det er paa den anden Side derfor lige sandt, at om der havde været nok saa mange velvillige Læsere til gode Krøniker, saa vilde næsten alle de, der siden Vedels Dage ere skrevne, dog kun fundet Faa, fordi de gierne enten vare paa Latin, eller dog kun paa et Slags for Lyst ulæseligt Dansk, og svarede før til Ingens end til Alles Tarv.

Vist nok var det en Mand af Vælten, som i Kong Christian den Sjettes Dage skrev en Dannemarks Riges Historie, thi det var *Ludvig Holberg*, den vidtberømte Nordmand med det store xxv Hoved, de skarpe Øine, den rappe Tunge og den skrappe Pen, men ihvorvel man ei skal nægte, han var skaaret godt for Tunge-

Baand, saa er det ligefuldt en Sandhed, at hans Tunge-Maal i Krøniken, i alle Maader var langt mere gammel fransk end gammel dansk, og ihvor skrap hans Pen og var, saa er det derfor heller ingen Løgn, at den dog maatte været ganske anderledes skrap, naar den paa tyve *Blade* skulde, ei som nu affeiet, men udtrykket og udtrykt hvad der er mørkt og sammenpresset nok i Saxos de ti første Bøger!

Der er vel sagtens Mange, som tør mene, at hine Folke-Sagn fra Hedenskabet er, hvad de i Holbergs Øine vare: Feie-Skarn, hvori *Feie-Pigen* i det Høieste kan finde sig en Lomme-Skilling og et Finger-Bølle, og som for Resten maa, jo før jo heller, kastes ud paa Møddingen af Kiærling-Snak og Ammestue-Fortællinger, som det er sanket af; men jeg tør ogsaa mene, at de gode Herrer mene feil, jeg tør spaae, at aldrig nogen Krønike, som overspringer eller lader haant om hine Folke-Sagn, vil vinde Folkets Bifald, og jeg tør forbinde mig til at bevise, at netop det er en glædelig Ting og en herlig Sag. Til at føre et saadant Beviis er imidlertid her ikke Stædet, og det maa da være Nok, reent ud at sige, hvad min Mening derom er, for at Ingen skal sige, jeg vilde, ifald det stod i min Magt, trykke Folket fuldt af gamle, forgiemte Eventyr, som Troes-Artikler! Min Mening er den, at i Hedenskabets Tid, før boglig Kunst kom i Brug, da var det umueligt andet, end at selv hos det mindekjæreste, det meest oprigtige og sanddrue Folk, maatte baade mangan en Mærkværdigxxviihed glemmes, megen Forblanding skee af Navne og Begivenheder i Sagn, der lignede hinanden, og endelig en Deel forvanskes ved uhjemlede Tilsætninger og stundum aldeles falske Rygter og løgnagtige Hjernesvind. Fremdeles mener jeg, at: deels i den urolige, udartede Tid vi klarlig spore mellem Braavalle-Slaget og Christendommens Indførelse, og deels i de følgende Aarhundreder til Saxos Dage, maatte hine gamle Sagn nødvendig baade svinde i Antal, tabe i Reenhed og geraade i en heel Forvirring. At det nu var Saxo umueligt at erstatte det Forkomne, rensede det Grumsede, udmønstrede det Falske, og oprede det Forvirrede, er Noget der falder saare let at begribe, og han havde da kun Valget imellem at forkaste eller optage Alt, og, i det han optog, at følge den Gang der var i Folke-Munde, eller efter sine egne Indfald tage fra og lægge til og sætte om som han syndes. Enhver, som nu vil dømme sundt, skal sikkert finde, at Saxo ei fortjener, hvad han fik saa tit, Skamflikker og Forhaanelser, men mange Tak og stor Berømmelse, fordi han ei vilde gjøre sig selv klogere end han var, lod staae ved sit Værd, hvad han ikke begreb, lagde, som han selv siger, ikke an paa at digte et *rimeligt* Eventyr, men paa troelig at fortælle gamle Ting, og følge Traaden, som han fandt den. Saxo er da angerløs i dette Stykke, og selv da, naar vi nu grandgivelig saa, at hine Sagn var til slet ingen Nytte, saa havde vi dog kun Grund til at beklage Manden, som havde spildt saa megen Flid og Kunst paa ingen Ting; ei derimod Grund til at bebreide ham Noget, thi hvad først lærde Undersøgelser i en mere oplyst Tid kunde vise, det kunde Saxo ikke forud vide, og burde derfor xxviiiikke overile sig med Fordømmelsen, men sige hvad han havde hørt, og saa lade Efterkommerne dømme.

Men, hvem er saa uforstandig eller hjerteløs, at han for Alvor kunde ønske hine danske Folke-Sagn overantvordede til Forglemmelse, og saaledes fradømme dem alt Værd, selv det at lade sig høre! Hvem tør nægte, at selv om der aldrig havde været en Skjold og Hjalte og Rolv Krage, Folke og Uffe hin Spage, Amlæt og Erik den Veltalende, Sigrid og Signe til i Verden, saa vare dog hine mageløse Sagn om dem vel værd at høre, ja at glemme og indprænte sig, aldenstund det dog var elskelige, lærerige Lignelser, som kunde dybt og sødt bevæge Hjertet, og som vi maatte ønske, i en rensset og forklaret Aand, at see udtrykte og udtrykke selv i Verden! Er det nu imidlertid saa, som en grundig Eftertanke over de menneskelige Vilkaar vist skal bevise, at *saadanne* Sagn umuelig kan opstaae, elskes og glemmes hos et Folk, der ei havde Hjertelag til at gjøre, hvad de melde, samt at et saadant Hjertelag umuelig kan findes, uden at tee og yttre sig i tilsvarende Handlinger, efter Tidernes Vilkaar og Leilighed, saa er det, mener jeg, en afgjort Sag, at i det Mindste, hvad man ikke andensteds finder at have saa kiærlig begivet sig, og at være saa rørende fortalt, det er og sikkert skeet i Danmark, hvor det fortælles, om Sagnet end tager nok saameget Feil i Henseende til Navn og Tid og andre Bi-Omstændigheder. Fremdeles tør jeg sige, at var der ikke andet Mærke paa de gamle Sagns Troværdighed i *Hoved-Sagen*, saa burde vi kalde det Vidnesbyrd nok, at de, som Enhver kan føle hos sig selv, stemme Sindet til xxviiiKiærlighed og Sanddruehed; thi var de desuagtet vitterlig opspundne paa Bedrag, da maatte Sandheds Aand havt Velbehag i Løgn, og det er, som vi alle veed, umueligt! Her er, som sagt, ikke Stedet til udførlig Beviisning, da der ellers var meget at sige til Forsikkring om Sagnenes Ægthed og faste Grundvold, men disse Par Ord fandt jeg nødvendige, for baade at paaminde om, hvor uforsvarligt det er, at bryde Staven over de herlige Oldsagn, og hvor langt det er fra mit Ønske, at indbilde Nogen, man kan fæste Troe til saa blandet og tit forvirret en Tale, som til et Evangelium. Kun derfor vil jeg ogsaa udtrykkelig tilføie, at det var saare ønskeligt, ifald vi kunde rette, rensede og forklare Saxo, saa Alt kom paa sin rette Hylde, og sit rette Sted, og kun fordi vi ikke kan det, men føle dog, at hine Fortællinger, selv som de findes, kan gavne og glæde retsindige Dannemænd, samt at først da vil Rettelsen og Forklaringen lykkes, naar Sagnene atter blive almindelig bekiendte, yndede og giennemtænkte, kun derfor maa vi nøies med at give hvad forhaanden er, lade Hver om disse Ting troe hvad ham tykkes, og sige:

Hver nyde, som han nemmer,
Da Ingen skeer Uskiel!
Hil være Den, som giemmer
Det gode Gamle vel!

Heraf seer man da Hensigten med denne ny Fordanskning af Saxos Bog, og hører, at vi ingen Krønike har faaet siden, som kunde gjøre den overflødig, men nævne maa jeg dog to Dannemænd, hvem den Ære tilkommer at have i de for Fædrelandets Krønike ulykkeligste Dage, dog hos en Deel vedligeholdt eller

vakt nogen Kiærlighed til den, og Opmærksomhed paa de gamle herlige Sagn, det var *Suhm* og hans Yndling: *Frederik Snedorf*. Paa en Tid, da man stod Fare for, over det nærværende Øieblik, med alle dets glimrende Luft-Kasteller, aldeles at glemme de gamle Dage, da indtoges Snedorf af deres favre Skikkelse, og stræbde, som Lærer ved Høiskolen, igien at indtage de yngre Boglærde for samme; hans Liv var som et *Stjerne-Skud*, hans Ord var kun halvt, og fik snart aflydt, men fandt dog en Gienlyd i mangel Ungersvends Hjerter, som aldrig ganske hendøde. Fra alle Sider tør jeg sige, at denne Bog som her udgaaer, var ei udkommet, dersom ikke Snedorfs Forelæsninger over Fædrenelandets Historie, paa Tunge og paa Tryk havde ligesom banet den Vei, og uagtet de ingenlunde kunde træde i dens Sted, fortjene de ikke desmindre, hæderlig og venlig, at nævnes i dens Fortale.

Nu at tale vidt og bredt om min Deelagtighed i denne Bog, er ei min Lyst, og jeg saae helst, man vilde og man kunde aldeles glemme mig i den, men Noget bør jeg dog vel sige om Anledningen til, at jeg tog mig Arbeidet for, og om den Side, hvorfra jeg ønsker det maatte betragtes.

I mange Aar har det været mit Ønske og Forsæt, engang, vilde Gud, at skrive en Dannemarks-Krønike, som kunde læses med Lyst af Høie og Lave, Læge og Lærde, saamange som elskede Fædrenes Ihukommelse, og det klare, jævne, uforkunstlede Moders-Maal; men immer blev det kun ved Ønsket og Forsættet, xxxdeels fordi min udvortes Tilstand ikke var derefter, og især fordi Arbeidets mange Vanskeligheder afskrækkede mig. Den uovervindeligste af dem alle var i mine Øine den, at hitte Rede i de gamle Folke-Sagn, som min Samvittighed hverken vilde tilstæde mig at forbigaae, eller at behandle efter eget Tykke, og kunde denne Vanskelighed ikke borttryddes, da kunde jeg heller aldrig komme til at begynde. Saaledes stod eller rettere henlaae Sagen til i Foraaret 1815. Jeg havde lovet Selskabet for Norges Vel, hvori jeg af Hjertens Grund var Medlem, at forbedre den gamle Oversættelse af Snorros Konge-Krønike, og var med dette Arbeide alt kommet over Midten af Hellig-Olavs Saga; men da faldt det mig som en Steen paa Hjertet, at jeg sad der og udtømde mine Kræfter over Norges Krønike, der nu ikke længer kiærlig sammensmeltede med Dannemarks, medens denne laae, tildeels ukiendt og uændset, tildeels ogsaa miskiendt og forhaanet! Fædrenelands-Kiærligheden vaagnede med en mig hidindtil af Erfaring ubekiendt glødende Ild og seierrig Vælde i mit Bryst; sønderrive det *historiske* Baand mellem Dannemark og Norge, som fra Barnsbeen gjorde Eet i min Forestilling, det hverken kunde eller vilde jeg, men til at *skielne* bestemt imellem Dansk og Norsk havde ikke Sværds slag men lisslag nødt mig, og jeg kunde nu ei bære det over mit Hjerter, at udgive Snorros Krønike, med mindre Saxos kunde følges med! Vel gjorde jeg et Overslag paa Tiden, det vilde koste mig, hvis Uefterrettelighed kun min Varme for Sagen, der laande Arbeidet Vinger som kun Ønsket havde, kan forsvare; men dog ansaae jeg Tiden for lang og Umagen for stor nok, til ei at lege med, og xxxiforesatte mig desaaarsag snart, at standse, til jeg saae, om det var rimeligt, at Nordens Krøniker, i min Fordanskning, vilde finde kiærlig Modtagelse paa Marken og paa Klippen. Selskabet for Nordens Oldskrifter, som dannede sig i den Kiøbenhavnske Afdeling af Selskabet for Norges Vel, eller bestemtere: af Sammes Levninger, bifaldt mit Forslag at udgive en Prøve, med hosføiet Indbydelse til, ved frivillige Bidrag, at bekoste Værket, og Prøven udkom endnu samme Aar.

At nu Prøven virkelig vandt Manges Bifald, derom vidne ei alene de Penge-Bidrag, som dog, med Hensyn baade paa Tid og Omstændigheder, og paa Selskabets aldeles ukunstlede, i Manges Sprog ukloge, Fremgangs-Maade, afgive et temmelig gyldigt Vidnesbyrd, men derom vidner tillige hvad boglærde Mænd i Dannemark og Tydskland have offentlig sagt, thi at jeg ellers er hos dem intet mindre end høit anskrevet, behøver jeg ei at forsikkre, og at man desuagtet har fundet meget at rose, og kun lidt at dadle, kan man selv forvisse sig om.

Under saadanne Omstændigheder blev det min Skyldighed at fortsætte, og, vil Gud, fuldføre Arbeidet, hvis Besværlighed jeg vel har siden faaet stærkere at føle, men som jeg ogsaa daglig lærer bedre at lade vederfares den Ret, at det lønner rigelig Umagen det koster, endog blot ved den Kundskab, Indsigt og Styrke saavel i Moders-Maalet, som i Fædrenelandets Historie det yder og skiænker mig. Haabe tør jeg ogsaa, at man ei skal finde hvad jeg her fremlægger, slettere end Prøven, og den er her min Maale-Stok, thi et feilfrit og fuldkomment Arbeide veed jeg godt det er xxxiilangt fra at være, men mine Landsmænds Fordringer maae ikke overstige mine Kræfter, som de lagdes for Dagen i Prøven man bifaldt. Jeg har Grund til at troe, man ei vil finde min Oversættelse uværdig til, for det Første at afløse Anders Vedels, samt ei uskikket til at forberede en bedre, og videre gaaer hverken mit Ønske eller Haab. Spørger Nogen derimod, hvorfor jeg, med al den Roes jeg lægger paa Vedels Oversættelse, dog er aldeles veget fra den, og har ei heller stræbt at følge og forbedre den, da er mit Svar, som Frodes, at Bødning er altid Lapperie, og at Skam skulde vi faae paa vore Fingre, om vi, efter snart halvtredie Aarhundredes Forløb, ei kunde føre Pennen skrappere og jævner i Moders-Maalet, fornemmelig i ubunden Stiil, end hine Dages bedste Skrivere! Det er med slige gamle Bøger, som med gamle Kar af Guld og Sølv, skal de forbedres, maa de *smeltes* om, og hæve sig som en Phoenix af Asken igien; kun da kan den rette Lighed vindes, kun da kan Bøgerne vorde, hvad de, som Udtryk af forskiellige Tidsrum bør være: adskilte efter Bog-Staven, men i Aanden forenede!

Hvad nu i Særdeleshed Versene angaaer, da nøiedes Vedel med, hvad *da* vel ogsaa var det Klogeste, i fyndig Korthed at angive deres Indhold, men liden Gavn og Glæde havde vi af al den Rimen, her har siden fundet Sted, om vi nu ikke kunde rime Meningen af de latinske Vers lidt kiønt paa Moders-Maalet, da Saxo fordem, hvad der var langt sværere, formaade saa net paa Romersk at omskrive vore gamle danske Riim.

En Prøve derpaa gjorde Biskop *Laurids Thura*, som er indbundet i Oversættelsen af xxxiiii1752, og burde skiæres ud deraf igien, for ei at begraves med den, men uagtet de Riim kan lade sig læse, og ere imellem ret ægte Danske, saa svare de dog i det Hele ei til de Fordringer, man enten paa Latinens, Danskens, eller Rime-Kunstens Vegne, kan nu med Føie gjøre, saa jeg maatte bryde mig en egen Bane, og lade Kyndige afgjøre med hvad Held det skedte. Nu gjordes der, da Prøverne kom ud, vel nogle faa Udsættelser paa min Maneer, men hverken kunde jeg overbevise mig om deres Rigtighed, ei heller have nogen grundet Formodning om, at den som gjorde dem, forstod sig bedre end jeg selv paa Riim og Poesie, jeg maatte altsaa fare fort, som jeg begyndte, og indskyde Sagen under høiere Kiendelse i sin Tid. Herom er da end kun det at sige, at hvis det engang, efter lovligt Vidne-Forhør ved mit rette Værne-Thing, skulde befindes, at jeg ikke blot, som menneskelig Skrøbelighed, og stundum min Vankundighed medfører, har alt imellem taget Feil, men at jeg i det Hele har misbrugt den Frihed, der ellers er ei blot tilladt men høist nødvendig, naar Billed-Blomster skal omplantes, ei til at gaae ud, men til at blomstre og dufte paa Nye; finder man, siger jeg, at den Frihed er misbrugt, som her, hvor alt een Omplantning, og det fra Have i Potte, havde fundet Sted, var dobbelt nødvendig, da kan det være slemt nok for mit Efter-Mæle, men Saxos Læsere har dog ei Føie til at klage, naar kun mine danske Vers ei ere slettere end de latinske, og ei indsmugle Noget, som er forbudt i Historiens derom gjorte Forordning. For Resten beroer Vurderingen af slige Oversættelser paa *Synet*, jeg kan vist nok see feil, men det kan Fleer end jeg; et dansk poetisk Øie xxxivtør jeg tiltroe mig, og har da Stemme, hvor det gjælder om danske Skildringer og Riim.

Uvis er jeg om, *hvorvidt* det her er passeligt, at tale om, hvem der ved denne Leilighed, da Talen var om Skillingen og Nordens Krønike, har klarest viist, at denne var dem kiærere end hiin, men da den Ting vil bedst afgjøre sig selv ved det offentlige Regnskab for Bidragene, som det er Selskabets ueftergivelige Skyldighed at aflægge, saa mener jeg Ingen at gjøre Uskiel, ved blot at sige, hvad der ei kan tvistes om, at *Studenterne* saavel i Dannemark som Norge har uden Sammenligning i Forhold givet Meest, og at, kunde det, trods Fædrenes deilige Ordsprog, være et Spørgsmaal, om Kongen og hans Æt er *Adel*, da kunde jeg, trods enkelte Undtagelser, let fristes til at sige om Dannemarks Adel, at den nok i de sidste Tider maatte have taget megen Skade paa det gode Øie til Fædrenelandets Krønike, som den sees at have for dum holdt, paa gammeldags Sprog, for sit Privilegium! Nu er det derimod bedst at sige, hvad Sandhed er, at uden kraftig Understøttelse af *Dannemarks høie Adel*, vilde Foretagendet aldeles strandet, og findes her ei derom nærmere Beskeed, da er det kun, fordi det rette Sted er foran Norges Konge-Krønike, og bag i Dannemarks. Saameget bør imidlertid vel alle vegne mindes, at saasomt Kong *Frederik den Sjette* hørde, at Krønikernes Oversætter var for tungnem til at lære Skialdene den fri Kunst af, at nære sig foruden Leve-Brød, da saae man flux en ny Stadfæstelse paa, at ligesom Historien har, naar det gjaldt om Dane-Konger, hidindtil vidst xxxvRaad for Uraad, saa pleie ogsaa *Disse*, naar det gjælder om Historien, at vide Sligt, og at hvad Godt et Konge-Ord kan skabe, er aldrig længe Danmarks Savn!

Nu at laane Krøniken min Part i Dannemarks Tunge, til klarlig og trohjertig at udtrykke og fortælle *disse* Sandheder, som i alle Tidsrum finde deres Stadfæstelse: dunkelt men dybt i de ældste Dage, nærmest og klarest i de sidste, eller det Samme med andre Ord: at skrive en *folkelig* Dannemarks Krønike, det er jo ligefrem den Taksigelse til Majestæten, der afbetaler bedst paa Gielden, og, som sagt, det var mit Forsæt længe førend jeg fik andet Levebrød end mine Fædres at takke Danner-Kongen for; om det skal times mig, er heel uvist, men at det immer vorder stærkere mit Ønske, veed jeg godt. Det er saaledes min Betænkning, fra Knud den Sjettes, og fra Hakon den Gamles Dage, saa godt jeg kan, at fortsætte Dannemarks og Norges Krønike, men hvad den første angaaer, er der een Omstændighed, som gjør mig tvivlraadig, og hvorom jeg ønskede at vide mine gode Landsmænds Tanker.

Det blev før anmærket, at Folke-Sagnene fra Hedenskabets var vi tvungne til at give, som de findes, da vi ei formaae at give noget Bedre, og det som findes dog er vel hundredetusinde Gange bedre end Intet. Anderledes forholder det sig derimod, som alle Kyndige maa sande, hvad Tidsrummet *efter* Kong Gorm den Gamle og Harald Blaataand betræffer, hvorom Enhver kan overtude sig, ved blot at kige ind i den blandt os amindelsesværdige *Peder Frederik Suhms* udførlige Samlinger til Dannemarks Historie. Nu synes det mig ufornuftigt, ja vel uforsvarxxxvligt, at række Menig-Mand en slettere Fædrenelands-Krønike, end vi kan afstedkomme, og jeg troer, det var Pligt og en Kiærligheds-Giærning, *forsaavidt* man kan være sikker i sin Sag, at rette Saxo, hvor han farer vild, at lægge til, hvad Godt vi har af andre gode Venners, og skiære bort, hvad der kun fylder, men ei feder. Jeg seer heel vel, hvor *betænkelig* en Sag det er jeg her berører, og hvor vanskeligt det er med Sligt at *ramme* Maade; men hvo Intet vover, Intet vinder, og aldenstund det er bekiendt, hvor høit jeg ærer og beundrer *Saxo*, hvor nænsom jeg er over alt det Gammeldags i Dannemark, og hvor vantroe jeg er ved Indvendinger imod vor hjemmegjorte Krønike; saa tør jeg troe, der vovedes ei Stort, thi vandt man ikke Meget, saa tabde man vist og des Mindre.

Dog, for at forebygge de Feiltagelser af Meningen jeg kan, vil jeg endnu lidt nøiere forklare mig.

Langt fra min Hensigt er det, at gjøre Krøniken vidtløftig, meget mere vilde jeg indknibe den, hvor den kan være blevet det, fordi Saxo levede, og Biskop Absalon var Hoved-Hjulet, i Kong Valdemar den Stores Dage, og nu mener jeg, at naar det Rum, som herved vandtes, blev fyldt med sammentrukne vigtige Fortællinger, som fattes, da var det en dobbelt Vinding. At jeg herved *fornehmelig* har Øie paa den herlige og indholdsrige Knytlinge-Saga, veed dens Bekiendtere nok, men jeg vil dog anmærke det, baade fordi det

er især den, som har lært mig, hvad der fattes hos Saxo, og fordi det er klart, at maa den ikke indfældes i Saxos Bog, da bør den dog, hvad der er meget mere ubekvemt, indheftes efter den.

xxxviiAt det just ikke haster med Beslutningen, det seer man nok, siden jeg her kun leverer Halv-Parten af de gamle Folke-Sagn, og faaer vel neppe ad Aare Magt med Meer end Resten, da jeg i Aar har lært at gjøre en Dyd af en Nødvendighed, og følge Farimags-Veien; men man kan for Resten, netop naar man om Ovenstaaende er uenig med mig, være ganske rolig, thi jeg har lovet at oversætte Saxos Bog, som den er, og kan jeg ikke, hvad der er heel vanskeligt, forsikkres om, at det er omtrent med alle dens gode Venners Minde, skal jeg vist bare mig for at bryde Løftet, hvordan det saa end i Øvrigt gaaer med mit Forsæt.

Nu veed jeg ikke, mine Læsere ved denne Leilighed kan have Meer at spørge mig med Føie om, end: hvad man veed om Manden for det Hele, om *Krønicens Forfatter, vor udødelige Landsmand: Saxo Grammaticus?* men hertil maa jeg svare: ikke Meer end netop hvad der ligger i Spørgsmaalet, og uagtet det er ikke Lidet, maa man tilstaae, det er dog ei heller Stort, at være *deres* Landsmand, som man glemmes af, til Tak for sine gode Gierninger, saavel som *deres*, man har flittig skrevet til, men læses ei, foragtes og forhaanes heller af. Dog, Lands-Mandskab er tit en tvungen Sag, og i hvor lidt vi veed om Saxo, veed vi nok, at *deres* Ven og Frænde var han ikke, som skreve ypperlige Landsmænds Liv og Levnet ind i Glemme-Bogen, saalidt som *deres*, der kappedes med Muus og Møl om at fortære Mindes-Mærket, og blive Efter-Mælet kvit, som han gav Danske Folk. Det er med andre Ord: man kan nok vide, at Saxo var født og kommet af skikkelige Danxxxviiiiske Folk, thi Æblet falder ikke gjerne langt fra Stammen, og dermed rimer det sig godt, hvad han har selv betroet os, *som en vitterlig Sag*, at baade hans egen Fader, og Fader for ham, en Mand saa troe som Guld, havde tjent med Æren i Kong Valdemar den Stores Høvdingsgaard og Leir. Om man har kaldt hans Fædre *Adelsmænd*, er ikke meget vigtigt, aldenstund der i hans Daad gaaer Syn for Sagn om hans *Velbaarenhed*, som nok er meer, end man kan sige om de Fleste, der har sexten Ahner, men det er ellers ogsaa ganske rimeligt, at han var ei den Første i sin Slægt, som gjorde Noget, der af Dannemænd blev agtet Navn og Ære værd, og derfor kan man gjerne troe det Rygte, at han var adelsbaaren, og havde *Lange* til sit Binavn. Hvad som end meer bestyrker dette, er deels at han vel neppe vilde kaldt det *vitterligt*, at hans Fædre tjente Kong Valdemar i Feldten, hvis de ikke havde været Høvedsmænd, og deels at i samme Konges Krønike omtales en tapper Skibs-Høvedsmand ved Navn Tue *Lange*, som vel turde være af Slægten. Fra hvilket Landskab i Dannemark Saxo endelig forskrev sig, det skal man ikke mærke paa den Krønike han skrev, og det er Hoved-Sagen; men for Resten er det ganske troeligt, hvad de Gamle melde, at han var en *Sællandsfar*, kun maa jeg tilføie, at et gammelt Rygte gjør ham dog ogsaa til en *Jyde*, hvori der og kan være Noget; thi det er meget mueligt, at hans Farfader har været en Jyde, som, da han traadte i Kongens Tjeneste, har opslaaet sin Bopæl i Sælland, og det er ganske rimeligt, at den Mand der blev *hele* Dannemarks Riges upartiske Historie-Skriver, var lidt i Slægt med xxxixFolket allevegne. At Saxo var Dom-Provst i Roeskilde, har man vel ogsaa sagt, men uagtet han, for Lærdommens Skyld, kunde godt været Bisp, saa sad han dog nok ikke nær saa høit paa Straa, thi, var det end sagtens kun af Høflighed, at han kaldte sig Biskop Absalons *ringeste* Tjener, saa betyder det dog nok, at han stod i samme Biskops Tjeneste, og har, saavidt man kan stave og lægge sammen, været hans Klerk eller Huus-Capellan og Haand-Skriver; men derfor kan det gjerne være sandt, hvad og er sagt, at han hviler sine Been i Roeskilde Dom-Kirke, thi det synes ikke meer end billigt, at Dannemarks Konger deelde deres Grav med ham, som havde deelt sit Liv med dem.

Dette er da Alt, hvad man veed om den Mand, hvis Fødsels-Aar og Døds-Dag er ubekjendt, som Folkets, hvis Krønike han skrev! Ja vel, men er det ikke store Ting, naar man veed, at med det samme Folk er han *udødelig*: udødelig, som den Kiærlighed, der skabde Folket, avlede de herlige Bedrifter, opglødede Rimerne til mindelige Kæmpe-Viser, bevægede Klerken til at hellige Fædrenes Ihukommelse sit store Pund, sin Lærdom, Tid og Flid, førde hans Pen paa Rosen-Blade, som en Kiærminde-Pensel, dypet i Saft af Fioler; gjemte hans Bog som en Helgen-Levning, opvakde den af Døde, og skal, det haabe vi til Gud, med immer klarere Lysning beskinne den paa sand Histories og Fædrenelandets forenede Alter!

Man kaldte ham *Grammatiker*, og det bemærker ikkun Lidt af hvad han var, thi det bemærker gjerne kun en ordklog Mand, endog for det Meste en Bog-Orm, men det betegner og xlBetyder dog meget meer om ham, naar man betænker, at han er udentvilt *den Eneste*, man giennem hele Middel-Alderen har villet hædre med det Tilnavn, thi da betegner det, hvad Sandhed er, at han i al den Tid har ingen Ligemand blandt alle dem, som førde Ordet. At det var ikke Danske blot, der dømde saa, og at det ei var Barbariets Mørke han havde sin Anseelse at takke, det maae vel de, som ikke selv har Øine til at see det, slutte af den Roes, en saa belæst og fiin og kræsen Skrift-Klog, som Desiderius *Erasmus* fra Rotterdam, lægger paa ham, naar han siger: trods Havet gad jeg reist til Dannemark, at see det Land, der skiænkede os hin Saxo Grammaticus, som i en høi og prægtig Stiil har beskrevet sit Fædrenelands Krønike; thi det maa jeg bekiende, at han har været et opvakt Hoved med Fyr og Flamme, aldrig mærker man hans Tale nogen Slusken eller Mathed af, Sproget har han, som en Hexe-Mester, i sin Magt, den ene Sentents kommer oven paa den anden, og han kan kiøre og vende som han vil; saa Gud maa vide, hvor han, som en *Dansker*, og det paa de Tider, fik saadanne forunderlige Tale-Gaver fra! Saaledes dømde Erasmus, og saaledes dømde man overalt, jeg vil troe endogsaa i *Sverrig*, til for omtrent et hundrede Aar siden; men derpaa begyndte man efterhaanden: først at udskrige ham for en Fabelhans, og endelig, alt som man blev klogere i sine egne Tanker, for et Klokke-Faar og for en Vrævle-Pose, som vel havde lært en Hoben Latin, men forstod ikke engang at bruge

det. Vel var der ogsaa Mænd, som gjorde Forskiel, og sagde, at han talde som et Tosse-Hoved i de første Bøger, og siden efterhaanden som xLIen meget forstandig og betænksom Mand; men hvem der saaledes siger sig selv imod, kan man jo aldrig regne, og det er kun mærkeligt, fordi det viser, hvor vanskeligt det var, at blive blind for Saxos aldeles udmærkede Evner. Ubegribeligt er det ogsaa, hvorledes man kan have læst andre latinske Krøniker, ei blot fra Middel-Alderen, men selv fra den hollandske Romer-Tid i det syttende Aarhundrede, uden at forbauses over Saxos Lærdom og Forstand i det tolvte, og uden at indsee, at kun et opvakt Hoved, af det Slags, som selv i et Aartusinde er ikke talrigt, at kun et saadant, og det endda under besynderlige Omstændigheder, i hine Dage kunde opnaae *den* Styrke i det fremmede Sprog, *den* Klarhed i Begreberne, og *den* Kunst i Fremstillingen, som her unægtelig findes. Kiender man desuden Noget, jeg vil ikke blot sige til Middel-Alderens, men i Almindelighed til det latinske Verse-Magerie, da maa Forundringen nok stige, og vi maa bekiende, at Tilnavnet *Poeten*, som man ogsaa fordem har tillagt Saxo i udmærket Forstand, tilkommer ham med Rette; thi hvilken høi Grad af poetisk Besindighed der hørde til at *paaliste* Latinen Saameget af de danske Visers hjertelige Dybde, maa man endog være temmelig poetisk for blot at opdage.

Ingen mene, at jeg vil herved udbasune Saxo, for hvad han ingenlunde var: en *Mester* i historisk og poetisk Kunst, eller frikiende ham for Hang til at gjøre lidt Vind med sin Ord-Righed, og sine tilspidsede, ingenlunde altid fyndige, Bemærkninger og Tanke-Sprog; ei heller tænke man, jeg vil afsondre Saxo fra sit Folk, og, blændet af Skindet, fremstille ham som faldet ned fra xLIISkyerne i Skoven! Nei, tvertimod, jeg vil kun opfriske, og lidt skarpere udtrykke den tidlig bekiendte, seent, men dog meget for tidlig, glemde Sandhed, at Saxo er i Middel-Alderens Historie et *Dansk Vidunder*, som, skjøndt anstukket af sin Tids bekiendte Feil: skolastisk Spidsfindighed og Snaksomhed, dog paa Minde-Stigen: paa sine Fædres Kæmpe-Skuldre, hævede sig høit over den, blev ikke, som de samtidige store Hoveder i andre Lande, en selvklog Luft-Springer og Tanke-Smed, ei som de følsomme Hjerter hist, en sværmende Skye-Favner og Feber-Drømmer; men en sund og kraftig, kiærlig og forstandig Historie-Skriver, som kun, naar han stundum faldt i Staver, eller og i Slum over Pen og Bøger, lignede sin Tid. Overtroe er vist nok tit bebreidet ham, men hvem der ikke mener, som hans fleste Anklagere i dette Stykke, at selv en Troe langt mindre end et Seneps-Korn er overflødig, skal vist, ved bedre Efter-Tanke finde, at var Saxo ei for svag i Troen, for stærk var han vist ingenlunde, og er Talen om den giængse Overtroe i hine Dage, da skal man neppe finde Fleer end *Snorro*, der, med Ærbødighed for Christendommens Sandhed, forbandt saa sundt og frit et Blik paa Pavedom og Helgen-Dyrkelse, med Alt hvad dertil hører. At han ei heller i denne Henseende var undtaget fra alle skrøbelige Menneskers Lod: at hælde lidt til sin Tids almindelige Vildfarelser, og, selv hvor det ei er Tilfældet, af en urigtig Folke-Skye dog at læmpe sig noget derefter, det skulde dog Ingen forundre, men *kun af Guds Ord* lægges ham til Last; og at han ei turde bestemme, hvilke underlige Ting, der i Hedenskabets Mørke kunde have giøglet for xLIIDe Blinde, samt med hvilke Jertegn det kunde have behaget Gud, til forskiellige Tider, at aabenbare sin Almagt, og give Sandhed Vidnesbyrd; en saadan sømmelig Beskedenhed, der lader staae ved sit Værd, hvad man ei med Guds Ord kan begribe, geraader vist ikke hans Hoved til Skam, men vel hans Hjerter til Ære!

Spørger man nu endelig, om det er min Mening, at vi skal være stolte af det *Danske Vidunder*, da veed man vel, hvad jeg som Christen og Dannemand, hvis Konge-Lov er *Ydmyghed*, maa svare; men jeg vil dog tillige minde om, hvad Saxos første Udgiver: Mester Christen Pedersøn, saa sandt har sagt i sine Dage, naar han taler om Børn at holde til Skole og Studering. Alle, saa lyde hans Ord, grue og forundres derpaa, at vi havde nogen Tid *den ene* vise og lærde Mand i Dannemarks Rige, som hedd *Saxo Grammaticus*, og var født i Sælland hos Roeskilde af fribaaren Slægt! Forundringen har nu hørt op, men kun fordi man og har fundet Saxo dum som andre Danske; men er vi ægte Danske, da arbeide vi nu paa, at naar man atter seer, hvad Saxo var, man ikke da skal kunne tvivle om hans Herkomst og Fædreneland, eller skille ham fra os; arbeide paa, at han maa staae herefter, ei som et Vidunder i Dannemark, men som en uadskillelig Deel af et *Dansk Vidunder*, hans Bog som Bagklædningen af den historiske Pyramide, vi kaldtes til at opføre og udgrave med klare Tegn, som afbilde Tidernes Løb, og Sandhedens Soel i sin Gang giennem Menneske-Kredsen!

xLIVDet vil skee, naar vi, med Sandheds Troe, og med inderlig Kiærlighed til *Krønike*, *Konge* og *Fædreneland*, det er: med vore Fædres gyldne Arvegods, gaae frem i deres Spor, vandre alle saa, hver i sin Kreds, at vort Levnet er værdt at fortælle de følgende Slægter, og stræbe, saamange som dertil kaldes, med *boglig* Kunst, paa Moders-Maalet, at fortælle og udlægge det Forbigangne saa, at Efter-Kommerne kan speile sig deri, og ansføres til idelig bedre at giemme, luttre og klare *Dannemænds* Arv, indtil den ved Dagenes Ende smelter hen i soleklar og evig Kiærlighed til Gud og Sandhed i det Høie!!!

Kiøbenhavn d. 12te September 1818.

N. F. S. Grundtvig.

Saxos Fortale

til

Dannemarks Krønike.

Eftersom andre Folkefærd gjøre sig en Ære af deres gamle Bedrifter, og sætte en Glæde i at komme Forfædrene ihu, saa kunde den danske Erkebisp Absalon ikke taale, at vort Fæderneland, som det alle Dage var hans inderlige Hjertens-Lyst at ophøie, skulde fattes en saadan Navnkundighed og ærligt Eftermæle; og da ingen Andre vilde gjøre sig den Umage at skrive en Danmarks-Krønike, saa nødte han mig, sin ringeste Tjener, det Arbeide paa; og lod mig arme Mand hverken have Rist eller Roe, førend jeg tog mig for, hvad der dog gik over mine Kræfter!

Sagen er den, at i Førstningen, efterat Christendommen var kommet herind, da var man kun tynd baade i Troen og i Latinen, og skulde nok bare sig for at skrive en Danmarks-Krønike, og siden, da Kirke-Tjenesten kom i Gang, og man lærde Latin, saa var man doven, som man før var dum, og Følgen blev den samme, thi hvad man før ikke kunde, det gad man ikke nu. See, derfor kunde jeg ikke bære det over mit Hjerte 2og Sind at være gienstridig, uagtet jeg følte hvor lidt jeg var saa svært et Arbeide voxen, men vilde dog hellere saagodt som sprænge mig selv, end at vi danske Folk, hvis Naboer just har deres store Moerskab af Krøniken, skulde blive berygtede som de, der agtede de gamle Dage intet skriftligt Mindes-Mærke værd, men skrev dem kun i Glemme-Bogen. Det var da altsaa en tvungen Sag, at jeg belæssede mine svage Skuldre med en Byrde, som ingen Skribenter hidtildags har rørt med en Finger, jeg turde ikke stampe imod Brodden, og ihvorvel det ogsaa var et Vove-Stykke at begynde paa, hvad der skulde anderledes Karle til, saa trøstede jeg mig dog ved det Rygstød jeg havde i den store Mand, hvis Herrebud jeg efter fattig Leilighed udrettede. Men da nu han gik ind i Evigheden, førend jeg blev færdig, og I, Herr Anders, blev i en god Time eenstemmig udvalgt til hans Eftermand i den høie Værdighed, saa veed jeg Intet bedre, end at bønfalde Eder om at staae mit Værk i Faders og Formynders Sted, saa de avindsyge Hagle-Hoveder, hvis Fingre fornemmelig kløe efter hvad som gjør Opsigt, maae blive beskiæmmede, naar de see, under Hvis mægtige Vinger min Bog finder Skyts! Hvilken frugtbar Overflødighed af Viisdom og Kundskab finder man ikke hos Eder, alt som et helligt Skatkammer, rigelig opfyldt med himmelske Klenodier! For at sanke saadanne Midler, og forfremmes i boglig Kunst, var det, at I bereiste Frankerig, Italien og Engelland, og da I, efter lang Omvanken, fik det glimrende Kald at staae i Spidsen for en udenlandsk Høiskole, skal man have ondt ved at sige, om derved timedes Eder eller Embedet selv den største Ære. For denne Eders store Berømmelses, Dyds og Dygtigheds Skyld udvalgdes I af Kongen til Haand-Skriver, og vidste saaledes at nytte Leiligheden til store Foranstaltninger, at denne Bestilling, der hidindtil ikke var synderlig regnet, siden, da I befordredes til det Embede I nu beklæder, var en Brud, hvortil der beiledes omkap af de Ypperste i Landet. Intet Under derfor, at Skaane jublede over, denne Gang at have laant en Biskop af et andet Landskab, isteden for at kaare ham blandt sine egne Sønner, thi det er ikke meer end billigt, at man fryder sig over et Valg, man har saa megen Ære af. Ja, da I ikke blot, ved Byrd og boglig Kunst, og Sindets Gaver, er en Prydelse for Kirken, men leder ogsaa Hjorden til Ordets fedeste Græsgange, saa er det Eders Løn at elskes overalt, og Eders Roes at have, ved priselig Idræt, gjort Eders hæderfulde Embede end mere høiærværdigt! For ikke ved Eders Rigdom at give Anstød, har I med from Gavmildhed skiænket Eders store Formue til gudelig Brug, og langt fra at falde i Gierrigheds Snarer, har I da meget mere paa den allerbedste Maade skilt Eder ved Rigdoms Bekymringer. Hertil kommer det kostelige Værk, hvori hellig Sandhed med synderlig Kunst er af Eder indvirket, samt den Nidkiærhed, hvormed I, uanseet Uleilighederne som deraf flyde for Eder selv, tager Eders Embed vare: I har saaledes ved den saliggjørende Lærdoms Kraft tvunget dem som forholdt Kirken sine Rettigheder, til igjen at opfylde deres Skyldighed, og bøde nu for hvad de brøde før; dem som elskede Letfærdighed og fulgde Kiødets Lyster, har I ved idelig Formaning, og en ærbar, lysende Vandel, ført tilbage fra den usle Blødhed til en værdigere Tænkemaade, og skiøndt man ikke let kan sige, om I har udrettet mest med Ord eller med Exempel, saa er det dog lige vist, at hvad Eders Formænd omsonst arbeidede paa, har I, og det ene ved kloge Raad, udrettet.

Nu skal man lægge vel Mærke til, at de gamle Danske, som lode det ikke feile paa store Manddoms-Giæringer, stræbde ogsaa at kappes med Romerne i udødelig Ære, saa de ikke alene efterlignede deres Skrivemaade, og satte Fortællinger om deres egen Mandhaftighed, med en egen Slags Digte-Kunst, ret artig i Stiil; men kom ogsaa Forfædrenes Bedrifter ihu, og lode Rimene derom, som gik fra Mund til Mund paa Moders-Maalet, med Rune-Bogstaver indhugge i Klipper og Kampesteen. Med disse Tegn og nogle gamle Bøger for Øie, har jeg i Oversættelsen troelig stræbt at følge Traaden, og sætte paa Vers hvad rimet var, saa man maa vide, at jeg har havt Noget at bygge paa, og sat Fortællingen sammen, ikke efter mit eget Hoved,

men efter Fædrenes Mund; thi jeg har ikke lovet at digte et rimeligt Eventyr, men troelig at berette gamle Ting! O! hvilke dyrebare Krøniker skulde ikke Folk med saadant et Hjertelag have efterladt os, om de havde været Latinen mægtige, og desformedelst kunnet styre deres Skrivelyst, aldenstund vi see, at nu, da Roms Tungemaal var dem ubekjendt, havde de dog en saadan brændende Begiærlighed efter at frelse fra Glemsel hver mærkelig Gierning, at de, saa at sige, gjorde Kampe-Stene til Pergament, og Klippe-Vægge til Tavler!

Her maa jeg imidlertid dog ingenlunde forbigaae Islændernes Fortjeneste, thi disse Folk, hvis golde Fødeland ei frister dem til nogen Overdaadighed, de holde, saa at sige, Faste Aaret om, og anvende gierne alle deres Leve-Dage paa at samle og udbrede Kundskab om andre Folkefærds Vilkaar, og bøde saa med Kunst paa deres Savn; thi det er deres Fryd og Gammen at vide og fortælle alle Folkefærds Bedrifter, og de holde for, at man har ikke mindre Ære af at beskrive, end af at udføre mægtige Gierninger. Deres Samlinger, rige paa kostelige Sandsagn om Fortids Handel, har jeg derfor med Flid benyttet, og mangen en Fortælling i denne Bog er deraf laant og oversat, thi deres Hjemmel, hvis store Kyndighed i Oldsager er mig noksom bekjendt, tør jeg ikke forsmaa. For Resten har det været mig en Samvittigheds-Sag, nøie at nemme, sflittig at optegne, og troelig at følge hvad Absalon, det være sig om hans egne eller Andres Bedrifter, vidste at fortælle, thi hvert hans Ord om Sligt var mig som himmelfaldet.

Nu vender jeg mig til Eder, Kong Valdemar! Dannemænds livsalige Fader og Fyrste, Fædernelandets glimrende Prydelse, hvis berømmelige Herkomst og ældgamle Stamme skulde findes her beskrevet! Høilig trænger dette mit Arbeide, som vel kun er lykkedes maadelig, til Eders Gunst, thi i det jeg, som en Steen paa Hjertet, føler Byrdens Vægt, maa jeg vel frygte for, at det er snarere min egen Vankundighed og Afmagt jeg blotter, end Eders Herkomst jeg sømmelig aabenbarer! Eders, maa jeg vel sige, thi Eders store Arvelande har jo I, paa Naboernes Bekostning, anseelig formeret, og der I udstrakke Eders Spiir saavidt, at Elben nu strømmer i Danmarks Rige, da er det ingen ringe Forøgelse af Kronens Glands, som I vandt Æren for; thi vidt overgik I de fremfarne Kongers Roes og Rye, ved selv mod det Romerske Rige at vende Eders seierrige Vaaben! Dog, hos Eder rækker Mod og Mildhed jo hinanden Haand, saa det er et Spørgsmaal, om ikke dog Eders Livsalighed gjør Eder endnu mere elsket hos Eders Folk, end Eders Vaaben gjør Eder udenlands frygtet; ei heller maa det glemmes, at Eders Far-Fader, som skrinlagt straaler nu i Helgen-Skaren, vandt ved sin uskyldige Død udødelig Ære, og at hans Helgen-Glands behersker nu de Folk, hans Sværd betvang, saa man maa sige, at af Helgen-Saaret udstrømmede dog mere Kraft end Blod! Og endelig, saa er jeg nu engang af Moders Liv og Fæderne-Herkomst Eders skyldige Tjener, thi, som vitterligt er, tjende baade min Fader og Farfader, den synderlig trofaste Mand, i Eders Herr Faders Gaard, og kæmpede mandelig under hans Banner, og sagtens maa da jeg, i det Ringeste i Aanden, kæmpe under Eders! 6Under det, og under Eders Skjold tillige, vil jeg da gaae frem, og for at komme ret paa Glid, vil jeg begynde med en Beskrivelse over Fædernelandet, efter dets Beliggenhed, da Alt vil falde desbedre i Traad, naar Fortællingen, som under sit Løb skal sætte hver Ting paa sit Sted, har begyndt med Stedernes Beskrivelse.

Danmarks Riges Beliggenhed er da denne, at deels grændser det ved en Ende til fremmede Lande, og deels er det omflydt af det bølgende Hav, saa at de indvendige Dele omsnoes og overskiæres af Stranden, og den krydser sig paa mange Maader, ud og ind, snart i smalle Sunde, og snart i brede Bugter, hvorved der dannes en stor Hob Øer. Heraf kan man da begribe, at Dannemark, som Bølgerne, saa at sige, har slaaet i Stykker, har kun faa landfaste Dele, og at Havet, som i sit Løb slaaer de mange Bugter, skiller dem vidt fra hinanden. Af disse landfaste Dele er nu igjen Jylland baade den største, og naar vi komme sønderfra, den næste, saa den vel maa kaldes Broder-Parten af Riget, thi den strækker sig saa langt sønderpaa, at den berører Tydskland, men rives dog igjen løs derfra ved Eider-Strømmen, og løber saa lidt bredere, sønderfra, lige op til det Norske Sund. I dette Landskab er den saakaldte Lim-Fjord, hvor der saaledes vrimler af Fisk, at Folket der i Egnen nok alle Dage haver ligesaameget sin Næring af Fjorden som af Jorden.

Til Jylland grændser Lille-Frisland, og her gaaer Landet ned ad Bakke, saa Jords-Monnet bliver meget lavere, men Landet ogsaa meget mere frugtbart, som det kan takke Stranden for, der oversvømmer det. Det er imidlertid et stort Spørgsmaal, om man ikke her køber Guld for dyrt, thi det er en farlig Sag med den Strand; naar det falder ind med stærk Storm, bryder den ikke sjelden igiennem Digerne, som man ellers 7dæmmer for den med, og styrter da gierne saa rasende ind, at den mangengang tager med sig, ikke blot hvad der staaer og groer paa Marken, men selv Husene med Folk og Samt.

Østenfor Jylland, ligger Øen Fyen, som kun ved det smalle Medelfarsund er skilt fra Fastlandet, og ligesom Fyen nu har Jylland vestenfor sig, saaledes vender den østlig imod Sælland, en Øe, som bær Prisen for alle Dannemarks Landskaber, baade i Overflod paa Livets Nødvendigheder og i sin Deilighed. Den skal, efter Sigende, ogsaa ligge lige midt i Dannemark, saa der fra den er lige langt til Grændserne paa alle Sider.

Østen for Sælland bryder Havet atter igiennem, og skiller Øen fra Skaane ved et Sund, hvor Fiskerne pleie hvert Aar, uden Undtagelse, at gjøre en ganske overordenlig Fangst, ja Fiskene flokkes saa tykt i hele det Sund, at det kan træffe sig den Gang, man har ondt ved at roe derigiennem, og behøver hverken Garn eller Krog, men kan øse Fiskene op med de bare Hænder.

Skaane ligger ud i een Strækning, men Halland og Bleking skyde ud derfra, hver til sin Side, ligesom man kan see to Grene paa et Træ, og slynge sig vidt fra hinanden, den ene til Norge, og den anden til Gylland.

Ved Bleking er der ellers en stor Mærkværdighed, en Klippe nemlig med en Vei over, der er ligesom bestrøet med underlige Tegn og Bogstaver. Der løber nemlig en Fjeldstie ligefra den søndre Kyst ind i Verende-Vildmark, og langs ned med begge Sider, et lille Stykke fra hinanden, gaae der to Render, og den jævne Plads der midt imellem er overalt ligesom besaaet med Tegn, der aabenbar skal være en Slags Skrift, thi uagtet Stien gaaer bestandig op og ned, snart høit paa Fjeld, snart dybt i Dal, saa kan man dog tydelig spore, at Bogstaverne gaae bestandig ud i en 8Række. Dette syndes Kong Valdemar, Hellig-Knuds velsignede Søn, var en underlig Ting, og fik Lyst til at vide Udtydningen derpaa, hvorover han udskikkede sine viise Bud, som skulde bereise den Klippe, see vel til, at de kunde opspore alle de Tegn der var, og skiære dem ud i Stokke som de stod, til Punkt og Prikke; men de kunde ingen Mening faae ud af det Hele, fordi Ridserne vare udslidte, deels af Vandløb og deels af Fodtraadd, saa Stregerne løb i hinanden, og forvildede Læseren. Heraf seer man, at selv hvad man indgraver i Stenen saa fast, kan dog i Tidens Længde af Vandløb og Regnskyl udslettes.

Det var nu om Dannemark, men eftersom dette Rige, baade ved sin Beliggenhed og Folkets Tungemaal, er, saa at sige, besvogret med Sverrig og Norge, saa vil jeg med det Samme tale et Par Ord om deres Vilkaar og Leilighed.

Disse Lande ligge da op imod Nordpolen, under Nordstjernen og Karlsvognen, og strække sig længst mod Norden lige ind i Sneekredsen, saa høiere oppe kan Ingen boe eller bjerge sig, for den ulidelige Frost og Kulde, som raser i de Landemærker. Norge har desforuden, som Naturens Stifbarn, et grumt og sørgeligt Udseende, med de uhyre Steen-Blokke, bratte Klipper og nøgne Fjelde, hvoraf det er omringet, men det er mærkværdigt, at øverst oppe i det Land gaaer Solen sommetider slet ikke ned, saa man kan sige, den er der for stolt til at hænge i Klokke-Strængen, og vil vise, at den kan holde ud at skinne baade Dag og Nat.

Vesterud fra Norge, midt i det vilde Hav, ligger der en Øe, ved Navn Island, hvor man knap skulde vente at finde Folk, men som er ret et Vidunder, efter de sære og utrolige Ting at regne, man veed om den at fortælle. Der skal saaledes være en Kilde med et rygende Vand, som 9er i Stand til ligesom at forgiøre hvad det skal være, saa at hvad der befugtes med Dampen af det Vand, bliver saa haardt som en Steen. Det er da ikke at spørge med, og ihvorvel det falder utroeligt, at der kan sidde saadan en Stivelse paa Luur i det bløde, rindende Vand, saa er det dog ikke værd at forsøge, thi hvad der kommer i Dampen, kan vel beholde sit Udseende, men bliver dog, som sagt, i Grunden forstenet. Der skal ogsaa være nogle andre Kilder, som har den Særhed ved sig, at snart bugne de ganske umaadelig, og sprøite høit op i Veiret, ligesom man kan see et Springvand, og saa falde de igjen lige saa umaadelig, og synke reent ned i Jorden; snart kan man ikke komme dem nær, uden at over-sprøites af det hvide Skum, og snart kan man see sig blind, før man finder dem. Paa samme Øe ligger ogsaa Bjerget Hekkenfeld, der har samme Vane som Ætna, og helmer aldrig med at syde og brænde i sit Inderste, og spy og sprude Ild og røde Luer ud af sig. Det holder jeg for et stort Vidunder, thi hvem skulde tænke, at et Bjerg, der ligger i Snee og Iis, skulde endda kunne have det saa hedt, og aldrig kunne faae Has paa sin Ild.

Det er ogsaa underligt med den utrolige Mængde Driviis, som til sine visse Tider hjemsøger Landet, thi naar den første Gang støder dundrende paa Klipperne, da er det som om de svarde med hule Drøn, thi da hører man, fra Dybet af, et underligt Brag og ligesom klynkende Stemmer, hvorfor man i gamle Dage har bildt sig ind, at det var onde Menneskers Sjæle, som her i den ulidelige Kulde fik deres Straf. Men, hvad der tilgavns maa forundre og forbause, er hvad man fortæller, at om man ogsaa hugger et Stykke af den Iis, og tøirer det nok saa fast, kan man dog ikke forhindre det fra at følge med, naar det Øvrige bryder op, saa 10det maa have en ganske besynderlig Sammenhæng med den Iis, som ingenlunde vil skilles ad, og lader sig ikke det Mindste afkorte, af hvad der, saa at sige, hører til dens Legeme. Der er ogsaa en anden Slags Iis inde i Landet paa Klipper og Bjerge, som man siger for vist, skal alt imellem kaste sig, saa der vendes op og ned paa hele Skruen, og som et Beviis derpaa fortæller man, at nogle Skieløbere styrtede engang ned i et Gab paa Isen, og bleve kort efter fundne døde ovenpaa Isen, uden at der var den mindste Sprække at see, thi heraf vilde man slutte, at Isen maatte have vendt sig. Efter hvad Rygtet siger, skal her ogsaa være en Kilde, som man kun behøver at smage Vandet af, for at drikke Døden i sig lige paa Timen, som om man drak den dødeligste Forgift; ligeledes nogle andre Kilder, hvori Vandet har Smag efter Øl; fremdeles en Slags Ild, der skyer Hør, og brænder Vand, og endelig en Steen, der uden at Noget rører ved den, ligesom af sig selv, dreier sig om Bjerg-Toppene.

Dog, for nu at komme til Norge igjen, som vi maa betragte lidt nøiere, da skal man vide, at det støder mod Østen til Sverrig og Gylland, men ligger mod Syden og Vesten ud til det vilde Hav, og i Norden vender det imod et Land, som Ingen veed Navn eller Grændser paa, thi det er ikke et Land med ordenlige Mennesker, men er fuldt af et eget besynderlig Slags Utydsker, og det er skilt fra Norge ved en stor Havbugt, hvor der er en vanskelig Seilads, saa de ere gode at tælle, som kom igjen med holden Reise.

Havets Løb er nemlig saa, at til Høire overskiærer det Dannemark, og slaer en Bugt sønden om Gylland; til Venstre derimod, gaaer det op norden om Norge, bredt østerind, og ender sig i en Krumning, som vore Forfædre kaldte Gandvig. Imellem denne Gandvig, og Bugten sønderfra, er der kun et kort Stykke Vei, og var det Skillerum ikke blevet af 11Naturen sat op, som et Bolværk imod Bølgerne paa begge Sider, da havde de gjort Sverrig og Norge til en Heel-Øe. I disse nordostlige Egne boe Skridt-Finnerne, et Folk, som er udlært paa

at bruge et eget Slags Skøiter, og paa dem kan disse Vild-Skytter vinde op ad de steileste Klipper. Intet Bjerg stikker saa høit i Sky, at de jo med Tid og Leilighed kan naae til Toppen, thi de veed at bære sig ganske listig ad, løbe fra nedden af immer paa Skraa, og krydse sig immer i Bugter og Sving, og Snegle-Gange, lidt efter lidt fra Fod til Top. Dyre-Skind er Alt hvad de har at sælge, og dem kiøbe Nabo-Folkene af dem.

Hvad nu endelig Sverrig angaaer, da støder det mod Vesten til Dannemark og Norge, mod Sønden, og for en stor Deel mod Østen, til Havet, men grændser dog ogsaa østlig til et Land, med mange og det heel forskellige barbariske Folk.

I gamle Dage maa Dannemark være blevet bebygget og opdyrket af et Slags Jetter, thi det kan man see paa de uhyre store Stene over Grav-Kjelderne og Jette-Stuerne, og vil Nogen tænke, at de kunde komme derop, uden ved uhyre Kræfter, da betragte han kun bare somme af vore Bankers Høide, og see saa, om han kan sige os, hvem der vel ellers skulde sat de Steenblokke paa Toppen; thi hvem der vil bruge sin Eftertanke, kan jo dog begribe, at den Steen man ikke kan løfte, maa man lade ligge, og kan da Folk, som de falde nutildags, med de Kræfter og Redskaber de har, enten slet ikke, eller dog knap nok vælte saadan en Steen paa jævn Jord, saa lode de vel være at trille den op ad de høie Bakker. Uvist er det derimod, om de Jetter, som endnu efter Syndfloden fandtes paa Jorden, har været Mestere for det Stykke Arbeide, eller det forskriver sig fra andre Folk med særdeles Legems-Kræfter; hos os har man giættet paa de Folk, som 12 endnu skal beboe den utilgiængelige, stenede Udørk, som vi talte om før, thi deres Legemer skal være et Slags Vende-Kaaber, saa de kan gjøre sig synlige og usynlige, smaa og store, efter Behag; men det er da, som sagt, et Land der ikke er at løbe til, og hvor ikke mangel skal rose sig af at have været, og være kommet heelskindet hjem.

Dette maa da være nok herom, og nu kommer jeg til hvad jeg egenlig vilde fortælle.

13

Folke-Sagn fra Hedenskabet.

Første Bog.

Fra Dans Opkomst til Haddings Død.

Dan og Angel.

Dannemarks Krønike begynder med Humbles Sønner: Dan og Angel, som baade vare de første navnkundige Høvdinge i Riget, og bleve opkaldte i Folket; uagtet den Normanniske Historie-Skriver, Dudo, rigtig nok vil sige, at de Danske skal nedstamme fra Grækerne, som ogsaa kaldes Danaer, og deraf have deres Navn. Ihvorvel nu disse Brødre, for deres Mods og mandelige Gierningers Skyld, bleve af menige Landsens Indbyggere udvalgte til Høvdinge og Fyrster, saa kaldtes de dog ikke Konger, thi det Navn var dengang hertilands enten ubekendt, eller dog ikke kommet i Brug.

Fra denne Angel skal, efter Sigende, det engelske Folks Navn have sin Oprindelse, thi det Landskab han raadte over, kaldte han Angeln, og slap derved paa en nem Maade til et udødeligt Navn, thi da hans Efterkommere siden indtog Britanien, skildte de tillige Øen ved sit gamle Navn, og satte deres eget Fædrenelands, nemlig Angelns, isteden, og den Heltegierning har man i gamle Dage gjort meget Væsen af. Herom kan man læse hos Beda, som var selv en Engelskmand, og velberømt for sine gudelige Skrifter, thi han indlemmede med Flid sit Fædrenelands Krønike i sine dyrebare Bøger om Troen og Lærdommen, fordi han tænkte, som sandt var, at det er ligesaavel en Kiærligheds-Gierning at tænde Lys i sit Fædrenelands Krønike, som at udlægge Guds Ord; det Ene skal gøres, og det Andet ikke forsømmes.

Det var nu Angel, men fra Dan nedstammer, efter Forfædrenes Vidnesbyrd, vort gamle Kongehuus, saa Konge-Blodet er fra ham, som et Kildespring, rundet giennem Slægten lige til den Dag i Dag. Han fik sit Giftermaal ude fra Tydskland, og avlede med Grythe, sin høibaarne Fyrstinde, to Sønner: Humble og Lotter.

Humble og Lotter.

Det var Skik i gamle Dage, at naar man valgde sig en Konge, da stod man paa nedgravne Stene, og gav sin Stemme, for ved de Stenes faste Leie at betegne, Valget skulde staae fast og aldrig rygges; men uagtet nu at Humble, da hans Fader døde, blev udvalgt paa samme Maade, saa havde han dog det Uheld at miste, hvad Folkets Kiærlighed gav ham, og blev fra Høvding, Undersaat igien. Han blev nemlig overvundet i Strid af Lotter, og maatte, som en fangen Mand, da der ikke var anden Redning, kiøbe sit Liv med sit Rige. I det han nu saaledes blev stødt fra Thronen af sin egen unaturlige Broder, fik man et nyt Beviis paa, hvor sandt det er, at Hallen er herlig, men Hytten er tryk, men siden han bar sin Skiebne saa godt, at Ingen skulde sige Andet, end at Herlighedens Forliis var i hans Øine netop en Lykke, saa maa man slutte, 15at han, som en viis Mand, har betragtet en Konges byrdefulde Stand fra den rette Side.

Nu havde da Lotter faaet Spiret, men med Staalhandske var det, han tog det, og brugde det ogsaa derefter, ret som om han bildte sig ind, at det er ved Hovmod og Skalkhed en Konge befæster sin Throne, thi han maalde Folket med sin egen Alen, og tænkte at de stode ham alle efter Riget, som gik ham nær i Adelsbyrd, derfor meende han, det var Dyden den, at tage Liv og Gods fra hver ypperlig Mand, og gjøre Landet øde for ædle Folk. Dog, Herrer strænge, regiere ei længe, og hvad der nys var Lotters Lykke, det blev nu hans Straf; thi han faldt, som han steeg, i et Oprør.

Skiold og Gram.

Vel i Skind men ei i Sind var Skiold en Søn af Lotter, thi ligefra sin første Ungdom af, gik han en ganske anden Vej, traadte ikke i sin Faders skammelige Fodspor, men slægtede sin herlige Olde-Fader paa, og her kan man med Rette sige, at Beste-Fars Arv er Ættens Tarv. Alt i sin Ungdom blev Skiold berømt derved, at han fik Bugt med et vildt Udyr, og den forunderlige Hændelse maa man vel kalde et Forvarsel for hans følgende Helte-Bedrift. Hans Formyndere, som optugtede ham kongelig, havde nemlig, engang i hans Dreng-Aar, givet ham Forlov til at følges ud med Skytterne og see paa Jagten, og da hændte det sig, at en usædvanlig stor Bjørn kom ham imøde, men uagtet han var vaabenløs, var han dog ikke raadvild, men bandt Bjørnen i sit Belte, til hans Staldrødre kom og gave den sit Livsbrød. Omtrent paa samme Tid skal han i Kreds have nedlagt adskillige særdeles tapprø Kæmper, hvoriblandt 16to saare Navnkundige, nemlig Atle og Skate, og da han gik i sit sextende Aar, var han saa stor og stærk, at man skulde have ondt ved at finde hans Mage.

Af Skate, som var Høvding i Allemannien, blev han budt ud, fordi de beilede begge til een Brud, som hed Alvilde, og var saa deilig en Jomfrue som Nogen vilde see for Øine, og om hende sloges de da i Nærværelse af deres Krigshære, men Skate maatte bukke, og med ham faldt Modet paa hele hans Krigshær, saa Allemannien blev Dannemark skatskyldig. Saaledes overgik da Skiold i Mod og Manddom vidt sin Alder, og vovede saadanne Kæmpe-Dyster, som man knap skulde tænkt han i de Aar havde havt Mod til at see paa, saa at naar der var nogen Skam i de ømskindede Karle, der hendrev deres Manddoms-Aar, og ødelagde sig selv i Suus og Duus, da maatte de dog skamme sig, og lære af ham at beflitte sig paa en Haandtering, som Dannemænd kunde egne og anstaae. Dog, det var ikke blot i Vaabengny, at Skiold havde Hjertet paa det rette Sted, thi hvor det gjaldt om Livsaligheden, stod han og i Spidsen, og vandt ved sin Giævhed igien den Kiærlighed hos Folket, som hans Fader ved sine Udyder havde forspildt. Han afskaffede ubillige Love, og satte gode isteden, og al hans Digten og Tragten gik derpaa ud, hvorledes han bedst kunde hjelpe sit Rige paa Fode, thi det var hans Mening, som det var hans Ord, at Kongen er sat til at sørge for Landet og glemme sig selv. I Naade og Gavmildhed, saavel som i Mod og Manddom, gjorde han al Verdens Konger Rangen stridig, thi af sit Skatkammer betalte han sine Undersaatters Gield, husvaledede de Syge, og hjalp de Betrængte til Rette, og sine Kæmper gav han ikke blot Kost og Løn som den Bedste, men lod dem ogsaa i Krig beholde alt Byttet, thi han pleiede gjerne at sige: Kongens er Prisen, og Pengene Kæmpens!

17Fordi nu Skiold saaledes viiste, at der var en herlig Aand i ham, saa have alle Dannemarks følgende Konger beholdt hans Navn, og ladet sig kalde Skioldunger. Imidlertid gav han dog een Forordning, som ei er at rose, thi da en af hans frigivne Trælle blev overbeviist om, at staae hemmelig Kongen efter Livet, befalede

han, at alle Frigivne skulde være Trælle igien, som om det var Ret, at lade dem alle bøde for den Enes Brøde!

Vi hørde før, at der var en deilig Jomfrue, som Skiold sloges for med Skate, hende tog han til Ægte, da han havde fældet sin Medbeiler, og af dette Ægteskab blev født en Søn, der kom til at hedde Gram, og skulde ikke lyve sig Fader til, thi han var i alle Maader Skiold op ad Dage. Baade i Henseende til Sjæl og Legeme havde han og alle de Egenskaber, man helst maa ønske sig, og brugde dem saa vel, at han vandt sig uddødelig Ære, ja hvor høit han stod anskrevet hos Efterkommerne, seer man deraf, at i de ældste danske Viser er det som en stor Æres-Beviisning, naar en Konge kaldes Gram. Særdeles var han berømt for sin Haardførhed og store Færdighed i alle Legems-Øvelser, og han var især en Fægte-Mester, som forstod sin Kunst, enten det saa kom an paa at hugge til, eller bøde af.

Først giftede han sig med sin Foster-Fader Roars Datter, som var hans Patte-Syster, og det kan man sige var kongelig betalt, for hvad hun havde mistet; men siden overlod han hende til Besse, en af sine tro Mænd, som havde forskyldt meget Godt af ham, thi han var ham saaledes til Rygstød og Bistand i hans Kæmpe-Dyster, at det er et Spørgsmaal, om Gram havde sin egen eller Besses Tapperhed meest at takke, for al den Ære og Priis han vandt.

Engang hørde Gram fortælle om Gro, en svensk Prindsesse, at hendes Fader Kong Sigtryg havde lovet hende bort til en Jette, og han 18blev saa harmefuld over, at en Konge-Daatter skulde have saa tynd en Lykke, at han gik til Sverrig med sine Kæmper, og satte sig for, som en anden Herkules, at prøve Styrke med Uhyret. Saasnaart han nu kom til Gylland, klædte han sig ud, med Bukkeskind om Benene, og en stor Pels af forskiellige Dyre-Huder, for at sætte Skræk i hvem han mødte, og da han nu tillige gik med en stor, svær Kiølle i Haanden, saa saae han livagtig ud, som han kunde været en Jette. I den Klædedragt mødte han i en Skov Gro selv, som kom ridende med nogle faa Terner, og vilde hen til en Søe, hvor hun pleiede at gaae i Bad. Hun tænkte det var hendes Fæstemand, og paa Kvinde-Viis blev hun saa angest og bange for det fæle Syn, at hun tabde Tøilen, og skiælvede og bævede over hele sit Legeme. Alt som hun sad, sagde hun ved sig selv, paa sit Maal, som der staaer i Visen:

Skuffer Synet mig ei,
Kommer lang, kommer breed,
Vist den Jette saa leed
Nu, og mørkner min Vei.
Dog, og stundum paa Skrømt
Helten fiin og berømt
Skaber ud, hyller ind
Sig som Vildlap i Skind.

Besse.

Raske Møe paa Ganger let!
Gjør nu som jeg beder;
Siig mig Sandhed om din Æt!
Glem ei hvad du hedder!

Gro.

Konge er min Fader god,
Rundet op af Kæmpe-Rod,
19Blinket har hans blanke Sværd
Tit med Held i Herre-Færd,
Af hans Daad gaaer vide Savn,
Gro, det er hans Daatters Navn.
Siig mig nu:
Hvem og hveden est vel Du?

Besse.

Besse jeg hedder med Ære,
Banner og Sværd kan jeg bære,
For mig i Feldten man gruer,
Fiender jeg smækker som Fluere,
Sjelden fra Valen jeg flytter min Fod,
Før jeg kan vade i Blod.

Gro.

Hvem mægter at styre
Og raade de Fyre,

Her hugge saa drøit?
For hvem bæres Banner saa høit?
Hvem kiende I Karle paa Land og paa Strand,
I Leding for Herre og Høvedsmand?

Besse.

Med Lykken vi følge,
Paa Land og paa Bølge,
Den stoute Kong Gram;
For Ingen han viger,
Men Kæmper og Riger,
Maa bukke for ham.
Hvor Pilene suse,
Hvor Bølgerne bruse,
20Hvor Hjelmene knage,
Hvor Luerne brage,
Der, Guld-Møe, giv Agt!
Der gaaer uforsagt
Den Høvding saa krye,
Hvis Banner vi løfte i Skye.

Gro.

Seiler, I Svende,
Hjem med en Fart!
Ellers I ende
Ynkelig snart;
Kommer med Hær
Sigtryg jer nær,
Flux han jer knytter om Kværke
Rebene stærke,
Hænger jer op
Høit i Top,
Leer, naar han seer, at I smager
Ravne og Krager.

Besse.

Hillemænd, hillemænd;
Nu, et godt Ord igien!
Gik Alt som du vilde,
Gik os det kun ilde;
Men ellers din Fader skal vogte sig vel,
At hovedkulds ikke han reiser til Hel;
Thi heller paa ham
Den vældige Gram
Dog Halsen vist knækker,
21Var og den af Steen,
End her han nu lægger
Saa bradt sine Been!
Dannemænd aldrig for Svenskere grue,
Om de og myltre, som Myrer i Tue!

Gro.

Mig huer Salen
Bedre end Valen,
Hjem vil jeg tye,
Og medens Sværdene lyne,
Være af Syne,
Sidde paa Fædrene-Borgen i Ly.
Eder paa brusende Bølge
Døden forfølge,
Om I og Sværdet undflye!

Besse.

Gid du med Glæde
Gange til Sæde
I dine Fædrene-Sale!
Ønskerne lede
Vi os frabede!
Galde med Godt vi betale.
Sjeldnere vender i Luften sig Vind,
End som paa Tærskelen Pigernes Sind;
Sure i Gaarden, og søde i Borgen,
Kimse i Dag de, og kysse i Morgen.

Nu var Gram kied af at staae og tie, og gav sig i Snak med Jomfruen, men tog Tonen saa grovt som han kunde, saa man kan snarere sige han brølede, end at han snakkede.

22Gram.

Vær hun kun slet ikke bange, mit Barn!
Og tænk ikke, jeg er et Skarn!
Jetten, min Broder, ved mig sender Bud
Til sin tilkommende deilige Brud,
Men vil hun ha'e mig, er det Hip som Hap,
Min Broder hedder Grip, og jeg hedder Grap.
Bliv hun kun ikke saa bleg om Næsen!
Det Barske, det ligger kun saa i mit Væsen;
Mit Hjerte er ømt, derpaa kan hun lide,
Og jeg vil af intet Favnetag vide,
Uden jeg mærker først, at hun
Elsker mig ret af Hjertens Grund.

Gro.

Splittergal jeg maatte være,
Førend jeg fik Thusser kære;
Ikke selv den værste Skiøge
Vilde Seng med Jetter søge!
Hils dig selv, og hils din Broder:
Thusse-Brud, og Trolde-Moder
Være Hexe, ikke jeg!
Andre efterhige knap
Mødding-Kys, og Tjørne-Klap,
Hvile vist ei Silke-Kind
Paa et børstet Svine-Skind!
Hvor Naturen sig oprører,
Nødig man om Elskov hører,
Og det skal vist aldrig feile:
Piger lee, naar Tossier beile.

23Gram.

Betænk dog, Barn! jeg er berømt i Krig,
For Tapperhed, og jeg tilbunds er riig.
Min Haand har bøiet mangan Nakke stiv,
Og stærke Konger skilt ved Land og Liv.
Her er en Guldring, see hvor den kan gloe!
Giv hun mig nu sit Hjerte og sin Troe!
Saa skal den Ring os fæste evig sammen,
Vort Bryllup holde vi med Fryd og Gammen,
Og leve saa, som Blommen i et Æg!

Med det Samme han sagde disse Ord, skiød Skielmen sin Jette-Ham, og stod for Jomfruen, som den deiligste Karl hun vilde fæste Øine paa. Var hun bange før, da blev hun dristig nu, thi nu tog hun med begge Hænder imod Fæstens-Gaven, og lod sig baade kysse og klappe for et godt Ord.

Der Gram nu drog videre, mødte ham to Skov-Røvere, som laae paa Luur ved Landeveien, og de vare saa gridske paa Byttet, at de, uden at see sig for, foer ind paa ham, som glubende Ulve, men han saae sit Snit, og slog dem, som to Fluere, med eet Smæk. Nu kan man sagtens vide, det var ikke for Svenskernes,

men for sin egen Skyld, han gav de to Stimænd deres Livsbrød , men hvor høit han elskede Svensken, og hvor bange han var for at gjøre sine Fiender en Tjeneste, det beviiste han paa en mærkværdig Maade, ved det, at han reiste de døde Kroppe op til et Træ, saa det kunde livagtig lade som de stode der lysvaagne endda. Det var da hans Agt, at de, som ikke længer kunde slaae til, skulde i det Mindste true, og, som et Slags Giengangere, kyse Livet af Svenskerne, saa Veien omtrent blev lige farlig. I Øvrigt, saa, da 24han havde hørt af Spaamændene, at "Intet uden Guldets Magt, Sigtrygs Liv var underlagt" saa fandt han paa, at lade sin Kiølle beslaae med Guld, og paa den Maade lykkedes det ham, da de kom hinanden under Øine, at slaae Kong Sigtryg ihjel. Om denne Helte-Gierning skal Besse have gjort en ganske kiøn Kæmpe-Vise, der lyder omtrent som saa:

- 1 Det var Kong Gram hin haarde,
Alt med sin Kiølle god,
Han uden Skjold og Kaarde,
Gik Svenskeren imod;
Den Kiølle kom for Orde,
I Kamp Beskeed den gjorde,
Som baade Sværd og Skjold!
- 2 Med Himlen sig beraadte
Den Danne-Konning flink,
Og den Forstand han aatte,
At følge Skiebnens Vink;
Kong Sigtryg sank for Guldets,
Og med ham sank i Muldet,
Al Sverrigs Lyst og Glands!
- 3 Det Krigspuds, vil jeg sige,
Fortjener vel en Sang,
Det kalder man at krige
Med Klem, med Glands og Klang;
Ja, kastet over Ende,
Maa Svensken selv bekiende:
Det var et deiligt Slag!
- 4 25Naar Sværdet ei vil bide,
Og Jernet er forbudt,
Da skal med Guld man stride,
Saa vorder Fjenden skudt,
Og kan sig ei beklage;
Han faldt i gyldne Dage,
Og fik en ædel Død!
- 5 Herefter skal man hædre
End meer det røde Guld,
Thi aldrig før det bedre
Har blinket over Muld;
Naar man det høiest priser,
Det kaldes skal i Viser:
Dan-Kongens Kiølle-Glands!

Der nu Gram havde faaet Kong Sigtryg ryddet af Veien, havde han nok Lyst til at beholde Sverrig, og, da han mistænkte Svarin, Høvdingen i Gylland, for at have Øie paa Thronen, saa bød han ham ud, og nedlagde ham i Tvekamp. Dermed var imidlertid Sagen ingenlunde afgjort, thi nu kom alle Svarins sexten Brødre, hvoraf de syv vare ægte, og vilde hevne Skade, og det var en haard Dyst for Gram, men han fik dog gjort Kaal paa hele Klatten.

Samme Lykke som disse havde ogsaa Ring, en Siællandsfar af høi Herkomst, som gjorde Oprør, og stræbde at faae hele det danske Folk i Ledtog med sig. Sagen var den, at da Kong Skiold blev ældgammel, syndes han det var baade bedre og mageligere, at dele Krone-Byrden med sin Arving, end nu, da han gik paa Gravsens Bred, at ville udmatte sig, ved at bære den ene. Derfor tog han Gram til sin Medhjælp, og det tog 26Ring fortrydeligt op, thi han syndes vel, at den Ene var for grøn om Hagen, og den Anden for graa, til at gjøre Ære af, meende i al Fald, at den Ene var for ung og den Anden for gammel, til at gjøre ham Modstand, og sagde reent ud til Folket, at Ingen af dem duede til at være Konge, da den Ene var et Barn, og den Anden gik i Barndom. Ring havde imidlertid regnet feil, thi Kongerne stode sig, og han gik til Grunde, og heraf kan man lære, at Mod og Manddom er ikke bundet til Aars-Tal.

Blandt Grams øvrige Bedrifter, som ei vare faa, maae vi endnu lægge Mærke til de Omstændigheder,

han havde med Kong Sumle i Fyen. Først, da de laae i Krig med hinanden, fik Gram et godt Øie til hans Daatter, Signe, ombyttede Sværdet med den røde Mandelstok, beilede, og fik Ja, paa det Vilkaar, at han skulde forskyde sin forrige Dronning; men imidlertid havde den norske Kong Svip-Dag voldtaget baade hans Syster og hans Daatter, og imens han nu af alle Kræfter stræbde at hævne den Beskiemmelse, gik Sumle hen og fæstede sin Daatter til Kong Henrik i Saxen. Aldrig saasart fik Gram den Tidende at spørge, førend han i al Stilhed skyndte sig fra Leiren over til Fyen, og heraf seer man, at naar det kom til Stykket, holdt han dog meer af Pigen, end af Krigen. Han kom netop til Bryllup, men han var reven og pjaltet klædt, og satte sig paa Dør-Tærskelen, som en selvbuden Giæst. Da man nu spurgde ham, hvad Godt han havde at føre, svarede han, at han havde ingen Ting hos sig, uden den Kunst at helbrede Folk, og siden, da alle Giæsterne havde faaet en Taar over Tørsten, og vare dygtig høirøstede over Borde, laande han Bruden et Par Øine, og gav sin Vrede Luft i en Vise, hvori han heller hverken glemde at rose sig selv, eller at skiælde og smælde paa vægelsindede Piger. Visen skal gjerne have lydt saalunde:

- 1 27Otte, dem stak jeg paa Spid,
Ene om Værket, med Gammen,
Ni jeg i samme god Tid
Huggede sønder og sammen.
En Kiærling er en Kiærling, og en Mand en Mand!
- 2 Svarin stak Næsen i Skye,
Laved' sig kongeligt Sæde,
Bar dog kun Kronen i Nye,
Tabde sit Hoved i Næde!
En Kiærling er en Kiærling, og en Mand en Mand!
- 3 Dybt haver drukket mit Sværd
Blod af saa mangen en Bolle,
Rødmusset blev det af hver,
Bollerne blegnede kolde!
En Kiærling er en Kiærling, og en Mand en Mand!
- 4 Sværde maae synge for Liig,
Hjelme, som Stjernes kud, segne;
Ingen skal sige om mig,
Han saa mig bæve, og blegne!
En Kiærling er en Kiærling, og en Mand en Mand!
- 5 Mig haver Signe forskudt!
Mig har en Pigelil saaret!
Ære og Troe har hun brudt,
Fremmede Ungersvend kaaret!
En Kiærling er en Kiærling, og en Mand en Mand!
- 6 28Saa gjør de Piger os Haad,
Møe tager Kæmpe ved Næse,
Flygtige, løse paa Traad,
Vendes, som Vindene blæse!
En Kiærling er en Kiærling, og en Mand en Mand!
- 7 Alt som paa Hjul og paa Vind,
Saa er paa Piger at bygge,
Hvem er saa trofast i Sind,
At ei med Nye kommer Nykke!
En Kiærling er en Kiærling, og en Mand en Mand!

Med det Samme Visen var ude, fløi Gram op af Sædet, og slog Hovedet af Hendrik, som han sad i Vennelag, over Borde, slog ned af Giæsterne for Fode, snappede sin Fæstemøe fra Brude-Kvinderne, og seilede sin Vei. Saaledes kom da Bryllups-Giæsterne til Liig-Begjængelse, og det var en Lærestreg til Fyenboerne, saa de ikke herefter skulde lystes ved at gaee imellem Bark og Træe.

Det blev imidlertid Gram en dyr Reise den samme, thi da han siden vilde have sin Krig frem mod den norske Kong Svip-Dag, kom Saxerne denne til hjælp med en stor Hob Folk, ikke fordi de havde ham saa kiær, men for at hevne Kong Hendriks Død, og Gram maatte bide i Græsset.

Gram havde to Sønner: en med Gro, som hedd Guttorm, og en med Signe, som hedd Hadding, men Svip-Dag var Herre i Dannemark, og derfor flydde deres Foster-Fader med dem til Sverrig, hvor Jetterne Vagnhoft og Hafle lovede baade at opdrage og beskytte dem.

29Men siden jeg dog nu saa løselig maae berøre slige Utydsker, med samt deres Anstalter, og vilde dog nødig, man skulde synes, at jeg mynter Noget paa min egen Haand, som er utroligt, og har ingensteds hjemme, saa er det vel ikke af Veien at fortælle: at, efter almindeligt Sagn, har her i gamle Dage været tre Slags Troldfolk, som med allehaande sorte Kunster gjorde mange sære og synderlige Ting. Det første Hold Folk var et Slags vanskabde Uhyrer, som Alderdommen kaldte Jetter, og som vare meget større og stærkere, end Folk er nuomstunder. Det andet Hold stod langt under dem i Vext og Førlighed, men overgik dem lige saa vidt i levende Indbildnings-Kraft, havde synderlig Indsigt i Naturens Hemmelighed og Spaadoms-Kunst, og efter lang Strid om Herredømmet, vandt disse Hexe-Mestere Seier over Jetterne, og fik ikke blot Magten i Landene, men ogsaa Ord for at være Guder. Begge disse Hold Folk havde en særdeles Færdighed i Øine-Forblindelse, saa de baade kunde kogle allehaande Skikkelser frem, og stille Tingene selv i et falskt og skuffende Lys. Det tredie Hold Folk, var en Blanding af begge de Forrige, men der skielde vidt i, at de enten kunde maale sig med de gamle Jetter i Høide og Legems-Styrke, eller lignedes med Hexe-Mestrene i Kunster, saa det var kun reent Giøglerie, hvormed de narrede Folk til at tage sig for Guder. Dette vilde jeg kun sige, for at Læseren ikke skal støde sig over de Koglerier og Hexe-Kunster, jeg maa skrive om, og det er jo slet intet Under, at Tosser kunde ved saadanne Fandens Kunster lade sig forføre til Afguderie, aldenstund de fornuftige Romere vare slet ikke klogere, men lode sig ogsaa narre til at forgude dødelige Mennesker.

Nu vil vi lade den Ting staae ved sit Værd, og høre videre, hvad man fortæller: ved Grams Fald var Svip-Dag tillige blevet Herre baade over Dannemark og Sverrig, og for at føie sin Dronning, som idelig bad for 30sin Broder, lod han Guttorm hente af sin Landflygtighed, og satte ham til sin Skatte-Konge i Dannemark, men Hadding blev hvor han var, thi han vilde have Blod, ei Brød, i Bod for sin Fader. Han tegnede ogsaa allerede i sin Opvext overmaade godt, thi Dreng hedd han, men Mand var han baade i Sind og i Skind; Leeg og Leflen var ikke hans Sag, men Vaaben hængde han efter med Liv og Sjæl, thi han kom ihu, af hvad Rod han randt, og havde den Troe, at alle Dage gjør Helte-Søn og Helte-Gierning. Denne hans store Mandhaftighed stod imidlertid ikke Vagnhofts Daatter, Hardgrippe, an, og al hendes Digten og Tragten gik derpaa ud, hvorledes hun med Elskov og Vellyst kunde besnære og svække den tappe Helt. Tidlig og sildig vilde hun bilde ham ind, at det var ikke mere end hans Pligt, at skiaenke hende sin Ungdoms Kiærlighed, som havde været hans Barndoms tro Veninde, som havde givet ham Bryst, danglet med ham og ranglet for ham. Det var ikke dermed nok, at hun førde den Snak, men hun satte den endogsaa paa Riim, og sang den for ham, som Ordet gaaer:

- 1 Vakkre, vilde Ungersvend!
Mærk, hvad jeg vil sige!
Driv ei Tiden længer hen
Saa med Kamp og Krige!
Hvi vil dog saa ilde
Du Aarene spille,
Som vinke til Leeg og til Lyst!
- 2 Vild du gaaer i Raserie,
Est med Blindhed slaget,
Skiønhed gaaer du kold forbi,
Heed i Vaabenbraget!
31I Blod vil du vade,
Men aldrig dig bade
I Kiærligheds speilklare Søe.
- 3 Sværdet er din Venne-Viv,
Brud i Brynje-Senge,
Mand-Slæt er din Tidsfordriv,
Valen er dit Vænge,
Ja, steenhaarde Kæmpe!
Din Lyst er Ulæmpe,
Og Vildmand, ei Helt, er dit Navn!
- 4 Dyrker den vel Guder ret,
Som kun holder Tyr i Ære!
Mon da ei af Gude-Æt,
Trods hver anden, Freia være!
Skal Møer nu klage,

At Skioldunger vrage
Gudinden, som var dem saa huld!

- 5 Ungersvend! saa bliv da viis!
Og lad Freias milde Varme
Flux optøe dit Hjertes lis!
Synk med Lyst i mine Arme!
Med Gammen til Brystet,
Som spæd dig forlysted,
Til Læben, som lulled dig ind!

Hadding lod sig nu dermed forstaae, at hun, hvis uhyre Størrelse noksom beviiste, hvad Slægt hun var af, kunde allenfalds ikke være Kiæreste for ham, men hun bad ham kun aldrig regne efter hendes Udseende, da det var en Ting, hun kunde forandre efter eget Tykke, og gjøre sig høi og lav, bred og smal, tyk og tynd, som hun fandt for godt. Det vilde imidlertid ikke ret ind i Haddings Hoved, og da hun mærkede det, stemmede hun atter op, for, saa at sige, med Sang at tulle og trylle det i ham.

- 1 Underlige Ungersvend!
Sæt al Frygt til Side!
I min Favn den smelter hen,
Derpaa kanst du lide.
Min Gestalt er et Spil,
Ændres brat, naar jeg vil,
Mine Lemmer de lystre min Vilje!
- 2 Op til Himlen kan jeg naae,
Naar jeg mig umager,
Barne-Ham jeg tager paa,
Naar det mig behager,
Jeg kan see, med et Ord,
Ind i Vognen til Thor,
Jeg kan staae som en spærlemmet Pige!
- 3 Kold som lis, og stiv og leed,
Er jeg tit, du Kiære!
Silkeblød og lueheed,
Deilig kan jeg være,
Som jeg snurrer mig om,
Er jeg grum, er jeg from,
Er jeg Alt, hvad mit Hjerte begiærer!
- 4 33Grillen-Fænger! synes du,
Det er sorte Kunster!
Vær dog klog! og kom ihu:
Griller er kun Dunster!
Odin selv, som du veed,
Gjør sig smuk, gjør sig leed,
Skyder Hamm, skifter Røst og Gebærde!
- 5 Underfuldt er Livets Spil,
Kræfterne sig dele,
Hver sig tee, som han er til!
Dobbelt er det Hele;
Hvo at finde sig veed
I den Tofoldighed,
Han er Alt, hvad ham lyster at være.
- 6 Deel min Lykke, Ungersvend,
Større end du tænker!
Mængden slæber Livet hen
I Gestaltens Lænker;
Jeg er frie, som en Fugl,
Ruller rundt, som et Hjul,
Gjør kun Nar ad hver Haand mig vil gribe!
- 7 Kommer Fiender mig for nær,
Er jeg en Jetinde,

Banker paa min Hjertenskiær,
Skal han Pigen finde;
34Er jeg bister og vreed,
Er jeg rynket og leed;
Er jeg mild, er jeg glat, er jeg yndig.

Saaledes lokkede hun da virkelig Hadding til at sove hos sig, og hun var nu saa indtaget i ham, at da han endelig vilde hjem og see til sit Fædreneland, tog hun Mands-Klæder paa, og satte en Fornøielse i at staae Last og Brast med ham. Som de nu reiste sammen, kom de paa Veien til et Huus, og vilde havt Natte-Leie, hvor der var en stor Ynk paa Færde, thi Huus-Bonden var død, og man holdt nu hans Liig-Begiængelse. Hardgrippe fik Lyst til, med Trolddoms-Kunst, at udforske Nornens Villie, hvorfor hun goel Galder, skar ramme Runer i Træe, og lod Hadding lægge dem under Tungen paa den Døde. Dermed nødte hun ham til at tale, og det gjorde han paa Riim, saa det var en Gru at høre:

Huh, huh! Skam faae hun
Paa sin Mund,
Forbandet hun være fra Taa og til Top,
Hun, som maner mig op!
Trolld-Kvinden leed,
Som ei vil lade de Døde i Fred!

Hun som kogled, og goel,
Nødte mig Døde,
Hensovne, op under Soel,
Hardt skal hun bøde,
Piint ihjel,
Hos den sorteblaae Hel,
Skal, som en blødende Skygge,
Brat hun bygge!

35Hexen har Kræfter,
Tvungen jeg maae
Tale og spaae,
Spaaer og derefter:

Grandt giennem Taagen
Skoven jeg seer:
Djævl-Krogen,
Der I en Ulykke skeer.

Hun der saa sært det kan mage,
Gienfærd til Legemer binde,
Hun som har kaldt mig tilbage,
Nødt mig til Ord at paafinde,
Hun skal med Hyl og med Graad
Angre dumdristige Raad!

Huh, huh! Skam faae hun
Paa sin Mund,
Forbandet hun være fra Taa og til Top,
Hun, som maned mig op!
Trolld-Kvinden leed,
Som ei vil lade de Døde i Fred!

Thurser og Trolde,
Giftige, sorte og kolde!
Ingen Snak!
Knik, Knak!
Ris, Ras!
Der ligger Hexen i Kvas!

36Hoved fra Gump!
Hver sin Stump!
Led for Led!
Saa har vi Fred!
Det er mit, det er mit,
Kvit! Kvit!

Du kom tilpas!
Nu har paa Hexen vi Has!

Hadding! du slipper,
Haabet, I Trolde, jer glipper,
Han skal ei Hel-Veien træde,
Hinke til Kval,
Pinebænken ei klæde,
Hel! i din skumle, beklumrede Sal!
som fra Skyggernes Hjem,
Kogled mig frem,
for sin Brøde,
Ene skal bøde!

Huh, huh! Skam faae hun
Paa sin Mund,
Forbandet hun være fra Taa og til Top,
som har manet mig op;
Troid-Kvinden leed,
Som ei vil lade de Døde i Fred!

Det gik, som han spaaede. Da de kom til bemeldte Skov og maatte tilbringe Natten i en Løv-Hytte, saae Hadding en uhyre Jette-Næve, som stak ind imellem Grenene, og famlede rundt omkring i Hytten. Han bad, 37i sin Angest, Hardgrippe hjælpe sig, og hun greb da til sit gamle Raad, at fare i sin Jette-Ham, tog saa fat paa Haanden, og bad sin Fostersøn skiære den af; det gjorde han da ogsaa, og saae, til sin Forskrækkelse, ei Blod, men Edder fuse ud af Saaret; men da nu Hardgrippe herved havde forgrebet sig paa sit eget Folkefærd, saa faldt hun i Troidenes Kløer, og de blæste kun ad alle hendes Kunster, enten hun peeb eller sang, saa maatte hun dog holde for, og blev revet i hundrede Stykker.

Saaledes mistede da Hadding sin Foster-Moder, og vankede raadvild om, men saa mødte han en gammel, eenøiet Mand, der ynkedes over ham, og skaffede ham i Forbund med en Søehane, som heed Liser, og de indgik Stalbroderskab med hinanden, efter gammel Skik, paa den Maade, at de begge to lod deres Blod løbe sammen i hinandens Fodspor, thi saaledes at blande Blod, ansaae man for det sikreste Venskabs-Pant. Efter denne Forening gik begge Stalbrødrene i Krig imod Loke, som havde opkastet sig til Herre over Kureterne, men han gik af med Seieren.

Da nu Hadding var i Flugten, tog bemeldte gamle Mand ham op paa sin Hest, og førde ham med sig hjem, hvor han oplivede ham med en egen overmaade sød Drik, og spaaede ham et nyt Tillæg baade af Saft og Kraft, som man ydermere kan see af følgende Spaaerim, hvormed han talde ham til:

- 1 Jeg seer dig gange
Ud Veien frem,
Dig Fiender fange,
Og føre hjem;
De Giække mene,
For du gaaer ene,
Du est forfaaet.
- 2 38De hardt dig hilde,
Og fik de Lov,
Fik Graabeen Gilde
I Gribbe-Skov,
Ja, fik de Magten,
Som de har Agten,
Drak Dyr dit Blod.
- 3 Tryk fuld de Riser,
De Murmel-Dyr,
Af Kæmpe-Viser
Og Eventyr!
Da før de revne,
End Taar de levne
I Horn og Kruus.
- 4 Naar høit de hikke
Af Mjød og Viin,
Naar lavt de ligge,

- Som Slagte-Sviin;
Skal Bolt og Ringe
Itu vel springe,
Rusk du kun til!
- 5 Lad Pakket ligge!
Og rør dem ei!
Forsink dig ikke,
Men gak din Vei!
Der maa du møde,
39Med Øine røde,
Et grumt Udyr.
- 6 Den Løve pleier,
I Helte-Leeg,
At vinde Seier,
Og vende Steeg:
Med Fanger arme,
Mens de er varme,
At spille Bold.
- 7 Kun Mod i Bringe!
Grib an! hold fast!
Lad blotte Klinge
Kun bide hvast!
Skiær over Struben!
Luk Hjerte-Gruben
Med Staalet op!
- 8 Der rød udfuser
En Vædske fiin,
Drik, mens den bruser,
Den hede Viin!
Lad Hjerte-Flommen,
Som Ægge-Blommen,
Dig smage sød!
- 9 Da skal derefter
Du mærke snart,
40At nye Kræfter
Kom med en Fart,
At Løve-Modet
Du drak i Blodet,
Og aad dig stærk!
- 10 Den Drik skal kvæge,
Som klaren Viin,
Og linde, læge,
Som Olje fiin,
I alle Lemmer
Du Liv fornemmer,
Som født paa Nye!
- 11 Far vel! jeg baner
Din Konge Vei!
Og gale Haner,
Saa frygt dog ei!
Hvem jeg bedøver,
Ei Duun behøver,
Ei Dvale-Drik!

Aldrig saasnart var Visen ude, før Gubben var til Hest igien, og tog Hadding under sin Kappe. Der sad han da og kukelurede, med sit Liv i sin Haand, men kunde dog ikke bare sig for engang at titte ud igiennem en Rift, der var i Kappen, hvor han da til sin store Forskrækkelse saae, at Hesten travede hen over rullende Bølger. Hurtig tog han nu Øinene til sig, især da Gubben bad ham holde sin Næse fra, hvad der kom ham ikke ved, og da derpaa den Gamle havde sat ham, hvor han tog 41ham, kom han flux i Lokes Vold, og tvivlede han om, at Gubben havde spaaet rigtig, saa fik han nu Troen i Hænderne, thi den hele Spaadom traf bogstavelig ind.

Siden bekrigede Hadding Kong Hand-Van af Hellespont, og beleirede hans Hovedstad Dunaborg, men hun var saa fast, og havde saa høie Mure, at Hadding fornam, det nyttede ikke at stige og storme. Han hittede da paa det Puds, at lade fange en heel Hob Fugle, som havde deres Reder under Tagene inde i Byen, og bandt dem Svampe, som Ild var i, under Vingen, hvormed de da fløi tilbage, og stak Ild allevegne i Staden. Imidlertid nu Bymændene løb for at slukke, og Portene maatte passe sig selv, saae Hadding sit Snit, brød ind, og fangede Hand-Van, men han havde dog ikke Lyst til at skille ham ved Livet, og lod saavidt Naade gaae for Ret, at Hand-Van fik Lov at veie sig selv op med Guld, og saa være fri.

Efter store Bedrifter i Østerleden, satte Hadding Kaasen ad Sverrig til, og mødte, under Gulland, Kong Svip-Dag i Spidsen af en stor Flaade, men slog ham ogsaa, og gav ham sit Livsbrød, saa han kom hjem af sin Landflygtighed ei blot med Bytte i Kæmpehaand, men og med Rette-Bod for Fader og for Broder, havde den Lykke, kun som Konge igien at see sit Fædreneland, og satte sig til Høibords med Hæder og Ære.

I de samme Dage var det, at hele Europa bøiede Knæe for en vis Odin, som falskelig gav sig ud for en Gud, og havde sit meste Tilhold i Upsal, uden at man ret veed hvad Folket der skulde tilskrive den Ære af hans flittige Besøg: enten deres egen Vanvittighed, eller Egnens Yndighed. For nu imidlertid ret at vise denne Afgud deres Hengivenhed, lode Nordens Konger hans Billede støbe i Guld, behængte det med svære 42 Armbaand og Finger-Ringe af det fineste Guld, og skikkede ham det saa til Maglegaard, som et stort Ærestegn, og Beviis paa hvad de kaldte Guds frygt. Odin tog naturligviis med Kyshaand imod det Kiærtegn, der bar saa kraftigt et Vidnesbyrd om hans store Navnkundighed, men Frigge, hans Dronning, satte Stadsen over Æren, og fik nogle Guldsmede til at stjæle sig Noget af Støtten. Nu fik vel Odin fat paa de Karle, lod dem hænge, og Støtten sætte til Veirs med en kunstig Indretning, saa den gav en Klang af sig, saasnart Folk rørde ved den; men det hjalp ligemeget, thi Frigge, som heller vilde see sig selv forgyldt end sin Mand forgudet, laae i med en af hans fortrolige Venner, som kløgtig forstod at faae Støtten ned, og Guldet, som var givet til hvad man kaldte gudelig Brug, maatte nu holde her, og tjene kvindeligt Forfængelighed. En smuk Gudinde! som heller vilde miste sin Ære, end Stadsen undvære; men hvad skal man videre sige: hun var jo Gudinde, som han var Gud, og man maa kun forundre sig over, at Folk i gamle Dage kunde være saa vildfarende at lade sig narre op i deres aabne Øine. Der blev imidlertid en stor Jammer paa Færde med Odin, da han mærkede det dobbelte Puds, hans Dronning havde spilt ham, med baade at bryde sin Troe og skamfere hans Billede, og, som en ærekiær Mand, gik den store Spot og Skam ham saa nær til Hjerte, at han fik Lede til Hjemmet, og reiste sin Vei, i det Haab, ved en frivillig Landflygtighed at kunne afstryge sin Skam.

Da nu Odin var borte, kom en vis Med-Odin for Orde ved sine Koglerier, og greb Leiligheden til at forgude sig selv, ved at indbilde Folk, at der var en Guddoms-Kraft faret i ham. Det lykkedes ham ogsaa virkelig at skaffe sig Tilbedelse, og han indhyllede de vanvittige Hedninger i et nyt Vildfarelsens Mørke, ved det han fik dem bildt ind, at 43 Guderne kunde ingenlunde forsones eller formildes ved Offringer, som gjordes til dem under Ening, men at hver Gud vilde have sit Offer for sig selv, saa det skulde nu herefter være forbudt at dyrke dem alle i Samling. Saasnart imidlertid Odin kom hjem, tog denne Hexemester, hvis Kunst slog ham feil, Flugten til Fyn eller Finland, og vilde forstikke sig der, men Folket sankede sig, og slog ham ihjel. Nu fik man at see, hvad Slags Folk han var af, thi Ingen kunde komme hans Gravsted nær, uden strax at miste sit Liv, saa han gjorde sig hardtad værre berygtet i Graven, end før i Verden, og betalte dem der slog ham ihjel med al Landsens Ulykke. For nu at faae Magt med det Uvæsen, grov Indbyggerne ham op igjen, huggede hans Hoved af og slog en Pæl igiennem hans Hjerte, og saa fik de endelig Fred.

Det var efter sin Dronnings Død at Odin kom tilbage, thi ved den syndes Klikken paa hans Gude-Navn at være aftvættet, saa han nu fik hele sin forrige Anseelse igjen, og den brugde han strax til at afsætte alle dem, der i hans Fraværelse havde tiltaget sig Gudenavn, og adsplitte det Selskab af Troldmænd, der havde dannet sig, og nu maatte vige, som Mørket for Solens Glands. Han lod det nemlig ikke blive ved at afsætte de selvgjorde Guder, men drev dem ogsaa i Landflygtighed, thi han syndes, det var ikke meer end billigt, at hvem der vilde stjæle sig ind i Himmelen, blev huusvild paa Jorden.

Imidlertid havde Svip-Dags Søn, Asmund, grebet til Vaaben imod Hadding, for at hevne sin Faders Fald, men Lykken var ham saa ugunstig, at han i denne Strid mistede sin tappre Søn: Harek, hvem han elskede høiere end sin egen Sjæl, som man seer af de Klageriim, hvormed han tog imod den Jobs-Post, og gav tilkiende, at nu var kun Døden ham kiær, og Livet til Besvær:

¹ 44 Hvor er en Beiler til Hærfaders Bænke,
Som jeg min Rustning kan skiænke!
Blinkende Guldhjelm! kan vel med Ære
Gubbens det rystende Hoved dig bære!
Brynje! du rummer ei svulmende Hjerte,
Brystet, som bugner af Smerte!

² Ak! men han ligger paa Baare,
Han, som jeg elsked saa saare!
Skal, uden ham, jeg i Sal,
Langsom hentæres af Kval!

Nei, jeg vil døe, jeg vil Smerten neddæmpe !
Lystig nu kun! jeg vil døe som en Kæmpe!

3 Bort med de Brynjer, og bort med de Skjolde!
Frem vil vi styrte som Bærsærker bolde!
Sværdet vi svinge i Hænderne begge,
Virke Bedrift, med de straalende Egge,
Som med vort Navn skal i Tiderne funkle,
Fædrenes Navne og Rygte fordunkle!

Frem I Kæmper! Mod i Bringen!
Over Klingen
Springe skal da Fiende-Hæren!
Kort og godt!
Fienden brat skal flye med Spot!
Da med Æren
Over Kæmpe-Dynger ile
Vi til Hvile!

45 Med det samme smed han Skjoldet paa Ryggen, tog fast om Sværdet med begge Hænder, styrtede forvoven frem, og fældte hvem han fandt, men nu anraabte Hadding sine Skytsaanders Bistand, og flux stod Vagnhoft som en Muur for hans Fylking. Saasnart Asmund fik Øie paa ham med det krogede Sværd, opløftede han Røsten og raabde paa Riim:

Hvad vil du her?
Trold med dit krogede Sværd!
Kort er vel min
Kaarde mod din,
Dog vil jeg haabe, min Kniv
Koster dit Liv;
Skam allenfalds skal du faae,
Kastespyd veed jeg kan naae!

Tvi dig, du Jette!
Gjør du dig haard!
Hvad ikke Haanden formaaer,
Vil du med Munden udrette!
Kue med kvidrende Galder og Gand
Kæmpen, som holder mod Sværdene Stand!

See, hvor han støder, den Trold!
Folk med sit buklede Skjold!
True ikke saa med dit Spyd,
Du Mester i alskens Udyd!
Tvi dig, du Hrimthurse leed!
Huden er spettet, og Kiæften er breed,
46 Saa har dig Nornen, som Niding og Træl,
Tegnet til Afskye, og mærket til Hel!

Ordet var endnu i hans Mund, da Hadding jog et Knebelspyd igiennem ham, men Asmund tog den Trøst med sig i Graven, at hans Banemand dog, hvor han gik og stod, maatte huske ham, thi han brugde sine sidste Kræfter og Øieblikke til at give Hadding et Saar i Foden, som gjorde ham til en Krøbling alle hans Dage. Det var da en mærkværdig Valplads, hvorfra den ene Konge maatte halte igiennem Verden, og den anden lade sig bære til Jorden; men det var endnu en mærkværdigere Liigbegiængelse Asmund fik i Upsal, thi hans Dronning, Gunnild, dræbde sig selv, for ikke at overleve sin Husbonde, saa hun vilde heller gaae i Døden med ham, end med Livet fra ham. De Efterlevende lode da og Dronningen skee Ret, de dømte hende, som elskede sin Konge høiere end Livet, værdig til at hvile i Konge-Graven, og sammenblandede venlig de Ægtefolks Aske. Der ligger da Gunnild med Ære, og favner i Graven sin Mand saa ømt, som andre kun i Brudesengen deres!

Nu plyndrede da Hadding i Sverrig som Seierherre, men uagtet Asmunds Søn: Ubbe, ei vovede at byde ham Spidsen, hjalp han dog snart Landet af med de besværlige Giæster, thi han fandt, at det var den nemmeste Afregning, at betale med lige Mynt, og skibede over til Dannemark med sin Krigshær. Regningen var ogsaa ganske rigtig, thi baade var det lettere at fæste Fod paa Haddings Land, end paa hans Hals, og tillige, saa havde de Danske dog Fædrenelandet kiærere end Herredømmet, hvoraf Følgen blev, at hver drog hjem til Sit, og fandt paa begge Sider Fuglen fløiet og Reden tom.

Iblandt Andet fandt Hadding ogsaa, da han kom hjem fra den svenske Feide, at Tyvehaand havde tømt paa hans Skatkammer, hvor 47han pleiede at giemme hvad Godt han vandt i Krig og Orlog. Det første han greb til, var at lade Glum, sin Skatmester, hænge, men snildere var det Raad han saa fandt paa, i det han lovede Glums Ærespost til hvem af de Skyldige, der vilde bære sine Tyvekoster igien. Der var da ogsaa strax en af Tyvene, som tænkte mere paa hvad Kongen lovede, end hvad han vovede, ved at røbe sig selv, og da nu hans Medskyldige saae, hvor kongelig han blev belønnet, tænkte de, at han havde ret giort sin Lykke, og fik Lyst til, ligesaavel at dele den, som Skylden, med ham. De gave sig da selv an, og fik deres Lettroenhed godt betalt, først med Klingende, og saa med Svingende, og maa man ikke nok sige, at de Karle vare ærlig Strikken værd, som ikke kunde holde Tand for Tunge, eller reen Mund med deres lange Fingre.

Da nu den Ting var bragt i Rigtighed, rustede Hadding sig den hele Vinter, og drog om Foraaret, saasnart Isen brød op, over til Sverrig, hvor han holdt ved at husere i fem samfulde Aar; men det blev for længe tilsidst, thi Levnets-Midlerne gik op, og Hadding fik at fornemme, at Hunger er et haardt Sværd, thi hans Krigsfolk kunde tilsidst knap hænge sammen. De maatte ikke allene tage til Takke med Skov-Skrapper, og slagte alle deres Heste, men endogsaa med Hunde-Aadsler og hinandens Liig, og da de saa vare allermeest fortvivlede, hørdes der om Nattetide, man veed ikke hvorfra, en Røst i den danske Leir, med følgende Riim:

Hvem I spurgde til Raads,
Da I sidst gik til Baads,
Da mod Sverrig I drog,
Han ved Næsen jer tog.
Hvilket Galskab i Sind!
48Hvilken Overtro blind!
Hvor I drømme dog kan,
(Det har Mjøden nok voldt,)
Om at tvinge et Land,
Saa ærværdigt og stolt,
Som end aldrig blev lagt
Under Fremmedes Magt.
Som er Staalet for nær
Til at skiælve for Sværd!

Hør I Hanen, som goel!
Nu er Drømmen forbi,
Og som Duggen for Soel
Svinder Hær, svinder I,
Naar med lynende Sværd,
Naar med Svenske i Færd,
Alt som Fald efter Knald,
Efter Flugt kommer Fald.
Somme hist, Somme her!
Over Nakkerne Sværd!
Saa, hei lystig Koras!
Skiær vi Rumpen af Mads;
Hvem der først vender Ryg,
Taalder gierne et Tryk,
Naar fik Sværdet ei Ram
Til hvem Skiebnen er gram!
Hvad er Spyd meer end Vaand
Vel i Flygtningens Haand!

49Det var just ikke hen i Veiret, det Utydske spaade, thi Dagen efter blev der holdt et Slag, som kom de Danske dyrt at staae, thi de faldt i Hobetal; men saa den næste nat hørde Svenskerne Nytt, og der kom i deres Leir ligesaadan en Røst, som Ingen vidste Rede til, og sang, som følger, for de unge Karles Øren:

Mig Ubbe, den Tosse,
End vover at trodse,
Men snart skal tilgavns han undgiælde:
Føle min Vælde.
Stamper han modig,
Stiv imod Brodden,
Snart skal han blodig
Blegne for Odden,
See paa sin Straf:
Eengang indtraf
Dog hvad jeg spaadde!

Tæmmes skal Armen,
Tylvte af Spyde
Tæt giennembyrde
Brynjen og Barmen!
Tilbunds da bukker,
Ubbe, du under!
Liin ikke lukker
Gabende Vunder,
Lægedoms Saft,
Urternes Kraft,
Lægernes Kunst,
Alt er omsonst.

50 Samme Nat stødte Krigshærene atter sammen, og naar da Maanen blinkede gennem Skye, saae man to skaldede Gubber, i gruelig Skikkelse, drages om Seieren, saa at den Ene stod de Danske, og den Anden Svenskerne bi.

Hadding tabde Slaget, og flydde til Helsing-land, hvor der timedes ham en værre Ufærd, thi da han, paa en heed Sommerdag, gik ud at bade sig, fik han Syn paa et ubekjendt og underligt Dyr, som han endelig ved Sværds slag fik taget Livet af, og lod føre op i sin Leir, men, som han nu gik og brammede af sin Helte-Gierning, mødte der ham en Kvinde paa Veien, og sagde:

Oppe og nede,
Paa Mark og paa Bølge,
Skal dig forfølge
Gudernes Vrede;
Dig alle Vætter
Vrede nu drille,
Dine Forsætter
Brat de forspilde.

Faer, hvor du lyster!
Paa Mark og paa Bølge,
Selv til de fierneste Kyster,
Susende skal dig en Hvirvelvind følge:
Kaste i Skoven,
Tumle paa Voven,
Knække og knuse,
Med Bulder og Brag,
Hvor du er tilhuse,
51 Tømmer og Tag;
Hvor du er om Bord,
Master og Roer!

Ulykken med dig du fører,
Skade faaer Alt hvad du rører:
Falder Blomst, falder Kvæg,
Til Uheld, paa din Vei;
Visner Blomst under Fod,
Isner Dyrenes Blod!
Uden Læe, uden Lye,
Skal du vanke om Land,
Som en Pest skal dig skye
Baade Kvinde og Mand!

Det er Himmelens Straf,
Det er Nornernes Dom,
Thi saa ilde du traf,
At med Dyret forkom,
Forborgen tilstede,
Et Led af den himmelske Kiæde!
Hardt maa du bøde,
Gudnidings Brøde
Gaaer over Alt!
Thursen i Ørne-Gestalt
Vingerne ryster,
Faer, hvor du lyster!

Syden og Norden,
Østen og Vesten,
52 Brøle som Torden:
Vel mødt i Blæsten!
Svæрге sig sammen
Mod dig med Gammen,
Hvirvlende alle dig følge,
Snurre dig rundt paa den rullende Bølge!

Bød hvad du brød!
Lær at afbede
Himmelens Vrede,
Ellers dig følger,
Paa Mark og paa Bølger,
Til du gaaer heden,
Hvirvlen og Vreden!

Hadding gav sig nu paa Hjemreisen, men det gik i alle Maader efter Kvindens Ord, saa hvor han vendte sig, kom Alting i Oprør. Saasnart han kom ud paa Søen, reiste der sig en flyvende Storm, som ødelagde hans Flaade, og da han, som en skibbruden Mand, søgte Huuslye ensteds, blæste Huset omkuld, saasnart han kom ind. Nu mærkede han da, at der var ikke andet Raad for Uraad, end at prøve, om han ved Sone-Offer igien kunde vinde Himmelens Gunst, og vendte sig desaaarsag til Afguden Frø med et Offer af kulsort Kvæg, og et saadant Sone-Offer, som Svenskerne kalde Frø-Blot, blev det en Skik i hans Æt at gientage aarlig.

Nu spurgde Hadding Nyt fra Norge, som huede ham meget ilde, thi det var, at Ragnild, Kong Haagens Daatter i Nitter-Dalen, skulde giftes med en Jette, Noget, Hadding ansaae baade for en jammerlig Skiebne og en afskyelig Ting, som man ved et ædelt Vovestykke maatte see at forekomme i Tide. Han kunde jo gjerne siddet i Mag, og havt sine kronede Dage, imedens Prindsessen leed ilde, men naar Mag og Manddom ei kunde forliges, var Umagen ham altid kiærest, og hans største Fornøielse var at lægge Voldsmænd øde, ihvem det saa var der leed Uret. Saa foer han da afsted til Norge, og slog det Utydske ihjel, som var saa næsviis at beile til kongeligt Blod, men Seieren maatte han kiøbe med mangt et Saar, og det ei af de mindste. Imidlertid fandt han ogsaa en kiærlig Haand til at forbinde, thi Prindsessen, som selv forstod sig en Smule paa Lægedoms Kunst, pleiede ret omhyggelig sin kiække Befrier, og for at have et Kiende paa ham, der ikke forsvandt i Tidens Længde, mærkede hun ham paa Skinnebenet med en Ring, som hun lagde i Saaret. Da hun nu siden fik Lov, af sin Fader, at vælge sig en Brudgom, hvem hendes Hu stod til, i Kongehallen, hvor der var baade unge og høibaarne Beilere nok, da ledte hun kun om det skiulte Kiærligheds-Pant, og følte sig frem, til hun fandt det hos Hadding, hvem hun da, uden at ændse de Andre, favnede flux, og overgav sig i Heltens Haand, som reddede hende af Jettens Kløer.

Imidlertid nu Hadding var her til Giæst, skal ham være mødt en underlig Ting, thi som Folk en Aftenstund sad over Borde, saa man en Kvinde stikke Hovedet op af Gulvet, henne ved Arnen, og vise i Barmen en Urtekost frem, som om hun vilde spørge, hvor i al Verden de vel meende, der var saa deilig grønt om Vinter-Dage? Da nu Kongen ogsaa virkelig fik Lyst til at giæste det Land, tog Kvinden ham under sin Kaabe, og sank i Jorden, den Vei hun kom. Det skulde da udentvilt betyde, at han, med Valhals Guders Minde, skulde gjøre den Reise i levende Live, som stod ham for efter Døden, thi først maatte de arbeide sig igiennem en tyk og forgiftig Taage, og kom saa paa en meget betraadt og forslidt Fodstie, som førde hen til en Hob stadselig klædte Kongebørn, men ikke før de kom dem forbi, naaede de hen, hvor Solen skinnede, og det Slags Urter voxde, som Kvinden havde havt at føre. Videre gik de, og kom til en Aa med sorteblaa Vande, hvor Strømmen gik strid, og henrullede med sig allehaande Vaaben i rivende Fart. Over den Strøm var imidlertid dog lagt en Broe, og den gik de over hen til et Stæd, hvor de saa et Krigshære staae, som prøvede Styrke. Hvordan, sagde Hadding, hænger dog den Ting sammen? Aah! sagde Kvinden, det er Kæmper, som faldt i Slag, og vise nu daglig, saa i en Lignelse, hvordan det gik til, i det de, som til et Skuespil, opføre igien deres forrige Bedrifter. Videre gik de, og saa da en Muur, ikke nem at komme nær, end sige at komme over, og omsonst var al den Umage, som Kvinden gjorde sig med, baade at springe derover, og at gjøre sig lille og smutte igiennem. Hun maatte da nøies med at vride Hovedet om paa en Hane, hun just havde hos sig, og kaste det over Muren, og flux hørdes Hanegal fra den anden Side, til Vidnesbyrd om, at Fuglen var kommet til Live paa Ny!

Da Hadding var kommet tilbage fra denne underlige Nedfart, gav han sig paa Hjemreisen med sin unge Dronning til Fædrenelandet, og de Vikinger, som laae paa Luur, og vilde gjort ham Veien stridig, fik en lang Næse, thi, ihvorvel Vandet og Vinden var for dem alle, saa tog han dog Luven fra dem, og kom i Behold.

Imidlertid lod Kong Ubbe i Sverrig gjøre vitterligt, at hvem der kunde tage Hadding af Dage, skulde faae hans Daatter, som var et Underværk af Deilighed, og den Fristelse kunde en vis Tønning ikke modstaae, men hyrede sig en Trop Bjarmer, hvormed han haabede at faae sit Ønske opfyldt. Hadding, som vilde møde ham paa Halvveien, stak nu i Søen, og da han seilede Norge forbi, blev han paa Kysten en Gubbe 55vaer, som stod bestandig og viftede med et Klæde, og bad dem lægge til med Snekken. Haddings Stalbrødre ansaae

det for en farlig Sag, stode hardt imod, og sagde, at Krydsvei var Krinkelvei, men Hadding tog ikke desmindre Gubben om Bord, og lærde af ham at gjøre sig meer end sædvanlig Flid med sin Fylking, og stille Hæren saaledes op, at der stod kun to Mand i den første Række, men fire i den anden, otte i den tredie, og saa fort videre, immer dobbelt op, og saa bestandig sætte Slynge-Karlene og Bue-Skytterne til Fløimænd. Da nu Slaget skulde staae, og Hæren var saaledes stillet op, af Skabelon som en Kile, gik den gamle Mand hen allerbagest, og trak en Bue ud af Skratten, han havde paa Ryggen, der kun var stakket at see til, men skiød sig snart saaledes ud, at den blev længere end hele Fløiet. Med den Bue skiød han ti Skud ad Gangen, lige ind paa Fienden, saa det peeb i Luften, og ligesaamange Pile, ligesaamange Saar. Bjarmerne, som mærkede at det gik skjævt med dem i Sværds slag, tyede nu til deres Trolddom, og reiste med deres Hexerier, under klaren Himmel, Graaveir med Taage og Pladsregn; men den Gamle var deres Mester, thi saasnart han saae det trak op til Regn, satte han en Skye der lige imod, som pressede saa, at Regnen drev over. Hadding vandt da Seier, og den gamle Mand gik sin Vei, men raadte ham først, altid heller at føre svære Krige i fierne Lande, end smaahugges med sine Naboer hjemme, og spaaede ham tillige, at Fiender skulde aldrig fælde ham, men kun hans egen gode Villie gjøre Ende paa hans Dage.

Siden bød Ubbe Hadding til sig i Upsal, under Paaskud af et Forligelsemaal, men han havde Ræven bag Øret, og Hadding mistede alle sine Folk som han havde med sig, thi de Danske bleve bænkedede i en Sal for sig selv, og ligesom En vilde ud, stod der en Svensker ved Døren og hug Hovedet af ham. Kun Hadding alene undkom i Nattens Mørke, men 56han kom igien med sin Krigshær, og saa faldt Ubbe i Slaget. Ingenlunde forgreb dog Hadding sig paa hans Liig, thi han førde kun Krig med de Levende, ikke med de Døde, meget mere glemde han det var hans Arvefiende der laae, gav ham en hæderlig Jordefærd, og lod opreise et meget kunstig udhugget Gravmæle over ham. For nu ogsaa, da han havde overvundet Svenskerne Hoved, om muligt, at vinde deres Hjerte, viiste han dem, at det var ham ikke om fremmede Lande at gjøre, thi han lod Riget blive ved Asmunds Æt, og satte Ubbes Broder: Hunding, paa Thronen.

Da nu Hadding havde faaet Fred for sin gamle Efterstræber, slog han sig til Roe, slap Sværdet og holdt paa Ploven, men efter en Deel Aars Forløb blev han dog kied af den Stilhed, og skiændte paa sig selv, fordi han laae og gravede sig ned i Jorden, og pløiede ei meer den høie Søe; ja, man skulde snart troe, han fandt mere Fornøjelse i Krig end i Fred, efter følgende Riim at slutte, hvormed han bebreider sig selv sin Ørkesløshed:

- 1 Hvi skiuler jeg mig her i Vraa,
Alt i de dunkle Skove,
Og heiser ikke Seil i Raa,
Som før, paa blanken Vove!
- 2 Her er slet ingen Roe og Mag
For onde Dyr og vilde,
De Ulve tude Nat og Dag,
Og Biørnen brummer ilde!
- 3 Hvor tomt, hvor dødt dog her at gaae,
Paa disse øde Fielde!
57Hvor kan et Helte-Hjerte slaae,
I slig en Muse-Fælde!
- 4 I Ungdoms-Aar jeg fik saa kiær
Sortladne Hav og Snekke;
Skal mine gamle Been nu her
I Biørnehie jeg lægge!
- 5 Fuldbedre dog det er forsand
Paa Hav sit Liv at friste,
Og sanke paa den vilde Strand
Med Æren Guld i Kiste!
- 6 Saa far nu vel, I Klipper graa!
Far vel, I mørke Skove!
Op, Mast i Skye! op, Seil i Raa!
Op! ud paa blanken Vove!

Hans Dronning derimod vilde helst have Sit paa det Tørre, og holdt mere af Klippe-Skoven, end af Søekanten, hvor Strand-Fuglene forstyrrede hendes gode Morgen-Søvn, som hun gav tilkiende med følgende Riim:

- 1 Her er trygt og luunt og tyst
I de dunkle Skove,

Tidlig mørkt, og silde lyst,
Længe kan man sove;
Nede ved den vilde Strand
Buldrer huult det under Land,
Angest maa man blive.

2 58Aldrig har man Roe og Mag
Der for Vind og Vove,
Silde Nat, og tidlig Dag,
Naar skal man dog sove!
Alt i aarle Morgengrye
Siunger Svanen høit i Skye,
Sørgelig det klinger.

3 Selv om Natten knap et Blund
Faaer man i sit Øie,
Bliver ikke allenstund
Maagen ved at støie!
Hvem ei Øren fik af Staal,
Gal kan blive af det Skraal,
Kiede sig til Døde.

4 Flakke om i skiøre Stavn
Paa den falske Vove,
Springe i den kolde Favn
Ud af lune Skove,
Hu! det er en selsom Lyst!
Maagen boe paa vilden Kyst!
Hvalen boe i Havet!

Paa samme Tid opstod der i Jylland en arrig Skalk, ved Navn Toste, som var af ringe Herkomst, men fik nu i Sinde at gjøre sig navnkundig ved Ondskab, som han da ogsaa blev paa Diævle-Viis, thi for den store Fortræd han med al Frækhed og Grusomhed gjorde i Landet, blev han vidt og bredt bekendt og berygtet under Navn af Mester-Skielmen. 59Det var ikke heller meer end forskyldt, thi efterat have skammelig huseret i Jylland, gik han endnu videre, og antastede Saxen, ja havde den Glæde, at Hertug Sigfred, hvis Folk fik ondt i Slaget, maatte bede om Fred. Dertil svarede Toste, at det skulde han gierne faae, naar han kun vilde træde i Forbund med ham, og bekriige Kong Hadding, men det syndes Sigfred var en farlig Sag, som han krympede sig ved at indvikles i. Der blev imidlertid ikke bedre Kiøb, thi det er slige Karles Mundheld, at vil du ikke med det Gode, saa skal du med det Onde, og Toste satte ham saaledes Kniven paa Struben, at han tilsidst gav efter, og med forenede Kræfter drev de virkelig i et Slag Kong Hadding af Marken. Toste bildte sig ind at han var faldet, og ledte længe efter hans Liig paa den blodige Valplads, men da det ikke var at finde, drog han ned til Stranden, hvor han da saae Hadding midt paa Vandet i en Baad arbeide mod Strømmen. Toste fik nu strax nogle Skibe skudt i Søen, og foer ud efter Baaden, men førend Hadding gik fra Land, havde han boret dem lække, og Toste maatte være glad han slap til Lands igien, uden at kuldseile. Han foer imidlertid strax ud igien med friske Skibe, og Kongen saae, det var ilde fat, men, heller død end raadvild! tænkte Hadding, spurgde sin Følgesvend om han kunde svømme, og da han svarede: Nei, og der ingen anden Redning var, saa kantrede Hadding Baaden, og holdt sig under den. Nu tænkte Toste, at han var druknet, vendte om, og gav sig i god Roe og Mag til med Hjertens Lyst at plyndre de Døde paa Valpladsen; men imidlertid fandt Hadding Venner, og slog ganske uventet ned imellem de Rovfugle, saa hvem der ikke nødtes til at blive, lod Byttet ligge, og foer afsted. Nu havde da Toste ogsaa lært, hvad det var at vende Ryg, men han blev alligevel ikke forsagt, og da han, efter det Knæk han havde faaet, ikke turde vente at komme til Kræfter derhjemme, 60saa reiste han udenlands med sine egne Sendebud, for at søge Raad i Britannien. Underveis havde han sin Fornøielse af, at faae sine Stalbrødre, og efterhaanden hele Skibets Mandskab, i Vane med at spille om Penge, hvorved der blev sat Splid imellem dem, og saa ophidsede han dem saalænge, til Legen tog en blodig Ende, og de sloge hinanden ihjel. Det gjorde han altsammen for sin egen Fordeels Skyld, thi han arvede dem der faldt, og for de Penge kiøbde han sig Bistand af en, i de Dage navnkundig, Sørøver, som hedde Kalle. Med ham til Stalbroder kom da Toste snart igien, men Hadding, som heller vilde vove sin Trøie end sit Folk, bød ham ud og slog ham i Kreds. Det var nu saa engang Skik blandt Heltene i gamle Dage, at de brugde aldrig to, end sige flere Hænder til hvad een dog kanskee kunde gjøre!

Efter disse Begivenheder var det, Hadding drømte en Nat, at hans afdøde Dronning kom til ham og sang:

I Skov løbe Dyrene vilde,
Og tude, og skabe sig ilde,
Men Dyret du har i din Gaard,
Som godt dem at tæmme formaaer,
Det Lam, som nu leger paa Gulv,

Skal bide den hungrige Ulv!

Men lidt efter lagde hun til:

Det være dig sagt,
Tag vel dig i Agt!
En Ulykkes-Fugl
Opvoxer i Skiul:
En Svane i Munden,
En Ugle i Grunden,
Saa grum og saa falsk!

61Om Morgenen da Kongen vaagnede, fortalte han sin Drøm til en Mand, som forstod sig paa mørke Taler, og fik den saaledes udlagt, at Ulven skulde betyde hans Søn, som vilde blive en grum Kæmpe og en Skræk for sine Fiender, men Svanen skulde betyde hans Daatter, som vilde forraade sin Fader. Den Spaadom gik ogsaa i Opfyldelse, thi Haddings Daatter, Ulvilde, som blev gift med Guttorm Bonde, var saa unaturlig, at hun virkelig ophidsede sin Mand til at tage hendes egen Fader af Dage. Hvad enten hun dreves mest af indtændt Arrighed over den lave Stand hun var giftet ind i, eller af umaadelig Ærgierrighed, kan man ikke sige for vist, men at hun havde Dronninge-Stadsen i Hovedet, det seer man af hendes Tale, som jeg synes det er bedst at give, saavidt mueligt, med hendes egne Ord, saaledes som følger:

- 1 O vee mig, som fødtes paa Borgen
Af kongeligt Skioldunge-Blod!
I Hytten jeg gaaer nu med Sorgen,
Og falmer af Røg og af Sod;
O Skam faae min Fader, som vilde
Min Ære og Lykke forspilde!
- 2 Om Konninge-Sønner og Helte,
Ved Vuggen de Viser kun lød,
Men Bondemand løste mit Belte,
O vee! hvilken Jammer og Nød!
Det er, som en Eeg skulde bøie
Til Busken sig ned fra det Høie!
- 3 Vel før saae man Bondemands-Barnet,
At vorde en Konninge-Brud,
62Men naar saae man kastes i Skarnet
En Konninge-Daatter saa prud!
O vee! at saa falde jeg maatte,
Da Møe jeg i Brudeseng traadte!
- 4 Dog Bonde! maaskee under Kofte
Et Konninge-Hierte dig slaauer,
Saa fandt man i Vadmel jo ofte,
Hvad ei var i Zobel og Maar;
Og selv sig et Purpur at skiære,
Er meer end et skiænket at bære!
- 5 Ja, hvad er en Drot, som beklæder
En nedarvet Konninge-Stol,
Mod den, der opstiger med Hæder
Fra Dybet, som Stjerne og Soel!
Det er ikke Byrd, men Bedrifter,
Som ligelig Æren udskifter!
- 6 Der Kongen dig fæsted, til Kvinde,
En Jomfru af Konninge-Blod,
Han ventede vel hos dig at finde
Et kongeligt Hierte og Mod!
Saa viis, du fortiener den Ære,
En Konninge-Svoger at være!
- 7 Ja skiær dig et Purpur med Kaarde!
Opreis dig af Skarnet! fat Mod!
Lad Ellen et Egetræe vorde,
Forvandlet ved Konninge-Blod!

63Den Helt, som et Kongehuus stifter,
Han bøder paa Byrd med Bedrifter!

8 Kom ei nu med Snak om at synde!
Naar udgaaet Træe staaer paa Hæld,
Da skal sig med Øxen man skynde!
Det kalder jeg at giøre Skiel;
Den første den bedste er Manden,
Og vil ikke du, vil en Anden!

9 Ja, længe nok throned den Gamle,
Som nikker bedaget og træt,
Ham til sine Fædre at samle,
Er billigt, og kiærligt, og ret;
Hvo høiest den mægter at bære,
Maa nærmest til Kronen og være!

Intet i Verden for mig kan opveie
Deilige, Drotlige Dronninge-Navn,
Heller, end ydmyg for Kongen at neie,
Kiærlig og stolt jeg ham tager i Favn;
Lidt kun er Navnet af Konninge-Daatter,
Imod det herlige: Kongens Gemal!
Mindre endda er en Svoger til Drotter
Imod en Konge, som throner i Sal!
Aldrig for godt skal man kalde det Bedste,
Aldrig forglemme: man selv er sin Næste!
Tael ikke her om umuelige Ting!
Mueligt er Alt for den Diærve og Snilde!
64Dette er let, som for Haren et Spring,
Sagen er her kun at ville!

Vi giøre Gilde,
Byde vor Fader til Giæst,
Minerne milde,
Blænde som bedst,
Alt er at haabe,
Frændskabets Kaabe
Snaren bedækker,
Miøden os rækker
Venlig sin Haand.

Naar, efter gammel Sædvane,
Kongen da fører paa Bane
Kæmper og Riser,
Sager og Viser,
Reder og kiæmmer, i Dag som i Gaar,
Fipskiæg og Haar,
Ikke han drømmer om Svig og Harm
Førend det Kolde han har i Barm.
Lad ham kun tømme den samme Skaal
Han har iskiænket med bredfuldt Maal!
Salig den Haand, som faaer Lykke og Evne,
Tusinders Blod paa den Niding at hevne!

Paa denne Maade fik Ulvilde virkelig sin Husbond overtalt til at tage Deel i det sorte Forræderie, men Hadding blev i en Drøm advaret om, at vogte sig for sin Svigersøn, han kom ikke desmindre til Giæstebudet, som hans Daatter lod til at have anrettet af særdeles Kiærlighed, 65men tæt ved Huset lagde han en Trop Krigsfolk i Baghold, der kunde være ved Haanden, naar det gjordes behov. Som han nu sad over Borde, lagde han Mærke til, at der stod en Tiener, som ingen Ting bestilte, med et Sværd under Koften, og det var da ligefrem, at han lurede paa Leilighed, men nu gav Hadding sine Folk det Tegn der var aftalt, ved at blæse i en Trompet; de kom da ogsaa paa Øieblikket, og Fals slog, paa en bedre Maade end agtet var, sin Herre paa Hals. Imidlertid kom dog det Rygte ud iblandt Folk, at Hadding var død, og da Hunding i Sverrig det hørde, gjorde han et stadseligt Giæstebud, for at drikke Æres-Øl over ham. Der blev nu sat et stort Miødkar midt paa Gulvet, og for at det skulde gaae ret høitideligt til, tog Hunding sig selv en Tieners Skikkelse paa, og stod for Skiænken, men i det han nu gik omkring, og saae Giæsterne til Gode, glead Foden fra ham og han styrtede ned i Karret og druknede, som om det skulde være en Straf over ham, enten fordi han løi Hadding

død, eller fordi han smurde Odin om Munden med et tomt Gravøl. Dog, hvorom Alting er, saa, da Hadding fik den Tidende, satte han sig for at gjøre samme Skiel, og døde til dens Ære, som døde til hans, hvorfor han lod Folket sammenkalde, og hængde sig i alle Mands Paasyn.

Folke-Sagn fra Hedenskabet.

Anden Bog.

Fra Haddings Død til Rolv Krages.

Frode den Første.

Haddings Søn og Eftermand, Kong Frode, havde ogsaa adskillige mærkværdige Eventyr, og deriblandt var det første, som følger:

Da Frode havde traadt sine Børneskoe, var han en dygtig Karl, og ødte heller ikke sine Kræfter, enten ved Dagdriverie eller Liderlighed, men havde bestandig Krigen i Hovedet. Paa alle de Krigs-Anstalter satte han imidlertid sit Arvegods overstyr, og havde tilsidst ikke Raad til at holde sin Krigsmagt vedlige, men som han nu engang sad og grublede over, hvor han dog skulde tage de Penge fra, han nødvendig behøvede, kom der en Dannemand, og satte Mod i ham, med følgende Riim:

- ¹ En Øe jeg veed,
Ei langt af Leed,
Den har saa bløde Høie,
67Og under Muld
Det røde Guld,
Som straaler klart i Øie;
Hvis det du fandt,
Du Bytte vandt,
Som kunde dig fornøie!
- ² I Høien boer
En Drage stor,
Som over Skatten ruger,
Gaaer rundt omkring,
Som Ring ved Ring,
Og Dyngen sammenknuger,
Med krøllet Stjert
Den spiller sært,
Og Brodden flink den bruger.
- ³ Dog, prøv kun til!
Du vinder Spil,
Om du mit Raad vil følge.
Tag Huder paa
Fra Top til Taa!
Da kanst du Slangen dølgje!
Vend kiæk og bold
Kun Tyre-Skjold

Mod Fiendens Edder-Bølge!

4 Hold du kun Stand!
Ei mindste Gran
Du vover under Kaaben;
68Men snør den tæt,
Saa ingen Plet
For Edderen staaer aaben!
Thi Giften leed,
Saa lueheed,
Den er et farligt Vaaben.

5 En Tunge styg,
Trekloftet, tyk,
Paa Spil i Gab du skuer,
Bag Takke-Tand,
Heel hvas forsand
Den hvislende dig truer
Med Hvine-Lyd,
Som Hjerte-Spyd;
See til, at ei du gruer!

6 Vel Kroppen glat,
Med Skiæl besat,
Kan trodse Odd og Egge;
Men Pletten bar,
Som Bugen har,
See til, du den kan række!
Da gaaer det an,
Da Sværdet kan
Midtad Udyret flække!

7 Da nytter Staal:
Et Spade-Maal
Dig kan til Skatten bringe!
69Vær saa ei seen!
Giør Graven reen
For Fade, Mynt og Ringe!
Med Posen fuld
Af Fortids Guld,
Hjemflyv paa Snekke-Vinge!

Det Ord, syndes Frode, var Guld værd, seilede strax afsted, og tog ingen Moders Sjæl med sig i Følge, for Kæmpe-Lovens Skyld, som siger: Een imod Een! Han mødte ogsaa strax Dragen, som havde været ude, og drukket, og lærde ham snart, det var sandt, at den blæste ad Sværd, som kun ramde paa Ryggen, og vidste at snøe sig fra hvert et Kaste-Spyd, ihvor godt det var stilet. Men, da nu Frode mærkede det, gav han sig til at titte efter, til han fandt det ømme Sted under Bugen, og stødte saa ikke forgæves til. Dragen søgde nu vel at hevne sig, men Alt hvad den formaaede, var at sætte sine Tænder i Skjoldet, og hvislende udspye sit Liv med Forgiften, hvorpaa Kongen tog hvad han fandt, og blev en grundriig Mand.

Nu havde Frode Raad til at udruste sin Flaade, og satte med den sin Kaas til Kurland, men da Kong Daarne, som der regierede, mærkede, hvad Klokkeren var slaaet, og havde slet ikke Mod paa at mødes i Marken med saadanne Folk, saa sammenkaldte han Rigens Høvdinge, og talde dem gierne, i Krigshærens Paahør, saaledes til. Der kommer, sagde han, en Fiende til Lands, som er udrustet med hele Vesterledens Magt og Midler, saa det er ikke værd at forhaste sig paa ham, men heller see Tiden an, og binde ham op ved tom Hæk saalænge. Hunger er et haardt Sværd, og en indvortes Sygdom, og en Fiende, som man ikke nemt skal afvæbne, fordi man nærer ham i sin egen Barm, saa at jo læn⁷⁰gere man slaes med ham, des stærkere bliver han. Lad os nu altsaa tage den Karl i vor Tjeneste, og ikke bruge Staal til, hvad vi bedre kan gjøre med ingen Ting, eller umage os med at kaste Spyd til Folk, som falde om af sig selv! Paa den Maade blive vi heelskindede paa begge Sider, uden at Fienden derfor bliver skadesløs, han bliver bleg om Næsen, uden al Blodstyrning, og vi overvinde ham med al Sagtmodighed, blot ved at lade ham være i Roe. Hvem vil ikke dog heller være i Visse end i Vove, naar man faaer lige meget derfor! Hvem vilde være saadan en Nar, at bygge Galgen, for selv at blive hængt! Lad os da nu kun lægge os til Borgeleie, mens den første Træfning holdes! kommer vor Leiesvend i Knibe, er det Tids nok at staae ham bi, og jo senere vi begynde paa Arbeidet, desbedre gaaer det fra Haanden, thi hvem der er udslidt, har ondt ved at rappe sig, og den Haand, der knap kan bære sig selv, lader vel Sværdet ligge; men vil ikke de Syge, saa vil netop de Sunde, Skam faae den, der lægger Haanden imellem, hvor der er ingen Fare, og det Slag er snart afgjort, hvor den faaer Hug,

som kan ei slaae igien!

Efterat han nu havde holdt denne Tale, gik han Fienden i Forkiøbet, udplyndrede selv sit Fædreneland, ødelagde hvad han mistvivlede om at kunne forsvare, og trak sig saa med Største-Delen af sine Tropper ind i en uovervindelig Fæstning, glad ved, at Fienden nu fandt kun en Ørk.

Imidlertid, da Frode kom, og havde omringet Fæstningen, uden at turde gjøre sig noget Haab om, at kunne indtage den; fandt han paa et andet Raad, og lod sin Leir giennemskiaere med dybe Grøfter. Jorden lod han hemmelig bære ud i Kurve, og kaste i Floden, som løb under Murene, og Grøn-Sværet lod han lægge meget pænt over Grøfterne igien, i det Haab, at de som ikke vidste Beskeed, skulde være uforsigtige nok til at løbe i Fælden, og brække deres Hals. Derpaa lod han, som om der 71var kommet en Rædsel over ham, og begyndte, lidt efter lidt, at trække sig ud af Leiren, og da Byemændene saae det, foer de ud, og efter ham, men traadte immer feil og faldt i Grøfterne, hvor Frodes Kaste-Spyd gjorde Pinen kort.

Da nu Frode seilede herfra, traf han den russiske Magthaver, Trane, i Søen, og bespeidede, om Nattetid, hans Flaade paa en egen Maade. Han ladede nemlig en Kongebaad med lutter Træ-Tolle, seilede saa hen, og lod med et Vridt bore Hul ved Hul i Vandgangen paa Fiendens Skibe, men gav Træ for Træ, og satte en Pind i hvert Hul, for at Vandet ikke skulde komme for tidlig. Først da han havde faaet boret saa mange Huller, som han meende Skibene kunne behøve, for at gaae til Bunds, lod han Tollene trække ud, saa Vandet fik frit Kiøring, mens han lagde bi, og omringede Fienden. Da Russerne nu saae, i hvad Klemme de var, vidste de hverken ud eller ind, Somme greb til Sværdet og Somme til Øsen, men det var lige galt, ihvad man gjorde, thi den ene Ulykke rakde den anden Haand; hvem der vilde være Soldat, forliste, og hvem der vilde være Matros, faldt paa Valpladsen, man huggede sig ned til Havsens Bund, og svømmede sig Kaarden i Livet, og mens man slog Laagen i for Døden, maatte man lade Porten staae den aaben, hvem der vilde liste sig fra den, sprang den paa, og listede sig paa hvem der vilde springe fra den, og enten man fik Vaadt eller Tørt, saa fik man sit Livsbrød.

Da han nu havde overvundet Russerne, og var kommet hjem til Danmark, skikkede Frode sine visse Bud ind i Rusland at kræve Skat, men Landsens Indbyggere omgikkes dem med Lumskhed, og myrdede dem paa en gruelig Maade. For nu at hævne sig, drog Frode ud med sin Krigshær, og beleirede Byen Rotale, men da han syndes det vilde gaae 72for langsomt med at tage Byen, naar Floden fik Lov at gjøre Skiel, saa gravede han den ud til Siderne, for at prøve om man kunde naae Bund, og finde et Vadsted. Han holdt heller ikke op, førend han ved at dele den stride Strøm, fik den nødt til at fare i Mag, og lade Folk vade i Fred, og, da han først havde faaet Bugt med Floden, maatte Byen snart give tabt, thi i Strømmen havde den sit eneste Værn, og da den havde mistet det, stod den Seierherren aaben.

Nu gik Frode videre, og lagde sig for Byen Pultisk, men da han meende, at Magten vilde her ikke forslaae, strøg han Løve-Huden af, og drog Ræve-Bælgen paa; i det han nemlig, uden at lade ret mange vide det, forstak sig i en Vraae, og søgde at neddæmpe Fiendens Frygt, ved selv at smedde et falsk Rygte om sin Død. For at gjøre Alt desmere troværdigt, holdt man hans Liig-Begiængelse, og opkastede ham en Gravhøj, ved hvilken Leilighed de Kæmper, som vidste Beskeed, ikke glemde, at bære deres forstilte Konge-Sorg til Skue, og paa Læberne. Dette Rygte dyssede virkelig Stadens Konge, Vespasius, i Søvn, saa han meende, alt at have vundet Seier, og sørgede kun maadelig for Byens Sikkerhed, men han vaagnede snart i Forskrækkelse, da Frode imidlertid brød ind, og slog ham midt i Leeg og Lystighed.

Efter at have vundet denne Stad, gjorde Frode sig Haab om, at spille Mester i Østerleden, og gav sig til at beleire Kong Handvans Hovedstad. Det var den samme Bye, som Hadding saa snildt stak i Brand, og for at Ingen tiere skulde spille ham det Puds, havde Handvan ladet alle de Fugle udrydde, som byggede ved Tagene, men Frode var ikke saa let at gjøre raadvild, han klædte sig ud som en Skjold-Møe, gik saa, selvanden, ind i Staden, og lod, som han var rømt fra de Danske. Listen lykkedes, og, efterat have nøie forfaret Leiligheden, lod han Dagen ef73ter sin Følgesvend gaae ud og sige hans Krigsfolk, at de skulde kun gaae lige ind til Porten, saa skulde han lukke dem op. Det skedte, Vagten havde han vidst at narre, og mens Folk laae i deres søde Søvn, blev Bye indtaget, og maatte dyrt betale sin Tryghed, thi det var jo ikke Fiendens Diærvhed, men Vennernes Dorskhed, som gjorde dens Ulykke. Det kan man dog ogsaa nok begribe, at der er ingen større Forraadelse i Krigens Tid, end at sove Frygten bort, og ligge paa sit grønne Øre, som om der var Fred og ingen Fare.

Da Kong Handvan mærkede, at hans Soel var dalet og hans Rige forloren, gik han til Søes med alle sine Skatte, og sænkede dem ned, da han heller undte Dybet, end de Danske, sin Rigdom, men havde jeg været i hans Sted, vilde jeg dog heller brugt Pengene til at gjøre mig gode Venner med Fienderne, end lægge dem paa Havsens Bund, til Verdens Tab og Ingens Nytte. Da Frode nu imidlertid fik i Sinde at skikke Bud, og beile til hans Daatter, bad han hilse, og sige, at Frode skulde tage sig i Agt for, ikke, mens Lykken spillede for ham, at blive beruset og overmodig deraf, men heller skaane de Nedbøiede, have Majestæten for Øie, selv i dens fornødrede Tilstand, og i dette Speil paa Lykkens Foranderlighed lære, viselig at bedømme dens Gunst. Da vilde han vist ikke støde den fra Thronen, til hvis Daatter han beilede, ei forringe hendes Herkomst, med hvem han ønskede at dele sin Hæder og Krone, eller af skiden Begiærlighed gifte sig under sin Stand. Dette artige Svar virkede saameget, at Handvan beholdt sit Rige, og Frode fik sig en Dronning med Æren.

Medens dette stod paa, drog Haddings Daatter, Svanhvide, med sine Skjoldmøer over til Sverrig, for at see, om hun ikke med Kvindeliste kunde afværge to høibaarne Ungersvendes Undergang. Det var nemlig Hundings Sønner: Regner og Thorvald, hvem deres Stifmoder 74Thorilde, af et forgiftigt Had, søgte at styrte i den ene Ulykke over den anden, og havde nu sat til at vogte Kongens Kvæg. Som de nu en Nat var i den Bestilling, og holdt Vagt, kom Svanhvide ridende med sine Lege-Søstre, og de vilde strax staaet af Hestene, men hun, som kunde see, hvilken en Hob Uting af alle Slags, der sværmede omkring, forbød dem det strængelig, med følgende Riim:

See hist, hvor de hoppe,
Det Natugle-Kram!
De luftige Kroppe
Faae Last nu og Skam!
Hillemænd! hvilken Krig!
Hvilken Val! hvilke Liig!
Hvilken Fægtning paa Fjeld:
Paa en Vei-Knold i Kveld!

Seer man det, hvilken Flok
Kommer flaggende der!
De er' vanskabde nok
Til at kyse en Hær!
Er det Alvor, I Smaa!
Er her farligt at gaae!
Vil I standse vor Gang!
Skal vi strax dreie om
Fra jer hellige Vang,
Hvor for Skade vi kom
Allerede for vidt!
Ikke vove et Skridt!

75Hvilken Spøgelse-Valts!
Hvilken Luft-Menuet!
Hvilken Sang af fuld Hals!
Hvor den bølger sig let,
Stiger vældig med Gny,
Op, som Røgen i Skye!

See, hvor de Fauner
Flyve som Avner!
Hvor de Satyrer
Stride som Myrer!
Panerne! see, hvor de kæmpe i Flok,
Bide forsand,
Tunge for Tand,
Giøre de Gienfærd det broget nok!

Lystig! nei see! nu skal vi ha'e Tak!
Thusse-Unger og Elle-Pak!
See, hvor de slaaes!
Alle paa Trods,
Vil de nu løbe hinanden forbi,
Skubbe sig frem paa smalle Stie!

Saae jeg saa galt i mine Dage!
Nu vil jo Tosserne op at age!
Op paa Hexenes Kisteskaft,
For det at tumle med mere Kraft.

Søstre! seer I, hvad jeg nu saa!
Mellem de Puslinger Pokker maa gaae!
76Ikke vi stige af Heste-Rygge!
Høit over dem sidde her vi trygge!

Regner lod dem imidlertid vide, at han var en af Kongens Trælle, og gav for, at Aarsagen, hvi han var kommet saa langt fra Bye, laae deri, at Kvæget, som han var sat til at vogte paa Marken, var blevet borte for ham, og, da han ikke kunde finde det igien, turde han ikke gaae hjem, hvor han vidste, der vankede Hug og Slag. Hermed meende han baade sig selv og sin Broder, som man seer af Visen han sang:

- 1 Tiden falder ved Arbeid lang,
I Ungdoms Aar,
Vi skulle vogte i Græsning-Vang
De Kiør og Faar;
Trælle vi ere, det lide du paa!
Spøgelser ikke, kun Mennesker smaa!
- 2 Tiden tykkes ved Leeg saa kort,
I Ungdoms Aar,
Bedst som vi leged', da løb jo bort
De Kiør og Faar;
Trælle vi ere, det føle vi maa!
Spøgelser ikke, kun Mennesker smaa!
- 3 Legen endes saa let med Graad,
I Ungdoms Aar,
Ikke vi veed vore levende Raad,
Saa galt det gaaer;
Trælle vi ere, hvem tænker derpaa!
Spøgelser ikke, kun Mennesker smaa!
- 4 77Hvem kan finde i Verden Vei,
I Ungdoms Aar!
Længe vi ledte, og fandt dog ei
De Kiør og Faar.
Spøgelser ikke, kun Mennesker smaa,
Trælle vi ere, og Skam vi faae.
- 5 Kieppen rider man vel til Vands,
I Ungdoms Aar,
Springer dog nødig Kiepperygge-Dands
For Kiør og Faar.
Spøgelser ikke, kun Mennesker smaa,
Trælle vi ere, og grue vi maa!
- 6 Kiær vel har man sin Askekrog,
I Ungdoms Aar;
Heller vi ligge paa Marken dog,
Mens Kieppen gaaer!
Spøgelser ikke, kun Mennesker smaa,
Trælle vi ere, det huske vi maa!
- 7 Natte-Frist er som vundet Slag,
I Ungdoms Aar,
Altid man haaber, at næste Dag
Det bedre gaaer;
Spøgelser ikke, kun Mennesker smaa,
Trælle vi ere, maa vove derpaa!
- 8 Flugt og Skjul er for Sværd og Skjold,
I Ungdoms Aar,
78Faaer ikkun Hosbond ei paa os Hold,
Hans Kiep ei naaer;
Midlertid Meget kan løbe til Strand,
Hver sig dog hytter, saalænge han kan!

Imidlertid havde Svanhvide havt Leilighed til at betragte Ungersvenden nøiere, og kunde ei noksom beundre hans Deilighed og fine Ansigts-Træk, hvorfor hun ogsaa svarede:

Æble falder ei langt fra Træ,
Mødding giemmer ei Dannefæ;
Aldrig slaaer det i Verden feil,
Øiet vorder jo Ættens Speil!
Øien-Parret med sligt et Spil
Aldrig lyver sig Fader til;
Hvor man skuer de klare Lyn,
Hvor man skuer de Rynke-Bryn,

Ei man spørger om Faders Navn,
Thi om Ætten gaaer Syn for Savn!
Ikke saa vogted din Fader Faar,
Ham fulgde Kæmper i Kongens Gaard!
Ikke saa rygted din Moder Sviin,
Dertil er Huden og Stemmen for fiin!
Ikke den Pande, saa hvalvt og høi,
Kommer fra Trælle, som trillede Møg!
Ikke saa smækker, saa rank og saa rund,
Voxer man op paa en Suursidde-Bund!
Fine Guldsmykker, man seer det vel paa!
Aldrig en Grovsmed dem dannede saa!
Øiet ei tindrer af Rusk og af Slud,
Aand er der inde, hvor Kraft kiger ud!
79Iler, I Svende, da Alt hvad I kan!
Springer paa Stand
Ud af det Selskab med Thusse og Troid,
Før de jer fange i Magt og i Vold;
Saa ikke de Lede
Sig kvæge og fede,
Og spille i Enge
Med Eder, I deilige Dreng!

Regner skammede sig imidlertid saa dybt over sine daarlige Klæder, at han syndes, det eneste Raad var at skjule sin højædle Herkomst, og sagde:

I Træl kan findes Heltesind,
Som Løve-Mod i Hareskind,
Om end ei tit, dog før man saae
En Helt i Øxen-Huus opstaae,
Og skjule over Kofte-Plet
Med Kæmpe-Haanden nok saa net;
Og skinne saa i Herrefærd,
At han blev adlet ved sit Sværd,
Og blande saa med Konger Blod;
At han for Trælle-Byrd fik Bod!

Jeg Ingen frygter, uden Thor,
Mod hvem i Himmel og paa Jord,
Ei hjælper Mod, ei nytter Skjold,
Ham viger jeg, men ingen Troid,
Ei Noget af det Giøgle-Kram,
Som truer kun med Thusse-Ham.
Den Mand er ikke Navnet værd,
80Som gruer for en Skygge-Hær,
For Puslerie, som ei har Magt,
Men kryer sig i en stjaalet Dragt,
Og laaner sig af Luften kun
Lidt Skikkelse en liden Stund,
Et Øieblik, thi flux er tabt,
Hvad Vind kun har af Tomhed skabt!

Saa mærk da vel, du tager Feil
Af Rynke-Bryn og Øien-Speil,
Ifald du tænker: Kiærling-Snak
I Manddoms-Skjold gjør mindste Hak,
Og at et Kæmpe-Bryst er bygt,
Til Konge-Hald for Kvinde-Frygt!

Svanhvide, som faldt i stor Forundring over Knøsens Mandhaftighed, gjorde nu en Lysning, hvorved den kogleriske Taage, som indhyllede Spøgelserne, og forblindede Regner, skildtes ad; ligesom hun ogsaa lovede ham et Sværd, der i al Slags Strid kunde gjøre Beskeed; men han havde nu ikke Øine for Andet, end for hendes Deilighed, som nu skinnede dobbelt klar, og da Svanhvide saae, at Ungersvendens Hjerter stod i lysende Lue, lovede hun ham tillige sin Haand, i det hun rakde ham Sværdet, med disse Ord:

¹ Med dette Sværd
O, Prinds saa kiær!

- Svanhvide dig mon fæste!
Det kløver Skjold,
Det bider Troid,
Det kappes med det bedste!
- 2 81Nu, viis dig værd
Det gode Sværd!
Ja, viis dig værd et bedre!
Lad Haanden saa
Det overgaae,
At den og det kan hædre!
- 3 Læg som en Mand,
Med ret Forstand,
Nu Staal for bløde Egge!
Lad Haand og Aand
Gaae Haand i Haand!
Det baade skal dem begge!
- 4 Skal godt det gaae,
Sin Byrde maa
Tilgavns man voxen være;
Det gielder her,
Om med dit Sværd,
Du og dig selv kan bære!
- 5 Besind dig vel,
Gjør Ret og Skiel,
Og hug ei, før du prøver!
Saa Helt og Sværd
Maa findes værd
Bedriften, som du øver!
- 6 Ja, Hareblod
Og Vankelmod
82Det bedste Sværd kan døve,
Og Staal er Vaand
I Kiærling-Haand,
Ei Tand gjør Lam til Løve;
- 7 Dog ei man godt
Ved Kiækhed blot
Et evigt Navn sig stifter;
Kun ret i Pagt
Den vinder Magt
Til herlige Bedrifter!
- 8 Ja, saa i Pagt
Man finder lagt
Hver Snor, som holder længe,
Ei brister let
Den Snor, som ret
Er lagt af trende Strænge!
- 9 Nei, væbnes Haand
Med Sværd og Aand,
Og passe ret de sammen;
Da har til Daad
Man gode Raad,
Da faer man Glands til Gammen!
- 10 Har du da Lyst,
I Kæmpe-Dyst,
At vinde Seiers-Palmen;
83Saa fat i Haand,
Saa følg med Aand
I Kamp nu Kæmpe-Malmen!

Dette er, skiøndt ikkun halvkvæden, Visen, hun sang for Regners Øren, og, efterat hun derpaa havde ladet sine Skjoldmøer reise, tilbragde hun Natten i Kamp med Skarer af fæle Uting, og fægtede ikke omsonst i Luften, thi, der det dagedes, saae man en heel Hob Masker og Rædgrimer, og besynderlige Hamme og Vende-Kaaber ligge paa Marken, hvoriblandt da ogsaa var Thorilds Lignelse, med Saar bedækket. Alt dette lod hun nu feie sammen i en Dynge, og gaae op i Røg, for at ikke det raadne Tøi skulde ligge og stinke veifarende Folk i Næsen, og udbrede smitsomme Sygdomme.

Nu blev da Regner Konge i Sverrig, og skiøndt han fandt, det var en Skam, at begynde sin Helte-Bane med et Bryllup, saa kunde han dog ikke bryde det Løfte, han havde givet hende, som han maatte takke for sin Redning, og giftede sig derfor strax med Svanhvide.

Dengang Kong Frode drog ud paa Tog til Østerleden, satte han en vis Ubbe, som var gift med hans Søster, Ulvilde, til Statholder i Dannemark, men nu lod han sig af sin Hustrue, som immer pukkede paa sin Konge-Byrd, forføre til at gjøre Oprør. Paa Tidende herom, var Frode nød til at afbryde sine Seiervindinger i Østen, men paa Hjemreisen holdt han, under Sverrig, et stort Sæslag med sin Søster, Svanhvide, som han tabde. Derpaa søgde han, om Natten, i en Jolle, giennem adskillige Krinkelkroge, at liste sig bag paa den fiendtlige Flaade, og bruge sit Vridt, efter gammel Vane; men han blev stækket paa Halvveien af Svanhvide, og tilspurgt, hvad det skulde smage af, saaledes at smuge omkring med underforede Aarer ved Natte-Tide? Alt det Svar hun fik, 84var imidlertid: siig det selv! og sandt var det, at Svanhvide ligeledes havde slaaet heel mistænkelige Slag og Bugter, frem og tilbage, for at lure paa Leilighed. Derpaa erindrede hun sin Broder om, at han selv, da han drog til Rusland i Herrefærd, havde givet hende Lov til at gifte sig med hvem hun vilde, saa hun havde ikke gjort Andet, end brugt sin Frihed, og bad derfor, at han nu vilde lade hende leve med sin Husbond i Fred, da hun dog i Grunden laae, som han havde redt, og selvgjort hedder jo velgjort. Frode, som fandt, at Billighed talde for hendes Bøn, gjorde da ogsaa Fred med Regner, og tilgav sin Søster, hvad hun med sin Selvraadighed kunde synes at have forbrudt, hvorimod de erstattede ham med Folk, hvad Tab han for deres Skyld havde lidt, og vaskede, saa at sige, Skampletten af hans Sværd, ved at række ham, i Bod, et saa blinkende Glavind.

Nu reiste Frode fornøiet hjem til Dannemark, og lod vel Ubbe gribe og bringe til sig, men kun for at skiænke ham Tilgivelse, thi han syndes det var Synd at straffe Stymperen, der havde grebet efter Kronen, mere for Huusfreds Skyld, end af Ærgierrighed, og da han saaledes selv stod under Pidsken, maatte man hardtad synes, han var mindre selv en Oprører, end sin Kones Lille-Mons. Ulvilde skildte Frode ham imidlertid ved, og nødte hende til at ægte hans gode Ven: Skotte, fra hvem Skotte-Navnet har sin Oprindelse, saa han regnede det for Straf nok, at skifte Husbond, sagtens fordi han saae mere paa, til hvad Slægt hun hørde, end hvad Kvinde hun var, og tænkte mere paa sit eget Eftermæle, end paa hendes Ondskab. Derfor betalde han endogsaa Ondt med Godt, thi da hun skulde bort, lod han spænde for sin egen kongelige Vogn, og satte hende i, men lige god Tak fik han rigtig nok af den haardnakkede, hadefulde Kvinde, som blev sin gamle Uvane troe, og helmede aldrig med at 85ægge sin nye Mand til at slaae Frode ihjel, og bemægtige sig Dannemarks Rige. Saaledes gaaer det: gammel Kiærlighed ruster ikke, og gammel Vane bider bedst, sorte Haar, men ikke Hjerter, kan blive hvide med Tiden, hvad man trykker i Leer, man ei sletter paa Tegl, og hvad Ondt man i Ungdommen nemmer, man sjelden i Alderdom glemmer! Da derfor Ulvilde dennegang maatte præke for døve Øren, rakde hun Skotte den Skaal, som var skiænket til Frode, og leiede Folk, som skulde myrdet ham i Søvn, men da en af hendes Turner gav ham Nys derom, og han fik at vide, hvad Nat det skulde gaae for sig, gik han den Aften til Sengs med sit Harnisk. Ulvilde spurgde, hvad det nu var for en ny Skik han fandt paa: at ligge med Jern-Nattrøie, men han svarede blot, at det var nu saa hans Lyst i Aften; og da nu Snigmorderne tænkte, han laae i sin bedste Søvn, og brækkede ind, saa sprang han ud af Sengen, og huggede Hovedet af dem. Saaledes frelste han baade sig selv og sin Svoger fra Ulvildes mordiske Anslag, og efterlod Dannemænd et godt Exempel paa, hverken at lade sig bedaare, eller dysse i Søvn af Kvindfolk, om de saa endog have dem hos sig i Senge.

Imidlertid sad Frode og syndes, at Folkene i Vesten vare blinde for al den Glands og Herlighed, han paa sit seierige Tog i Østen havde vundet, og fik i Sinde at lukke, med Sværdet, deres Øine op, og begynde paa Frisland. Han stak da i Søen, og den Første han mødte, var Vitte, en frisisk Viking, som han da ogsaa sloges med, men paa en egen Maade, thi han befoel sine Folk for det Første taalmodig at tage imod Alt, hvad Fienden vilde bære paa dem, og kun skyde Skjold for sig, og ikke løsne et Skud, før de mærkede, at det hoftede med den Jernregn, og at Fienden var udgjort. Som sagt, saa gjort, og jo taaligere de Danske tog imod hvad man gav dem, des ivrigere bleve Friserne til at kiøre paa; 86thi Vitte bildte sig ind, at det var sin store Fredelighed den danske Konge vilde lægge for Dagen; men da de Narre nu havde udtømt sig, saa begyndte Frode, og saa gik det løs og det lystig, saa det susede og brusede om Frisernes Øren, og de maatte lære at troe paa de danske Spyd, thi de fik dem at føle. Det hjalp dem kun lidt, at de flydde i Land, thi der faldt de i Grøfterne, som de selv havde gravet paa Langs og paa Tværts, og fik deres Livsbrød.

Derpaa vovede Frode sig med sin Flaade langs op ad Rhinen, og slog en Kloie i Tydsklands yderste Grændser.

Paa Hjemveien, da han løb ud med Rhinen, i Havet, fandt han den frisiske Flaade, drevet paa Grund af den stærke Strøm, og hjalp den, med Sværds slag, af Asken i Ilden, saa Friserne kunde sige, de forliste

tilgavns.

Dog, end ikke med disse store Seiervindinger lod Frode sig nøie, men stævnede over til Britannien, og da han der havde overvundet Kongen, gik han til Skotland, for at angribe Melbrik, som der var Høvding. Som han nu gik paa disse Veie, og havde sine Speidere ude, fik han at vide, at Kongen i Britannien var ved Haanden, og vilde falde ham i Ryggen, naar Skotterne gik ham paa Livet. Af slig en Klemme var Frode ingen Ven, hvorfor han lod Folket kalde sammen, sagde dem hvad der var i Giære, og forordnede, at de skulde lade Vognene staae, og strøe baade Guld og Sølv og hvad Kostbarheder de havde, rundt omkring paa Marken, da den eneste Maade, at undgaa Fældens paa, var at lokke Fienden med hvad der var hans Lyst, og friste ham til at tage Guld for Staal. Hvad vi har, sagde Frode, er jo kun Bytte vi har taget, og det er jo ganske fornuftigt i en snever Vending, at løse sit Liv med Andres Penge, og rutte med Guld, for at spare sit Blod! Desuden, saa er det jo kun et 87Laan, thi jeg tør vædde paa, at Fienden skal blive ligesaa æggesyg for at blive af med Guldet, som han nu vil blive gridsk paa at sanke det, saasnart han mærker, at det er ham, som det nu er os, til ingen Nytte, men kun til Besvær!

Nu reiste der sig en af de største Gniere, som hedd Torkel, for Resten en meget veltalende Mand, tog Hjelmen af, lænede sig paa sit Skjold, begyndte, og sagde: Kongen maa vide, at her er mange iblandt os, som veed at skatte hvad vi har købt med vort Blod, og som derfor din strænge Lov gjør megen Uroe, thi det er ikke sødt, at klatte bort, hvad man surt har fortjent, og nødigt kun man løber fra hvad man har vovet Trøien for! Er det ikke dog ogsaa baade Spot og Skam, paa Kiærlinge-Viis at opoffre, hvad man med Kæmpe-Mod og Kæmpe-Haand har forhvervet, ja hvem har hørt Mage til Galskab, at vi skulde selv gaae Ulykken i Forkiøbet, ved at kaste Vrag paa Lykkens Gaver, vi skulde løbe fra Skibet i Dag, fordi der kanskee kommer Blæst i Morgen! Endnu har vi ikke seet en Skotte, og alt skulde vi af Frygt strøe Guld, som Møg, over Marken! Jo! saadanne Karle, som Knæerne rystede paa, bare ved Tanken om Krig, de vilde nok holde Stand, naar det kom til Stykket! Skal vi, som vare nys Fiendernes Skræk, nu vorde dem til Latter, og saaledes sælge vor Hæder og Ære for Spot-Kiøb! Høilig maatte sig Britten forundre derover, at han blev slagen af Folk, som nu kunde slaaes alene af Frygt for en indbildt Fare! O Daarskab! Hjerte-Klappelse skulde vi faae af Skræk for dem, som vi selv har forskrækket! Hvem vi spyttede i Øinene, skal vi ryste for i Nakken! For at undgaae Strid, skal vi kaste, hvad vi netop streed for at gribe: kaste vor Rigdom paa dem, som bør arve vor Armod, feige henslænge, hvad kiække vi tog! Hvem vil dog have den Skam, naar man skylder kun Hug, at betale med Penge, eller at 88lade sig kyse fra, hvad man har kæmpet sig til! Nei! som man har købt, saa skal man sælge, med Staal-Handsker tog vi det Bytte, i dem maa det blive, og med Jern maa den, som vil have vort Guld, og vide at veie det op; og skeer det, velan! langt hellere døe med Æren, end leve med Skam; thi om en liden Stund er allenfalds dog Livet forbi, men Skammen dør aldrig! Desuden, saa, kaste vi Guldet, vil Fienden kun desivrigere forfølge, hvem han maa troe alt er slagen af Rædsel, og endelig, saa er dog Guldet godt, ihvor det gaaer, thi vinde vi Seier, da gjør det os Glæde, og skal vi falde, da skaffer det os en hæderlig Jordefærd!

Saaledes talde den gamle Gnier, men Folkene lode ham kun snakke for sin Æske, gav Kongens Ord Magt, og fulgte hans Raad, saa de kappedes om at ryste baade Pose og Sæk, og læsse af Hestene Alt hvad de af forskiellige Ting havde havt at bære. Efter saaledes at have tømmt deres Lommer, fælde de Danske sig meget lettere under Vaaben, og reiste saa videre fort.

Nu kom Britterne, og de faldt da strax over Byttet, der saa at sige, løb dem i Hænderne. Da nu Kongen saae, at de bleve alt for gridske paa Guldet, og fik saa travelt med at skrabe til sig, at de glemde alt Andet, bad han dem dog tage sig i Agt, at de ikke satte Kræfterne til, som de behøvede i Slaget, eller toge Hænderne saa fulde af Guld, at der ikke blev Rum til Staalet. Betænker dog, sagde han, at Seieren maa vindes, før Skatten kræves, Bjørnen fældes, før Huden sælges! Lad derfor Guldet nu ligge, til dets Eiermænd ligge ved Siden! Lad ikke Guldets Glimmer forblinde vort Øie for Ærens Glands, og lad os kun huske, at man giver for en Seier, hvad man aldrig solgte for Penge! Ydermere, saa naar vi ret overveie begge Dele, maa vi jo dog finde, at Dyden og Kraften er mere end Guld værd, thi Guld er dog kun en udørvortes Prydelse, og det er jo af Dyden og Kraften al Prydelse, baade udvortes og indvortes, laaner sit Værd. Derfor, lader os nu ikke længer stirre paa Guldet, men vende Øinene bort, slaae al Vindesyge af vore Tanker, og kun have Krigen i Hovedet! Desforuden, blev Kongen ved, kan I troe, at Fienden, da han lod Byttet fare, havde noget Andet bag Øret, saa han har pløiet med Ræve, før han saae sit Guld, og Sølvet maa skinne saa uskyldig, som det vil, saa er der dog sikkert en Hage derved, som Skinnet netop skal dølge; thi det skal man bilde Tosser ind, at Folk, som har drevet de kiække Britter paa Flugt, nu selv vilde flygte! Lad os da huske, at der er ikke noget mere Foragteligt til, end Penge som gjør den til Slave, de synes at berige, og at vi, ved at bide paa Krogen, give selv de Danske, guldbeslaaet, det Vaaben i Haand, som de have slebet til at straffe os med, om vi tog, hvad de bød os paa Skrømt! Hvad kan det da nytte os, at sanke saa smaalig sammen til Fienden! Ja, hvis vi forgribe os paa disse Væddemaals-Penge, da komme vi ikke alene til at give dem fra os igien, men ovenikiøbet til at spytte i Bøssen med den Smule, vi end har tilbage! Altsaa, slaaer Guldet kun ikke os, da slaae vi sikkerlig Fienden; her maa vi da nødvendig foretrække den kolde Dyd for den varme Lyst, og bevæbne os med ærekier Stivhed mod en Gierrighed, som vil trykke os til Jorden, thi med Staal, og ei med Guld, skal her jo kiæmpes!

Det var Kongens Ord; men nu traadte en brittisk Ridder frem, med Kjortel-Skiødet fuldt af det røde Guld,

pegede paa det, og sagde: to Ting, Konge! kan jeg forstaae af din Tale; først, at du er bange for din Trøie, og dernæst, at du er grumme misundelig, siden du vil at vi, af Frygt for Fienden, skal lade Pengene ligge, og siden du heller vil have fattige end rige Kæmper i din Gaard! Fy! hvilket tosset Raad, 90og hvilken skiden Lyst var ikke det! Her komme vore egne, gode, gamle Penge, som vi saa rivelig kan kiende igien, og nu skulde vi betænke os paa at lukke op for gamle Bekiendter! Hvad vi reiste ud for at søge med Vaaben i Haand, og købe med vort Blod, kommer her af sig selv, og nu skulde vi gaae det forbi; være bange for at brænde os paa vort Eget? Nei, ræd er den, som kaster hvad Godt han fik Fingre paa, men dobbelt saa ræd er den, der ikke tør tage op, hvad han finder! Betragt dog engang! en lykkelig Hændelse giver os her igien hvad den haarde Skiebne tog, thi vores, ei Fiendens, er denne Rigdom, Guld har ei Dansken indført i Brittanien, men kun udført derfra, og hvad vi kun nødigt, med Kniven paa Struben, har sluppet, skulde vi nu skye som Pest, naar det bydes os igien for Intet? Var det dog ikke skiændigt, saa utaknemmelig at kaste Vrag paa Lykkens Gunst! Var det ikke daarekistegalt, at hige efter laaset og forbudent Gods, og forsmaae den Skat man finder paa alfar Vei; eller stolt at oversee, hvad der ligger lige for Næsen, for at titte efter, hvad der er Pokker af Syne, slippe den Fugl man har i Haanden, for at løbe efter den, der flyver i Luften! Jo, de skulde nok trække Bælgen af Ræven, som ere bange for deres eget Skind! Nei, det siger jeg, om saa Himmel og Jord skulde forgaae, saa skal dog hverken Guder eller Mennesker tvinge mig til at kaste saa ædel en Byrde, som den jeg har i mit Skiød: min Faders og mine gamle Forfædres retfærdige Penge! Desuden, saa, kiender jeg de Danske Ret, da har Intet, uden en overvættets Frygt kunnet drive dem til at lade disse Fade med den klare Druesaft i Stikken, thi det er deres Skiødelyst at leve Flot, og selv Sværdet over Hovedet kan neppe drive dem fra et godt Glas Viin. Nu vel, vi har ogsaa vores Skiødelyst, vi vil speile os i de Danskes Exempel, og være den troe! Ja, sæt ogsaa, at deres Flugt er paa Kneb, skulde vi 91derfor lade det velsignede Guld, som Folk kan have Gavn og Glæde af, ligge i Skarnet, og trædes under Fødder af Sviin og vilde Dyr! Det er jo dog klart, at de Danske maa nappes med Skotterne først, inden de kan vende hid tilbage, og lad dem saa kun komme! Naar vi har faaet Fingre paa de Folks Bytte, som har overvundet os, da har vi taget deres Lykke fra dem, og kan der vel i Krigens gives noget lykkeligere Forvarsel, eller sikkrere Pant paa Seieren, end naar man faaer Byttet forud, og kan, endnu før Slaget, indtage Fiendens Leir! Kort sagt: naar Frygten strider for os, hvortil da Sværd!

Knap havde Ridderen udtalt, før alle Hænder var i Bevægelse for at faae Fingre paa den blanke Malm, ja, man maatte ordenlig forundre sig over den nederdrægtige Nærighed, som her drev sit Spil, thi man kan neppe forestille sig, hvilken umaadelig Begiærlighed her kom tilsyne. Der saae man dem ligge og rykke Græsset op tilligemed Guldet, kives og klamres, og tilsidst, uden at tænke paa Fienden, slaaes indbyrdes med dragne Sværd, der gjaldt hverken Venskab, eller Frændskab, thi man havde hverken Øie, Sind eller Sands for Andet, end Guld!

Imidlertid havde Frode tilbagelagt Veien igiennem den store Skov, som gjør Skiel imellem Brittanien og Skotland, og stillede sin Hær i Slagorden, men da Skotterne, ved deres Speidere, fik at vide, at de Danske vare ganske anderledes velbevæbnede end de, som kun havde deres lette Jagtskyd, saa holdt de det for raadeligst, at fægte med Hælene, og Tanken om, hvad han i Brittanien havde sat paa Spil, afholdt Frode fra, at forfølge dem ret langt. I det Samme kom Ulvildes Mand, Skotte, som, af Kiærlighed til de Danske, ilede dem, fra Skotlands yderste Grændser, til Hjelp, med en anseelig Magt, og efter hans Raad, lod Frode Skotterne fare, og vendte tilbage til Brittanien, hvor han tog det Bytte, 92han paa Skrømt havde kastet, for Alvor igien. Han kunde sige: let gik det, og let kom det igien, men Britterne maatte derimod bekiende, at det var tungt at bære, og endnu tungere at miste, især siden det tog Blodet med sig; bag efter fortrød de nu, at de havde laant deres Arm til en Gierrigheds Aand, som lønnede dem saa ilde, og at de ikke, efter Kongens Raad, undertrykte deres Begiærlighed.

Frode rykkede nu imod Londen, som er Øens Hovedstad, men da han saae, at dens Mure vare ham for steile at bestorme, søgde han ved List at undergrave dem, og lod udsprede, at han var død. Det lykkedes, thi for at gjøre Statholderen i Londen, Dalmand, desmere troskyldig, overgav den danske Hær sig til ham, paa det Vilkaar, at de imellem Britterne maatte vælge sig til Høvding, hvem de vilde. Da de nu, desaaarsag, kom ind i Byen, lod de, som de havde meget travelt med at raadslaae om Valget, og listede sig imidlertid til, om Natten, at ombringe Dalmand.

Efter disse Bedrifter drog Kong Frode hjem til sit Fædreneland, og blev af en vis Skate modtaget med et lystigt Giæstebud, som skulde vederkvæge ham efter Krigens Besværligheder, men han fik ikke længe Stunder til at hvile sig paa de Gyldenstykkets Hynder, hvormed Høisædet var bredt, thi, som han sad allerbedst, blev han budt ud for Haanden af en vis Hunding, og, omendskiøndt han nu havde i Sinde at gjøre sig lystig, saa var han dog mere opsat paa Kamp, end paa Kruus, gik lige fra Bordet i Kreds, og hjem med Seier og Ære. Det kostede ham dog imidlertid et farligt Saar, og før det endnu var lægt, blev han igien udæsket af Haagen Kæmpe, men han betalte ogsaa Haagen saa godt derfor, at han kom aldrig igien, og forstyrrede nogen Mandes Rolighed.

Siden opdagede Frode, at to af hans Kammer-Tjenere vilde forraade ham, og da de vare overbeviste, lod han dem binde til store Stene, 93og kaste i Stranden, og det skadte dem ikke, at deres Legemer fik ogsaa Noget at bære, da de selv havde besværet deres Samvittighed med en saa uhyre Forbrydelse.

Somme vil ellers sige, at Ulvilde paa samme Tid skal have foræret Frode en jernfast Kjortel, saa at, naar han havde den paa, kunde ikke selv det skarpeste Vaaben gjøre ham nogen Skade. Tillige maa vi fortælle, at Frode havde for Skik at bestrøe sin Mad med stødt og malet Guld, som et Middel mod de idelige Forsøg, man gjorde paa at forgive ham.

Endelig, saa da Frode angreb Kong Regner i Sverrig, som var falskelig beskyldt for at vilde forraade ham, døde han, ikke for Fiende-Haand, men kvalt af Hede og sin egen tunge Rustning!

Halvdan, Ro og Skate.

Frode efterlod sig trede Sønner: Halvdan, Ro og Skate, lige mandhaftige, og lige herskesyge. Deres eneste Sorg var at faae Overmagten, og Broderskabet kom derved slet ikke i Betragtning, thi hvem der er forgabet i sig selv, har gierne Skade paa Øinene, og den har aldrig bedst, som er ham næst, der vil til Veirs. Enden blev da, at Halvdan, som var ældst, beskiæmmede sin Konge-Byrd med Nidings-Id, og slog begge sine Brødre ihjel, for at beholde Riget, ja, for at drive Grusomheden til det Yderste, lod han alle sine Brødres Venner gribe, og ikke blot sætte i Fængsel, men derpaa ophænge i Galgen. Den største Mærkværdighed i hans Liv er for Resten denne, at uagtet han gjorde en daglig Vane af sin Grusomhed, undgik han dog 94 Sværdet, som pleier ellers at finde det Slags Folk, og fik Lov at døe af Alderdom.

Ro og Helge.

Ro og Helge vare Halvdans Sønner, og forligedes saaledes om Magten, at Ro skulde være Konge paa Landet, og Helge paa Vandet.

Ro var kun lav og smal, og hvad man fortæller om ham, er, at han skal have bygt Roskilde, saadan som Byen var, førend Svend Tveskiæg lod den udvide og stærkere befolke.

Helge derimod var temmelig høi, og hans første Bedrift var, med sin Flaade at angribe og slaae Kong Skalk i Venden. Efter nu at have lagt Skalks Rige under Dannemark, laae han længe og flakkede, saa hist og saa her, omkring paa Søen, men dog er at mærke, at hvor barsk en Kæmpe han end var, saa var han derfor ikke desmindre løbsagtig, som han ogsaa viiste ved Thorøe, hvor han tog en Jomfrue, ved Navn Thora, med Vold, og avlede en Daatter med hende, som han siden gav Navn af Urse, eller Hun-Bjørnen.

Da han nu havde gjort den Streg, seilede han til Saxen, og ikke alene overvandt Kong Syriks Søn: Hunding, i et Slag ved Stade, men nedlagde ham derpaa i Kreds, og til Ære for den Heltegierning, kaldte man ham siden: Helge Hundings-Bane. Nu skilte han da Jylland fra Saxen, og indsatte der tre Høvdinge, nemlig: Heske, Eir og Ler; men i Saxen gav han den Forordning, at Bøderne skulde være eens, enten man slog en fribaaren Mand, eller en frigiven Træl ihjel, hvormed han kanskee vilde sige saameget som, at alle Tydskerne var i Grunden brændt med eet Mærke, saa at, hvordan de end skabde sig, hav95de Friheden hos dem allesammen dog en Tanke, og lugtede, til deres Skam og Skade, lidt af Trældom.

Da Helge nu igjen paa et Vikingstog kom til Thorøe, hævnede Thora sig med ret overlagt Ondskab paa ham, for den Voldtægt og Vanære, som græmmede hende bestandig. Hun skikkede nemlig Urse, som nu var mandvoxen, ned til Stranden, og lagde ret egenlig an paa, hvad der ogsaa lykkedes, at faae Faderen til, uvidende, at beskiæmme sin egen Daatter. Nu er han, som lod sig styre af sin onde Begiærlighed, vist nok ingenlunde at undskylde, men man kan dog heller ikke sige, at han var saadant et Umenneske, som han maatte været, dersom han vitterlig kunde gjort den gruelige Misgierning! Hvad skal man derimod sige om den Moder, der saa skammelig forraadte sit eget Kiød og Blod, som om hun fik sin Ære igjen, ved at skille sin Daatter ved hendes, som om det var det Samme, at hendes Barn tabde sin Uskyldighed, naar kun han, der røvede hendes, kunde derved blive en større Synder! O, taabelige Kvindeliste! afskyelige Hevngierrighed! Det skulde lade, som om hun gjorde sig reen, da hun dog ret for Alvor besudlede sig! Hun kaldte Bod for sin Skiændsel, hvad der netop fordoblede den! Hun kaldte det et Beviis paa sin Blufærdighed, hvad der netop stemplede hende som den allerublueste Kvinde! Hun klagede over Voldtægt, og glædede sig ved Blodskam! Vel maa man og lægge til, at hun overgik de arrigste Stifmødre i Ondskab, i det hun saa grusom opoffrede sit eget Barn, for, med hendes uhyre Skiændsel, i Verdens Øine, at bedække sin egen!

Dog, kunde Noget bedække den, da var det Lykken, som timedes det ulykkelige Par Folk, den nemlig, at avle en Søn, der ligesom frikiendte sine Forældre, eller dog afsonede deres Brøde, som en velsignet Frugt

paa et Forbandelsens Træ! Ja, Urse blev Moder til Rolv, 96som lyste sig selv i Kuld og Kiøn ved herlige Bedrifter, og hvis Minde skal aldrig forgaae, men, svøbt i Glands, forkynde hans Priis, med lydelig Røst, for de sildigste Slægter! Her er det en Glæde, hvad oftest er Sorgen, at Enden blev ikke Begyndelsen liig, thi af et Morads udsprang en Kilde med speilklare Vande, og i lykkelig Uvidenhed avlede den strafskyldige Fader et Barn, hvis forunderlige Glands ligesom paa eengang aabenbarer, opklarer og forsoner hans Brøde!

Medens alt Dette gik for sig, døde Kong Regner i Sverrig, og kort derefter lagde Sorgen hans Dronning, Svanhvide, i Graven, thi hun var ham alt for inderlig hengiven, til ikke at følge ham i Døden, som i Livet; og saaledes er det gjerne med den ægte Kiærlighed, at hvad den sammenføier, lader sig end ikke ved Døden adskille! Sønnen: Hothbrod, som de efterlod, gjorde et berømmeligt Tog til Østerleden, for at udbrede Rigets Magt, men vilde ikke nøies med Æren, som han, ved at undertvinge store Folkefærd i Østen vandt, og vendte nu sine Vaaben mod Dannemark, hvor Kong Ro holdt trende Slag med ham, men faldt i det sidste!

Der Helge spurgde disse Tidender, gik han først til Leiregaard, eller Lethreborg, og indsluttede der den unge Rolv, for at Rigens Arving, til hvilken Side saa Lykken vendte sig, kunde være i Behold. Derpaa lod han sine Drabanter gaae Bye fra Bye, igiennem Landet, og slaae de fremmede Befalingsmænd ihjel, som Hothbrod havde indsat, mødte saa Hothbrod med hele hans Flaade i aaben Søe, og ødelagde dem begge i Bund og Grund, saa han betalde de Svenske med Kiølsens Vægt, baade for Ro, hans Brøder, de slog, og for al deres Uret imod hans Fædreneland! Deraf kom det, at ligesom man før kaldte ham Hundings-Bane, saa kaldte man ham nu herefter, Hothbrods Overmand! Han lod det ikke heller være nok med at have i Vaabengny traadt Svenskerne paa 97Nakken, men fornedrede dem til lutter Trælle, ved Loven han gav, at de skulde ingen Bod kunne æske for Meen, de fik, men tage altid Skade for Hjemgiæld!

Hermed endes Helges Bedrifter, thi over Misgierningen, vi før omtalde, blev han saa skamfuld, at han havde hverken Rist eller Roe i Hjemmet og Fædrenelandet, men skyede dem og endte sine Dage i Østerleden; Somme vil mene, ved egen Haand, og fortælle, at da man engang lod ham høre hans Skiændsel, blev han saa bespændt om Hjertet, at han drog sit Sværd, og lod sig falde derpaa!

Rolv Krage.

Nu kom da Rolv Helgesøn paa Thronen, hans Legeme var det en Lyst at see, og hans Hjerte en Glæde at kiende, thi der laae, med Dyd og Ære, den Høihed og Skiønhed, som man i hans Udvortes maatte agte og elske!

Siden Helges Seier havde de Danske Magt over Sverrig, og der sad nu, som Skatte-Konge, Atisle, Hothbrods Søn, der, tilligemed sin Broder, Høther, var opfostret hos en vis Geuar, hvem Hothbrod, ved særdeles Velgierninger, havde gjort sig forbunden. Hvad Atisle Nat og Dag grundede paa, var, med Snildhed, at gjøre sig uafhængig, og blive fri for den Skatten til Dannemark, og desaarsag giftede han sig med Urse, i Haab om, at hans Stifsøn da, for sin Moders Skyld, vilde snarere laane Øre til hans Forlangende, og eftergive ham Skatten; en Regning, som ogsaa var ganske rigtig. Imidlertid, denne Konge havde, med Moders-Melken, indsuget saadan en Afskye for Gavmildhed, og saadan en Kiærlighed til Penge, at Rundhaand var i hans Øren et skam98meligt Øgenavn, og da Urse lærde at kiende ham fra denne Side, og saae, at han var færdig at æde sit Eget, længdes hun bare efter at komme fra ham, og da hun meende, det maatte skee ved List, saa opspandt hun et listigt Raad, som hun meget prægtig vidste at sætte Farve paa. Hun lod nemlig, som om hun havde fattet Had til sin Søn, opmuntrede sin Mand til at sætte sig i Frihed, og forelagde ham en Plan dertil, hvorefter hun, ved Løfte om store Foræringer, vilde lokke Rolv til Sverrig. Hun syndes nemlig, da først at have gjort sit Mester-Stykke, naar hun kunde faae Kongens Skatkammer plustret, spille Guldet i Hænderne paa Rolv, og derpaa redde sig med Flugten, saa Atisle kunde paa eengang blive taget ved Næsen baade for sin Dronning og sit Liggendefæ, ligesom hun ogsaa meende, at vil man tage en Gnier paa hans ømme Sted, maa man trykke ham paa Bylden, og trække ham op. Hvor underfundig hun maa have gaaet til Værks og spillet under Dække, kan man strax mærke, naar man seer, hvorledes hun vidste at sætte Farve paa det Hele, blot med en fiin Tvetydighed, i det hun bestandig talde om Lyst til Frihed, og meende dermed, hendes egen Lyst til at slippe ud af Buret; men Atisle maa jo rigtig nok have gaaet med sine Øine i Lommen, siden han var saa blind, og lod sig binde den Snak paa Ærmet, at Moder vilde forraade Søn, som netop burde have lært ham, at han var selv den gamle Rotte, der skulde i Fælden! Den taabelige Nar af en Mand, der ikke bedre forstod sin snilde Dronnings Ordspil, som, naar hun talde om Barne-Had, meende Afskye for at avle Børn med ham! Han maatte jo dog vide, at paa Kvinde-Grund og Gyng-Bund skal man aldrig bygge, og han var da en Tosse over alle Tosser, siden han tog Alt for gode Vahre, og lod sig bilde ind, at en Kvinde, naar hun vilde svige sin egen Søn, skulde være ærlig imod sin Mand!

99Da nu Urse, ved Løfter om Guld og grønne Skove, lokkede Rolv til Upsal, faldt han med Døren ind i Huset, saa hans Moder, som ikke havde seet ham i langsommelig Tid, og i det Hele ikke været meget hos

ham, turde neppe kiendes ved ham. Han klagede nu, for Løier, over, at han var skrupsulten, og bad hende om Lidt at spise, hvortil hun svarede, at han maatte kræve Mad af ham, som betalde Gildet. Derpaa stak han sin Kjortel frem, som var gaaet i Stykker, og bad hende dog gjøre ham den Tjeneste og sye den sammen, men da hun lod, som hun slet ikke kunde høre, sagde han:

Moder vil nu ikke Sønner føde!
Syster vil ikke om Broder bøde!
Hvor skal i Verden man nu gaae hen,
Naar man vil finde en fuldtro Ven?

Det var en Irettesættelse, som sagtens maatte gjøre Urse ganske undseelig over hendes kolde Opførsel, men, som for at gjøre det godt igien, satte hun sig meget kiærlig tilbords ved Siden af ham. Det mukkede Atisle over, som et Gemeenskab, og sagde: det var uanstændigt, at Broder og Syster sad hinanden saa nær; men Rolv forsvarede sig med, at her havde Naturen Lov til at gaae over Optugtelsen, saa det var meget anstændigt, at kiær Søn laae ved Moders Hjerter!

Nu spurgde Nogle af Giæsterne Rolv: hvilket Slags Mod han holdt for det ypperste? hvortil han svarede: Taal-Mod. Derpaa adspurgde de Samme Atisle, hvilken Dyd han havde især lagt Vind paa? hvortil han svarede: Gavmildhed; og nu skulde de da Begge give Beviser paa, at Rosen var deres Alvor. Rolv skulde først aflægge sin Prøve, og blev sat imellem to Ilde. Der stod han da, og smurde sig med Taalmodighed, 100men for den Side, som havde det hedest, holdt han sit Skjold, og det var ganske snildt af ham, at gribe til det samme Middel imod denne Brynde og bragende Lue, som han før i Slagets Hede havde anvendt mod Saar-Ilden og de hvinende Spyd. Imidlertid maatte han fornemme, at Ild er skarpere end Staal, og, lad være, at den Side han holdt Skjoldet for, havde ingen Nød, saa sved det desmere til den, der maatte hytte sig selv. Da han nu saaledes stod og var færdig at brænde sig levende op, syndes en Pige, som stod ved Skorstenen, dog, at det var for kostbar en Ribbeens-Steg, og trak Svikken af Karret, saa Mjøden strømmede ud over Gulvet, og det var den bedste Lædske-Drik hun kunde givet Rolv, thi nu slukkedes Ilden, han tørstede af, og han fik stor Berømmelse for sin mageløse Taalmodighed!

Nu skulde da Atisle frem og vise sine Gaver, og det lod, som der gik Hul paa Gnieren, thi da han havde maalt sin Stifsøn Skieppen fuld med røden Guld, fortæller man, at han, til Topmaal, gav ham endnu en Guldkiæde, der veiede, man veed ikke hvor mange Pund.

Gildet varede nu en Dag, og det varede to, men saa den tredie tog Urse Leiligheden i Agt til at udføre sin List, og uden at hendes Mand drømde om Sligt, lod hun hans Guld og Sølv læsse paa Vogne, stjal sig ud af Fruer-Buret, og tog om Natten, tilligemed Rolv, Flugten i Maaneskin. Imidlertid vaagnede Atisle dog tidlig nok, til at komme efter dem, og da Urse mærkede, at de havde ham i Hælene, blev hun heed om Ørerne, tvivlede paa at slippe heelskindet derfra, og befalede derfor Tjenerne at læsse Guldet af, sigende: vil vi ikke mangle Livets Ophold under Veis, komme vi saamænd til at smide Reise-Pengene bort, saa her er det bedst at tage Skade for Hjemgiæld! Vi maa bære os ad, ligesom man fortæller om Kong Frode, da han var i Brittanien, og Sven101skerne skal just ikke ræve af Gevinsten ved at sanke deres Eget op, imidlertid gaaer det fremad med os, og tilbage med dem, og kan de, ved at bie, faae deres Penge igien, skal de dog ikke sige, vi løb fra vores! Nu gik det da rask, efter Dronningens Befaling, man rystede Sækkene for at lette paa Hestene, og gjorde Guldet til Gribs-Gods for dem, der kom bag efter. Der er imidlertid rigtig nok dem, der vil paastaae, at Urse beholdt hvad hun havde, saa det var kun forgyldte Kobber-Skillinger og Deslige, hun saaede paa Landeveien, og det er ganske troeligt om den Kvinde, thi hun var vant til at smøre tykt paa, og kunde gjerne havt en Slump Penge, gjort til det Samme, og gode nok til at narre Folk med, som ikke var klogere, end at tænke, det var Alt Guld, hvad der glimrede. Hvorom Alting er, saa havde Rolv kastet den store Guld-Kiæde fra sig, som Atisle havde foræret ham, og da nu Gnieren, iblandt de andre Guldstykker, fik Øie paa den, var det ham umueligt igien at faae Øinene fra denne hans Hjertes ypperste Helligdom, og han stirrede da paa den saalænge, at han tilsidst, for at faae den fat, lagde sig ned paa sine Knæ og lod saaledes Kongen knæle for Gnieren. Da Rolv nu saa, hvorledes han bukkede og krummede sig efter Guldet, maatte han lee ad den gamle Ræv, der var saa hidsig paa at faae sine egne Gaver igien, og viiste rigtig nok, da han laae paa Jorden og skrabede op, at Gavmildheden trykkede ham! Derpaa skyndte Rolv og hans Følge sig til Stranden, og lagde alle Aarer om Bord, for at komme rask afsted, men det havde ellers ingen Hast, thi Svenskerne vare vel fornøiede med Byttet. Hvad nu ellers Gavmildhed angaaer, da fortæller man om Rolv, at han lod sig aldrig bede to Gange om Noget, men var strax ved Haanden med hvad Læben forlangde, saa han maa have betænkt, at den giver dobbelt, som giver med begge Hænder, og den giver Intet, som holder 102igien. Denne hans Rundhed gjorde, at næsten alle dygtige Kæmper søgde til ham, thi det er gjerne Kæmpe-Viis, at gaae for Penge, og lede om Priis; eller, som det ogsaa kan hedde: foer med Guld og spoer med Sølv! saa springer i Ild baade Hest og Føl!

Nu var der en vis Agner Ingildsøn, som havde faaet Lovning paa Rolvs Syster: Rude, og deres Bryllup blev holdt med megen Bram. Kæmperne fik sig en Taar paa Skallen og gjorde sig lystige, men, som man nok kan begribe, det var grovt Spøg de Vild-Basser havde for, og iblandt Andet fandt de paa at have en vis Hjalte til Bedste, og slænge Benene til ham at gnave, som de havde pillet Kiødet af. Som de nu saaledes sad og stred til Maals, ramde en af dem fejl, saa Hjaltes Sidemand, Bjarke, fik et slemt Ørefigen, men han forstod

Uret, og vilde i det Mindste ikke have Spotten med Skaden, hvorfor han skikkede Benet tilbage med saadant et Eftertryk, at Eiermanden fik Nakke for, og Næse bag, og hørde knap den Hilsen Bjarke lod følge med: jeg skal lære din Skiævmund at stride lige en anden Gang! Det blev da Enden paa Legen, og der var ikke andet for, end at skille Kæmperne ad, og ophæve Gildet, men Brudgommen tog Bjarke, som fordærvede Legen, det meget fortrydeligt op, og fordrede ham ud paa Klingen, som den der ikke havde holdt Bordskik, men brudt Been, og spildt Marv: brudt Laget, og spildt Glæden. Da de nu skulde ind i Kredsen, var der Tvivl om, hvem der skulde have Lov at hugge først, thi i gamle Dage, naar Karle sloges, stod de ikke som Kvinder med Kokke-Knive, og hakkede Kaal, men de skiftedes til at hugge, og tog sig Pusterum imellem, saa der vankede kun faa men drøie Slag, thi de saae ikke paa Tallet men kun paa Vægten, og hvem der vilde have Æren, maatte gjøre sit Arbeide godt, man kunde løbe fra den, men aldrig til den. Endelig blev det afgjort, at Agner, i Be103tragtning af hans høie Herkomst, skulde hugge først, og det gjorde han ærlig, saa Sværdet røg ind igiennem den ene Side af Bjarkes Hjelm, og riflede Issen, men saa vendte Bladet sig, og blev siddende imellem Spolerne i Hjelm. Nu var da Raden til Bjarke, som for at kunne føre Sværdet desbedre, satte Knæ mod Knub, og slog saa til af alle Livsens Kræfter, saa Sværdet, der var saa skarp som en Ragekniv, skar Agner midt over, men hvor ondt det end maatte gjøre, vidste Agner dog at holde gode Miner, thi, efter Sigende, skal han være død med et Smil ved Munden. Agners Kæmper brændte nu vel af Begiærlighed efter at hevne hans Fald, men Bjarke stillede Hidsigheden paa dem, hver og een, med det samme sit gode, usædvanlig lange Sværd, som han kaldte Løve, og Tjernerne maatte gaae bag efter Herren. Ret som den Dyst var overstaaet, og Bjarke, nok saa krye, gik igiennem Skoven, var der et vildt Dyr, som, saa at sige, gav sig til Priis for Seierherren, thi lige for ham laae der en stor Bjørn, som var blevet hasebundet i Tjørnen, og han maatte nu troe paa Bjarkes Spyd. Saasnart han var skudt, befalede Bjarke sin Stalbroder: Hjalte, at holde Munden under Saaret, og drikke Blodet, for at komme til Kræfter, thi man holdt for i gamle Dage, at Bjørne-Saft gav Bjørne-Kraft.

Den store Berømmelse Bjarke vandt ved sine Bedrifter, gjorde nu ikke alene, at de Store i Riget omgikkes ham som deres Ligemand, men skaffede ham ogsaa Kongens Yndest i saa høi en Grad, at han gav ham sin Syster Rude til Ægte, saa den Skade Agner fik, kom paa alle Maader Bjarke til Gavn. Derpaa, da Atisle drillede Rolv, gik han til Sverrig paa sin Svogers Vegne, og tvang Atisle til Rimelighed, ved at jage hans Folk af Marken, og slaae ham selv fordærvet, hvorpaa Rolv satte en meget kløgtig Ungersvend; ved Navn Hjart-Var til sin Skatte-Konge 104i Sverrig, men, ligesom for at han skulde glemme Underdanigheden, gjorde han ham til sin Svoger, i det han gav ham sin anden Syster: Skulde, til Ægte. For den Velgierning fik Rolv kun en daarlig Tak, men førend vi fortælle det, maa vi lægge Mærke til en ganske moersom Begivenhed.

Det hændte sig nemlig, at en Ungersvend, ved Navn Vigge eller Viger, første Gang da han saae Kong Rolv, faldt reent i Staver over hans Vext og Skabning, og da han saa havde staaet allerlængst og maalt ham med Øinene paa alle Kanter, spurgde han ganske pudsigt, hvad det dog var for en Krage, der havde havt den særdeles Lykke at blive Trappe til slikt et Høieloft? Ordspillet var ganske vittigt, i Betragtning af Kongens usædvanlige Høide og Storhed, thi paa Dansk betyder Krage en stynet Træstamme, som hugges af, og bruges som en Stige, hvorpaa man ganske magelig kan komme op i Høiden, da Tvegerne er ligesom Trin. Det Indfald, syndes Rolv, var Guld værd, tog med begge Hænder imod et saa hæderligt Binavn, og betalte det med en stor Guldring, som han gav Vigge til at sætte om Handeden. Han pyntede ogsaa strax sin høire Haand, og løftede den høit op i Veiret, men stak derimod Keiten bag paa Ryggen, saa han gik, og saae ud som en Nar. Da nu Folk loe ad ham, forsvarede han sin høire Haand med, at naar Skit kommer til Ære, veed det ikke, hvordan det vil være, men da man saa spurgde, hvorfor da den venstre ogsaa bar sig saa galt ad, sagde han ganske listig: hvem der skammer sig, skiuler sig gierne, og I kan jo nok begribe, at den maa blive baade rød og bleg over sin Armod, som andre Fattig-Folk, naar de see deres Jævnliges komme til Rigdom, og flinke sig op. Det Indfald betalte sig heller ikke daarligere end det forrige, thi Rolv sørgede strax for, at den undseelige Haand kunde komme for Dagens Lys, 105og uden Skam maale sig med sin Jævnliges. Imidlertid maa man sige, at Vigge tænkte ikke blot paa at faae Førænger, men ogsaa paa at gjøre Fyldest for dem, thi det var kun ellers Skik iblandt store Folks Børn, naar de kom i Kongens Gaard at tjene, at de gjorde et Løfte om en eller anden Heltegierning, hvormed de vilde ryste Barnet af Ærmet, men nu lovede Vigge af sin egen gode Villie, og svor høit og dyrt derpaa, at fik Kong Rolv en voldsom Død, da maatte hans Banemand vide, at Vigge var Blod-Hevner!

Nu maa vi da vende os til Skulde, som holdt det for en Skam, at have en Skatte-Konge til Mand, men for en Ære, at udruge djævelske Anslag i Mørket. Hun begyndte med at lade Hjartvar høre, at han dog, med al sin Stads, var i Grunden en ussel Træl, opmuntrede ham derpaa til at afryste sine Lænker, lokkede ham saa til at gaae paa Ræve-Kløer, og kom nu endelig frem med sit onskabsfulde Raad, som hun satte Sminke paa med den Anmærkning, at hvem der vil være fri, maa ikke lade sig holde af noget Baand, og allermindst af de strammeste, som Frændskabs og Venskabs og Troskabs Baand ere. Raadet var dette, at Hjartvar skulde seile over til Dannemark, og lade som han havde Skatten i Lasten, men i dens Sted skulde han have en Mængde af alskens Krigstøi om Bord, indpakket som Penge, og brugeligt til at overrumple Kong Rolv om Natte-Tider. Dette blev nu sat i Værk, og propfulde af Falskhed kom Skibene til Leire, som Rolv havde saaledes udvidet og oppyntet, at den nu baade som Konge-Værk og Konge-Sæde bar Prisen for alle Dannemarks Byer. Kong Rolv var meget glad over Hjartvars Besøg, gjorde et stort Giæstebud for ham, og drak sig en usædvanlig Ruus, men de svenske Giæster havde paa een Gang forsvoret alt Fylderie, og vare bange for at brænde sig

paa Bægeret. Rolv og hans Mænd faldt 106da om Natten i en dyb Søvn, men Svenskerne, som havde Skielmen bag Øret, laae som paa Gløder, smuttede efterhaanden, som Lurendreiere, ud af Herberget, lukkede Pengeskrinene, med Jern paa Enden, ganske sagte op, og tog i al Stilhed hver sin Rustning paa. Dermed søgde de Slottet, brækkede ind, og myrdede rask hvem de fandt i Søvn; men selv de, som kom paa Benene, vare for det meste øre i Hovedet af Søvn efter slig en Aften, og af Bulderet, hvori de vaagnede, og de nænde knap at hugge til i den bælmørke Nat, da de ikke kunde vide, om det var Ven eller Fiende de mødte. Det traf sig imidlertid just, at Hjalte, som med Rette agtedes for en af Kongens ypperste Støtter, ja for hans anden Haand, laae ikke den Nat paa Slottet, men var gaaet ud af Byen, til en Frille han havde. Han vilde i Begyndelsen, da han hørde som Vaabengnye langt borte, knap troe sine egne Øren, men saasart han mærkede, hvad Klokkeren var slaaet, foer han op som en Helt, og følte mere Lyst til det blodige Sværd-Thing, end til det kielne Kvinde-Selskab. O! hvor inderlig maa dog ikke den Helt have elsket sin Konge, da end ikke Vellysten, med alle sine Tillokkelser, kunde holde ham fra at styrte sig i den øiensynligste Livsfare, og det uagtet han uskiæmmet kunde undskyldt sig med sin Fraværelse, og ladt som han ingen Ting vidste! Ret som han nu stod paa Springet, og vilde ud, spurgde Tingen ham, hvor gammel en Kiæreste han syndes hun helst skulde vælge, ifald hun mistede ham? Kom dog hid endnu engang, min Søde, sagde Hjalte, som blussede af Harme over at spørges om sin Eftermand, og lod som han havde Noget at hvidske til hende, men skar saa Næsen af hende, og sagde, at nu stod det hende frit for, selv at besvare sit Spørgsmaal som hun lystede. Det havde hun da for sin Næsvished, og var end Ansigtet skamferet, saa kunde hun dog nu lære at blive rød igien. Det var ikke heller 107meer end billigt, at hun tabde Lidt, da Alting hængde saa løst hos hende, og da hun havde saa meget af Munden, skadte det ikke, at hun fik lidt mindre af Næsen.

Hjalte foer nu afsted til Byes, og lige midt ind i Mylren og Sværmen, hvor han meiede Fiender af, som man lægger paa Skaar, og da nu hans Vei faldt forbi Bjarkes Huus, som endnu laae og sov, raabde han ham op med følgende Ord, som det hedder i Visen:

- 1 Herop! herud, nu ret paa Stand,
Hvem Giengield Kongen skylder!
Herop, hver ægte Danne-Mand,
Hvem Hjertet kun forgylder!
Herop! hver Mand, hver Ungersvend,
Som kaldes vil sin Konges Ven!
- 2 Nu bort med Søvn og Døsighed
Af Sind og Øien-Kroge!
Hvad Kløkken slog, vi Alle veed,
Nu er det Tid at vaage!
Ja Tid, at vaagen, hjertevarm
Hver leder om en Kæmpe-Arm!
- 3 Ja, Preen i Haand os Nornen gav,
Den rister, som vi skiære:
Den sletter ud til Skam i Grav,
Den skriver ind til Ære;
I Haanden, husker vel derpaa!
Vi med vort Efter-Mæle gaae!
- 4 108Herop! hver Kæmpesøn! herud,
Hvor Staal i Luften blinker!
Lad græde Møe, lad sørge Brud!
Til Kamp os Nornen vinker!
Og Skam faae den paa Kiærling-Mund,
Som kysser bort sin Heltestund!
- 5 Ja, Skam faae hver, som nu har Lyst,
Mens Time-Glas udrinder,
At hvile blødt ved Kvinde-Bryst,
Og klappe Rosen-Kinder;
Som nu har Syn, som nu har Sands
For Kiødets Lyst og Kiødets Glands!
- 6 Herop! herud! hver Dannemand!
Om Vinen ei I drømme!
Nu gielder det at holde Stand,
Hvor Blodet gaaer i Strømme;
Den Kalk er beedsk, den Spøg er grov,
Som vanker nu i Dane-Skov!

- 7 Sig pakke hver blødsøden Svend
Til Fruer-Bur og Bænke!
Men hid hver Helt, sin Konges Ven,
Hvor Gravøl høit vi skiænke!
O, Kæmper! Kæmper! frygter ei!
Det frugter, at gaae Ærens Vei!
- 8 O! hver, som Dyd og Drot har kiær,
Kun tænke paa sit Minde!
109Thi det gaaer aldrig fra sit Værd,
Om vi og Døden finde;
Nei, Roes som Guld for Helte-Gang,
Os myntes skal i Minde-Sang!
- 9 O, kaster bort hvad Guld I har
Paa Hænder og i Belte,
Alt hvad som før til Lyst I bar!
Alt hvad ei stivner Helte!
Kun hvad der selv er nagelfast,
Med os i Nat staae Last og Brast!
- 10 Saa, frem I Kæmper! frem med Lyst!
Og helst imod de Kiække!
Ei gyse kan med Mod i Bryst
Vi før de kolde Egge;
Med dem vor Sorg, naar frem vi gaae,
Snart endes eller vendes maae!

Ved denne Vise vaagnede Bjarke, kaldte i Hast paa Skalk, sin Dreng, og sagde:

Nu hurtig, min Pusling! stat op, og tænd Lys!
Den Gamle han ligger i Sengen, og frys!
See, Ilden er ude, er Asken og kold,
Da aldrig paa Sværdet jeg mere faaer Hold;
Men leed kun i Asken! pir op og see vist!
Paa Bunden der findes dog sikkert en Gnist!
Seer du!
Der var Ild under Asken endnu!
110Heel godt var den fæstet, men hardtad forlagt,
Men læg den nu sammen, og blæs af al Magt!
Tag Branden, som lugtede Varmen i Gaar!
Tag Spaaner og Stikker, til Gløder du faaer!
See endelig til, at det gaaer med en Fart,
Saa Vedden kan fænge og blusse lidt snart!
Saa kryber jeg op og faaer Fingrene varme,
Saa kommer der Liv i de iiskolde Arme,
Og først naar man faaer med sit Gaase-Kiød Bugt,
Ja først, naar man Frosten har drevet paa Flugt,
Da først kan med Haanden en Ven være tjent,
Thi Haand uden Varme er Intet bevendt!

Hjalte.

- 1 Dannemand kalder det Lykke og Held,
Lyst at betale, som vitterlig Giæld,
Vennehaands kiærlige Gave!
Gaver os rakde vor Herre saa kiær,
Selv sig betaler det herlige Sværd,
Naar det kun svinges af Brave!
- 2 Hvo som har Hjerte, han føler det vel,
Bundløs er, Kæmper! til Kongen vor Giæld,
Lad os dog Renterne bringe!
Skinnende Hjelme han nødte os paa,
Harnisk han gav os fra Top og til Taa,
Funklende Sværde og Ringe!

- 3 Aldrig den Herre kan følges for godt,
Værd at forsvare er saadan en Drot,
111Knap er hans Mage at finde!
Rolv er vor Herre! det sige sig Hver!
Skiærper Hukommelsen ret med hans Sværd!
Sværdet igien med hans Minde!
- 4 Gaverne fandt vi i fredegod Tid,
Nu maa i Feide vi takke med Flid:
Tærskes for sommerlaant Føde;
Tvungen er Sagen, men skeer det med Fryd,
Da af Nødvendighed gjør vi en Dyd,
Kiærlighed Alt kan forsøde!
- 5 Venner! lad Ingen det sige med Ret:
Dem faldt kun Medgang, ei Modgangen let,
Ondt de kun leed, for de maatte!
Nei, lad det siges: dem Alting var let,
Alt som i Dands paa det ligeste Bret,
Torne med Roser de traadte!
- 6 Ja, lad os, Venner! nu vise det klart:
Ikke vi ere af Veirhane-Art,
Rolv, ei hans Lykke, vi fulgde!
Kalken saa glade vi tømme paa Val,
Som vi har tømt noget Bæger i Sal,
Medens sig Staal-Ormen dulgde!
- 7 Ædrue maa svare til Rusendes Ord,
Vi og til vore, som klang over Bord,
Vise: de meente dog vare!
Løfter vi gjorde, som Ingen i Nord,
112Dyrt ved Alfader vi Ederne svor,
Høit og ved Gudernes Skare!
- 8 Seer I, der har vi ham: Husbonden min!
Dannemænds Perle, vor Konning saa fiin!
Ret nu at kappes mig lyster!
Fælder, I Kæmper! nu selv Eders Dom!
Hver hannem følge, som selv han er from!
Pokker i Vold med hver Kryster!
- 9 Hvo, som i Striden gaaer sidelænds frem,
Forlænds ved Leilighed pakker sig hjem,
Hvem der gaaer baglænds, han tvivler,
Hvem vi skal kiende for Stalbroder her,
Som han var muret, maa stande for Sværd,
Saa den Standhaftige hviler!
- 10 Magelig Hund gjør kun maadelig Jagt,
Høvdingens Mod er i Kæmpernes Magt,
Hæve de kan det og bøie;
Fare i Mag maa den Bedste paa Val,
Staaer ei hans Skjoldborg, som Breideblikks Sal,
Skinnende klar for hans Øie?
- 11 Ganger, Drabanter! nu drabelig frem!
Haanden paa Værket med Fryd og med Klem!
Sværdene sjunge som Svaner!
Hvo som nu blinker med Bryn, er ei dru,
Kryster enhver, som nu blegner af Gru!
Skjold kun for Skjoldungen, Daner!
- 12 113Skyder ei Ryg mod de blinkende Sværd!
Haanden og Bringen hinanden har kiær,
Nebbet skal følge med Kloen;
Saa nappes Ørne med Neb og med Kloe,

- Banke kun paa hvor Vedkommende boe,
Krye sidder immer i Kroen!
- 13 Kappes, I Kæmper, med Ørnen da nu!
Brystet han blotter, og kiender ei Gru,
Lad ham ei Forspringet vinde!
Det er en Kiøddag, vi have i Nat,
Giæsten vi huse, er Karl for sin Hat,
Kiød maa i Knivsnit sig finde!
- 14 Rutta! med Kinden som Lilien hvid,
Viis dig! indbland dig i Heltenes Strid!
Skin nu herud af det Dunkle!
Skjul dig ei længer som Maane i Skye!
Hører du ikke det dundrende Gnye!
Seer du ei Sværdene funkke!
- 15 Torden og Lynild vi have i Nat,
Portene springe af Hængselen brat,
Gluggerne ryste i Borgen;
Skatkammer-Kiæderne sprænger man nu,
Mellemgulv trædes med Staal-Hov itu,
Tomt er nok Skabet i Morgen!
- 16 Hør, hvor det suser og bruser nu trindt,
Sværdene hvine, og Ild gaaer af Flint,
114Øxerne gnistre og buldre;
Brynjerne flyve om Øret os tæt,
Øxen udbanker nu trofast og net
Buler paa blottede Skuldre!
- 17 Kæmperne segne; for Kongen saa bold
Svinder nu saare det bukledede Skjold,
Bringerne for ham nu kløves!
See! hvor de mylre til Porten i Flok,
Kongen har Ingen, men Fienden har Nok,
Sværdet med Hjerterne sløves!
- 18 Blues, I Kæmper! hvem kiender nu Frygt!
Det gjør ei Fienden, som raser saa trygt,
Tryggere, end det sig burde;
Seer I ham, Kæmper! hvor fri og hvor frank
Under Guldhjelmen han kneiser saa rank,
Som Ingen møde ham turde!
- 19 See, hvor han springer, nu let som en Raa,
Midtind i Klyngen, som Intet han saae!
Vis nok er han paa sin Seier!
Ak! mine Øine! hvad skuer jeg her?
Svensken foragter nu Dannemænds Sværd!
Guld ei min Harme opveier!
- 20 See til de Gother! hvor de bryde paa!
Tænderne sande hvad Trynerne spaae!
Hør, hvor de Vildbasser knuske!
Troe mig, at Hvedstenen ynkelig peeb,
115Da deres Sværd og Bul-Øxer de sleeb,
Brynjer de knække som Bruske!
- 21 Ild de grine, og værre de gloe,
Gale for Fire, og hugge for To,
Det er forbistrede Svende!
Blod er de efter, som Igle og Maar,
Med vores Forraad paa Grund det nu gaaer;
Tønde som Tap kan faae Ende!
- 22 Guder! hvad seer jeg? ak, tabt er nu Alt!

- Rolv! ak, nu dør han! nu Stol-Kongen faldt!
Høit galer Hanen hin røde!
Leire, see Leire! ja fald kun med ham!
Hvad nu ei falder, det staaer kun til Skam,
Æren med Kongen uddøde!
- 23 Hjartvar! du brammer! o, synk dog i Jord!
Hvor skal jeg finde paa Riim og paa Ord,
Som kan din Skiændsel udtrykke?
Edder og Øgle-Forgift du med Tak
Tog af den Troidhex: af Skulde, og drak!
Lumsk har du myrdet vor Lykke!
- 24 Konge-Forræder! det sværter for smaat,
Thi du har sveget en mageløs Drot,
Vennen i ham du forraadte.
Niding da, som ei har Navn under Soel!
Nidinge-Beiler til Himlinge-Stoel!
Hvor blev Forstanden, du aatte?
- 25 116Hvad har bedaaret din klare Forstand,
Saa du forgreb dig paa Drot og paa Dan,
Værre, end Tungen kan nævne!
Alt du udregnet og overlagt har,
Men har til Norner du ogsaa et Svar,
Naar de for Asken dig stævne!
- 26 Stik mig! jeg klipped ulægelig Byld!
Skyd kun paa Kvinden, for evig, din Skyld!
Dog bliver Dommen den samme!
Hende, som Brødet forsætlig har bagt,
Ham, som med velberaad Hu det har smagt,
Begge skal Nornerne ramme!
- 27 Dog, jeg blev sinket! nu Hastværk jeg faaer!
Nadveren aad vi med Skielmen i Gaar,
Davren os her ei maa finde!
Aldrig i Leire vi meer smage Brød,
See ei paa Marken, saa kiærlig og rød,
Soel give Skoven sit Minde!
- 28 Vi, siger jeg, thi blandt os finde Stæd
Knap kunde Nogen, saa blød og saa ræd,
At han ei nu lod sig finde!
Hvem vilde heller nu leve til Spot,
End æske Bod for livsalige Drot,
Æres med ham i hans Minde!

Efterat nu Hjalte havde anrettet et stort Nederlag paa Fienden, og udgydt Strømme af Blod, kom han tredie Gang til Bjarkes Sovekam¹¹⁷mer, og da han stod i den Formening, at det maatte være Frygt, som nu gjorde Bjarke saa søvnig, prøvede han paa at vække ham, ved Bebreidelser over Dorskheden, og sagde:

Bjarke! hvor est du? hvi kom du ei ud?
Hvi est du immer end Pokker af Syne?
Lig ei og sov dine Øine ud!
Gnie dog Øiet, din Søvnne-Tryne!
Hvad har du for, mens du fængsler dig saa:
Lukker med Krog, og med Pind, og med Slaa,
Murer dig levende inde!
Bjarke! jeg bankede to Gange før,
Skynd dig! luk op den tilnaglede Dør!
Lad dig i Dan-Marken finde!
Kommer du ikke, saa kommer nu jeg,
Mør skal du blive, om end du er sei!
Est du forfrossen, saa bie du kun lidt!
Nu skal jeg gjøre dig Helvede heedt!
Hei! Kamerader! kom, hjælper mig nu!

Bjørnen i Rævegrav sidder paa Hug,
Skye er han blevet for Skrald og for Skud,
Det er nødvendigt, at ryge ham ud!
Kom, her ved Gavlen! her fænger det bedst,
Her ved den Stolpe, som Leiet er næst!
Naar Gavlen nu falder, det fylder i Gruen,
Saa kan med sit Eget nok hjelpe sig Luen!
Hvo Hel-Veien kaarer, han gaaer, hvor det skumrer,
Det er til hans Gavn, at om Øret det lumrer!
118Nu, kommer I Svende! nu vi, som lidt bedre
Vort Løfte kan mindes, vor Konge vil hædre,
Ved, end efter Døden, at følge hans Spor!
En Kile vi danne, alt efter hans Ord,
Gaae frem i den Orden, han fordum befoel,
Mens end han beklædte vor Konninge-Stoel!
Den Herre, hvis Savn vore Hjerter bedrøver,
Hans Priis vil vi sjunge, og kæmpe som Løver!

1 Det var Kong Rolv, han slog med Sværd,
I Herrefærd,
En Niding, saa han tier;
Det var Kong Rørik Bøke-Søn,
Han fik sin Rest, han fik sin Løn
Til Død Udyd indvier!

2 Med Posen og med Sækken fuld
Af røden Guld,
Var Rørik dog en Stodder;
Paa Guld kun riig, paa Hjerter arm!
Af Hunger sved det i hans Tarm,
Han aad kun Sult: den Odder!

3 For Skillingen han gjorde Alt,
For den han faldt,
Den var hans Gud og Gammen;
For Æren døv, af Guldstøv blind,
Ei Kæmper troe, med Venne-Sind,
Kun Guld han dynged' sammen!

4 119Det var Kong Rolv, med Seil i Raa,
Ad Bølgen blaa,
Hengleed hans Orlogs-Snekke!
Kong Rørik bød: hvo mig er huld,
Han bæere ud mit røde Guld,
For Porten han det lægge!

5 Saa laved' han, for Ridder-Spil,
Nu Pungen til,
Hans Huustrop var kun Ringe,
Dem skulde før han brugt, det Fjog!
Ei til at sende dem paa Tog,
Men til sig Trop at tinge!

6 Ei med et gyldent Kæmpe-Kuld,
Men kun med Guld
Han vilde Uven friste,
Sin Hjerter-Byld han selv da skar,
Sin Øiesteent, sit Liv han bar
Da ud i Sæk og Kiste!

7 Med Guld i Gæving lokked han
Sin Banemand,
Han lod det klart udraabe:
Jeg Grunker har, men ingen Sværd,
Har Kæmpen Lyst at bytte her,
Han slaae mig gamle Taabe!

- 8 Sin Faders Venner ikkun Muld,
Sin Uven Guld,
120Gav Dannefæets Røver!
Han gneed og kneeb paa mindste Ring,
Nu gav han Alt som ingen Ting,
Af Frygt for danske Løver!
- 9 Det lige meget hjalp ham dog,
Kong Rolv var klog,
Stod ei for Guld af Hesten,
For Æren kun han Dragen slog,
Som Tilgift kun han Skatten tog,
Thi Grimen følger Hesten!
- 10 Kong Rolv var god af Hjertens Grund;
Med Haand saa rund
Han delde Røriks Penge.
Nu kom det Guld da for en Dag,
Nu gik det rundt i Vennelag,
Som laaset var saa længe!
- 11 Hvad seent og suurt den Gniepind,
Med Niding-Sind,
Fik skrabet, fittet sammen,
Det blev nu Bytte uden Blod
For hver en Kæmpe djærv og god,
Som tjende Rolv med Gammen.
- 12 Med Gammen, ja, det var han værd,
Den Herre kiær!
Det vidner høit hans Rygte:
Han gav os Alle Stort som Smaat,
121Det Kiæreste var ei for godt,
Det Deiligste han søgde!
- 13 O! hvilken Drot sank nu til Muld!
Det røde Guld
Han kaldte røde Emmer!
Han regned', skatted' sine Aar
Kun efter Mynt, som evig gaaer,
Ei efter Guld i Giemmer!
- 14 Ja, som han faldt, han gik og stod,
Med Helte-Mod,
Med Hæder og med Ære;
Hvert Aar, som gik, hver Dag, som svandt,
For Daad en Hæders-Krands ham bandt
Dem skal hans Rygte bære!
- 15 Om Kæmpe-Styrken, her man saae,
Det siges maa:
Den var i gode Hænder;
Som han var kiæk, saa var han from,
Thi vandt han Priis al Verden om,
Hvor man hans Rygte kiender!
- 16 Til Kamp han foer, som rasken Hjort
Fra Pilen bort,
Henspringer let i Skoven;
I Slaget fremmerst gik han selv,
Alt som man seer den stride Elv
Udrulle hvid i Voven!
- 122Men, o Venner! ak! hans Blod
Rulled ud i disse Vover!
Seer, o seer dog! hvilken Flod!
Kiær og Grøfter flyde over!

Marken svømmer, ak! i Blod,
Som udrandt fra Hjerte-Rod!
Her et Hoved, hist et Laar,
Her en Fod, og hist to Hænder!
Alt i Flæng, i Søe af Saar!
See de lange Hugge-Tænder,
Glindsende som Elfenbeen!
Længe har de maattet drive,
Skure sig paa Gruus og Steen,
For i Dynd det Skin at give!

Men, o seer! hvad hist sig løfter!
Kiender I det danske Blod!
Det ei søger Puds og Grøfter,
Det udsprang af fælles Rod!
See, det størkner! see, det staaer!
Boblerne hinanden bære!
Blod af Danmarks Hjerte-Saar!
Samlet vil du immer være,
Har og dine Liig opdynget:
Bølgende dem sammengynget!

Hjartvar! Hjartvar! du dig baner
Konge-Vei med Liig af Daner!
Odins Ulv! see, hvor han gaaer,
Og med Hjerte-Blod sig lædsker!
123See! med udrakt Spyd han staaer,
Og os stolt til Kamp udæsker!

Græde maatte man, dog nei,
Her sig Taarer sømme ei;
Dages det til Ynk og Gru,
Dages det dog og til Glæde,
Klarere jeg skuer nu
Drotten hist, som kunde græde:
Guldets milde Sædemand,
Frodes Arving, og see! han,
Ihvor dybt han følte Nøden,
Smiler glad endnu i Døden,
Som da Guld han giæv og bold
Saaede paa Firresvold!
Følge troe i Liv og Død
Vil vi ham: vor Fader sød,
Ogsaa vi vor Sorg vil klæde
I en rolig Manddoms Glæde!

Muntres op da, Sværd og Tunge!
Som vi hugge, vil vi sjunge!
Frygten vil, med Riim paa Læbe,
Muntert sjungende vi dræbe!
Døden skal i Daad os finde,
Som er værd et kiærligt Minde!
Haand og Mund jo sammen høre,
Begge skal de nu i Pagt,
Vidnesbyrdet for os føre:
At vi endte uforsagt;
124Saa vort Rygte ei skal lide
Under Tvivl fra nogen Side!

Her veie vi Kæmper i Bismer-Skaal
Af blanket Staal,
Og Tungen skal svare til Vægten!
Ja, hugger man Helte end Hovedet fra,
Med Ære paa Jorden de leve endda,
I Mindet, at de var af Slægten!
Om Heltenes Urne end smuldrer i Muld,
Ei glemmes det dog, hvad den gjemmer;

Nei, Heltenes Aske, som Rolv kaldte Guld,
Maa lignes ved gloende Emmer;
Af Rygtet de føres saa vide om Land,
Ei dæmper dem Muld, og ei slukker dem Vand,
De gnistre, mens Stjernerne tindre!
Hver Daad, som udsprang af en elskelig Grund,
Skal Hjertet forplante fra Mund og til Mund,
Det skal intet Skifte forhindre!

Imidlertid sagde Bjarke:

Vær ikke saa hørøstet, stridbare Hjalte!
Jeg hørde det helst, du lidt sagttere kaldte,
Jeg husker jo nok, jeg er Svoger til Rolv,
Men husker du ogsaa, at Brall gjør ei bold,
Hvo høiere gaber, end Haanden er breed,
Han gaber engang gierne Munden af Led,
Ja, Skam paa sin Mund man fortjener og faaer,
Naar ei man i Haand den at holde formaaer.
125Hvo Kæmper vil drive, i Spidsen maa gaae;
Hvo Andre vil reise, maa selv kunne staae!

Saa tøv da en Smule, med Skraal og med Baal,
Indtil jeg faaer stivnet min Krop med lidt Staal!
Thi vel er jeg født paa et omflaudent Land,
Men har dog ei Lommerne fulde af Vand,
Ja, vel er jeg født paa saa snever en Øe,
Men dog vil jeg nødig saa indeklemt døe;
Og vel har min Arne jeg temmelig kiær,
Men vilde dog aldrig mit Baal have der!
Jeg kommer paa Timen, nu staaer jeg og spænder
Mit Pandser om Livet, Og Beltet om Lænder,
Og Hjelmten om Skallen, og Sværdet ved Siden,
Saa Alting, I Svende, maa komme med Tiden.
Ja vist stikker dybt jeg i Giæld til Kong Rolv,
Han høilig mig æred', og Rigerne tolv.....

Men, Bitterdød! jeg maa lette mit Spjel,
Om ei af Røg jeg vil kvæles ihjel!

Nu da, her er jeg, mit Raad I nu høre!
Brynjer, I Kæmper! sig hver skal iføre,
Længere da kan man kæmpe med Skrammen,
Snørlivet holder dog Stumperne sammen!
Skjoldet paa Ryggen gjør Brystet lidt blot,
Men Aabenhjertighed klæder os godt!
Tage og hver sine Guldringe paa,
Vælge de tungeste, som han kan faae!
Staalet af Guld da lidt Overvægt faaer,
126Drøiere Hug gjør og dybere Skaar!
Bag om og hjem, er en jammerlig Færd,
Hvem vil i Bag-Gaarden lede om Salen!
Kippes og kappes til Fiendernes Sværd!
Bedre at løbe, end krybe paa Valen!

Frem nu, at hevne vor Skade og Spot!
Hevn! raaber Blod af livsalige Drot!
O! ingen Lykke kan lignes ved den,
Værdig at hevne en mageløs Ven!
Trefold lyksalig, hvem Lykken vil unde,
Svigen at lønne med dødelig Vunde!

Det var en dygtig! som Hjorten i Brunst
Tog han afsted; jeg maa love mit Sværd,
Tydsk af Geburt, har reist om paa sin Kunst,
Veed, hvad der passer for hver især.
Bidhvas i Nord er mit Kæmpe-Navn,

Snitteren voldte, at det jeg vandt;
Fordum i Fare, jeg mindes det grandt,
Snitter mig gjorde saa drabeligt Gavn!
Det var, da Agner jeg fældte med Priis;
Det maa jeg sige, han hugg uden Fals,
Slog efter Skallen paa Høibaarnes Viis,
Mindre var Stykket nu over min Hals,
Havde hans Høding ei gjort sig til Skjelm,
Sprunget fra Hovedet op i min Hjelm!
Lykke for mig, thi nu saae jeg mit Snit,
Skar ham fra Retten til Keiten paa Skraa;
Venstre-Siden fik sagtens Lidt,
127 Dog kun den Høire jeg regnede paa!
Den gik i Løbet, og han sad paa Hug,
Lavt kun han sad, men jeg siger endnu,
Aldrig jeg saae noget høiere Sind!
Sad han ei halvdød med Haand under Kind,
Smiilde ad Hugget, og løe kun ad Døden!
Godt han fortjende i Gladhjem et Sæde,
Eftersom med sig han selv førde Glæde!
Det maa man kalde, at narres med Døden,
Det vil der Kraft til: at kudske sig saa,
Smerte som Griller af Hovedet slaae;
Medens til Marv og til Hjerte det piner,
Holde saa gode og smilende Miner!

Han var, min Tro, ogsaa kommet af Stand,
Han, der nu havde min Søger i Livet!
Høieløft var der i Bringen forsand,
Trækhul derefter har Snitter ham givet,
Konge-Søn var han, som Fader for ham,
Ætten har ikke af Ædlingen Skam,
Over sin Alder, thi den var kun liden,
Raged' han frem i en glimrende Færd!
Han kunde blevet til Noget med Tiden,
Var han ei kommet i Lag med mit Sværd;
Nu derimod er det ude med ham,
Som med enhver, til hvem Snitter faaer Ram!
Tingen er den: der er Liv i det Sværd,
Saa ei for Smaating paa Veien det standser,
128 Han stod i Veien, den Ungersvend her,
Derfor løb Snitter igiennem hans Pandser!

Hvad var nu det? hvor er Gotherne henne?
Hvor er nu Hjartvars storsnudedede Svende!
Her er en Bismar med Blodlod paa Enden,
Er I for tunge, saa kan vi jo vend'en!
Kom, vil I veies paa Lispunde-Siden!
Det har I Ære og Gavn af med Tiden!

Slaget, for Resten, er et af de ægte,
Her skal man lede om luslidte Knægte,
Her kommer ei Rasmus Jæn med sin Kofte;
Det er en Høitid for Ulv og for Ørn,
Thi det er sjeldent, at smukke Folks Børn
Mødes i saadan en Mængde paa Tofte!
Hvem seer man ligge, og hvem seer man staae,
Andre end Folk, som har Soel-Hatte paa!
Det seer man godt, naar de Sværdene røre,
Fødte de vare til Spiret at føre;
Derfor sig Smaafolk undsee for at mukke,
Veed at det bør sig for Spiret at bukke.
Her dandse Traner hinanden af Lag!
Klogest gjør Spurven, som holder sig bag!

Ja, skue fra den Krage, Kong Rolv! du besteeg,
Herned paa de høibaarne Ligemænds Leeg!

See her dine Kæmper nu blege og lamme!
See, brat er ophugget den herlige Stamme,
129Ja brat er nu sjunket i blodige Bølge
Din modige Trop, og dit kiærlige Følge!

Det er en Høitid for Valguden, den!
Han faaer Besøg, som er værd at modtage,
Her skal han finde navnkundige Mænd,
Folk, der er voxet af Skarnet med Krage!
Der bliver Stads, naar de komme der alle!
Der bliver trangt nu for Rum i Valhalle!

Gammel jeg blev, og har før løbet med,
Hvor et godt Ord fandt et skikkeligt Sted,
Men var ei før, hvor en Tale blev ført
Fyndig, som den, jeg i Nat nu har hørt;
Blev jeg lidt ældre, det var at befrygte,
At, som en Lurer, jeg slemt kom i Rygte,
Ikke fordi jeg jo mener det godt,
Veed det paa Fingrene, hvad jeg vil sige,
Men paa min Udtale Meen jeg har faa't,
Høit ei paa Gummerne Røsten kan stige!

Det maa jeg sige til Gothernes Ære:
Ærlig er her deres Handel og Vandel,
Kun over det jeg mig har at besvære,
De er for gavmilde i deres Handel!
Blot man dem godvillig laaner en Skiærv
Ikke, uroest, for Betaling man venter,
Faaer man tre Styver, som Trave for Kiærv,
Det er jo ublue og Blodigle-Renter!
130Ja, uden Spas! skiøndt jeg stynede saa,
At jeg af Kvistene vandt mig et Giærde,
Er her dog slet ikke sikkert at staae!
Kunde jeg mig til en Bauta-Steen hærde,
Da paa den Gravhøi af Liig jeg har bygt,
Ene om Alle jeg kunde staae trygt;
Nu er den Eensomhed ikke min Sag,
Bar er dog immer en broderløs Bag!
Det er og sært, i saa skovrig en Egn,
Ikke at støde paa levende Hegn!
Hvor er nu han blevet af, der saa stolt
Andre lod høre: de havde det koldt!
Mon han nu Fienden at række ei nænner
Skaalen hin bittre, han skiænked' for Venner!
Hvad kom der ud af det Gabmunde-Brall!
Har han nu skicket sig efter sit Kald!
Tolv Mænds Styrke paa Tungen ham laae!
Spør jeg deraf end paa Valen ei saae!

Hjalte.

¹ Skiøndt ei dit Skjold mig rækker end,
Og Skyts jeg ei kan rose,
Dog ei saa langt jeg er fra Ven,
Jeg hører jo hans Skose;
Men uden om mig smukt den gaaer,
Den stikker ei hvor Alt er Saar!

² Og sige tør jeg uden Pral:
Her kan en Klinge prøves,
Vist ingen Plet man seer paa Val,
131Hvor bedre Mænd behøves;
Hvem her mig hjalp, ei blev jeg gram,
Thi Folkehjelp er her ei Skam.

Mit Skjold nu fast er skaaret op

3 Af Spyd og hvasse Egge,
Med Haanden maa den gamle Krop
See til den sig kan dække;
Det Fienden dog at sande faaer,
Thi Syn for Sagn jeg veed her gaaer!

4 Her kræves ei den blinde Tro,
Her seer man Top og Hale,
Her kan man nøies med at gloe,
Og lade Tingen tale;
Hvem Øret ei er vidnesfast,
Paa Rummet seer nu, hvad der brast!

5 Ja, af mit gode Dane-Skjold
Har lidt jeg kun tilbage:
Kun Bøilen, hvor min Haand fik Hold,
Og slap end ei sin Hage;
Kun Bøilen, og den Ring saa flad
Hvor fordum Skjolde-Mærket sad!

6 Kun Stump for Stump man fra mig vandt,
Hvad ei jeg turde skaane;
Nu kan jeg giennem Ringen grandt
See baade Soel og Maane;
Ei slige Ting kan holde Stand,
Thi Staal i Krig er Tidens Tand!

132See, velkommen! Bjarke! du lever endnu!
Og at du har levet, skal kommes ihu!
Kom seent du end til os, oprigtig i Sind,
Dog hvad der gik fra dig, du henter nu ind!

Bjarke.

Bruger du Keie i Aar, som i Fjor!
Hold dog nu op med de knubbede Ord!
Raskhed er vist nok en ypperlig Sag,
Men naar der Huller og Slag er i Veien,
Tit er man nødt til at fare i Mag,
Alt som jeg gik, for at komme til Keien,
Var der en Svensker, som gav mig lidt Koldt,
Ikke saa lidt, thi han Maade ei holdt,
Det var en Tølper, men gid han faae Skam!
Til mine Indvolde godt han fik Ram.
Det var et Slag udaf Hjertens Grund,
Som mig vel lærer at holde min Mund!
Bjørn af en Karl med en Kværnbider-Klinge!
Skar han som Vand ikke Brynie-Ringe!
Hvad paa det Bare var ordenligt Maal,
Gav han mig her giennem fingertykt Staal!

Nu gad jeg seet ham, den Vaabenhuus-Drot:
Odin, som ham jo de Fleste nu kalde,
Han, som af Øine kun seer med det Halve,
Og, som man siger, dog nøies ret godt!
Seer du ham, Rutta! jeg beder dig, tael!
Viis mig ham, dersom han findes paa Val!

133Rutta.

Hvis tryg du og rolig
Vil Hær-Fader trolig
Nærværende kiende;
Du nærme dig bøiet,
Og stirre med Øiet,
Paa hvad vi omspænde!
Men først med det stærke,

Det seirende Mærke,
Til Synet ophøiet,
Du hellige Øiet!

Bjarke.

Frigge! kan jeg til din Husbond faae Ram,
Da tør jeg love dig, han skal faae Skam,
Høi er vel Hesten, som bærer den Trold,
Og ham bedækker hans hvidtede Skjold,
Dog ei fra Leire han slipper med Livet,
Hvis ham at række det mig vorder givet!
Søger paa Valen den Nisse-Gud Vælde,
Er det og billigt paa Val ham at fælde!

Du seer os, Rolv! du seer os blegne,
Men glimrende vi dog skal segne,
Kun med den sidste varme Draabe Blod,
Skal synke ned vort Sværd, men ei vort Mod,
Vi leve skal, saa døe vi kan med Ære,
Og Liget selv vort Mindes-Mærke være!
Ja, Vunde-Kredsen, som en Rosen-Krands,
Indvie skal vort Legeme til Glands!

134Nu synke maa jeg for de skarpe Sværde,
Nu tælles Øieblikkene, jeg døer,
Men, kom kun Død! jeg ligger, som jeg bør:
Ved min hensovne Høvdings Hoved-Giærde!
Nu kommer Raden snart til dig, min Ven!
O! naar du segner, sov da ikke hen,
Før du ved Drottens Fødder dig kan lægge,
Saa hvem der speide skal den store Val,
For sine Øine seer det paa os begge,
At Herrens Guld og Gaver ei vi stjal!

Vi ligge her til Ørne og til Ravne,
Rov-Fuglen sig vil mæske med vort Kiød;
Men Helte-Løn det er i Helte-Død,
En Drot, saa majestætisk, at omfavne!
Det siges skal, og kommes vel i Hu,
At vi forenedes med Kongen nu!

Hele dette opmuntrende Ordskifte finder man udtrykt med Fynd i en gammel dansk Vise, som adskillige gode Venner af de gamle Dage har endnu idelig paa Tungen, og det har især bevæget mig til at gjøre disse Vers, hvori jeg har søgt at udtrykke den samme Mening og Tankegang.

Saaledes gik det da til, at Gotherne seirede ikke, førend hele Rolvs Kæmpe-Flok var nedlagt, og selv af alle Unger-Svendene i Kongens Gaard var Ingen levende tilbage, uden Vigge. Man skal da ikke Andet sige, end at i denne Kamp lod Kongens Tjenere til Syne, hvor høit de skattede hans mageløse Dyder og Fortjenester, saasom hans Død forbittrede dem alle Livet, og indgiød dem en brændende Attraa efter den Glæde: ved Døden igien at forenes med ham!

135Nu var da Hjartvar glad, befalede sine Folk at gjøre sig lystige oven paa Dysten, og lod strax dække Bord, for med et prægtigt Gilde at forherlige Seieren. Da han nu havde drukket sig en god Ruus, kunde han ikke noksom udtrykke sin store Beundring af Rolvs Tjenerskab, hvori, saa talrigt det end var, ei fandtes Een, som, for at frelse Livet, vilde enten flye eller lade sig fange. Ja, sagde han, i Nød skal man Venner kiende, og det er soleklart, at den Konge havde trofaste Venner, hvis Tjenere ei havde Sind til at overleve ham, saa jeg maa høilig beklage det Vanheld, der ikke levnedes mig en eneste af det herlige Følge, som jeg, hvad saa inderlig gjerne jeg vilde, kunde tage i Tjeneste! Da man nu bragde ham Vigge, ønskede han sig til Lykke, som om Nogen havde givet ham den største Foræring, og spurgde strax om han vilde være hans Strids-Mand? Kæmpen nikkede, og strax var Hjartvar tilrede med et draget Sværd, men da han bød ham Spidsen, bad Vigge om Hjaltet med de Ord, at saaledes pleiede Rolv altid at række Strids-Mænd Sværd; og det var rigtig nok Skik i Oldtiden, at Kæmper rørde ved Sværdets Handfang, naar de fæstede sig til en Konge. Saasnart nu Vigge fik Haand i Hanke, gav han Hjartvar Spidsen, og indfriede saaledes Løftet om Blodhevn, han fordem gav Rolv. Sjøleglad stod nu Vigge i Salen, og blottede selv sit Bryst for Hjartvars Tjenere, som flux indstormede paa ham, og han døde med de Ord paa Læberne, at naar man har taget saadan en Niding af Dage, da smager Grav-Øllet sødt, ihvor beedsk det saa brygges.

Saaledes forvandlede da Vigge virkelig det Seiers-Gilde til et Grav-Øl, og Hof-Fest til Hof-Sorg, og man kan ikke andet, end holde den Helt i høilovlig Ihukommelse, fordi han, efter at have mandhaftig opfyldt sit Løfte, gik frivillig i Døden, og skiænkede saaledes Blodhundens 136Tjenere, for deres Umage, med sit eget Blod. Ham, som stod med Kiærligheds Liv i sit Hjerte, kunde hans Drabsmænds Glavind ingen Frygt indjage, da han først havde rensat Rolvs besmittede Høisæde ved at bestænke det med hans Morders Blod. Med Ræv, siger Ordsproget, skal man Ræv fange, Tyve-Lykke er Galgen-Frist, og hvad med Synd man naaer, med Sorrig bortgaaer, saa det var intet Under, at Hjartvar blev sveget, og fik ikke Lov at leve den Dag, han saa Solen gaae ned over Dannemarks Throne.

Svenskerne, som nys saa Dannemænd over Hovedet, kunde nu ikke holde deres eget opreist, og sank under Sællands-Farenes Sværd, som et Skyld-Offer til Mindet af Rolv, de saa skiændig forraadte. Saaledes bliver det dog gjerne Slutningen, at Fals slaar sin Herre paa Hals!!

137

Folke-Sagn fra Hedenskabet.

Tredie Bog.

Fra Rolvs Død til Fenges.

Balder, Høther eller Hother, og Bue.

Efter Hjartvar skal Hother, Atisles Broder og Geuars Fostersøn, som vi nævnede før, have tiltaget sig Herredømmet i begge Riger, men for paa bedste muelig Maade at hitte Rede i hans Efter-Aar, vil vi begynde med at betragte hans For-Aar, thi Fortællingen om hans sidste Aars-Tid og Bane bliver i det Mindste helere og smukkere, naar vi redde hans forrige Bane fra at nedsynke i Glemsel.

Saa fortæller man da, at da Helge havde slaaet Hothbrod ihjel, kom Sønnen Hother under Kong Geuars Opsyn, og traadte hos ham sine Børneskoe. Allerede tidlig udmærkede han sig fremfor alle sine Legebrødre og Jevnaldrende ved Haardførhed; og desuden havde Naturen skiænket ham mangt et Anlæg, som heldig uddannedes, saa han, som besad en særdeles Smidighed, fik en overordenlig Færdighed i at svømme, skyde 138med Bue, og spille Klumsak, og skiøndt det først var Øvelsen som gjorde Mesteren, saa overgik han dog baade i Sind og Skind vidt hvad man af en Grønskolling kunde ventet. Paa Luth og paa Lyre blev Ingen hans Mester, Hakkebræt og tyrkisk Musik forstod han ogsaa godt at behandle, og var en Tusind-Kunstner i alskens Strenge-Leeg, saa han med de mange forskellige Triller og Tone-Skifter kunde virke paa Folks naturlige Tilbøieligheder, og dreie dem til Gammen eller Bedrøvelse, Ynk eller Had, alt efter sin Villie. Han havde derfor ogsaa for Skik at fange Folks Hjerter, ved enten vellystig at kildre eller gyseligt at giennemtordne deres Øren, og Geuars Daatter: Nanne, fandt saadan en Fornøielse i Ungersvendens mangehaande Kunster, at hun fik Lyst til at hvile i hans Arme. Det var da ikke heller saa sært, thi veed man ikke nok, at der gaaer flere Veie til Hjerte-Kammeret end til Hoved-Staden, og Elskov er Karl for at finde dem alle; man seer undertiden en Jomfru oplødes blot af en Ungersvends Fromhed og Dyd, og det uagtet hans Udvortes ikke behager, men ellers forelske Somme sig i et glat Ansigt, og Somme i Mandhaftighed, medens Nogle lade sig indtage af Tusind-Kunstnere, og Andre bedaare af Smiger og Artighed, uden at det derfor er Løgn, at med et glimrende Rygte beiler man sjelden forgiæves, og at selv i Pigernes Hjerte hugger gjerne den dygtigste Kæmpe det dybeste Saar.

Imidlertid hændte det sig, at Odins Søn: Balder, fik Syn paa Nanne, engang da hun var i Bad, og blev paa een Gang baade optændt af Brynde, og oplødet af en uforgiængelig Kiærlighed, thi hans kiødelige Lyster optændtes af Legemets skinnende Farve, som man veed er, hvad der frister Sandserne mest, og hans Hjerte oplødedes af den klart giennemstraalende indvortes Deilighed. Brynde lærer aldrig at bie, og 139den

indskiød derfor Balder det Raad, at tage Hother voldsom af Dage, som den han maatte frygte for vilde meest staae hans Ønsker i Veien, og forhale Nydelsen.

Omtrent paa samme Tid foer Hother, som var ude paa Jagt, vild i Taagen, og traf paa nogle Elle-Pigers eller Skov-Nymphers Gemak. De hilste ham ved hans Navn, og da han saa spurgde, hvem de var, fik han til Svar, at det var for det meste efter deres Vink og Varsel, at Krigs-Lykken rettede sig, aldenstund de var tit usynlig tilstede paa Valpladsen, og hjalp hemmelig til at vende Bladet efter deres gode Venners Ønske. Saaledes ymtede de da om, at de, som dem lystede, kunde foraarsage baade Held og Vanheld, og fortalte ham tillige, at Balder havde seet hans Patte-Syster: Nanne, i Bad, og var bleven heftig forelsket, men at uagtet de selv sagde, at Balder fortjende hans dødeligste Had og Fiendskab, raadte de ham dog fra at angribe ham med Magt, fordi han, efter deres Forsikring, var en Halv-Gud, oprundet af en hemmelig himmelsk Sæd. Klogere blev Hother ikke dennegang, thi nu faldt Taget af Huset, og han saae sig pludselig ene og huusvild, midt paa Marken, under aaben Himmel, og hvad han især forundrede sig over, var Elle-Pigernes hovedkulds Flugt, Skue-Pladsens Forvandling, og Skygge-Husets skuffende Lighed. Han vidste altsaa ikke, at Alt hvad der var kommet ham for, var Intet, uden et underfundigt Kogleries Blændværk og tomme Hjerne-Spind!

Ved Hjemkomsten udviklede Hother, paa det Nøiagtigste, Geuar baade sin Vildfarelse og derpaa følgende Giækkerie, og forlangde strax, at faae hans Daatter. Ja, sagde Geuar, det saae jeg heller end gierne, men Balder har rigtig nok friet først, og giver jeg ham Afslag, maa jeg frygte for hans Vrede, thi der er noget Helligt ved hans Legeme, som 140binder saa fast, at det giver ikke efter for Jernet. Rigtig nok, blev han ved, veed jeg, hvor der er et Sværd, som kan give ham Bane-Saar, men det befinder sig i Skov-Trolden Mimings Værge, og er paa det alleromhyggeligste forvaret under Laas og Lukke. Den samme Miming har ogsaa et Armbaad, som med en hemmelig og forunderlig Kraft pleier at formere sin Eiermands Midler, men blot at komme til hans Boelig overstiger hardtad et Menneskes Kræfter, thi der er Meget i Veien, og dog i Grunden hverken Vei eller Stie for levende Folk, thi næsten heel igiennem hersker der en dræbende Kulde. Imidlertid kan du jo prøve til, i en Slæde med Rensdyr for, thi med dem gaaer det hurtig over de store Iisbjerger, og naar du saa kommer paa Stedet, stil saa din Telt, saaledes vendt fra Solen, at den ikke skal skygge for Hulen, hvor Miming er inde, og ved usædvanligt Mørke gjøre ham bange for at gaae ud, men dog og saaledes, at du har Skyggen af Hulen, og hvad der kommer ud af; kan du passe det, da vil du let kunne faae Fingre baade paa Armbaadet og Sværdet, og begge Dele er vist nok værd at eie, da den ene har Rigdom og den anden Seier i Følge med sig.

Det var nu Geuars ord, og han fandt i Hother en lærvillig Discipel, som med al Flid fulgte hans Anviisning, kom til Hulen, stillede sin Telt paa den foreskrevne Maade, gik om Dagen paa Jagt, og laae om Natten paa Luur. Søvn fik han da aldrig i sine Øine, men maatte vaage bestandig, og inddeelte sin Tid saaledes, at han om Dagen sørgede for sit Legems Ophold, og anvendte Natten til Grublerier. Bedst som han nu laae en Nat, mat og urolig i Sindet, saae han Trolden skygge for sin Telt, og skiød ham saaledes med et Spyd at han faldt omkuld, og saa løb Hother til, og bandt ham, inden han kunde komme paa Benene igjen, og tage Flugten. I de allergrueligste Udtryk truede nu Hother 141Miming med at tage ham af Dage, hvis han ikke gav Sværdet og Armbaadet hid, og det gik Trolden, som det sædvanlig gaaer de Dødelige, at han havde Intet kiærere end sit Liv, og for det, som den dyrebareste Ting, gav han da, uden videre Vægning, i Løsepenge, hvad der forlangdes.

Glad over at have naaet sit Ønske, vendte nu Hother tilbage, og følte sig lykkelig ved de røvede Klenodier, nemme at tælle, men vanskelige at opveie. Aldrig saasnart rygtedes det imidlertid til Sachsen, at disse Kostbarheder vare komne i Hothers Vold, førend Kong Gelder stræbde af al Magt at indgyde sine Stridsmænd sin Begiærlighed efter at vriste ham saa herligt et Bytte af Haand, og det lykkedes ham virkelig at sætte Ild i sit unge Mandskab, saa han snart fik sin Flaade udrustet. Dog, det havde Geuar forudseet, thi han havde en fiin Næse til at lugte Alting forud, og havde flittig øvet sig i For-Varsler, hvorfor han nu lod Hother kalde, og befoel ham, i Slaget med Gelder, at staae taalmodig for Skud, og ikke kaste et Spyd til Fienden, førend han øiensynlig ledte om Spyd. For Resten raadte han ham, især at bruge skarpe Krum-Hager, hvormed han baade kunde skamfere Skibene, og skille Stridsmændene ved Hjelm og Skjold. Til sin store Fordeel, som Enden viiste, fulgte Hother begge Raadene troelig, og befoel, under Gelders første Angreb, sine Folk at staae ganske stille, og kun bøde for sig med Skjoldet, sigende, at i denne Kamp skulde Taalmodighed vinde Prisen. Fienderne, som havde det heedt, førend Striden begyndte, blev endnu hidsigere, da de saae, det gik saa godt, og Ingen gjorde Giengjæld, og de kappedes ret om at dænge Pile og Spyd paa de taalmodige Kroppe, men Skaden de gjorde var ikke stor, thi var der ogsaa et enkelt Spyd, som ridsede en Mand lidt, saa bleve dog de fleste siddende ganske uskyldige i Skjoldene og 142Skibene, ja det var slet ikke sjelden, at et Spyd havde løbet Veiret af sig under Veis, saa det kun tørnede ganske løselig paa Rygningen af det Skjold-Tag, hvormed Hothers Folk, efter deres Konges Befaling, havde dækket sig, og drattede saa i Vandet. Da nu imidlertid Gelders Folk havde faaet tomme Hænder, skikkede Fienden dem med stor Ivrighed deres Spyd tilbage, men det syndes Gelder ikke om, og hængde derfor et blegrødt Skjold som Fredstegn op i Masten. Ved saaledes at overgive sig, frelste han sit Skind, og det maae man sige, at Hother tog imod ham med saa mildt et Ansigt, og saa venlige Ord, at hvad han ikke var blevet underdanig ved Krigs-Pudset, saa blev han det ved Høfligheden.

Paa samme Tid var det, at Kong Helge i Helgeland skikkede Bud paa Bud til Cuso: Høvding i Finmarken og Bjarmeland, for at beile til Thora, hans Daatter, og her passer det sig, at hvad man savner, det skal man lede om, thi Sagen var den, at Helge kunde ikke, som andre Unger-Svende den Tid ellers pleiede, beile selv med levende Røst. Han havde nemlig saadant et Meen paa Mælet, at han af Undseelse vovede knap at lukke Munden op hjemme, end sige ude, og det er da ganske sædvanligt, at man, for Spotten som gjerne følger med, vil nødig være sin Skade bekendt, og gjør sig derfor, til Forgiæves, meest Uleilighed med at dølge den Lyde, der røber sig selv. Cuso gjorde imidlertid kun Nar ad hans Frierie paa anden Haand, og sagde, at hvem der ikke kunde staae paa sine egne Been, og trængde til Rygstyd, skulde aldrig gifte sig, men da Helge fik den Hilsen, søgde han Hother paa Haand, som han vidste havde en sleben Tunge, og bad ham endelig hjælpe sig, hvorimod han lovede, med største Lyst at gjøre igien for ham Alt, hvad han vilde forlange. Hother kunde ikke modstaae Ungersvendens idelige og ydmyge Bønner, og seilede derfor til Norge med en veludrustet Flaade, i 143den Hensigt, at bruge Magten, om Munden ikke forslog, men med sine sukkersøde Ord bragde han det dog saavidt hos Faderen, for Helge, at han sagde, det skulde komme an paa Thora selv, thi med sin faderlige Myndighed vilde han ikke tvinge hende. Nu blev hun da hentet og tilspurgt, om hun havde Lyst til Beileren, og da hun sagde: ja, blev hun fæstet til Helge. Heraf seer man da, at der skal en god Mund til døve Øren, og at man kan helbrede Folk, som har Skade paa Hørelsen, med et godt Øre-Figen af en flydende Tunge.

Medens nu dette gik for sig i Helgeland, kom Balder i Geuars Land med væbnet Haand, og forlangde Nanne, men Geuar viiste ham til hende selv, og nu stræbde Balder da at vinde hendes Hjerter med de meest udsøgte og indtagende Ord, men her saae man, at et godt Ord finder ikke altid et godt Sted, thi hun var ubevægelig. Da nu Balder i det Mindste vilde vide Aarsagen til det Nei, han fik, sagde Nanne: Aarsagen er, at lige Børn lege bedst, og at hvem der vil pille Kirsebær med de Store, faaer gjerne Stenene i Øine, Smaafolks Aande lugter altid ilde i høibaarne Næser, Ugle og Krage bli'r aldrig Mage, høit i Veiret er værst i Blæsten, og hvem der vil række sig længer end han er, kan let vride Armen af Led. Derfor vil jeg helst blive ved Jorden, og skiemte med min Ligemand, ikke springe paa min Hals over det uhyre Svælg, som adskiller Guder og Mennesker, eller gjøre Vold paa Naturens Orden, for et Øieblik at komme i Høiden, og saa kanskee dratte hovedkulds ned, thi der vil stærke Baand til at holde Guder fast, og paa Kiærlighed af Naade skal man aldrig bygge! Med saadan drillende Spidsfindighed snoede hun sig fra Svaret og fra Balders Bønner, og man kan ikke Andet sige, end at de Grunde, hun opspandt imod Ægteskabet, vare vittige nok.

144Geuar meldte nu strax Hother, hvordan det var fat, og han fyldte Helge Ørerne fulde med Klager over Balders Næsvished, men Begge vare meget tvivlrådige om, hvad man helst skulde gribe til. Imidlertid, at tale med en god Ven, naar man er i Betyrk, gjør vel ikke altid Sagen klar, men letter dog Hjertet, og efter megen indvortes Kamp seirede dog Modet tilsidst, saa man besluttede at vove et Søselskab med Balder.

Det blev da, om man vil troe det, et Slag imellem Guder og Mennesker, thi baade Odin og Thor og hele den hellige Gude-Skare kæmpede for Balder, saa det var et meget blandet Selskab, der i denne Strid kom til Syne. Hother, hvis Kofte kunde trodse Jern og Staal, brød ind paa Guderne, hvor de stod tykke, og bestormede dem saa godt, som Jorden kan bestorme Himmelen, men Thor var frygtelig; hid! I Fiender! frem! I Venner! det var immer Omkvædet paa hans Vise, og svang han ikke saa en Kiølle, som var mageløs, og slog, hvad den ramde, i tusende Stykker. Der hjalp da hverken Hjelm eller Skjold, eller nogen Slags Rustning, det sprang som Glas, umueligt var det for nogen Mand at blive staaende paa sine Been for et Drag af den Kiølle, og hvem den slog til Gulvs, stod aldrig op; saa med Magten var der intet at udrette, og Guderne havde bestemt vundet Seier, dersom Hother ikke, da hans Slagorden bugnede, var fløiet til og havde hugget Skaffet over paa Kiøllen, hvorved den blev ubrugelig. Saasnart det Vaaben var fordærvet, tog Guderne Flugten, og, uagtet det falder utroeligt, at Guder skulde flygte for Mennesker, saa faaer man dog vel troe Alderdommen, og kun lægge Mærke til, at Talen er her mere om indbildte end egenlige Guder, thi vi bruge jo ikke her Guddoms-Ordet i sin egenlige Bemærkelse, men kun efter Hedningernes Tale-Maade.

145Balder, siger man videre, løb fra sine Skibe, og de blev da deels sønderhuggede, deels sænkede af Seierherrerne, hvem Lykken, som sædvanlig, gjorde overmodige, saa de ikke vilde nøies med, at have overvundet Guderne, men skulde endelig kiøle deres bedrøvelige Mod paa Flaadens Levninger, og ødelægge, bare for at efterlade et Spor mere af deres Grusomhed. For Resten minder endnu den Havn, hvor Slaget stod, med sit Navn, om Balders Flugt, og Kong Gelder af Sachsen, som havde sat Livet til, gjorde Hother megen Stads efter, thi han lod anrette et Baal af Skibe, stablede der de faldne Sachser op, og lagde Gelder øverst, hvorpaa han ikke alene stædte Asken til Jorde med kongelig Pragt, men udtrykte tillige sin Høiagtelse for den Faldne ved et priseligt Eftermæle.

Efter denne Bedrift vilde Hother, som ikke saa ganske troede Freden, ei længer opsætte sit Bryllup med Nanna, men reiste strax op til Geuar og fuldbyrdede Ægteskabet, skiænkede Helge og Thora store Foræringer, og seilede saa, med sin unge Brud, til Sverrig, hvor man skattede ham efter Seieren, og Balder efter Flugten: forgudede den Ene, og loe ad den Anden. De svenske Herrer vare just dengang seilede til Dannemark med Skatten, og Folket udraabte da Hother til Konge, i Betragtning af hans Faders Fortjenester, men han maatte snart sande, at Lykken var ikke at stole paa, thi Æren han som Fribytter vandt, tabde han som Konge, blev overvundet af den samme Balder, han nys jog paa Flugt, og maatte nu selv flygte op til Geuar.

Efterat Balder havde seiret, vilde han ved en god Gierning, som kom paa et nødtørftigt Sted, hædre sin Krigshær, og aabnede, ved at grave dybere i Jorden, end man ellers pleiede, en splinterny Kilde, og det Vandspring lædskede herlig Folkets brændende Tørst. Navnet paa denne Kilde er uforgiængeligt, og skiøndt den har holdt op at springe, troer 146man dog, at dens Spor i Grunden ei endnu ere ganske udslettede. For Resten piindes Balder om Natten af et sært Mummerie, under Nannes Skikkelse, og det tog saaledes paa hans Helbred, at han svandt hen, og kunde tilsidst ikke gaae paa sine Been, men maatte vænne sig til, bestandig at age i Vogn eller Kariol, naar han vilde nogensteds hen. I Grunden var rigtig nok hans stærke Kiærlighed, til Nanne, Skyld i det Hele, og Aarsagen til hans Svindsot, thi han syndes slet ikke, han havde vundet Seier, naar han ikke vandt Nanne.

Frø satte sig nu ogsaa ned i Nærheden af Upsal, som Gudernes Statholder, og han forandrede den gamle Offer-Skik, som man Slægt efter Slægt i mange Aarhundreder havde holdt ved Lige, i det han indførte den sørgelige og skiændige Uvane, at slagte Mennesker som Fæe og offre dem, som man maa kalde en vederstyggelig Guds-Dyrkelse.

Imidlertid spurgde Hother, at Dannemark havde mistet Kong Rolv, og at Hjartvar havde strax faaet Løn som forskyldt, da blev han glad og sagde: det kalder jeg en lykkelig Hændelse, thi nu flyver mig i Haanden, hvad jeg aldrig drømde om; Rolv, hvis Fader jeg nok husker var min Faders Banemand, burde jeg jo slaaget ihjel, men nu har en Anden betaget mig Uleiligheden, saa han har faaet sin Straf, og jeg ganske uformodentlig en god Leilighed til at komme paa Dannemarks Throne, som man, ved at rode op i de gamle Slægt-Registre, nok skal finde jeg har lovlige Adkomst til. For nu strax at fiske i røde Vande, begav han sig med en stor Flaade til Sælland, og løb op ad Isse-Fjorden, og blev hyldet af de Danske, som kom ham i Møde. Kort efter blev han ogsaa Konge i Sverrig, thi hans Broder Atisle, som han havde sat til Regjeringen der, døde nu, og det paa en liderlig Maade, thi da han af Glæde over Rolvs Undergang gjorde et stort Gilde, slog han Giækken 147løs, og drak sig selv saaledes under Bordet, at han reiste sig aldrig meer, hvilket man vel maa kalde en skiden Ende paa en Skarns-Lystighed!

Imedens Hother var i Sverrig, kom Balder til Sælland, ogsaa med en Flaade, og da han baade var en berømt Helt og en herlig Høvding, var alle Dannemænd enige om, at give ham Kronen, som han forlangde.

Af denne Vaklen seer man, at Fædrene har været vankelmødige, og ikke ret vidst, til hvilken Side de vilde!

Hother kom nu tilbage fra Sverrig, og der yppedes en svar Strid imellem de to Medbeilere, om Herredømmet, men Enden blev, at Hother kom til Kort, og maatte flygte over til Jylland, hvor han opholdt sig en heel Vinter i den lille Bye, som siden har baaret Navn efter ham. Derfra drog han om Foraaret, ganske ene, over til Sverrig, sammenkaldte Rigens Herrer, og fortalte dem, at han reent var kied af Livet og Verdens Lys, da han nu havde havt den ulykkelige Skiebne: to Gange at overvindes af Balder. Efterat have budt dem Farvel allesammen, begav han sig derfor, ad en hartad ufremkommelig Vei, til afsides Steder, og vankede ellevild om i Ørken, hvor der ikke var Spor af Menneske-Fjed. Saaledes gaaer det med Folk, som har et ulægeligt Saar i Hjertet, at de finde Byrden for svar i Selskab med andre Mennesker, søge derfor Mørket og de allerurimeligste Afkroge, og vente der at kunne faae Bugt med Fortvivvelsen. Overalt elsker Sorg for det Meste Eensomhed, og afsindige Folk finde gierne altid Fornøielse i Snavs og Ureenlighed. Før havde Hother havt for Skik at sidde paa Toppen af et høit Bjerg, og svare med Ordsprog hvem der kom, og spurgde ham til Raads, men naar Folk nu kom, var Kongen borte, hvorover de klagede sig jammerlig, og knurrede over hans Ørkesløshed.

148Imidlertid vankede Hother om i de øde Steder, og saa tilsidst, da han gennemstrøifede en Skov, som ellers ingen levende Folk besøgte, fandt han en Hule, beboet af de samme ubekjendte Ellepiger, som fordem havde foræret ham den skaarfri Kofte. Paa Spørgsmaal om, hvad han havde at gjøre paa slige Veie, svarede han, at det var Misheld paa Val som drev ham, og han lod dem høre, at de havde narret ham, da det var gaaet ganske anderledes, end de havde lovet, saa han kunde nu ikke noksom begræde sin ulykkelige og sørgelige Skiebne. Dertil sagde Nympherne, Ellepigerne eller Volerne, hvad man vil kalde dem, at uagtet han kun sjelden var bleven Seier-Herre, kunde han dog ikke klage over Misheld, da han havde skildt Fienden ved lige saamange Folk som han selv havde mistet, saa det gik lige op. For Resten trøstede de ham med, at han var Seieren vis, naar han bare kunde komme Balder i Forkiøbet, og faae Fingre paa en vis sukkersød Ret, som var opfundet, for at give ham nye Kræfter, thi, sagde de, du kan jo nok begribe, det er ingen Sag at faae Bugt med sin Fiende, naar man kan snappe ham Maden af Munden, saa han faaer Intet at styrke sig paa.

Af den Tale fattede Hother igien baade Lyst og Mod til at prøve Styrke med Balder, skiøndt man rigtig nok skulde synes, der hørde meget til at byde Guder Braadden, og at det, som nogle af hans Venner ogsaa sagde, var dumdrigt, at føre Krig imod Himmelen, men den uslukkelige Brand i Hothers Inderste havde fortæret al Ærbødighed for Helligdommen; thi jo djærvere man er, dessnarere gaaer Naturen over Optugtelsen, saa Lysten faaer Magt med Fornuften, og man handler forvoven, tvertimod Klogskabens Bud. Kan vel og være mueligt, at Hother trøstede sig med de gamle Ordsprog: jo større Skjelm, desbedre Lykke, og: liden Tue vælter store Læs!

149Balder kaldte nu Dannemænd til Vaaben, og tog imod Hother med Sværdet, hvorpaa der stod et overmaade blodigt Slag, som varede lige til den sorte Nat, uden endda at være afgjort, da der noget saa næsten var faldet lige Mange paa begge Sider. Hother kunde ikke sove af Bekymring for den overhængende Fare, som det pleier at gaae, at naar Sindet er i Oprør, faaer Legemet heller ingen Roe, thi en urolig Sjæl kan ikke lide at Kroppen skal hvile sig. Ved den tredie Time om Natten gik han da ene og ganske hemmelig ud, for at bespeide sin Fiendes Leir, og da han kom did, kunde han mærke, at de tre Jomfruer, som bragde Balder den forunderlige Mad, havde alt været der, thi deres Fodspor i Duggen røbede dem, og disse skyndte han sig da at forfølge, hvorved han endelig tilsidst naaede deres Boelig. Da han nu her blev adspurgt, hvem han var, gav han sig ud for en Spillemand, og derved greb man ham ikke i Løgn, thi da man flyede ham en Luth, stemmede han den strax, og spillede dem med mageløs Færdighed et Stykke, hvori Tonerne med den sødste Velklang og de fineste Overgange kildrede og indtog Øret. Hjerte-Styrkningen til Balder blev ellers her tillavet med Voer af tre Vandsnoge, dem stod de nu med og lukkede Munden op paa, saa Voeren flød i Moesen, og Somme af Nympherne vilde gjerne venskabelig givet Hother Noget med, men den Ældste af de Tre forbød det strængelig, og sagde, at man forraadte Balder, naar man forøgede hans Fiendes Kræfter. Han forsvarede sig imidlertid med, at han var ikke Hother selv, men kun hans Følgesvend, og de Nympher, som vare ham bevaagne, gav ham af Godmodighed et herligt skinnende Belte, som kunde hjælpe godt til at seire.

Da nu Hother gik tilbage, den samme Vei han var kommet, mødte han Balder, og rørde ham i den ene Side, saa han faldt halvdød om¹⁵⁰kuld, og da det rygtedes i Hothers Leir, gienlød den, fra Ende til anden, af Frydeskrig i høien Skye, men de Danske holdt en almindelig Klage-Høitid over Balders Skiebne.

Selv følte nu Balder usvigelig, at hans Time var kommet, men lod sig dog næste Dag paa en Løibænk bære i Marken, med samt sin smertefulde Vunde, som netop hidsede ham til at fornye Slaget, og vove sig yderlig, da han kun nødig vilde ende sine Dage ubemærket paa Sottesengen i det mørke Kammer. Den følgende Nat kom Proserpina til ham i Drømme, og sagde, at Dagen efter skulde hun have den Fornøjelse af hans Selskab, og det var intet tomt Skyggebillede, hvad der blev sagt, thi tredie Dagen efterat han havde faaet Skaden, gjorde den ulidelige Smerte Ende paa hans Dage, og Hæren begrov hans Konge-Liig i en Høi, som opførdes til det Samme. I den Høi skal der, i Følge et ældgammelt Sagn, ligge en Skat begravet, og i Haab om at finde den, var der i den senere Tid nogle Karle, med en vis Harald i Spidsen, som gav sig til at grave der, en Nat, men blev pludselig slagne med Forskrækkelse, og holdt op, thi det kom dem for, ligesom der med Susen og Brusen brød en stor Aa op lige paa Toppen, hvor de gravede, oversvømmede hele Marken og tog med hvad den mødte. De blev naturligviis bange for, at den rivende Strøm skulde tage dem med, saa de fandt, der var ikke Noget at bie efter, smeed Spaden, og løb, det bedste de havde lært, hver sine Veie. Det var da sagtens Guderne, som holde deres Haand over det Sted, der nødte de Karle til at slaae Penge-Nykkerne af Hovedet, og sørge for deres egen Frelse, ja det var dem en Lære-Streg, at man ikke skal arbeide paa at faae Grunker, men kun paa at opholde Livet, Noget, som Efterkommerne, hvem Sagnet om dette Gravbrud naaede, har holdt sig efterrettelig, og ladet den Høi ligge i Fred. Da altsaa Ingen ¹⁵¹har gjort sig saa næsviis at træde i Haralds Fodspor, skal man ikke kunne sige, om der ikke dog kanske ligger en Kostbarhed, hvad det saa er, i det dunkle, skyggefulde Bjerg. For Resten kan man sagtens vide, at det Vandspring ikke har været noget ordentligt Væld, der kom nede fra Jorden af, men kun som man kan see et Skygge-Billede, der ved et eller andet Spille-Værk kommer til Syne!

Nu hedder det om Odin, at uagtet han gjaldt for den Ypperste i Gude-Laget, maatte han dog tye til Præsterne og andre spaakloge Folk for at faae at vide, hvorledes han kunde hevne sin Søns Mord, og dermed viiste han da, at hans Guddom laae i Ægget endnu, siden han trængde til Andres Hjelp. Da nu Rosthjøv Finske sagde, at Guderne vilde af Rinda: Rutenernes Konge-Daatter, opvække en Helt, som skulde hevne sin Broder, saa gjorde Odin sig strax ukiendelig, ved at trykke Hatten ned i Øinene og gav sig i Krigs-Tjeneste hos bemeldte Konge. Her svang han sig op til Strids-Høvedsmand, og vandt med den Hær, som var ham betroet, en glimrende Seier over Rigets Fiender, hvorpaa Kongen overøste ham, for sin Mandhaftighed, baade med Gaver og Æres-Beviisninger, ja optog ham i sit fortroelige Venne-Lag. Kort efter slog han, ganske allene, Fiendens Krigshær af Marken, saa han kunde ikke fortælle Fiendens Nederlag, uden at udbasune sin egen Helte-Gierning, og der blev da en Forundring til Hove, over at een Mand kunde have Kræfter til at slaaes med saadan en utallig Skare. Nu vovede han, i Betragtning af sine Fortjenester, under fire Øine, at aabenbare Kongen sin Kiærlighed, som blev meget vel optaget, men da han nu, i Fortrøstning hertil, bad Prindsessen om et Kys, fik han en varm Vaffel. Saa maatte han da gaae med den, men alligevel kunde hverken Spotten eller Skaden bringe ham fra sit Forsæt, thi hvad han havde kiækt begyndt, vilde han stand¹⁵²haftig fuldende, og kom derfor næste Aar igien til Kongens Gaard i en anden Skikkelse. Hvem han nu mødte, skulde ikke heller saa let kiende ham igien, thi sine rette Ansigts-Træk skjulde han under en paataget Uhumskhed, og saae saa slusket ud, som om det aldrig var ham, der før gik saa stram. Nu lod han sig kalde Roster, og sagde, at han havde lært Smede-Handværket, og da han virkelig, ved at efterligne mange-haande Ting i Malm grumme net og livagtig, beviiste, at han var ingen Fusker, saa flyede Kongen ham gjerne mange Pund Guld, som han skulde gjøre Kvinde-Smykker af. Det gjorde han ogsaa, og efterat have leveret adskillige udmærkede Kunst-Stykker til det Brug, anvendte han sin yderste Flid med et Arm-Baad og nogle Ringe, som han glattede meget fiint og pænt, og forærede Prindsessen. Han fik imidlertid kun Skam til Takke, thi med Fortjenester stiller man aldrig Kvinders Fortørnelse, og da han bad hende give sig et Kys, fik han en Næse-Styver. Saaledes kommer det tit i Verden ikke saameget an paa hvad Gaven,

som hvem Giveren er, saa hvad man faaer af hvem man ikke kan lide, om det var aldrig saa godt, det blæser man ad, og kiær Haands Givende, nok saa smaat, det kysser man paa! Vist nok sad der et stivt og egensindigt Gemyt i det Pigebarn, men der er dog heller ikke noget Spørgsmaal om, at hun var jo snu nok til at lugte Lunten, og see, at den gamle Svend havde noget Andet bag Øret, saa han gav ikke sit Æble bort, uden for at faae en Pære igien, og vilde bane sig vei til hvad hun ansaae for en Skiændsel. Da nu Kongen, hendes Fader, skiældte hende Huden fuld, fordi hun ikke vilde ægte Roster, sagde hun ikke hvad Sandhed var, at hun ingen gammel Mand vilde have, men undskyldte sig med sin Ungdom, og paastod, at det var meget for tidlig for hende at giftes.

¹⁵³Odin, som vidste, at naar Kiærligheden kun holder ud, maa den seire tilsidst, lod sig imidlertid ikke forbluffe, men viskede Skammen af sig, tilligemed Kønrrøgen, og kom til Kongens Gaard i en nye Skikkelse, som Mester i Krigs-Kunst og alskens Ridder-Spil, baade for at naae sit Ønske, og tiltvinge sig Agtelse. Saa kloge, siger man, Somme var i gamle Dage, at de kunde skifte Farve, naar de vilde, og foruden deres naturlige Rulle, spille og forestille Folk af hvad Alder og Stand det skulde være! Saaledes viiste nu den gamle Svend en meget artig Prøve paa sin ny Kunst, ved, som ingen Ting, at løfte de skrappeste Riddere af Sadlen, men selv denne Dyst, til Ære for Prindsessen, kunde ikke formilde hende, og da han ved Udgangen vilde kysset hende, gav hun ham et Nakkedrag, saa han slog Næsen imod Bro-Stenene. Det skal jo da ogsaa være en Sjeldenhed, at en Pige bliver Den god igien af Hjertens Grund, som hun eengang ret har faaet Nag til! Denegang hevnedes Odin sig vel, ved at berøre Jomfruen med Bark-Runer, saa hun, for et Øieblik, teede sig, som hun havde Sviin paa Skoven, men det maatte hun dog finde, var en naadig Straf, for at have spillet ham saa tit paa Næse!

For Resten gav Odin endnu slet ikke tabt, thi han stoledes paa, at Kongen var en god Makker i Baghaanden, og den ufortrødne Pilegrim kom nu fjerde Gang til Kongens Gaard, og det i Pige-Dragt. Da han nu ogsaa virkelig lignede en Pige, næsten paa et Haar, lod de Fleste ham ogsaa gaae for hvad han gav sig Mine af, og fandt sig i at kalde ham Vække eller Vætte, som han kaldte sig selv. Kongen tog ham ogsaa an i den nye Skikkelse, og fik da et Tyende, som ikke allene gjorde Alt hvad der forlangdes, men Mere til. Efterhaanden tjende Vække sig ind i Fruer-Buret, og blev Prindsessens Kammer-Pige, hvis Been og ¹⁵⁴Fødder hun hver Aften maatte vaske Snavset af; men man maa nok sige, at Lykken gaaer underlig om i denne Verden, thi her, som saa tit, kom af sig selv, hvad der omsonst var brugt mange Kunster for at naae. Det hændte sig nemlig, at Prindsessen mistede sin Helbred og Førlighed, og da nu Vække ikke alene førde Navnet, men havde ogsaa viist Gavnet af Læge-Kunsten, saa fandt Jomfruen sig nød til at gribe efter den Haand, hun før havde afskyet, og søge Redning hos Den, hun hidtil havde kimset ad. Efterat nu Vække havde undersøgt Sygdommens Beskaffenhed, efter alle Kunstens Regler, forsikkrede hun, at der var ikke et Øieblik at spille, Prindsessen maatte have en Læge-Drik, som kunde opløse Syge-Kagen i de indvortes Dele og lette Hjertet, men det var saa beedsk og bitter en Skaal, at det gik aldrig godt, med mindre Prindsessen lod sig binde. Saasnart Kongen fik Underretning herom, lod han strax sin Daatter binde i Sengen, og befalede hende, at tage taalmodig imod Alt hvad Lægen foranstaltede.

Nu vil Man sige, at Vække forstod den Ting uret, og misbrugde Friheden, men jeg maa dog ikke fortie, at der er to Meninger om den Ting, saa Andre paastaae, at da Kongen saa, at Odin, uagtet han anstrængede baade Sjæls og Legems Kræfter, kom dog ingen Vei med sin Kiærlighed, vilde han dog ikke, at Fortjenesten derfor skulde savne sin tilbørlige Løn, og tillod derfor selv Odin at betjene sig af Leiligheden, og omfavne hans Daatter. Nok er det, at det gjorde Lægen, Kysset, som den Sunde nægtede ham, fik han af den Syge, og først da det var skeedt, helbredede han hende. Tog Kongen nu virkelig feil af Oldingen, og lod sig fixere af Kvinde-Skikkelsen, hvorunder Odin dulgte sit listige Anslag, da var det en Vildfarelse, han skamfuld maatte fortryde, da hans Daatter fødte en Søn, men skedte Alt med hans Minde, da maa ¹⁵⁵man vel forundre sig over, at den naturlige Mildhed tillod ham i sin strænge Vrede, at være sin Daatter saa haard.

Da nu imidlertid Guderne, som havde deres Hoved-Sæde i Bizant eller Maglegaard, ansaae Odin for at have glemt sin høie Værdighed, og selv sat en Klik paa sin Ære, besluttede de ikke alene at afsætte ham fra Regjeringen, men ogsaa at skille ham ved Hæder og Ære og forvise ham Landet. De gav nemlig for, at det var bedre, at den foragtede Hoved-Mands Throne styrtede, end at den offentlige Guds-Tjeneste skulde tabe sin Hellighed, og at de selv, som vare uskyldige i det Hele, skulde blive indviklet i en dem uvedkommende Sag, og lide for den Andens Skyld. De saa ogsaa allerede Følgerne hos dem de havde lokket til at bevise sig guddommeligt Ære; thi saasnart Over-Gudens Haanhed blev vitterlig, forhaanede man de selvgjorde Guder, isteden for at lyde dem, skammede sig ved at have dyrket dem, kaldte dem ikke længer Helgene, men Kirke-Tyve, og betragtede alle de høitidelige Optog og Kirke-Skikke, som tossede Børne-Streger. Her var da gode Raad dyre, Sværdet over Hovedet, og Døden for Øinene, Alle nær ved at række Hals for den Enes Skyld, og da nu enten han, eller den offentlige Kirke-Tjeneste skulde landsforvises, saa lod man ham reise, og overlod ikke alene hans Myndighed, men selv hans Guddom til en vis Oller, ret som om det var ingen Sag og eens Umage, at gjøre baade Guder og Konger af ingen Ting. Egenlig skulde vel Oller være gjort til Mellem-Herre, men for at Folk ikke skulde ansee ham for en anden Herres Statholder, men for hans lovlige Efter-Mand, tillagde de ham Æren for alt ubeskaaret, og for at gjøre det til Gavns, saa Ingen skulde støde sig over Nyheden, tilkiendte de endogsaa Oller Odins Navn, som nu engang havde vundet Folkets Yndest! Omtrent i ti Aar stod denne efter¹⁵⁶gjorte Odin i Spidsen for Afguds-Raadet, men derpaa skal Guderne have ynkedes over Odins sørgelige Landflygtighed, anseet ham for noksom straffet, og igien opløftet ham til Skyerne, og

det paa Grund af, at Mellem-Tiden havde udslettet Skammen. Somme af dem blev imidlertid dog ved at mene, at han burde aldrig kommet til sin Værdighed igien, da han saa gruelig havde beskæmmet Gude-Navnet, baade ved Skuespil-Kunster, og Kvinde-Sysler, ja, der er dem som vil paastaae, at Odin, for at komme paa Thronen igien, maatte smigre for Somme af Guderne, og give Somme en krum Haand, saa at den Thron-Bestigelse kostede ham en ganske artig Skilling, men vil Nogen spørge mig, hvormeget det da vel kunde være, saa maa jeg bede ham gaae til dem som handle med slige Vahre, thi jeg maa oprigtig tilstaae, jeg veed ikke Kiøbet paa en Guddom saa nøie!

Dengang nu Odin fordrev Oller fra Bizant, reiste denne til Sverrig, og stræbde der, som i en anden Verden, at stifte sig, som en Gud, et evigt Mindesmærke, men saa kom de Danske, og slog ham ihjel. Efter Rygtets Fortælling skal han gjerne ellers have været saadan en Mester i den sorte Kunst, at paa et Been, som han havde forhexet med fæle Trylle-Vers, kunde han gaae til Søes, og bruge det istedenfor et Skib, saa han kom ligesaa fort afsted paa Bølgerne, som man ellers kan roe.

Odin derimod, som nu igien havde taget Spiret fat, steeg saaledes i Ære og Agtelse overalt, at alle Folkefærd betragtede ham som Verdens Lys, der var kommet tilbage, og der blev ikke en Plet paa den hele Jord, hvor man jo bøiede Knæ for hans Guddom!

Bue, som var en Søn af Odin og Rinda, begyndte tidlig at fare paa Vikings-Tog, men da Faderen det spurgde, lod han ham kalde sig for sig, og bad ham komme Balders Død i Hu, og mindes det var nok saa sundt, at tage Hevn over sin Broders Morder, som at gjøre uskyldige Mennesker Fortræd; ligesom overalt Strid kun da var paa sit rette Sted, og bar gode Frugter, naar det var Kiærlighed, som bød at blotte Sværd til en retfærdig Hevn.

Medens dette stod paa, fik man at vide, hvorledes Geuars Statholder: Gunde, havde stjaalet sig paa ham ved Natte-Tider, og indebrændt ham, hvorover Hother rustede sig af alle Kræfter til Blodhevn, fangede Gunde, og gav ham Løn som forskyldt, ved at kaste ham levende paa et luende Baal. Efter saaledes at have æret sin Foster-Fader i Graven, indsatte Hother Sønnerne: Herlet og Gerit, til Norges Fyrster. Derpaa lod han Folkets Ældste kalde sammen, og forkyndte dem sit Fald i den forestaaende Krig med Bue, ikke som noget Tvivlsomt, han giættede sig til, men som noget aldeles Sikkert, der grundede sig paa forsøgte Spaamænds Udsagn; han bad dem derfor strax at hylde hans Søn, Rorik, da maaskee Spiret ellers ved Hjælp af Skarns-Folk kunde komme i Hænderne paa fremmede og ubekjendte Slægter. Dette hans Forlangende blev opfyldt lige paa Steden, og den Glæde at have sin Søn saa sikkert til Eftermand, overveiede, sagde han, Dødens Bitterhed, som han nu brat skulde smage.

Nu kom ogsaa Bue strax, Slaget stod, og Hother faldt, men Bue maatte dyrt betale den Seier, thi selv blev han dødelig saaret, saa hans Folk maatte skiftes til paa Skjold-Baaren at bære ham fra Val-Pladsen hjem, hvor han Dagen efter maatte opgive Aanden. Legemet stædede derpaa den Rutenske Hær til Jorde med Pragt og Herlighed, saa de ogsaa opkastede en anseelig Høi, som skulde bære hans Navn, og, 158saalænge mueligt, hos Efterkommerne bevare Mindet om denne Unger-Svends Helte-Daad i kiærlig Erindring!

Rorik, Hor-Vendel og Fenge.

Saavel Kureterne som Svenskerne meende, at med Hothers Død var deres Forpligtelse ude, saa de istedenfor at bringe den sædvanlige Skat, bød Danmark Spidsen, og dette satte Mod i Slaverne og andre Flere, saa de og satte Underdanigheden til Side, og nægtede Skat med Vaaben i Haand.

For nu at holde Styr paa dette Uvæsen, kaldte Rorik Folket til Vaaben, og med gennemtrængende Ord, hvori han opregnede Fædrenes Bedrifter, lagde han dem paa Hjerte, at tage Mod og Mands-Hjerte til sig, thi Barbarerne, som nok indsaar, at en hovedløs Hær er kun lidet bevendt, havde nu, for at føre Krigen med desmere Eftertryk, valgt sig en Konge.

Slaverne havde indrettet deres Ting saa listig, at kun en Deel af deres Krigshær kom til Syne, medens de Øvrige, i to Flokke, laae forstukket i Krogene, men Rorik kom under Veir med den Ting, og det Første han gjorde, var da at sørge for sin Flaade, der laae saa godt som paa Land, i en smal Viig, hvor den kunde angribes fra to Sider. Imedens han nu lod den føre ud paa Dybet, lagde han gode Venner i Baghold, som skulde tage imod dem der laae paa Luur, og nu sagtens vilde see at nappe nogle af Skibene, og det gik Altsammen meget godt, thi Lurendreierne, som var i deres Element, og drømde aldrig om, at de Danske skulde været saa forsigtige, vovede sig virkelig paa Glatiis, og faldt, saamange som de var. Den øvrige Slave-Hær, som Intet vidste af denne Begivenhed, var i stor Forundring, og kunde slet ikke begribe, hvad Rorik biede efter, og da de saa enstund, under megen Tvivlraadighed og mange Bekymringer, havde ventet

ham forgiæves, besluttede de endelig, at gaae til Søes, og lede ham op.

Nu havde Slaverne i deres Hær en jettehøi, og bomstærk Karl, som desuden var en Troldmand paa sit Handværk, og han stædtes frem for Dane-Hæren med følgende Ord: Det lader jo dog saa kiønt, sagde han, naar en Enkelt vil opoffre sig til Brødres Bedste, og sætte sit eget Liv paa Spil, for at forebygge almindeligt Mandslet, og er der nu Nogen af Jer, som har Mod til at gaae i Kreds med mig, saa har jeg Lyst til at gjøre den gode Gierning, men, vel at mærke, under visse Vilkaar, som jeg med faa Ord vil udtrykke saaledes: dratter jeg, saa skatter vi, men vinder jeg Seier, os selv vi eier! Her staaer jeg da som Borgen og Selvskyldner, og vil i Dag, enten, som Seierherre, afryste Aaget, eller, som Overvunden, med samt mit Fædreneland, bukke mig derunder.

En Dannemand, som fattedes Legems-Styrke, men ikke derfor Mod, hørte dette, og spurgde strax Rorik, hvad der skulde være den Mands Løn, som vilde vove sig i Faren. Dette Armbaand, sagde Kongen, og holdt det i Veiret, bestaaende af sex Ringe, der saa kunstig vare knyttede og sammenlænkede, at det var umueligt, at skille dem ad. Ja, ja, Kong Rorik, sagde Ungersvenden, som ikke stolede paa Lykken: gaaer det godt, da overlader jeg til dig at skatte Daaden, og bestemme Prisen, men gaaer det mig ikke efter Ønske, hvad skulde du da vel skyldte den Slagne, uden en voldsom Død eller dyb Foragt, som jo er hvad der pleier at være den Svages Krone og den Slagnes Sold! Hvad Løn, hvad Tak tør den vel kræve, som ikke bestaaer i Mandhaftigheds Prøve! Hvem vil slynge Laurbær-Krandsen om Afmagts Isse, eller smykke den Overvundne med 160Seiers-Tegn! Nei, kun naar Kiækhed og Lykke gaae Haand i Haand, skal Prisen følge dem med Hæders-Krandsen, Uheld saavel som Feighed støder fra Æren, og skiænker kun en uhæderlig Død eller et skamfuldt Liv! Derfor være det langt fra mig, som end ikke veed, hvem Lykken vil føie, forvoven at udstrække Haanden efter en Belønning, som det end er slet ikke afgjort, hører mig til. Ei sømmer det sig at tage forud Løn, for hvad man kun agter at gjøre, jeg skiøtter ikke om Baandet, før jeg veed, om min Arm er det værd, thi ellers kunde det kanskee komme til at see ud, som jeg havde annammet det Guld, ikke som Lønningen for min Daad, men som Prisen paa mit Liv! Kun Daarskab er det, at ville afplukke umoden Frugt, men slet ikke klogere at ville tilegne sig, hvad man kun har usikker Adkomst til, og derfor vil jeg nu med mine tomme Hænder vinde Prisen, eller modtage Døden. Saa talde han, og slog til Barbaren med Løve-Mod, men ei med Svine-Lykke, og fik til Giengæld saa drøit et Slag, at han opgav Aanden.

Det var et bedrøveligt Syn for de Danske, men Slaverne manglede Ord til at udtrykke deres Glæde, og vidste ikke hvad Høitid de skulde gjøre af deres seierrige Landsmand. Imidlertid kom den Goliath anden Dagen igien, enten kun for at bramme af sin Seier, eller tillige af Lyst til en endnu, men det er lige meget derom, saa gik han nu tæt ind under den danske Leir, og braliede op endnu høiere i Dag end i Gaar. Tingene er den, at Lykken og Nykken er gjerne Sødskendebørn, og naar Held kommer did, hvor Hovmod er, bliver Mand saa stolt, at han lugter; thi nu bildte Jetten sig ind, at den hele Krigshær var sunket i Knæ, da den ene Kæmpe faldt omkuld; den jeg slog, tænkte han, var den tapperste Karl i hele Dannemark, og hvem af dem skulde vel nu have Hjerter til at gaae 161 mig under Øine, ja, i hvilket som, har jeg godt ved at trodse, thi kommer der nu ogsaa En, ham kan jeg blæse omkuld!

Det gik Rorik meget nær til Hjerter, at saadan en kaadmundet Karl skulde kunne gaae, og ligesom kyse Modet af Mænd, saa det danske Folk, der havde saa priseligt et Efter-Mæle, skulde nu ikke alene sees over Skuldrene, men saa godt som spyttede i Øinene af dem de før havde bukket begge Ender sammen paa: og det gjorde ham tillige inderlig ondt, at der ikke i hele Flokken skulde findes en eneste Mand, som baade havde Hjertelag til, med Glæden at vove sit Liv for Fædrenelandet, og Kraft til at gjøre det med Æren. Han fandtes imidlertid dog i Leiren, thi Ubbe, saa hedde han, gjorde Ende paa det Langdrag, der snart kunde ført Dannemark i et slemt Rygte, og han havde et Legeme, som kunde staae sig mod alle Hexe-Kunster. Han spurgde ogsaa meget flittig efter Kiæmpe-Lønningen, men da Rorik nu atter nævnede Armbaandet, sagde han: ja, det er godt nok, men Løfte paa Pant er just ikke gode Vahre, og hvad man vædder om, maa ligge i Trediemandts Haand, da først har man Noget at holde sig til, og veed, man bliver ikke spiist af med Snak. Altsaa for en Sikkerheds Skyld saae jeg helst det Armbaand i en anden Haand, thi kun den faste Troe, og det sikke Haab gjør det stærke Mod! Nu kan man jo dog vel aldrig forestille sig Andet, end at det var kun den Kiæmpes Løier, hvem Dyd og Manddom aabenbar alene kunde væbne til at afvælte Fædrenelandets Forhaanelse; men ikke desmindre tog Rorik det for hans ramme Alvor, saa han tænkte, Kiæmpen havde Guldet for Øine, og, for nu at tilintetgjøre selv Tanken om, at Danner-Kongen kunde, tværtimod gammel Sædvane, nu faae i Sinde at bryde sit Ord, tog han, ligesom han stod paa sin Snekke, Armbaandet og vilde kastet til Kiæmpen, ud over Voven. Han tog sig imidlertid ikke i Agt for, at det var et langt Styk 162 ke Vei, og Armbaandet ikke ret flygtigt eller reiselysten, saa Følgen blev, at det faldt for tidlig, og sank til Havsens Bund, og deraf kom det, at Kongen blev kaldt Rorik Slynge-Baand. Den samme Feiltagelse gav imidlertid Ubbe ret Leilighed til at vise, at hans Tapperhed var ægte, thi, pyt paa det Lav! om hans Forsæt gik nedenum med Guldet, saa Folk skulde sagt, at det var Gierrigheden der forblindede hans Øine, saa han vilde styrte sig i Faren; nei, ved nu ret ivrig at drive paa Kampen, viiste han noksom, at det var ikke det ædle Metal, men det ædle Sind der opflammede ham, og at det ikke var af Belønningen, men af det svulmende Hjerter, han øste sit Mod!

Nu blev da uden Ophold Kredsen skrevet, trindt stode Skarerne i Klynge, Kiæmperne mødtes, Sværdene goel, og med ulige Ønsker larmede Tilskuer-Hoben. Kiæmperne blussede mere og mere, og gave hinanden

saatit og længe Raat for Usødent, at Kampen kostede Begge Livet, saa det lod, som Lykken vilde Ingen af dem fornærme, ved at skiænke den Ene Æren og Glæden fremfor den Anden. Følgen blev imidlertid, at Oprørerne faldt i Stilhed, og betalte igien deres Skat til de Danske!

Paa samme Tid beskikkede Rorik Brødrene Horvendel og Fenge til Under-Konger i Jylland efter deres Fader: Ger-Vendel, som havde havt den Ærespost. Af disse Brødre udmærkede Horvendel sig særdeles efter tre Aars Regiering, paa Vikings-Tog, og kom for sine Bedrifter saaledes i Folke-Munde, at det spurgdes baade vidt og bredt, og gjorde Kong Koller i Norge ganske misundelig paa ham. Den samme Kong Koller fik da i Sinde at see, om han ikke kunde stække Vingerne paa denne Viking, saa Folk kunde glemme den berømte Horvendel for hans Overmand. Han gav sig altsaa paa Farten, og ledte alle vide Vegne, til han endelig traf ham paa følgende Maade. Der ligger en Øe midt i Farvandet, og un¹⁶³der den lagde begge Medbeilerne ind med deres Skibe, men hver ved sin Side, og de havde altsaa vel neppe mødtes endda, dersom ikke den yndige Strandbred havde lokket begge Høvdingerne i Land, men da de først kom saavidt, kunde de ikke bare sig for at gaae dybere og dybere ind i den deilige maigrønne Skov, og midt derinde mødtes Horvendel og Koller ganske allene. Horvendel tog først til Orde, og bad Kongen selv bestemme, paa hvilken Maade de skulde prøve Styrke, men lagde dog til, at ham var Tvekamp kiærest, thi, sagde han, hvor man maa hytte sig selv og er blottet for al muelig Bistand af Andre, der kiendes det bedst, hvad Karl man er! Koller lod Ungersvendens Kiækhed skee Ret, svarede og sagde: da du overlader mig Valget, maa jeg foretrække den Stridsmaade, som volder mindst Allarm, men kræver meest Kiækhed, og afgjør Sagen i mueligste Korthed, og det er unægtelig Tvekampen, saa derom kan vi aldrig komme op at trættes, da vi er af eens Meening. Men da nu Ingen af os har Brev paa Seieren, bør vi forsikre hinanden en vis nænsom Behandling, saa ikke Vredens Indskydelser skal hindre os i at opfylde Menneske-Kiærligheds Bud; thi uagtet Hadet nu enstund maa have Magten, bør dog Kiærlighed staae ved Siden, for i betimelig Tid at indtage Haardhedens Plads. Vore Aanders Tvedragt gjør os til Fiender, men i Hjertet bør vi være Venner, og saasart derfor den Kappelyst, som adskiller os, ei længer kan finde Sted, maa vi betragte os som Eet. Lad det altsaa for det Første være en kiærlig Aftale imellem os, at Seierherren giver den Faldne en hæderlig Jordefærd, saa begge Høvdingers Tropper uden Nag eendrægtelig følge ham til Graven, thi det er den sidste Ære og Skyldighed, som intet kiærligt Hjerte kan vægre sig ved, da Uvenskabet jordes med Liget og Misundelsen tier i Graven! Langt være den umenneskelige Grusomhed fra os, at ville udøse vor Harme paa vor hensovne Fiendes ¹⁶⁴Støv, da det endog er ærefuldt for Seierherren at behandle Levningerne af den han overvandt, med Høiagtelse, thi hvo som lader sin afdøde Fiende skee Ret, har Krav paa hans Efterladtes Tak, og en Kiærligheds-Gierning mod døde Fiender kan forskafe levende Venner! Dog ikke blot for Døden, men ogsaa for en anden ligesaa sørgelig Skiebne ere vi udsatte, i det vi kan beholde Livet, men miste Førligheden, og det mener jeg man ikke heller bør undlade at tage i Betænkning, og stræbe saavidt mueligt, at formilde. Heller falde, end ilde fare, siger Ordsproget, og det agtes almindelig endnu for tungere at blive Krøbling, end at døe, fordi at med Døden er Skaden glemt, men Lemlæstelsen er man nød til at huske, saalænge man lever. Lad os derfor endnu gjøre den Aftale, at lemlæster En af os den Anden, skal han i Erstatning give ham et Lispund Guld, thi byder Kiærlighed at ynkes over Andres Elendighed, hvormeget mere da at have Medlidenhed med sig selv, og den der ikke vil see sit Legeme til Gode er jo saa godt som en Selvmorder!

Efter med Haand og Mund at have givet hinanden disse Løfter, gik de i Kreds, uden at lade sig afholde, enten af det Venlige der ligger i et saadant Møde og nyt Bekiendtskab, eller af Blidheden i den yndige, maigrønne Skov. Horvendel var saa hidsig paa at fælde sin Modstander, at han blottede sig selv, skjød sit Skjold til Side, og søgde kun Kollers, med begge Hænder om Sværdet, og her gik det som man siger, at bestemt Mand staaer Lykke for, thi han blev ved at hugge i Skjoldet, til der var ikke meer, og huggede dernæst paa Koller, saa han ikke allene mistede et Been, men døde med det Samme. Horvendel glemde imidlertid ingenlunde deres Aftale, men gav Liget en kongelig Begravelse i en anseelig Høi, og gjorde den Afdøde i alle Maader en kostelig Liigbegiængelse.

¹⁶⁵Da nu dette var til Ende, forfulgte Horvendel Kollers Syster: Selle, som var en Skjoldmøe, heelbefaren, og vel øvet i Vikinge-Handværk, og da han nu saaledes, under stolte Bedrifter, havde lagt tre Aar tilbage, bragde han Kong Rorik ved Hjemkomsten rige Gaver og mange Kostbarheder, for derved ret at indynde sig hos ham. Det lykkedes, og nu vovede han at beile til Kongens Daatter: Geruth, som han ogsaa fik, og avlede med hende en Søn, der blev kaldt Amlæt; men Frænde er ikke sjelden Frænde værst, det fik Horvendel at finde, thi hans Broder: Fenge, blev saa optændt af Misundelse over hans Lykke, at han stod ham efter Livet, og fandt omsider ogsaa Leilighed til at udføre sit skiændige Forsæt, og besudle sine Hænder med Broder-Blod.

Derpaa giftede Fenge sig med Geruth, sin dræbte Broders Enke, uden at bryde sig om, at han derved lagde Synd til Synd: Hoer til Mord, thi paa Fordærvsens Vei er det kun det første Skridt der koster, siden gaaer det af sig selv, saa den ene Misgierning rækker den anden Haand. Han var imidlertid baade snue og fræk nok til at lade, som om det var en tung Kiærligheds-Pligt han havde opfyldt, ved at slaae sin Broder ihjel, og lod udsprede, at uagtet Geruth var saa hjertensgod, at hun ikke nænde at gjøre en Kat Fortræd, saa havde dog Horvendel fattet et dødeligt Had til hende, og behandlede denne sagtmødige Kvinde, der ikke havde mere Galde end en Due, saa lumpen og grusomt, at han ikke kunde bære andet over sit Hjerte, end at redde hende, ihvad det saa skulde koste. Han naaede virkelig derved sit Ønske, saa man til Hove holdt ham for undskyldt, thi i Kongers Gaard, hvor man ikke endda saa sjelden kaster Naade paa Narre, og laaner Øre

til Bagvaskelse, maa sagtens imellem en Løgn blive taget for gode Vahre.

166Da nu Amlet saae, med hvilken Frækhed Fenge vovede, med Hænder rygende af sin Broders Blod, at favne hans Hustrue, da meende han, det var ikke Tid for ham at lade klog, om han vilde vel fare, og ei falde for Blodhundens Mistanke. Han stillede sig derfor saa taabelig an, som om han reent var gaaet fra Sands og Samling, og reddede saaledes sit Liv ved at skiule sin Forstand. Hver Dag, naar han kom til sin Moder, saae han ud som et Sviin, thi han laae og sølede sig i Rendestenen, og oversmurde sig i Ansigtet med Sod og Snavs, saa man maatte baade lee og græde ved at see og høre paa ham, thi hvad han sagde, passede ganske til hans Udseende, og hvad han gjorde, var altid splittergalt. Kort sagt, han lignede ikke et Menneske, men et Abespil af Naturen, der kun var gjort til at grine ad.

Iblandt Andet havde Amlet for Skik, at sætte sig paa Skorstenen, rage den gloende Aske sammen med sine bare Næver, og saa havde han gjort sig Træ-Kroge med to Hager i Enden, hvorved de kunde hægtes tæt sammen; dem sad han og bagede seie i Emmerne. Naar nu Nogen spurgde ham, hvad det var, han bestilte, svarede han altid, at han sad og hærkede Spyd til at hevne sin Fader med, og det Svar havde man da sine store Løier af, skiøndt, som vi siden skal see, Arbeidet dog ikke var saa dumt som det maatte synes. Uagtet nu de Fleste vel loe af fuld Hals, saa var der dog Enkelte som saae lidt dybere, og begyndte at faae Mistanke om, han var dog nok ikke saa gal, som han løb avet om til, thi selv i det Pilleværk han sad og nyslede med, stak Kunsten igiennem, og røbede en Betænksomhed, der ikke rimede sig med Galskabet, ligesom de da ogsaa lagde Mærke til, at han meget omhyggelig gjemde alle sine Kroge. De paastod altsaa, at han havde Pokker ikke Sviin paa Skoven, men Skielmen bag Øret, og gjorde sig kun til Nar, for desbedre 167at kaste Folk Sand i Øinene, og skjule sine Anslag. For nu at blive sikker paa den Sag, besluttede man paa et afsides Sted at lade ham mødes med en særdeles deilig Pige, som skulde bruge alle sine Kunster for at fange ham, thi var da hans Galskab kun forstilt, meende de, det maatte nødvendig vise sig, da de ansaae den Fristelse for Noget, der ikke lod sig modstaae, og den Lyst for Noget Ingen kunde skjule. Nu blev der da Folk sat ud paa, at bringe Amlet uformærkt til Hest ind i en langt fraliggende Skov, hvor Snaren var stillet for ham, men iblandt de Karle var netop en Patte-Broder af Amlet, som ikke havde Lyst til at fange men nok til at frie ham, da han frygtede for Prindsens Liv, dersom han viiste mindste Glimt af sund Forstand, end sige, dersom han gav sine Lyster Tøilen. Amlet saae ogsaa godt, at man havde Noget i Sinde, som ikke var godt, og for at gjøre dem troskyldige igien, satte han sig, da han skulde op at ride, baglænds paa Hesten, og bandt Bidselet om Halen, som om han fuldt og fast bildte sig ind, at Hesten skulde styres ved den Ende, og det maa have været løierligt nok, at see Hesten løbe, som den selv vilde, medens Rytteren ganske alvorlig sad og dreiede paa Halen.

Da de nu kom ind i Lunden, og der sprang en Ulv frem, sagde Amlets Følgesvende til ham: seer du det lille Føl der løber? ja, sagde han, af saadanne Rytter-Heste er der meget for faa i Fenges Fold. Dermed ønskede han paa en fiin Maade, at der maatte komme Svindsot i Fenges Rigdom, og da man nu lod ham høre, at det var jo ganske klogt sagt, svarede han ganske ligefrem, at det skulde det ogsaa være, derfor sagde han det. Tingen var nemlig den, at lyve vilde han ikke, og satte derfor saaledes sine Ord paa Skruer, at han vel sagde bestandig, hvad han meende, men dog saaledes, at man ikke skulde løbe med, om han meende eller vidste hvad han sagde.

168Saaledes, da hans Oppassere fandt Roret af et forliist Skib paa Strandbredden, bad de ham see, hvilken deilig stor Kniv de der havde fundet, hvorpaa han svarede, at den var nok ogsaa gjort til en overmaade stor Flykke, og dermed meende han Havet, som Roret var gjort til at skiære.

Ligeledes, da de kom, hvor der laae store Bunker med Strandsand, og bad ham der see noget deiligt hvidt Meel, fik de til Svar, ja, det er nok ogsaa malet paa den store hvide Veir-Mølle, og da de nu roste ham for hans kloge Svar, gav han dem Ret i, at det var klogt sagt af ham.

Derpaa listede Lurendreierne sig bort efter Aftale, for at lade ham være alene, naar han inde i Tykningen af Skoven mødte Kvinden, som var sat ud paa ham, og han havde uden Tvivl ladet sig narre, dersom ikke den gode Ven, vi talde om før, havde paa en egen Maade, i al Stilhed advaret ham om Snaren, i det han tog et Haneskiæg, han fandt paa Jorden, og fæstede bag paa en Bræms, som han derpaa lod flyve hen forbi Amlet. Det var nu rigtig nok et Indfald, som der hørde nok saa meget til at forstaae, som til at hitte paa, men Amlet, som forstod en halvkvæden Vise, saae ogsaa strax, hvad Spilleværket skulde betyde, og skrev Vinket bag Øret. Da han nu saaledes mærkede Uraad, tog han sig desbedre i Agt, og trak af med Pigen over Stok og Steen hen til et Sted, hvor Ingen kunde see dem, omfavnede hende, og bad, at hun dog endelig ikke maatte forraade ham. Den Bøn opfyldte hun gjerne, thi hun var fra Barnsbeen opfødt med Amlet i een Mands Huus, og gammel Kiærlighed ruster ikke!

Da nu Amlet kom hjem, spurgde de ham, som for at have Løier, om han nu havde været i Brudeseng? Ja, sagde han. Den var vist opredt med deilige Bolstre, sagde de saa. Ja, sagde han, Sengen var egenlig 169en Huus-Rygning, som hvilede paa en Heste-Hov, og var bredt med en Hane-Kam. Der blev da en Skogger-Latter i alle Hjørner, uagtet det var sandt baade som Skiemt og Alvor, thi da han mærkede han skulde ud og ledes i Fristelse, havde han stukket lidt af alle disse Ting til sig, for at kunne tage sine Fristere ved Næsen, uden dog at lyve. Da man nu spurgde Pigen, om det var sandt, sagde hun, at det maatte have været skjult

for hendes Øine, og man fæstede saameget mere Troe til hendes Benægtelse, som Fenges Drabantere ikke kunde sige, de havde seet Noget. Nu kom han, der skikkede Bud med Bræmsen, og gav sig tilkiende for Amlet, som den der havde frelst ham, i det han sagde: jeg var dog det eneste skikkelige Menneske imod dig i Dag, Amlet! Ha, ha! sagde Amlet, saa var det dig! jeg saae nok Noget, der kom meget hæseblæsende flyvende med et Straa paa Ryggen, og et Haneskiæg i Rumpen! Folk havde nær leet sig fordærvet over den Snak, men Amlets gode Ven fandt, at det var ikke Galmands Ord, og fornøiede sig over, baade at Amlet havde sin Forstand, og skiønnede paa hans gode Villie!

Man seer heraf, at der var en god Laas for den Læddike, hvor Amlet gjemde, hvad Ingen maatte see, og at den var dirkefri, maatte nu en af Fenges gode Venner bekiende, som, uagtet han stak ikke dybt, dog var en klog Karl i sine egne Tanker. Han begyndte nemlig med at fortælle Fenge, at det var umueligt, en saa indviklet Knude, som den Amlet havde været snild nok til at slaae, kunde pilles op med en almindelig Knappe-Naal, thi det var en Haarde-Knude, der ikke gav efter for smaa Prik eller lette Berørelser; derfor, blev han ved, nytter det aldrig, naar man vil prøve en snidt og mangfoldig sammensat Ting, da at opholde sig ved noget Enkelt; men jeg har, med en dybere Sjælens Sands, opdaget en finere Fornuft-Vei, som ikke er aldeles ufremkomme¹⁷⁰lig, og maa ved Kiends-Gierninger føre til Oplysning om nærværende Gienstand. Nu kom han da endelig frem med sin Viisdom, som kun løb ud paa, at Fenge skulde lyve, og lade som om en meget vigtig Forretning nødte ham til at reise bort, og saa skulde man lukke Amlet ind i Seng-Kammeret til hans Moder, efterat først en Luren-Dreier, dem begge uafvidende, havde forstukket sig i en mørk Krog, hvor han, ved at give Agt, kunde høre hvert Ord, der faldt imellem dem. Har nu Sønnen nogen Forstand, sagde Træringen tilsidst, da kan man ikke skjule det for sin Moder, thi han kan ikke frygte for at betroe sig til den som fødte ham, og for at man ikke skal sige, at det er lettere sagt end gjort, saa vil jeg med største Fornøielse selv være Speideren.

Dette Raad fandt Fenges allerhøieste Bifald, han reiste, og lod som han skulde langveis bort, og Luren-Dreieren listede sig ind, og lagde sig under Senge-Halmen i Kammeret, hvor Amlet skulde tale med sin Moder. Men, vidste de Andre et Hul, saa vidste Amlet en Pind, han tvivlede nok om, at der kanskee var et Par Øren i en Krog, som vilde mærke Ord, og derfor løb han først, inden han sagde Noget, saa hist og saa her, paa sin sædvanlig gale Maneer, og bar sig ad ligesom en Hane, saa han slog med Armene som det kunde været et Par Vinger, sprang op i Sengen, og galede. Derpaa hoppede og sprang han frem og tilbage i Sengen, for at mærke, om der skulde ligge Noget skjult der under, og da han fornåm der var en Klump under Fødderne, tog han en Jern-Søger og jog derigennem. Nu maatte Herr Urian for en Dag, og da Amlet havde faaet ham slaaet ihjel, skar han ham i Stykker, og kaagde Stumperne godt, og dækkede saa op med dem for Svinene, paa et skident Bord, ved at smide dem lukt ned i Vandhuset.

¹⁷¹Efter saaledes at have skaffet Lurere af Veien, gik Amlet tilbage til sin Moder, og da hun tog imod ham med Graad og Jammer-Klage over hans Taabelighed, tog han Bladet fra Munden og sagde: tænker du, Kvinde, at disse hykkelske Taarer kan afsone din gruelige Brøde og aftvætte din Skiændsel, du, der som en liderlig Skiølge kastede dig i den nederdrægtigste Nidings Arme, omfavnede i Blodskam din ægte Husbondes Morder, kiæler og smigrer paa den laveste Maade for ham, som gjorde din Søn til et faderløst Barn! Hvem ligner du? ei Kvinder, men de umælende Bæster, som parres i Flæng, Hoppen i Skoven, hvis Kiærlighed Hingsten vinder ved at slaae hendes Mage! Græd blodige Taarer! det kan vel gøres behov, men ikke over min Daarlighed, nei over din egen Skiændsel, ja over din Afsindighed, thi det er dig, og ikke mig, som raser! At jeg bærer Narre-Kappen, hvor kan det forundre dig! jeg var jo ikke klog, hvis jeg bar min Forstand til Skue, ingen Dag sikker paa mit Liv, dersom ikke netop denne Narre-Kappe var mig et Skjold imod Bøddelens Sværd, for hvilket Sønnens Blod vist ei skulde blevet holdt helligere end Faderens! Tænk imidlertid kun ikke, at fordi, som dit Levnet beviser, du har glemt din Ægteemand, ogsaa jeg har glemt min Fader! Nei, at hevne hans Død er Nat og Dag mit Hjertes Begiæring; men jeg læmper mig efter Omstændighederne, oppebier den betimelige Tid, og indseer, at efter Tid og Sted skal Kappen skiæres, saa man sætter skiult Dybsindighed mod skummel Grusomhed. I Øvrigt: Fingeren for Munden!

Ved saaledes at giennembore sin Moders Hjerte, vaagnede Amlet hendes sovende Samvittighed, og derved Mindet om den ægte Kiærlighed, hvoraf hun fordem brændte, og som hun nu atter lærde at foretrække for den urene Brynde, hvoraf hun havde ladet sig optænde.

¹⁷²Da nu Fenge kom hjem, savnede han strax Lurendreieren, som, uagtet den strengeste Undersøgelse, var ingensteds at finde, og Ingen vidste, hvor han enten var støien eller fløien. Endelig, da man skiemte-viis spurgde Amlet, om han ikke havde seet Noget til ham, svarede han strax, jo, han var gaaet tilbunds i Vandhuset, og var der, overlæst af Snavs, efterhaanden blevet ædt af Sviin. Der var, som man veed, ikke et usandt Ord i hele det Svar, men dog gjorde alle de som var tilstæde Nar ad det, fordi det klang tosset.

Fenge havde imidlertid hjertensgiern taget sin Stifsøn, hvis Huulhed han i Grunden slet ikke tvivlede om, af Dage, men selv turde han ikke, af Frygt baade for hans Moders og for Roriks, hans Morfaders Vrede, og besluttede derfor at gjøre det paa anden Haand, ved Hjælp af Kongen i Britannien, saa det kunde lade, som han var uskyldig. Saaledes haabede han da at kunne skjule Skalken, og ved at besudle sin gode Vens Hænder med Blodet, selv undgaae Vanrygtet for Grusomhed.

Nu blev da Amllet sendt til Britannien med to Følge-Svende af Fenges Fortrolige, som havde Brev, det vil da sige, Træstykker med Runer paa, som Skik var i de Dage, med til Kongen i Britannien, af det Indhold, at han skulde slaae den hermed oversendte Ungersvend ihjel; men førend Amllet reiste, talde han med sin Moder i Hemmelighed, lovede at komme igien, lige Aars-Dagen efter sin Afreise, og bad hende til den Tid at have Stor-Stuen omhængt med et virket Betræk, og paa den Dag lade drikke hans Ære-Øl, som om han var død!

Da nu Amllet under Veis saae Leilighed, randsagede han sine Reise-Kammeraders Giemmer, og fandt Rune-Brevene, som han læste, og forandrede paa det Bedste, ved at slette ud, hvad han ikke syndes om, og sætte til, hvad han savnede, saa det Hele fik en anden Vending, og Kammeraderne hans Plads. Ja, han lod det end ikke være nok, at hjælpe sig selv ud af Klemmen, og stikke de andre derind, men tog sig tillige den Frihed, uden Fenges Tilladelse, i hans Navn at tilføie, om Kongen i Britannien ikke nok vilde være saa god, at give den overmaade forstandige Ungersvend sin Daatter til Ægte.

Nu kom man da til Britannien, og Gesandterne overrakke Kongen ganske troskyldig deres egen Dødsdom, i den Tanke, at det var Amllets, men Kongen lod som ingen Ting, og bad dem være ret hjertelig velkomne. De kom da til Høibords, og Amllet med, men immer sad han og rynkede Næse ad den kongelige Anretning, som om det havde været den usleste Bonde-Kost, og skøndt der var Mad: Guds Gaver, gik han dog, ret som en Kræsen-Pirre, sulten fra Bordet, og tørstig med, kan jeg troe, for hverken Mad eller Drikke var ham til Pas. Alle de andre Giæster havde nær tabt baade Næse og Mund, ved at see et ungt Menneske, som ingen Britte var, kaste Vrag paa de udsøgteste Lækker-Bidskener ved Kongens Bord, og de allerreenligste og kostbareste Retter, som om det var Skræder-Steeg og Skomager-Tærte, og saasart man stod fra Taffelet, lod Kongen, førend han sagde sine Giæster Godnat, En gaae ind og skjule sig i de Fremmedes Herberge, for at faae at høre, hvad de om Natten vilde sige til hinanden. Amllets Reise-Kammerader spurgde ham ogsaa ganske rigtig, hvad det skulde betyde, at han sad og kimsede ad Mad og Drikke, som om det havde været Edder og Forgift, hvorpaa de fik til Svar, at Brødet lugtede ad Blod, Drikken smagde ad Jern, og Kiødet stank ad døde Mennesker, som om det var fordærvet ved en nærværende Liig-Lugt. Hertil føiede han endnu den Bemærkning, at Kongen havde Træls-Øine i Hovedet, og Dronningen tre Kokkepige-Fagter i sit Væsen, og heraf seer man, at det var ikke saameget Anretningen, som 174Husbond og Madmoder, der fik læst og paaskrevet. Fenges gode Venner lod ham nu høre, at han var gal, som han altid havde været, og drilledede ham paa alle muelige Maader, fordi han, som de sagde, lastede Velgjort, og vragede Lydesløst, beskiæmmede en høibaaren Konge, og en Dronning med den fineste Levemaade, og vilde saaledes brændemærke Dyden og Æren selv! Kongen derimod, hvem det Hele blev forebragt af Speideren, ligesaa varmt, som det var, sagde strax, at enten maatte den Svend være engle-viis eller elle-vild, thi der laae alt for meget Dybsindigt i det Par Ord, til at det kunde være opkommet i et blot Menneskes Hjerte. Derpaa lod han sin Avls-Karl hente, og spurgde ham, hvor det Brød var fra, de spiste? Det er saamænd fra Kongens egen Bager-Ovn, sagde han. Men, blev Kongen ved at spørge, hvor er den Sæd groet, hvorfra det er bagt? er der paa det Sted noget Tegn til, at der er slaaet Folk ihjel? Ja, sagde han, tæt ved er der rigtig nok en Mark, hvor der ligger en Hob Dødnings-Been, og man kan godt see, der maa have staaet et Slag, engang i gamle Dage, og jeg tog netop den Jord til Sommer-Rugen, fordi hun var saa grumme feed og frugtbar, at man kunde vente mange Fold; men jeg kan dog aldrig vide, om det skulde kunde have gjort Noget ved Brødet, saa det kunde smage af noget Slemt for den Sags Skyld. Kongen, som nok kunde giætte sig til, at det var sandt i alle Maader, hvad Amllet havde sagt, undersøgte nu ogsaa Flæskets Oprindelse, og fik da at vide, at Svinene var engang af Vanvare sluppet ud af Stien, og havde ædt en raadden Røver, saa der kunde ogsaa være en Slags Grund til at sige, det smagde saadan lidt raaddent. Da nu Amllets Sandfærdighed ogsaa her holdt Stik, vilde Kongen endelig ogsaa vide Beskeed om Øllet, og lod grave dybt, der hvor de havde hentet Laav til Brygningen, hvor der da rigtig fandtes en Deel Sværd, næsten opædte af Rust, og deraf kunde man da tænke, Øllet havde faaet Jern-Smagen. Andre vil sige, at det var ikke Øllet, men Miøden, som havde Skade, og at det kom af, at Bierne havde trukket af en død Mands Flomme, og dermed besmittet deres Kager.

Da nu Kongen fandt, at den rette Aarsag til Afsmagen, fandtes i Tingenes Oprindelse, saa sluttede han sig til, at det Samme maatte være Tilfældet med den Lyde der var ham tillagt, saa Træls-Øine skulde betyde en nedrig Herkomst. Desaaarsag spurgde han sin Moder, under fire Øine, hvem der var hans Fader? Hun vilde i Førstningen ikke ud med Sproget, og sagde, at hun aldrig havde favnet andre end Kongen, men da han truede hende med Tomme-Skruen, gik hun til Bekiendelse, og tilstod, at en Træl var Fader til ham. Saaledes fik han da ogsaa den Knude løst og blev sikker i sin Sag, og uagtet den Opdagelse gjorde ham baade rød og bleg, fornøiede han sig dog over Ungersvendens Viisdom, og spurgde ham nu selv, hvad Grund han havde til at beskyldte Dronningen for Kokkepige-Fagter? Hvad han vandt ved det Spørgsmaal var imidlertid kun fiint, thi da han ankede paa at hans Dronning var beskyldt for Mangel paa Levemaade, fik han at høre, at hun ikke alene havde Slavinde-Manerer, men var endogsaa Slavinde født, i det nemlig hendes Moder var faldet i Fangenskab, og gjort til Slavinde. De tre Unoder, hvorfra han strax havde sluttet sig til hendes Stand, opregnede for Resten Amllet saaledes, at først svøbde hun, som en Slavinde, sit Hoved i sin Kappe, dernæst rinkede hun Klæderne op, naar hun gik, og endelig sad hun ikke alene og stangede sine Tænder med et Straa, men aad ogsaa hvad hun stangede løst.

nu Kongen ham sin Daatter til Ægte, og antog ethvert af hans Ord som himmelfaldent.

Dagen efter lod Kongen ogsaa, for at opfylde sin Vens Begjæring, Amlets Ledsagere hænge, men det lod Amlet, som han tog meget ilde op, og lod sig i Mandebod give en Hob Guld, som han smeltede, og hældte i nogle hule Stokke, han dertil havde gjort, og disse Stokke var den eneste Kostbarhed han tog med sig, da han, efter et Aars Forløb, med Kongens Forlov, reiste hjem, at besøge sit Fædreland.

Saasart nu Amlet kom til Jylland, tog han sine gamle Klæder paa, og vænnede sig med Flid igien til alle de Narre-Streger, han nu enstund havde ladet fare, thi i Engelland førde han sig op med al Høviskhed. Folk vilde knap troe deres egne Øine, da de saa ham, i en Dragt, som om han var trukket op af en Rendesteen, træde ind i Salen, hvor man, paa et falsk Rygte om hans Død, drak hans Gravøl, men da man fik Tid at besinde sig, faldt Forskrækkelsen bort, og man brast i Latter, og gjorde mange Løier med hinanden, over at de holdt en Mands Liig-Begjængelse, som gik lyslevende imellem dem.

Da man nu spurgde Amlet, hvor hans Ledsagere var, holdt han Stokkene frem og sagde: her seer I dem begge to, Andet er der ikke blevet af dem, og det var ganske vittig sagt, thi uagtet Folk antog det for Vis-Vas, var det dog sandt baade i Skiemt og i Alvor, thi hvad han viiste dem, gik og gjaldt jo virkelig for dem, Ravne og Krager aad.

For nu ret at gjøre Gildet lystigt, gav Amlet sig til at hjælpe Skiænkerne, og var nok saa vims, men da hans lange Klæder var ham i Veien, bandt han dem op med sit Belte, og Alt som han gik, trak han Sværdet ud der hængde ved, og prøvede det paa Neglene, saa skar han sig i Fingrene. Derfor tog Nogle af Giæsterne et Søm og naglede dermed Sværdet fast i Skeden. Amlet blev imidlertid ved at skiænke, og pressede alle de fornemme Giæster med det ene Bæger efter det andet, saalænge til de faldt under Bordet, og spildte deres Bærme, hvor de havde drukket deres Øl.

Nu syndes Amlet, der havde skiænket som en ærlig Mand, men bænket som en Skielm, at han havde Spillet vundet, og Leiligheden i Hænderne, som han saalænge havde luret efter, hvorfor han da gik ind i Salen med en Favn fuld af de Kroge, han fordem beredte, skar Baandene over paa de Omhæng eller Sparlagen, hvormed hans Moder, efter Aftale, havde forsynet alle Væggene, og sammenfiltrede dem ved Hjælp af Krogene saaledes, at de snorksovende Giæster, som laae strøede omkring paa Gulvet, vare vel forvarede, og kunde umuelig, om ogsaa de vaagnede, med al deres Magt rede sig ud, eller komme paa Benene. Derpaa stak han Salen i Brand, snart stod den i lysende Lue, og alle saamange, som inde laae, fandt deres Død, enten i Søvn, eller under forgiæves Stritten og Tragten efter Opreisning.

Fenge var imidlertid ikke i Salen, men havde ladet sig følge ind i sit Seng-Kammer, og der gik nu Amlet hen, tog hans Sværd ned af Knagen, hængde sit eget i Skeden, og vakde sin Farbroder med de Ord: op Fenge! dine Venner brænder, og her er Amlet, udrustet med sine gamle Kroge, for med Hjælp af dem, at hevne sin Faders Blod! Fenge foer nu ud af Sengen, og greb, i Mangel af sit eget Sværd, til det der hængde, men fik sit Bane-Saar, mens han forgiæves stræbde at drage det ud.

178Uforgjængeligt skal den standhaftige Ungersvends Minde være, som væbnede sig mod Falskhed med Daarskab, og skjulde med den saa underfuldt over Glandsen af en himmelsk straalende Viisdom! Den samme Snildhed, som reddede hans eget Liv, banede ham Vei til at udkræve sin Faders Blod af Broder-Morderen, og ligesaa behændig som han dreiede Skjoldet for sig selv, ligesaa mandig og trofast svang han Sværdet for sin Fader, og nødte Historien til at lade det blive et Spørgsmaal, hvad der var størst: hans Standhaftighed eller hans Viisdom!!

Folke-Sagn fra Hedenskabet.

Fjerde Bog.

Fra Fenges Død til Frode Fredegod.

Amlet og Viglet.

Da nu Amlet havde taget sin Stiffader af Dage, tvivlede han om, hvad hans Landsmænd vilde dømme om den Gierning, og besluttede at holde sig skjult, indtil han saae, hvad den grove Almue vilde tage sig for.

Strax i Morgen-Stunden strømmede Folk fra Nabo-Laget sammen, for at see hvad det var for en stor Ildebrand der havde været om Natten, og de fandt da Salen lagt i Aske.

De ragede nu op i det lunkne Gruus, for at see, om de ikke kunde finde noget Tegn til hvad der havde voldt Ildebranden; men det er ikke med Ilden som med Tyven, den taget Veien med sig; og Alt hvad man fandt, var nogle ukiendelige Stumper af forbrændte Kroppe. Fenges Liig fandt man derimod, hvor det laae giennemboret, med det blodige Sværd ved Siden, og Indtrykket, som dette Syn gjorde paa Tilskuerne, 180var meget forskielligt, thi Somme gav strax deres Harmes Luft, Somme sørgede eller glædede sig i Stilhed, Nogle jamrede sig over Drottens Død, og Andre hoverede over den grumme Broder-Morders Fald. Da Amlet saae, at Folket teede sig saa roligt, forlod han frimodig sit Skjul, tog med sig hvem han vidste havde især beholdt hans Fader i kiærligt Minde, gik frem paa Thinget, og holdt en Tale til Folket.

Høvdinge! sagde han, ei kan Synet af denne Elendighed røre Nogen, som rørdes ved Horvendels sørgelige Udgang af Verden; eder siger jeg, som bevarede eders Troskab mod Kongen, eders Kiærlighed til Faderen, kan det Nærværende ei røre! Det er jo en Misdæders, ingen Konges Liig I see i Dag, og kan da dette Syn vel kaldes sørgeligt, ved Siden af hiint, I saae, da vor Konge laae ynkelig slagen af den nederdrægtigste, Broder vil jeg ikke sige, men Broder-Morder! Ja, med disse eders Øine, fulde af Taarer, saae I Horvendels Legeme dødt, mishandlet, skjult med Saar, og hvorfor uddrev vel hin hjerteløse Bøddel saa herlig en Aand af sin Bolig, uden for med det Samme at gjøre Friheden fredløs i Hjemmet! eller var det maaskee ikke en og samme Haand, som lagde Horvendel i Graven og eder i Lænker! Kan da vel Nogen være saa afsindig, at lade den grusomme Fenges Ihukommelse fortrænge den kiærlige Horvendels! O! mindes dog Horvendel! hvor livsalig han omgikkes, hvor retfærdig han styrede, hvor ømt han elskede eder! Kommer ihu, at det var Tyrannen, som røvede eder den retfærdigste Konge, Broder-Morderen, som anmassede sig eders milde Faders Sæde, for at besudle det, for at besmitte Alt, med Udaad vanære Fædrenelandet, bøie Retten, røve Friheden, gjøre Aaget svart paa eders Nakke! Og al denne Ulykke, see nu er den forbi, nu da I see Broder-Morderen ligge hist paa sine Gierninger, sønderknuset af sine egne Forbrydelser!

¹⁸¹Hvor er da nu den Uforstandige, der kan betragte Velgierningen som en Misgierning! Hvem kan ved Sands og Samling sørge over, at Skielmen faldt i Graven, som han grov saa onskabsfuld! hvem tør beklage, at det Spir er brækket, som kun var en Bøddel-Øxe, hvem vil græde over, at Landet mistede en Herre, som kun var et Tugtens Riis!

Spørge I om Giernings-Manden, nu! her seer I ham! Aabenlyst bekiender jeg, at det er mig, som her paa eengang hevnedes min Fader og Fædrene-Landet, at jeg har handlet baade paa mine egne og paa Eders Vegne, ene udrettet den Gierning, hvortil I burde rakt en hjælpsom Haand! Jeg veed meget vel, at de iblandt eder, som vare eders rette Herre og Konge hulde og troe, vilde aldrig nægtet mig deres Bistand, hvis jeg havde forlangt den, vilde aldrig vægret sig ved at tage Deel i saa ærefuld en Daad, men jeg vilde denne Gang ingen Hjælp begiære, ingen Stalbroder have, det var mig en Hjertens-Lyst, at straffe de Nidinge, uden at sætte Andre end mig selv i Vove, og jeg troede ikke at burde umage Andre med at dele en Byrde, som jeg ansaa mine egne Skuldre for stærke nok, til at bære alene.

Imidlertid, Leiligheden til at vise eders retmæssige Harmes vilde jeg ikke betage eder; Hofkrybet har jeg lagt i Aske, men Fenge halshuggede jeg kun, for at unde eder den Fyldestgjørelse at opbrænde hans Levninger! Hurtig nu altsaa! Haand paa Værket! høit lue Baalet! Nidingen brænde, Nidingen smelte! Vinden spille med Skalkens Emmer, Stormen adspredte Tyrannens Aske! Kaster den i Luften, og udfører saaledes den Kiærligheds-Gierning, jeg gjemde til eder, for at I dermed skulde krone mit Værk! Dette er den Liig-Begjængelse en Tyran har fortjent, det er den Høitid der skal gjøres efter en Broder-Morder! ingen Urne skal gjemme hans Aske, ja Fædrenelandet skal end ikke unde Asken af sin Fri¹⁸²heds Morder et Skjul, ingen Gravhøi skal oplade sig for Nidingens Støv, ingen Plet i Fædrenelandet besudles af hans Levninger, intet Naboland anstikkes af hans Stank, ei Jord og ei Hav skal besmittes af den Forbandedes Liig, intet Spor af Broder-Morderen skal blive tilbage!

Og nu! skal jeg oprive mine Saar, skildre min Jammer, opregne mine Gienvordigheder, fortælle eder, hvad I veed, saavel som jeg! Nei, kun Det vil jeg sige: Med dødeligt Had efterstræbt af min Stiffader, foragtet af min Moder, af falske Venner forhaanet, hensleed jeg sørgelig min Tid, fortærede i Jammer mine Aar, maatte daglig grue for Sværdet, som hængde i et Haar over mit Hoved, saa mit hele Liv har været en Kiæde af Kummer og Gienvordighed! Hvor tit har jeg ikke hørt eders stille Suk og sagte Klager over min tilsyneladende Afsindighed, som lod til at berøve min Fader en Hevner og beskytte hans Morder, det var mig et hørøstet Vidnesbyrd om, at der var kierlige Hjerter, i hvilke Kongens Minde, og hans Døds Ihukommelse

levede endnu, og hvor er da det Steen-Hjerte i et Bryst af Staal, som ikke røres ved mine virkelige Gienvordigheder, ei vil tage Deel i mine sande Lidelser!

Til eder taler jeg, saamange som ei har havt Lod eller Deel i Horvendels Mord, I maa have Medlidenhed med eders egen Fostersøn, og røres ved mit Uheld, I maa ynkes over eders forrige Dronning, min arme Moder, og dele hendes Glæde over at hun nu er udfriet fra den Skam, den dobbelte Skiændsel at favne sin Hosbonds Broder og Banemand! Kun forstilt var min Afsindighed, min Daarskab kun et Dække, hvorunder jeg pønsede paa Hevn, og om dette Paafund var Daarskab, om Listen forfeilede sin Hensigt, det see I nu for eders Øine; og det staaer til eder om I nu tør dømme mig fra Forstanden. Men haabe tør jeg, at I, med Broder-Morderens Aske under eders Fødder, med dyb Foragt 183for hans Støv, som var sin Herres, sin Konges og sit Fædrenelands Forræder, som stræbde at naae Toppen af uforskammet Ondskab, ved at voldtage baade sin Broders Rige og hans Dronning, at I, med dyb Foragt for denne Niding, eders Friheds blodige Morder, vil, som i faderlig Favn modtage, med Kiærligheds Øine betragte, og med Ærefrygt hylde mig, den retfærdige Hevns uskyldige Redskab! Det er jo dog mig som har aftvættet mit Fædrenelands Vanære, og udslettet min Moders Skiændsel, mig som har fældet Tyrannen, og sønderknuset Broder-Morderen, mig, som ved at sætte List imod List har afvæbnet den Haand, som, hvis den endnu kunde røre sig, vilde daglig formere Tallet paa sine Forbrydelser! Skiønner nu paa den Velgierning, hvorved jeg, nedtynget af Bekymring over Fader og Fædreneland, befriede eder fra den strænge Herre, i hvis Øine Undersaat og Træl var Eet! ærer den Aand som besiæler mig, og maa I tilstaae, at jeg er Kronen værdig, saa rækker mig den! Oplader eders Øine, og seer! ingen Vanslægtning, ingen Broder-Morder, men eders store Velgiører, sin Faders ægte Søn, og Rigets retmæssige Arving er det, som taler! Hvem fortjener bedre de Frigjortes Hilding end Tyrannens Banemand, hvem har bedre Adkomst til at regiere, end den der sønderbrød Aaget og brækkede Voldsmandens Spir! Altsaa: I var Trælle, jeg løste eders Baand, tabt var Rigets Ære, falmet Kronens Glands, jeg har raadet Bod derpaa, fældet er Tyrannen, halshugget er eders Bøddel, og det Alt af mig, Loven veed I, Lønner har I, har I Dyden med, da faaer Fortjenesten hvad den tilkommer!

Denne Unger-Svendens Tale havde rørt Alles Hjerter til Medlidenhed, ja mangan En endog til Taarer, og, saasart man for Veemod kunde opløfte Røsten, blev Amllet eenstemmig udraabt til Konge, thi 184Alle gjorde sig store Forventninger om hans Regjerings-Maade, som baade ved at fatte og udføre saa dybe og snilde Forsætter, havde viist en ganske overordenlig Forstand. Der var dog imidlertid ogsaa dem, der forundrede sig mindre over hans fine List, end over den Kraft der hørde til, i saa lang en Tid at tie med sit snilde Paafund.

Saasart nu Amllet havde bragt sine Ting i Orden herhjemme, udrustede han tre Skibe, herlig udstafferede, for at besøge sin Hustrue og Svigerfader i Brittannien, og Skibene bemandede han alle tre med de meest udsøgte og pyntelige Ungersvende, saa han i alle Maader ombyttede sin Stodder-Dragt med Konge-Pragt, thi Kieppene han før gik som en Stakkel giennem Landet med, maatte nu betale hans prægtige Optog. Blandt Andet lod han sig ogsaa gjøre et Skjold, hvorpaa, med særdeles Kunst, alle hans mærkelige Hændelser, lige fra hans første Opkomst, vare i et eget Slags Billed-Skrift aftegnede, og fordoblede hans Ære, ved at kundgjøre hans Fortjenester!

Her kunde man billedlig stave sig til Alt: til Horvendels Fald, Fenges Nidingsværk og Amllets Abe-Spil, til Stiffaderens Mistanke og Broder-Sønnens Plathed. Her saae man Krogene med deres Hager, og alle hine Fristelser: med Kvinden, med den graadige Ulv, med Skibs-Roret, og Strand-Sanden afbildede. Her saae man i Skoven Bræmsen med Haneskiæget, og det hemmelige Favntag! Her saae man Moder og Søn i Samtale paa Slottet, og Tegn til Lurendreierens Hændelser, ligefra man trak ham ud af Krogen, til han gik i Svinene! Her saae man Amllet randsage sine sovende Oppasseres Gjemmer, og omskrive Runerne, saae ham ogsaa ved Britte-Kongens Bord vrage det Fede, og kimse ad den stærke Drik, og gjøre spodske Miner ad det kongelige Herskab! Gesandterne i Galgen, Amllet i Bryllups-Klæder, under Seils til Danne185mark, i Salen hvor man drak hans Gravøl, med Kieppene, som han sagde gik for hans Ledsagere, med Bægeret i Haand som Skiænker, med det dragne Sværd og de blodige Finger-Ender; videre, det fornaglede Sværd, de drukne, tumlende Giæster, Omhængt med Krogene spændt over de Sovende, den blussende Brand, den luende Sal, den sjunkne Hald, Sværd-Byttet i Fenges Seng-Kammer, og Tyrannens Fald for sit eget Sværd; alt Dette havde den store Mester med vidunderlig Kunst afbildet paa dette Kiæmpe-Skjold, saa hver Ting havde faaet sit Tegn, hver Gierning sit billedlige Udtryk!

For at det Hele kunde tage sig desbedre ud, havde alle Amllets Følgesvende lutter forgyldte Skjolde, og i dette Optog kom han til Britannien, hvor han ogsaa blev modtaget med kongelig Pragt, men da den brittiske Konge spurgde over Borde, om Fenge levede endnu og var ved Helsen, mærkede han strax det var overflødig at spørge til hans Befindende, som befandt sig i de Dødes Rige, og ved at spørge videre paa Langs og Tværts om de nærmere Omstændigheder, opdagede han, at det var Fenges Banemand han sad og talde med. Uagtet han nu ikke lod sig mærke med nogen Ting, var den Efterretning dog som et Tordenslag i hans Øre, thi han og Fenge havde indgaaet Fostbroderskab, og derved hellig lovet, at hevne hinandens Død, og det var da ingen lille Leiervold han her kom i. Paa den ene Side raadte Fader-Hiertet ham til at skaane sin Daatters Mand, men paa den anden Side fordrede ikke blot Venskab, men især det høitidelige Løfte og de dyre Eder, som det agtedes for Nidingsværk at bryde, at her maatte hverken Frændskab eller Svogerskab komme i Betragtning, og virkelig vandt Trofastheden Seier, saa han besluttede at holde sit Ord og opoffre sin

Svigersøn. Da det nu imidlertid ogsaa ansaaes for et Nidingsværk at krænke Giæste-Retten, besluttede 186han at spille Sværdet i en Andens Haand, saa Amllet kunde falde, og han dog synes uskyldig. Dessaarsag skulde han sit Forsæt, og holdt gode Miner med Skielmen bag Øret, i det han bad Amllet, hvis Snildhed han opløftede til Skyerne, at reise hen og beile for sig til Dronningen i Skotland, som han saa inderlig ønskede at faae i Steden for den kiære Hustrue, Døden nys havde berøvet ham. Sagen var nemlig den, at Kongen vidste godt, den Dronning var ikke alene for knipsk til at gifte sig, men tillige saa stolt og blodtørstig, at hun fattede et dødeligt Fiendskab til Enhver, som vovede at tale til hende om Kiærlighed, og iblandt alle de mange Beilere hun havde havt, var endnu ikke en Eneste sluppet bort med Livet.

Amllet var slet ikke uvidende om, hvad han vovede, ved at rygte saadant et Ærinde, men derfor vilde han dog ingenlunde vægre sig, og tog trøstig paa Vei med et godt Følgeskab, deels af hans egne Tjenere, og deels af Indfødte, som Kongen lod ham faae. De reiste da, og kom til Skotland, men da de nærmede sig Dronningens Slot, saa de en Eng ligge tæt ved Veien, hvor de syndes det var bedst at bede lidt med Hestene, og Amllet blev saa indtaget af Stedets Yndighed, at han ikke kunde modstaae Lysten til at hvile sig lidt i det Grønne, hvorfor han satte sine Vagter ud, og lagde sig ned i Engen, ved en sagte rislende Bæk, som dyssede ham sødelig i Slummer. Det fik Dronningen Nys om, og sendte strax ti Ungersvende ud, som skulde bespeide de Fremmedes Færd og Føring, og imellem disse Speidere var der et opvakt Hoved, som vidste godt at narre Vagten, og var forvoven nok til at liste sig lige hen til Amllet, og nappe hans Skjold, og det gjorde han saa behændig, at uagtet Amllet havde Skjoldet til sit Hoved-Giærde, vaagnede dog hverken han eller Nogen af alle hans Følgesvende. Ja, ikke dermed nok, men Skalken 187fik ovenikiøbet ogsaa Frier-Brevet, som Amllet havde med, ligesaa behændig listet ud af Tasken, og kom da tilgavns med Syn for Sagn hjem til sin Frue. Saasnart Dronningen fik Fingre paa Skjoldet, gjorde hun store Øine, og ved at give nøie Agt paa Prikker og Streger, stavede hun sig virkelig til Hoved-Indholden af det Hele, saa hun fandt ud, at den Svend, hun her fandt for sig, havde, ved Hjælp af den dybsindigste Snildhed, hevnet sin Faders Død paa Morderen, som skulde være hans Farbroder. Derpaa tog hun Frier-Brevet frem, og da hun ingen Lyst havde til den gamle, men vel til den unge Beiler, forandrede hun alle Skieltegnene, saa Mening blev, at Kongen i Britannien, under Haand og Segl, bad hende om, at ægte Overbringeren, og for at gjøre Tingens desmere sandsynlig, lod hun i Brevet indføre, hvad hun havde fundet paa Skjoldet, thi deraf skulde følge, at Skjold-Drageren og Brev-Drageren var en og den Samme, saa man ikke kunde tage Feil af, hvem Kongen meende. Saaledes brugde hun nu samme Fif med Amllet, som hun saa, han før havde brugt, da han spillede sine Ledsagere det slemme Puds, og derpaa befalede hun Speiderne, at bringe baade Skjold og Brev tilbage igjen, og lægge dem hvor de tog dem. Det var nu Altsammen godt nok, men imidlertid var Amllet vaagnet, og saasnart han mærkede Uraad, var han gammel nok til at lukke Øinene igjen, og lade som han sov, thi hvad man er sovet fra, maa man lure sig til, tænkte han, og hvem der først engang har været paa Spil, og havt Lykken med sig, han kommer nok igjen. Regningen var ogsaa ganske rigtig, thi Speideren kom listende ad den samme Krogvei, som før, for at blive af med Skjoldet og Brevet igjen, og saa var Amllet ikke seen, men sprang op og annammede Personen. Da nu Amllet havde faaet Hold og Hævd paa ham, vakde han sine Stalbrødre og gik op paa Slottet til Dronning 188gen, hvem han hilsede saa flittig fra sin Sviger-Fader, og overrakte Brevet med Kongens Haand og Seigl. Hærm-Drude, saa hedd Dronningen, tog strax og læste Brevet, og bevidnede derpaa Amllet i de forbindtligste Udtryk sin Høiagtelse for hans Viisdom og Bedrifter. Fenge, sagde hun, fik Løn som forskyldt, men der hørde meer end menneskelig Mod og Forstand til at vove og udføre saa høit og indviklet et Spil, som du nu kan rose dig af, da det ved mageløs Snildhed er lykkedes dig ikke blot at hevne din Faders Mord og din Moders Skiændsel, men ogsaa med Æren at udvryste Spiret af saa udlært en Fristers Haand, og hjemle dig det selv ved Heltedaad. Hvad jeg imidlertid ikke kan begribe, er hvorledes en Mand, der i alle andre Ting har seet sig saa godt for, dog har kunnet gifte sig i Blinde, og synke ned fra sin hartad meer end menneskelige Høihed til et Kvinde-Menneske af den allerlaveste Stand, thi uagtet din Sviger-Fader ved et Lykketræf er blevet Konge, saa er din Hustrue dog ligefuldt af Trælle-Æt, og naar en forstandig Mand vil gifte sig, maa han ikke see efter et glat Ansigt, men efter et gyldent Stamme-Træ! efter Roden og ei efter Bladene, skal Blomsten bedømmes, og den favre Skikkelse, der saa let optænder Begiærligheden, er kun en Sminke, hvormed manganen høibaaren Slægt har fordærvet sine rene og adelsfine Grundtræk! Du kunde jo dog vel have fundet en Brud iblandt dine Lige, thi jeg tør saaledes mene, du her seer en Kvinde, som hverken i Henseende til Stand eller Formue var dig uværdig, da hun hverken i Adelskab eller Herredømme giver dig det Mindste efter, men er saa mægtig en Dronning, at kun hendes Kiøn forbyder hende at være Konge, eller rettere sagt, at hun kun behøvede at række en Mand sin Haand, for at opløfte ham paa Thronen, saa med hende sank et Konge-Rige i hvilken Mands Arme hun tillod at omfavne sig, og hvem det timedes, at drage 189hende til sig med den venstre Haand, fik med det Samme Konge-Spiret i den høire! Naar hun nu selv tilbyder dig sin Haand, da bliver den ei derved mindre værd, thi at hun ei er giftesyg, det vidne de kolde Svar hun hidtil gav med Staal saamangen en Beiler! Saa glem da nu de røde Kinder over Rosen-Roden, stræb at tækkes den høibaarne Dronning, og føl dig lykkelig i hendes Arme!

Under disse Ord gik Dronningen Amllet imøde med aabne Arme, og han havde fundet saa stor Behag i hendes Tale, at han hjertensgiærne mødte hende paa Halv-Veien, sluttede hende i sin Favn, kappedes med hende i Kys og Kiærtegn, og forsikkrede, at han var fuldkommen af hendes Mening.

See, nu var da Alting klappet og klart, der gik Bud omkring til alle gode Venner og store Herrer, de kom, der blev gjort Gilde, og Amllet og Hærmdrude blev Mand og Kone.

Med denne sin nye Dronning reiste nu Amllet til Britannien, men lod dog for en Sikkerheds Skyld, hvad heller ingenlunde var af Veien, en heel skotsk Krigshær komme strax bag efter. Den Første han mødte i Nærheden af den brittiske Konges Slot, var hans første Dronning, og hun klagede rigtig nok over, at Frillen, han førde med sig, var hende en Torn i Øiet, men lagde dog til, at efter hendes Mening burde en Kone elske sin Mand høiere, end hun hadede hans Frille, og at hun derfor umuelig kunde være sin Husbond saa fiendsk, at tie med hvad Forræderie, hun vidste der var oplagt imod ham. Den Søn, sagde hun, som er vort Ægteskabs Frugt, kan jeg aldrig betragte, uden derved at bindes fastere til dig, han maa vel hade sin Moders Bedrager, men jeg maa dog elske hans Fader, og den Kiærligheds Lue du har optændt i mit Hjerte, skal ingen Misundelse slukke, og ingen Gienvordighed dæmpe. Derfor vil jeg nu ogsaa aabenbare dig, at der er Noget i Giære mod dig, som ikke er godt, og en Snare spændt for din Fod, vogt dig for din Sviger-Fader, thi han er dig gram, fordi du saa ilde har rygtet hans Ærinde, kun melet din egen Kage, og glemt den Troskab du skyldte ham, som dig udsendte. Saa talde hun, og viiste derved, at hun elskede sin Mand høiere end sin Fader.

Imidlertid kom Kongen selv ud imod sin Svigersøn, og sagde ham mange smukke Ting, men det kom aldrig inden for hans Tænder, og at han bød ham til Giæst var kun for at lokke ham i Fælden. Det mærkede Amllet ogsaa godt, men besluttede dog at skjule sin Mistanke ligesaa godt som Kongen skjulde sit Fiendskab, tog et Harnisk indenfor sine Klæder, og reed saa til Slottet med tohundrede Ryttere, da han heller vilde vove sit Liv, end have Ord for at være bange. Begge Slots-Portene stode paa vid Gavl, saa der var frit Kiøring, men i den dunkle Hvælving stak Kongen saa trofast til Amllet, at, havde ikke Harnisket været, var Spydet gaaet lige igiennem ham. Nu derimod slap han med at blive let saaret, vendte sin Hest og travede hen hvor han havde ladet Skotterne lægge sig i Baghold. Herfra sendte han den fangne Speider til Kongen, som skulde forklare, hvorledes han, efter Hærmdrudes Befaling, havde listet sig til at bortsnappe Kongens Brev, hvoraf da skulde følge, at Amllet ingenlunde havde bedraget Kongen, men at den skotske Dronning var ene og alene Skyld i det Hele. Kongen lod sig imidlertid ikke holde op med Snak, men forfulgte Amllet paa staaende Fod, og anrettede et stort Nederlag paa hans Krigshær. Amllet saae, der var ikke andet for end næste Dag at vove et Slag, men da hans fleste Folk vare faldne, tiltroede han sig ikke Styrke nok, og hittede derfor paa det Raad, at opvække de Døde saa godt han kunde, det vil da sige: stille dem op med Spiler og Sti¹⁹¹vere i deres fulde Rustning, deels til Fods, ved Hjælp af en Hob Stene der laae, og deels til Hest, hvor han bandt dem fast. Det kom da virkelig til at see ud, som han havde faaet en betydelig Forstærkning, thi der var netop ligesaamange staaet op i Dag, som der faldt i Gaar, og de udgjorde ligesom en Kile, saa Pudset var ikke nemt at opdage. Den Tid var ingenlunde spildt, som han anvendte paa det Stykke Arbeide, thi om Morgenen, da Soel gik op, stod hele Troppen i Straale-Skiæret, og frembød virkelig et forbausende Skuespil af Dødnings, som havde reist sig til Kamp, Hensovne, der truede med blinkende Sværd. Slagne med Rædsel over dette Syn, holdt Britterne det for raadeligst at flye i Tide, saa de, som i levende Live vare slagne til Jorden, overvandt nu efter Døden deres Banemænd! Længe nok kan man trættes om, enten Amllet havde meest sin Snildhed eller Lykkens Gunst at takke for Seieren, men nok er det, at han blev Seier-Herre, og Britte-Kongen, som ikke ret havde lært at tage Benene med sig, faldt i Flugten for de Danske. Efter nu derpaa at have forstyrret den brittiske Røver-Rede, drog Amllet med et uskateerligt Bytte og begge sine Hustruer hjem til sit Fædreneland!

Imidlertid var Rorik død, og en vis Viglet kommet paa Thronen, som i Amllets Fraværelse havde holdt et ugudeligt Huus med hans Moder, og berøvet hende alt hendes kongelige Liggendefæ, under det Paaskud, at hendes Søn, ved selv at sætte sig paa den jyske Throne, havde krænket Leire-Kongens Ret, hvem det ene tilkom at give og at tage Konge-Navn i Danmark. Denne Fornærmelse bar Amllet saa taalmodig, at han endog, for at stoppe Munden paa Bagtalelsen, oversendte Viglet den kostbareste Deel af sit vundne Bytte, og først siden, ved en god Leilighed, gav han sin Vrede Luft, og bekrigede Viglet, hvem han ogsaa overvandt, 192og fordrev Fjaller, som var Statholder i Skaane, langt bort, efter Rygtets Sigende, til Undens-Ager, et Sted, som for Resten Ingen af vore Folk kiender Noget til. Viglet kom dog imidlertid ved Hjælp af Skaaninger og Sællandsfarer, igjen paa Benene, og udæskede, ved en Herold, Amllet til standende Strid. Denne klarøiede Helt saae sig nu omflagret af tvende fiendtlige Skikkelser: Skiændsel nemlig, og Død; vilde han tage imod Udfordringen, stod Døden ham truende for Øine, og vilde han afslaae den, sank han som en Kryster under Skiændselen. Dog, eftersom hans Blik var stadig hæftet paa Dyden, da beholdt ogsaa Lysten til ufordunklet at bevare dens Ædelsteen, Overvægt i hans Sjæl, og det priselige Efter-Mæle, han inderligst attraaede, overdøvede hans Hjertes bange Slag, Dødens Skrække-Billeder opløstes i Straalerne af den sande Ærens Soel, og det slog ham, at Forskiellen imellem Kryster-Liv og Helte-Død er saa omtrent den samme som mellem Gabe-Stokken og Konge-Stolen! Hvad der imidlertid bekymrede ham meer end hans forestaaende Fald i sig selv, var at hans inderlig elskede Hærmdrude derved kom i Enkestand, og han gjorde sig al optænkelig Umage for, at skaffe hende en god Mand, endnu før han gik i Slaget, men Hærmdrude forsikkrede, at hun havde Mod og Mandshjerte til at følge ham tro midt ind imellem de skarpe Sværd, og sagde, at det maatte være et Afskum af en Kvinde, som ei turde lægge sine Been ved sin Ægte-Mands Side. Det var store Ord, men som hun havde kun liden Ære af, thi saasnart Slaget, som stod i Jylland, var forbi, og Amllet faldet for Viglets Haand, lod hun sig ikke alene godvillig fange, men tillige omfavne af Seier-Herren!

Saaledes gaaer det med alle Kiællinge-Løfter: de adspredes som Avner for Vinden, og synke som Bølgen i Havet, men hvem vil ogsaa stole paa et 193Kvinde-Hjerte, der skifter Sind, som Blomsten fælder Blade, som

Aars-Tider vexle, og Hændelser udslette hinandens Spor. Med den Undskyldning, at Loven er ærlig, men Holden besværlig, løser sig den letsindige Kvinde fra sine store Løfter, og flagrer did, hvor den glimrende Fristelse vinker, glemmer hurtig det Gamle, og griber begiærlig det Ny, kan aldrig stædes, og er som en Bold for de skiftende Lyster!!

Saa døde da Amlet, end veed man i Jylland at vise hans Gravhøj, og en Mark, som bærer hans Navn; og det skal være hans Efter-Mæle, at havde han kunnet levet sin Alder ud med Lykken i Følge, da vilde hans herlige Anlæg udviklet sig i meer end Herkuliske Bedrifter, og smykket hans Tinding med Halvgude-Krandsen!

Viglet opnaaede uanfægtet paa Thronen en høi Alderdom, og fik saa sin Helsot.

Vermund og Uffe.

Vermund blev Konge efter sin Fader, og sad i mange Aars Dage uanfægtet og tryk paa sin Throne, medens Landet kunde rose sig af at nyde den dybeste Rolighed. Hvad ham fattedes i hans kraftfulde Alder, var kun en Arving, men tit kommer Lykken, naar den ventes mindst, og saa gik det her, thi i sin Alderdom avlede Vermund Sønnen, han i sin Ungdom og i den lange Række af Manddoms-Aar forgiæves havde ønsket sig. Sønnen blev kaldt Uffe, og overgik snart i Størrelse og Førlighed alle sine Jævnaldrende, men med hans Indvortes syndes det saa slet bevendt, at hvem der saae ham i hans Opvæxt, antog ham for et Kiød-Hoved og Føde-Nød, som der aldrig kunde blive en fornuftig Mand, end sige Konge af; thi han tog som Barn aldrig Deel i nogen Leeg eller 194Munterhed, og fandt slet ingen Fornøielse i Tale og Smil, disse de lysteligste Udtryk af Menneske-Livet. Saaledes hensleed han da taus og mørk sine Ungdoms Aar, og Ingen drømde om, at han der nu gik for et Drog, engang skulde gjælde for et Vidunder, eller at man engang skulde kappes om at ligne ham i Kiækhed og Viisdom, hvis Træghed og Dumhed nu var til et Ordsprog! Vermund, som med Sorg bemærkede Uffes Dorskhed, vidste ikke bedre Raad end at gifte ham med en Daatter af Fro-Vin: Statholderen i Slesvig, som var en meget berømt Mand, og havde, i Kette og Vig, to haabefulde Sønner; thi Svogerskabet med en saa udmærket Familie, meende Vermund, kunde være et godt Rygstyd for Uffe, og paa en Maade skiænke Riget hvad han manglede.

Nu er det at mærke, at i de samme Dage var der i Sverrig en Konge, ved Navn Atisle, som havde saa sine egne Manerer, og gav Rygtet nok at bestille. Efterat han med sit Sværd havde gjort alle sine Naboer hvad Ulykke han kunde, var han bange for at det skulde ruste, og hans Tapperheds-Rye gaae forloren, dersom han sad med Hænderne i Skiødet, og desaarsag havde han immer nye Optøier for ved sit Hof, som han selv tog meget ivrig Deel i. Blandt Andet hittede han ogsaa paa den nye Skik, hver Dag, mutters ene, at gjøre en Udvandring i fuld Rustning, og det, deels fordi at, efter hans Mening, beroede hele Krigs-Handteringen fornemmelig paa, at man var daglig vant til at omgaaes med Vaaben, og deels fordi han meende, at Rygtet om dette ny Slags Hofværk skulde endnu lægge et lille Korn til hans Berømmelse. Imidlertid seer man godt, det var ikke nær saa meget Ærgierrighed, som Overmod, her drev sit Spil, saa han vilde egenlig vise, at han turde trodse Alt, og var ikke bange for at han skulde blive forbluffet, om han saa mødte Fanden selv.

195Samme Kong Atisle seilede til Dannemark, og udæskede Frovin til Strid, hvorpaa der ved Slesvig stod et stort Slag, som kostede meget Blod paa begge Sider, indtil endelig Høvdingerne mødtes, for at afgjøre Trætten ved en Tvekamp, og skabde sig, ved Siden af den store Valplads, en mindre, blot til eget Brug. Det var netop ret i begge de Herrers Smag, thi hvem der stoler paa egen Kraft, vil ikke gierne lade det være nok paa anden Haand at forsikkre Fienden om sit Mod, men giver ham helst Troen i Hænderne, og det gjorde nu baade Atisle og Frovin med drøie Sværd-Slag, men tilsidst maatte Frovin dog bukke under, og da Hovedet først var borte, faldt det ikke Atisle vanskeligt at sønderhugge Skroget, eller slaae den høvdingløse Dane-Hær. Derpaa vendte han tilbage til Sverrig, og lod ikke alene Frovins Drab afmale mellem sine store Bedrifter, men helmede aldrig med, ret som en Pralhans, at broute deraf, og det gik da ham med Æren, som Andre med Pengene, at han satte i Halsen Alt hvad Haanden forhvervede, thi Selv-Roes stinker, og at udbasune sin egen Ære har man kun Skam af.

Imidlertid lod Vermund, som billigt var, Børnene nyde Godt af Faderens Fortjeneste, som var faldet for Fædrenelandet, og ophøjede Frovins Sønner til hans efterladte Værdighed, men det ansaae Atisle for en Krigs-Erklæring, og kom igien, opblæst af sin forrige Seier, ikke med en Klat Folk i et Par Skibe, men med hele Sverrigs forenede Magt og Styrke, ret som om han, lige med Eet, vilde sluge hele Dannemark.

Vermund opholdt sig just dengang paa Jelling-Gaard, og did skikkede Kette strax sin Banner-Mester Folke, for at underrette Kongen om hvad der var paa Færde. Folke fandt Kongen siddende med sine gode Mænd over Borde, og det skulde Ingen sige, at han satte Skræk i Nogen, ved at rygte sit Ærinde, thi han

saae Tingen fra den bedste Side, 196og sagde: her kommer jeg, Kong Vermund, med en glædelig Tidende, thi nu er det kommet af sig selv, hvad du har ønsket en Stund, og længdes efter: en gyldig Aarsag til en god Krig, en herlig Leilighed til en hurtig Seier, og en dygtig Hob Fiender, som man kan have nogen Ære af at knække Halsen paa! Er det ikke dog en velsignet og lystelig Ting, saa uformodenlig at finde, lige i Dørren, løbende i Hænderne, hvad man har sukket efter saalænge! Er han ikke nu kommet, han derovre fra Sverrig, Atisle, som de kalde ham, med saa mange Folk, saa de mylrer igien, og bilder sig ordenlig ind, han har Lykken i Lommen! Nu er der intet Spørgsmaal om, han holder jo nok Stand, at sige, til han dratter omkuld, og løber ikke langt, og er vi da ikke Lykkens Kiæle-Dægger, aldenstund Fienden nu selv maa komme, og læge det Saar, han gav os forleden!

Nu, sagde Vermund, det kalder jeg at bære Feide-Bud som en Dannemand og en brav Karl, sæt dig nu ned, og tag en Bid at vederkvæge dig paa, thi du er udentviwl ridt fastende af Bye, og det var Synd, at du skulde sulte! Tak! sagde Folke, men jeg har ingen Stunder. Nu saa tag dig dog en Taar at lædske dig paa, sagde Kongen, skiænk i mit Guld-Bæger til ham! Drik ud, min Søn, og stik Bægeret til dig! man bliver gierne tørstig, naar man rider sig heed, og Haanden maa være saa reen som den vil, saa bærer dog Bægeret Prisen til Øse saavel som til Drikke-Kar!

Disse livsalige Konge-Ord gjorde den store Gave dobbelt dyrebar for Unger-Svendens Hjerter, og med inderlig Glæde udbrød han: før Kongen nu skal see mig vende Ryg i Slaget, vil jeg have drukket dette Bæger fuldt af mit eget Blod!

197Det er et Løfte, sagde Kong Vermund, som jeg kalder fuld Betaling for min Skiænk, og naar Gaver stædes saa, da maa man ret af Hjertet sige: det er mere glædeligt at give end at tage!

Ingen tænke nu heller, at det var store Ord, som havde ingensteds hjemme, nei, Haand og Mund de fulgdes ad hos Folke, han trængde vældig frem i Slaget, og mødte, midt i Fiende-Flokken, Atisle, hvem han sloges med saalænge, til Kongen gav tabt, og flygtede saaret, med samt sin Hær, som vendte Ryg, saasnart han veeg, ned til sine Skibe. Folke fulgde ogsaa med, lige til han sank, udmattet af Arbeide, Hede og Tørst, og nu betalde han med Æren sin Konge Lædske-Drikken, i det han tog af sit eget Blod i sin Hjelm, og drak til Vederkvægelse. I det Samme kom Vermund netop forbi, og udbrød, da han saae ham med Blod-Bollen for Munden, i de høieste Lovtaler over hans Trofasthed og Helte-Giærning, men Folke afbrød ham blot med de Ord: Dannemand maa holde Tro og Love, og udentviwl havde han ligesaa megen Ære af dette Svar, som af Kongens Roes!!

Da nu Slaget var endt, drog Seierherrerne deres Rustning af, som Krigsbrug er, og satte sig ned i Mag hos hinanden, og imellem anden Snak, som da kom paa Bane, sagde Kette, som var Statholder i Slesvig, at hvad han allermeest forundrede sig over, det var, hvordan Atisle havde kunnet slippe bort med Livet, aldenstund han dog havde været første Mand paa Pletten, og den sidste, som tog Flugten, og var den iblandt alle Fienderne, som de Danske var meest opsatte paa at faae nedlagt!

Ja, sagde Vermund, den Ting lader sig imidlertid ret godt forklare, thi seer du vel, der er fire Slags Folk i enhver Krigshær: det første Slags er de virkelige Helte, som veed at holde til Raade med deres 198Kiækhed, hugge djærvt paa hvem der staaer imod, men undsee sig ved at være Flygtninger paa Nakken; thi det er gierne aldrende, forsøgte Kiæmper, som veed, at Ingen tvivler om, de har jo Hjertet paa det rette Sted, og at hvad man i Krig har Ære af, er ei at forfølge de Slagne, men at slaae de Kiække. Det andet Slags Krigsfolk bestaaer af Karle, som krye sig af deres Mod og Styrke, de kiende ingen Medlidenhed, men rase ublue frem, og dem er det det Samme, enten de ramme Fienden for eller bag, thi det er gemeenlig unge Bruushoveder, som bare tragte efter at gjøre Opsigt og komme for Orde, og som derfor, ophidsede baade af det varme Blod og af Ærgierrighed, styrte hovedkulds frem, uden at spørge om, enten det er Godt eller Ondt, hvad de gjør. Det tredie Slags er saadanne Folk, som staae og svede Angestens Sved, og tør hverken gaae frem eller tilbage, aldenstund de har Frygten i Hjertet, og Skammen paa Nakken, og det er gierne adelige Junkere, som ikke have arvet Andet end Navnet efter berømmelige Forfædre, eller ogsaa det er rige Herremænd, som har skrabt Forgylningen af Skjoldet og lagt paa Kiste-Bunden, og er nu bange for at rives bort fra alle deres gode Sager, saa de vil heller døse Livet hen, end adelig opoffre det. Slige Folk er egenlig kun med for et Syns Skyld, og skal de gjøre noget Gavn i Slaget, da maa det være med deres høie Vext, fornemme Udseende og glimrende Rustning, saa de staae som Skilderier af Fortidens Helte, thi slaaer deres Skygge ikke Fienden, for deres Arm er han sikker nok! Endelig er der ogsaa en Deel, der kun lade, som de gik i Krig, og holde sig meget forsigtig allerbagest, komme sidst og løbe først, og det er Nullerne paa Høvdingens Regnebræt, som ere nemme at kiende, thi de bære Frygten til Skue, see sig bestandig om efter et Smuthul, og selv naar Fienden flygter, slæbe de Benene efter sig, for ikke at brænde sig paa 199hans Ryg! Det gjaldt da altsaa kun om, at den svenske Konge kunde hytte sig for det ene Slags Folk, der hugge ligesaa gierne Løst som Fast, og hvis Skyld det da sikkert ikke er at han slap, men de har nu ikke kunnet faae Ram til ham, og for de Andre var han temmelig sikker. Heltene har, som sagt, deres gode Grund til ikke at følge de Slagne i Hælene, og holde sig gierne tæt sammen, for at ikke Seieren skal tabes igien inden den ret er vundet, men Fienden, hvis han vender sig, strax finde Folk, der kan forsvare hvad de har gjort. Stads-Karlene, som har havt Ondt under hele Slaget, holde snarere igien, end de løbe om Kap efter Fienden, og selv om Nogen af dem havde naaet Kongen, turde de dog ikke slaæet til ham.

Kette fandt, at Kongen havde Ret, og forundrede sig nu slet ikke længer over, at Atisle var sluppet.

Saa frelste da Atisle sig ved Flugten og kom hjem til Sverrig, men hvad han ikke havde pralet før af Frovins Fald, det gjorde han nu, saa det var ret ækkelt at høre ham, Dag ud og Dag ind, aldrig at snakke om Andet, end hvilken Pokkers Karl han var, som havde gjort den Helte-Gierning! Det skulde nu sagtens lade, som om han slet ikke regnede den Skam, han havde af sit Nederlag og sin Flugt, men det kunde man godt mærke var langt fra, saa Selvrosen for den gamle Seier, var nu ikke andet end et Plaster, han vilde lægge paa det aabne Saar, der sved ham til Marv og Been. Da nu imidlertid Kette og Vig fik at spørge, hvordan han gik og skabde sig, blev de, som man nok kan tænke, meget fortrydelige, og svoer en høi Eed paa, at de vilde hevne deres Fader. Da de nu imidlertid ikke troede at kunne naae deres Ønske i aaben Feide, reiste de ene to, og kun let bevæbnede, over til Sverrig, hvor de skulde deres Spyd i den Skov, som Atisle, efter Rygtets Sigende, pleiede 200eenlig at giennemstrøife, og gik derpaa til Kongens Gaard, hvor de opholdt sig en Tidlang, og kaldte sig landflygtige. Da nu Atisle engang spurgde dem, hvad Lands-Mænd de var, og hvorfor de gik i Landflygtighed, fik han til Svar, at de vare Slesvigere, og havde forladt Fædrenelandet for et Mand-Drabs Skyld, men der var to Meninger om den Tale, thi de meende, det Mand-Drab, de havde i Sinde, Kongen tænkte derimod, det var et, de havde begaaet. Tingene var, at fordum ansaae fornemme Folk det for en Skam, at gribes i Løgn, og naar derfor Nogen vilde udfritte dem, brugde de gierne det Kneb, at give et tvetydigt Svar, som var ganske rigtigt, naar det blev ret forstaaet, men som Fritteren ventelig tog op i en gal Mening, og knækkede en huul Nød, uden dog at kunne sige, de havde svaret galt, da de kun havde undveget et paatrængende Spørgsmaal!

Siden I ere fra Dannemark, blev han ved, saa kan I vel sige mig, hvad jeg gierne gad vidst, hvem man der anseer for Frovins Banemand? Nei, sagde Kette, man tvivler om, der er Nogen, som med Rette kan rose sig af den store Helte-Gierning, aldenstund det er vitterligt, at Frovin faldt midt i et Feldtslag. Da er det en meget utidig Tvivlraadighed, sagde Atisle, eftersom man jo kunde see for sine Øine, at jeg slog ham i Tvekamp! Har ellers den Frovin efterladt sig nogen Sønner? Ja, to for een, sagde Kette. Dem gad jeg seet, sagde Kongen, hvor store og hvor gamle kan de omtrent være? Da, naar du seer os, sagde Kette, er det, som du saa dem selv op ad Dage, thi vi er lige gamle, og skal ligne dem paa et Haar. Saa! sagde Kongen, da, dersom de lignede deres Fader i Mod og Manddom, fik jeg to haarde Nødder at knække! Snakke de ikke brav tit om deres Faders Fald! Nei, sagde Kette, Snak har man nok af, det nytter kun lidt at rive et Saar op, som der ingen Raad er 201for, og tit skal man aldrig anke paa en ubodelig Skade. Det var saameget sagt, som: Immer-Biæf, han bider aldrig!

Atisle gik, som sædvanlig endnu hver Dag ud alene, for at hærde sig, og saa var det da engang, at baade Kette og hans Broder gik bag efter, og mødte ham med Vaaben i Haand. Saasart han saa dem, tænkte han nok, de vilde ham til Livs, men blev dog staaende og satte sig i Lave, da han ansaae det for en Skam at undvige dem. Her komme vi, sagde de saa, for at hevne Frovins, vor Faders Drab, og det især, fordi du saa overmodig brouter af at være hans eneste Banemand! Ja, kiære Børn! sagde Atisle, det er dog rigtig en betænkelig Sag, eller rettere, reen Dumdristighed af saadant et Par unge, spærlemmede Knøse, at give sig i Kast med mig, og tag jer i Agt, at I ikke viser Tænder ad mig, saalænge til I selv kommer til at bide i Græsset! Forhast jer dog nu ikke af en blind Ærgierrighed, thi det var Skade om saadanne to haabefulde Ynglinger skulde døe i deres Barndom! Spar det unge Blod og det spæde Adelskab, og slaae de gale Tanker af jeres Hoved, at det er rart at falde som Vove-Halse! Vil I være rolige, skal jeg saamænd endda gierne i klingende Mynt betale, hvad Skade jeg gjorde ved at slaae jeres Fader ihjel, og det maa I jo dog holde for en stor Ære, da det kan lade, ligesom I havde paa en Maade forbluffet mig, og piint Mandebod ud af saa vældig en Herre, skiøndt, det forstaaer sig selv, at det gode Raad giver jeg ikke, fordi jeg har faaet Hjerter-Klappelse, men af inderlig Medlidenhed over det unge Blod! Ja, Snak har vi nok af, sagde Kette, og tænker du, at dine Penge-Løfter kan bøie vort Hjerter til at opgive saa retfærdig en Blodhevn, da tager du mærkelig feil! har du Mod, saa kom an, og prøv i en Tvekamp, om jeg kan løfte mit Sværd!

202Saaledes gav da Kette Slip paa sin Broders Bistand, og vilde kiæmpe alene, for ikke at komme i Vanrygte som en Niding, thi hos de Gamle ansaaes det ikke alene for ubilligt, men for et Nidingsværk, naar To gik mod Een, saa den nemme Seier man saaledes vandt, fik man aldrig nogen Ære, men tvertimod Skam for, ligesom man endnu siger: Een imod Een, og To imod Fanden! Atisle var imidlertid saa overmodig, at han blev ved at bede dem kun smukt broderlig følges ad, thi, sagde han, siden I endelig vil brække Halsen, saa jeg dog helst, I ikke tabde Hovedet for tidlig! Den Nænsomhed var som en Brand i Kettes Næse, thi han følte sig paa det Høieste krænkede ved den Foragt der laae i saadant et Tilbud, og svarede derfor blot, at om han saa skulde ligge paa Stedet, gav han aldrig sit Minde til Sligt. Da han nu derpaa begyndte Kampen for ramme Alvor, vilde Atisle i Førstningen spille ædelmodig, stod ligesom og legede med ham, og prikkede bare ganske lettelig til hans Skjold, og det maa man sige var at forsvare sig, ikke med Nebbet men med Kammen! Saaledes gik det enstund, hvorpaa Atisle atter bad Kette dog endelig tage sin Broder til Hjælp, thi: sagde han, nu behøver du jo dog ikke at skamme dig ved at tage imod Understøttelse af en Vennehaand, da Erfaringen har lært dig, at der kommer ikke det Mindste ud af dit Arbeide! Nei, sagde Kette. Ja, sagde Kongen, saa sparer jeg dig heller ikke længer, og det var ikke heller tomme Trudsler, thi med det samme huggede han til af alle Livsens Kræfter, men Kette blev ham heller Intet skyldig, og kløvede med et Hug hans Hjelm, og mærkede ham i Hovedet. Det var et ganske artig Skaar, og Atisle blødte som en Tyr, men nu blev han ogsaa vred, og blev ved at slaae Dommedags-Slag paa Kette, saalænge til han sank i Knæ! Da Vig saa det,

kunde han ikke bare sig længer, Naturen gik over Optugtelsen, Hjertet løb af med Forstandens, han kunde ikke taale at see sin Broder nedbøiet, uden at holde sin Haand over ham, og foer ind paa Atisle. Her havde han imidlertid ingen Ære af at hjælpe sin Broder, thi det stred imod Tvekampens Lov, og fulgde her ingen Skade med Skammen, saa var just derfor Skammen desstørre; men det tillod Broder-Kiærligheden ham ikke at overveie.

Da nu Brødrene saaledes paa den nemmeste, men ikke paa den smukkeste Maade, havde taget Atisle af Dage, vilde de ogsaa det skulde være alle Mand vitterligt, huggede derfor Hovedet af, hængte Skroget paa en Hest, og førde det ud af Skoven, til den næste Landsbye, hvor de overleverede det til Byemændene med den Beskeed, at det var Froyens Sønner, som havde været der, og hevnet deres Faders Død paa den svenske Kong Atisle.

Seierrige kom nu Brødrene hjem til Fædrelandet, hvor Kong Vermund gjorde overmaade Meget ad dem, og sagde, at de havde gjort en god Gierning, og han maa da have seet mere paa Æren af at have nedlagt saadan en Modstander, end paa Vanrygtet for at have baaret sig usømmelig ad dermed, eller ogsaa han har meent, at man i Grunden aldrig kunde have nogen Skam af, at slaae saadan en Voldsmand ihjel. Udenlands derimod tænkte man anderledes herom, og gjorde det til et Ordsprog, der løb ud paa, at de tappre Danske havde i Tve-Kamp slaaet baade Kongen og den gamle Gaards-Ret ihjel!

Da nu tillige Vermund mistede Synet af Ælde, ansaae Kongen af Sachsen Dannemark for et hovedløst Rige, og skikkede Vermund Bud, om han ikke nok nu, da han havde overlevet sig selv, vilde oplade ham Riget, for at Fædrelandet ikke, under en herskesyg Konge, som gik i Barndom, skulde ødelægges baade ved Lov-Brud og Sværd-Slag! Saameget kunde han dog vel endnu nok begribe, at en Mand, der baade aandelig og legemlig travede i Mørket, duede ikke til at være Konge! Imidlertid, hvis han ikke syndes om det Forslag, men havde en Søn, som turde gaae i Kreds med hans, saa vilde Kongen af Sachsen ogsaa tillade, at hvilken af dem der vandt Seier, maatte regiere i Dannemark. Vilde han derimod ingen af Delene indrømme, da skulde han kun spare sine faderlige Formaning, og rykke i Marken, thi saa vilde Kongen af Sachsen see, om han ikke dog nok med det Onde kunde nøde ham til, hvad han ikke vilde med det Gode!

Med et dybt Suk svarede Vermund: det kalder jeg topmaalt Uforskommenhed, at bebreide mig min Alderdoms Skrøbelighed, da Ingen skal kunne sige, jeg nu maa bære mine graa Haar med Sorgen, fordi jeg i min Ungdom krøb feig i Skjul, naar Sværde goel! Ei mindre usømmeligt er det, at lægge mig en Blindhed til Last, som er nødvendig Følge af min høie Alderdom, og en Modgang man dog heller skulde ynkes over end spotte med! Vilde jeg gjøre Giængiæld, da kunde jeg med langt anderledes Grund bebreide Kongen af Sachsen hans Utaalmodighed, der ikke engang tillader ham at tage Velanstændigheden i Agt, og oppebie en bedaget Oldings Død, før han forlanger hans Rige, da man jo dog har langt mere Ære af at arve de Døde, end at plyndre de Levende! Gaaer jeg imidlertid i Barndom, da gaaer det dog ikke saavidt, at jeg har glemt, af hvad Rod jeg randt, og vil fledføre mig hos en udenlandsk Herre, og til ydermere Beviis er jeg rede til at gaae selv i Kredsen!

Nei, sagde Gesandterne, det veed vi godt, at vor Konge er ingen Nar, at slaaes med en blind Mand, thi baade var det latterligt, og tillige saa usømmeligt, at han vilde blive baade rød og bleg ved blot at tænke derpaa, men vi synes, det er ligefrem, at det Hele er en Sag imellem Begges Arvinger, som det er bedst de Paagiældende selv afgjør med hinanden.

Herved studsede de Danske, og vidste i en Hast ikke, hvad de skulde svare, men da Uffe, som just var selv tilstæde, mærkede det, var det, som om han paa een Gang fik baade Mund og Mæle, thi han bad nu strax sin Fader om Forlov til at tage Svaret!

Hvem er det, sagde Vermund, som her vil give sit Ord i Laget!

Det er Uffe, svarede Kongens Tjenere.

Ak! sagde Vermund, er det dog ikke nok, at jeg maa lade mig spotte i min Ulykke af stolte Udlændinger, skal jeg nu drikke den samme bittre Skaal af mine egne Undersaatter!

Da nu imidlertid alle med een Mund hellig forsikkrede, at det var Uffe, lod Kongen det blive derved, og sagde: velan! det være hvem det vil, saa sige han nu kun frit hvad han mener!

Reis I kun hjem, sagde nu Uffe til Gesandterne, og hils jeres Konge, at han gjorde Regning uden Vert, da han spidsede sin Næse paa et Rige, der har endnu baade Styrmand ved Roret, og Folk paa Herre-Skandsen, som fattes hverken Kiækhed, Kraft eller Viisdom! For Resten maa han vide, at Kongen af Dannemark er ikke sønneløs, men har en retmæssig Arving, som her tilbyder sig at gaae i Kreds med eders Konge-Søn, og det selvanden, saa han maa tage med af sine Landsmænd, den bedste Kiæmpe han kan finde!

Gesandterne kunde ikke bare sig for Latter over Heltens Frimodighed, som de meende sad kun i Munden, men ikke desmindre blev baade Tid og Sted til Holmgangen nøie bestemt, og dermed reiste Gesandterne deres Vei.

Paa de tilstædeværende Dannemænd havde derimod Uffes uventede Adfærd gjort et besynderligt Indtryk, de var som forstenede, og vidste ikke hvad de meest skulde forundre sig over, thi det var for dem, som om 206en Stum havde faaet Mæle, og en Hare Løvemod. Saasart imidlertid de Fremmede var borte, udbrød Kong Vermund i Lovtaler over den Mand, der havde svaret saa djærvt, og overbudt Fiendens Pral, ved at udbyde To for Een! Du være for Resten nu hvem du vil, sagde Kongen, saa oplader jeg hellere dig, end den stolte Udlænding mit Rige!

Men, Kong Vermund! raabde nu Alle, det er jo bestemt din egen Søn, som med sin underlig høie Frimodighed overbød Gesandternes Hovmod!

Kom nærmere da, sagde Kongen, og lad mine Hænder sige mig, hvad der er skjult for mine Øine!

Uffe kom, og alt som Vermund befølede ham fra Top til Taa, overtydede han sig mere og mere, saavel ved Lemmernes Størrelse, som Ansigtets Dannelse, om, at det virkelig var Uffe, han havde for sig. Derpaa taledes han til ham, og spurgde, hvorfor i al Verden han dog saaledes med Flid havde skjult saa velsignet en Ting, som Røst og Tungemaal er, og hvor det var mueligt i en Række af Aar at nægte sig Talens Brug og Samtalens Glæder, og lade sig ansee for maalløs født, eller tungelam vorden?

Jeg tav, sagde Uffe, fordi jeg Intet savnede i min Faders Ord, og fandt ingen Trang til at opløfte min Røst, førend nu da jeg saae, at kaadmundede Udlændingers Skvalder bandt Tungen paa beskedne Dannemænd!

Men, sagde Vermund, hvad var egentlig din Grund til at udbyde To for Een?

Dertil havde jeg mine gode Grunde, svarede Uffe, thi kun naar en Dannemand gaaer Ene mod To, er det betalt, som man bebreider os, at To gik imod Een, da Kong Atisle faldt; med nye Midler skal man 207læge gammel Skade, og en indgroet Plet kan kun bedækkes med fordoblet Glands, Vanrygte kun overdøves af tilkiæmpet Lovsang!

Vermund gav Uffe det Vidnesbyrd, at det var Altsammen vel betænkt, men bad ham dog nu øve sig i Vaaben, som han var uvant med at handtere.

Nu kom man da frem med det ene Pandser efter det andet, men alle saa sprængde Uffe dem, naar han vilde drage dem ned over sit høie Bryst, og man var ikke i Stand til at finde et eneste, som var vidt nok, thi han var alt for bredskuldret til at passe Rustning med andre Krigs-Folk! Tilsidst kom da Faderens Pandser for en Dag, men selv det var ham for knapt, og revnede, hvorpaa Vermund sagde: ja saa er der intet Andet for, end I maa skiære det heel op i den venstre Side, og hægte det sammen med Hager igien, thi saadan en lille Aabning skal man aldrig regne, naar den kun er paa et Sted, hvor man kan holde Skjoldet for! Seer nu bare til, at I finder ham et Sværd, som han ikke behøver at være bange for, jo kan holde! Det var let nok sagt, men man kom aldrig med saamange, at der fandtes et eneste, som kunde staae sin Prøve, thi det maatte være saa stivt et Blad som det vilde, saa maatte man sanke det op i Stumper og Stykker, naar Uffe bare tog fat, og svang det i Luften en eneste Gang.

Nu havde jo Kong Vermund rigtig nok et Sværd, som hedd Skrep, og som man skulde lede længe om Magen til i Hvashed, thi hvad det kom for, gik det ogsaa igiennem, og den Ting skulde først findes, som var haard nok til at staae imod, men det Sværd havde Kongen gravet dybt ned i Jorden, fordi der var ingen Udsigter til at hans Søn kunde have nogen Nytte af det, og i fremmede Hænder vilde han ingenlunde det maatte komme. Derfor, da man spurgde Vermund, om 208han ikke havde et Sværd til Uffes Haand, svarede han Jo, han havde rigtig nok et, der var som gjort til det Samme, naar han bare kunde finde det, men det havde ligget i Jorden i mange Aar, og nu gjaldt det, om han kunde kiende Stedet igien. Nu lod han sig da lede ud paa Marken, og spurgde sig saalænge for, til han i Beskrivelsen fandt alle sine gamle Kiende-Mærker, hvorefter han saa lod grave, trak Sværdet ud af sit Leie og rakde Sønnen det. Det saae kun skrøbeligt ud, og da Uffe syndes det var baade forældet og forrustet, havde han ikke synderlig Troe til at det kunde holde, og spurgde derfor, om han ikke dog burde prøve det paa samme Maade som de andre, da det jo var Pligt at vide vist hvad man havde i Haanden før man lagde den paa Værket! Nei, sagde Vermund, gik dette Sværd i Stykker, da fandt du aldrig noget, som kunde holde, og man skal aldrig vove Noget, hvor Intet er at vinde!

Da nu den bestemte Tid kom, forføiede man sig til Kamp-Pladsen, som var en Holm i Eider-Strømmen, hvor man ikke kunde komme uden at seile, og her mødtes da Uffe ganske alene med den sachsiske Konges-Søn, og en anden bomstærk Slags-Broder, der skulde hjælpe ham. Bredden paa begge Sider, ja, saa at sige, rundt om Floden, var skjult med Folk, som vilde see den Mærkværdighed, men imedens nu Alles Øine vogtede paa Holmen, gik Vermund hen, og satte sig alleryderst paa Broen, for, hvis hans Søn blev overvundet, at begrave sig i Bølgerne; thi naar hans Slægt var uddød, vilde han ikke leve, og før maatte Hjertet briste, end at han skulde være Vidne til Fædrenelandets Undergang!

Imidlertid langede begge Sachserne, i en vis Afstand, til Uffe, men han, som kun troede sit Sværd paa det Halve, bødede enstund kun for sig med Skjoldet, i den Mening, at det var bedst i Stilhed at udforske, hvilken af Fienderne der var den haardeste Hals, saa han 209dog, om ogsaa Sværdet brast, med det første Hug kunde skille sig ved ham!

Sligt faldt nu aldrig Vermund ind, han tænkte det var Afmagt, som gjorde Uffe saa taalig og seendrægtig, flyttede sig lige ud paa Kanten, og ventede, med hældet Hoved, kun paa det sidste Slag, for øiebliklig at styrte sig i Dødens Favn. Dog, Dannemarks gode Vætte holdt sin Haand over den Graahærdede, hvis Hjerte brændte af inderlig Kiærlighed til hans Afkom, og nu begyndte Uffe at bryde sin Stilhed, ved at opløfte Røsten. Først formanede han Prindsen til at komme sin Byrd ihu, og svare til den med glimrende Bedrift, gaae dristelig frem, og ei taale, at en Stodder-Unge skulde overgaae en Konge-Søn i Tapperhed; men da det egenlig var Kiæmpens Mod han vilde forsøge, formanede han derpaa denne til, dog for Alting ikke at krybe i Skjul bag sin Herres Ryg, men ved udmærket Kiækhed retfærdiggjøre den Lid, Konge-Sønnen havde sat til ham, ved af Alle at udvælge ham, som den Ypperste, til sin Stalbroder! Det lykkedes, Kiæmpen skammede sig og kom nærmere, hvor da Skrep skar ham i Stykker, som ingen Ting. Det klang godt i Vermunds Øren, og han sagde: nu hørde jeg Skrep! siig mig bare, hvor paa Lav det ramde? Ja, hvor paa Lav! svarede hans Tjenere, det er ikke godt at sige, for det flakde Krabaten midtad! Paa Timen rykkede Vermund sig ind paa Broen igien, for ikke af Vanvare at miste det Liv, han nys var saa forlegen med!

Imidlertid stod Uffe og ønskede bare, han kunde faa den Anden til at træde i den Førstes Fodspor, og desaaarsag lagde han meget bevægelig Konge-Sønnen paa Hjerte, at da han nu ikke havde Leilighed til at give den tro Tjener, der udgiød sit Blod for ham, et priseligt Eftermæle, burde han dog lade Haanden sige, hvad Tungen ei formaaede, og ærlig 210heve hans Død! Nu var han da nød til at trække nærmere, og, efter at have udseet sig et godt Snit, vendte Uffe Bagen af Sværdet til, fordi han var bange, at det tynde Blad skulde springe, og gav saa Konge-Sønnen sit Livsbrød.

Nu hørde jeg Skrep igien, sagde Vermund, og da Alle forsikkrede ham, at nu havde Uffe nedlagt begge Fienderne, blev han saa glad, at han brast i Graad, saa Glæden fremlokkede nu paa Oldingens Kind de husvalende Taarer, som Sorgen ei havde kunnet udperse!

Medens nu Sachserne, nedslagne og beskiæmmede, hjemførde under bittre Klager deres Kiæmpers Liig, hilsede Dannemænd Uffe med hjertelig Glæde, og nu forstummede Vanrygtet om Atisles Drab, det nedmanedes med Sachsernes Skiændsel, og de maatte atter bukke for Dannemarks Krone!

Saa annammede da Uffe, der hans Fader hensov, med Æren tvende Konge-Spir, hvoraf man havde meent, det ene var allerede mere, end han formaaede tilgavns at føre! For sin Beskedenheds Skyld blev denne Herre kaldt Uffe hin Spage, skjøndt Somme vil sige, at Ole skal have været hans rette Navn, og man kan vel ikke tvivle om at han jo med Æren fuldendte det Løb, han saa herlig begyndte, men Tiden har fortæret Ihukommelsen af hans følgende Gierninger! Vi maa da nøies med denne korte Efterretning, og kan kun sukke over, hvor mangen berømmelig Dannemand der har mistet sin Navnkundighed af Mangel paa Mindes-Mærker! O! havde man i gamle Dage været saa lykkelig, at have Folk, der kunde skrevet Latin, da skulde de faaet nok at bestille, da skulde Dannemarks Krønike nu ikke blevet for tynd, intet Land havde da faaet Magen!

211

Dan Mykillati.

Dan Uffesøn blev Konge efter sin Fader, og ved Krigstog til fremmede Lande gjorde han sig baade navnkundig og udvidede sit Riges Grændser, men ved Storagtighed forspildte han igjen sit gode Navn, og kastede Skarn paa sit skinnende Purpur. Saaledes kan Børn vanslægte fra Fædrenes herlige Dyder, saa en Søn af ham, hvis Beskedenhed var et Ordsprog, saae med opblæst Hovmodighed og Ringeagt alle Andre over Hovedet.

For at smigre sin uhyre Forfængelighed, opoffrede han hvad der var bestemt til at vedligeholde Kronens Glands, øste Penge ud til Narre-Fjas, og forødte saaledes ikke blot hvad han selv paa sine Tog udenlands havde erhvervet, men tillige sit Fædrene Arvegods.

En Lykke, at saadanne Vanskud dog er en Sjeldenhed paa ædle Stammer!

Huglet.

Efter Denne kom en Huglet til Regieringen, og han skal i et Søslag have nedlagt to svenske Voldsmænd:

Frode Bravkarl.

Efter Huglet kom Frode, som var, hvad man kaldte ham: en brav Karl, der havde baade gode Næver og et frit Mod, og efterat have nedlagt ti norske Jarler, angreb han Kong Froger af Norge selv, paa den Øe, som endnu efter ham kaldes Frodøe. Denne Kong Froger, som Nogle kalde en Søn af Odin, var meget navnkundig baade for sin 212Rigdom og for sin Tapperhed, og saadan en Mester i alskens Hofværk, som med stor Glands blev drevet i hans Gaard, at man bukkede ligesaa dybt for ham i hans Ridder-Dragt, som under Konge-Kronen! For Resten havde han, som en særdeles Naades-Beviisning af Guderne, faaet det Løfte, at der skulde aldrig Nogen overvinde ham, uden hvem der, i Kampens Time, kunde med sin Haand tage Støvet op under hans Fødder, og det havde Frode faaet at vide, men derfor bød han ham netop ud til en Tvekamp, i det Haab, at Guderne vel ikke tog ham et lille Kneb unaadig op. Han begyndte nu med at anstille sig meget vankundig i den rette Kiæmpe-Maade, og bad Froger, som han vidste havde megen Erfaring, og forstod den Ting fra Grunden af, at vise sig til Rette! Det syndes Froger meget godt om, at hans Modstander ikke alene kiendte ham for sin Mester i Handværket, men ydmygede sig ogsaa til at bede om Underviisning, og svarede: det priser jeg din Klogskab for, at du, som en ung Mand giver den gamle Æren, og vil lade dig lære af ham, som du sagtens ogsaa kan behøve, thi din glatte Pande og de blanke Kinder vise noksom, hvor langt du er fra at have gaaet Skolen igiennem.

Froger begyndte nu sin Underviisning med at bestemme Kiæmpernes Plads, og skrev til den Ende to Fiirkanter, af en Alens Længde, ligeover for hinanden. Da nu det var skeet, og hver havde indtaget sin Plads og Stilling, bad Frode Froger, om han ikke vilde bytte baade Plads og Rustning med ham! Dertil var Froger ikke vanskelig at overtale, thi Frodes glimrende Rustning stak ham i Øinene, og det kunde den sagtens, thi ikke alene Sværd-Fæstet, men ogsaa hele Hielmen og Brynien var belagt med Guld, og skinnede som Solen. Det skedte altsaa, og ved nu at tage Støvet op, hvor Froger nys havde staaet, holdt 213Frode for, han fik et Pant paa Seieren, hvori det heller ikke lod til han tog Feil, thi strax derpaa nedlagde han Froger, og slap da grumme nemt til den store Ære, Mange med megen Umage forgjæves havde beilet til.

Det maa man sige, var et godt Greb med et lille Kneb!

Dan Goddreng.

Efter Frode fulgte Dan, og han var kun tolv Aar gammel, da han blev sat paa en haard Prøve, thi da blev han giæstet af Gesandter fra Sachsen, som med al Frækhed forlangde, at enten skulde han have Krig, eller betale Skat. Dan følte nok, at han blev rød i Hovedet, og heed om Ørerne, men han følte dog tillige, det var bedre, i sine Dreng-Aar at falde som en Mand, end at leve sin Alder ud som de Andres Dreng, og han kaarede da Krigen. Derpaa løb han ud med hele den danske Flaade, velbemandet med unge Karle, løb ind i Elben, og lagde sine Skibe Side om Side, saamange, at han kunde magelig gaae, ligesom paa en Skib-Broe tverts over Strømmen. Det blev da Enden paa Legen, at Kongen af Sachsen maatte selv drikke den Skaal, han havde skiænket til Dan.

Fridlev hin Raske.

Efter Dan kom Fridlev hin Raske, eller hin Snare paa Thronen, og paa samme Tid havde Holand en vis Hvirvil til Regent, som, i Forbund med de Danske, feidede paa Norge.

214En af denne Hvirvils mærkværdigste Bedrifter var, at han undertvang Jomfrue Rusla, en Skjoldmøe, som stræbde at kappes med de ypperste Kiæmper, og her havde da, hvad kun sjelden er Tilfældet, en Mand dog nogen Ære af at slaaes med en Kvinde. Med fem af hendes efterladte Venner: Brodde, Bilde, Bugge, Fanning og Gunholm, alle fem Sønner af Fyn, som havde udmærket sig i Kampen, indgik Hvirvil derpaa Stalbroderskab, og stolende paa denne Forstærkning, overskar han med Sværdet det Venskabs-Baand, som havde knyttet ham til Danmark.

Dette Angreb var især farligt, fordi Ræven havde skjult sig i Løve-Huden, thi Dannemænd drømde aldrig om, uden foregaaende Uenighed, at see en Ven forvandlet til en Fiende, men saaledes er det med somme Folk, at de klappe i Dag, hvor de vil nappe i Morgen, og man skulde hardtad troe, at Folk nuomstunder havde valgt Hvirvil til deres Mønster, thi nu bilder man sig jo ind, at man kan baade lyve og bedrage, og dog være en meget ærlig og retskaffen Mand!!

Imidlertid, Hvirvil og hans Selskab vendte deres Angreb imod Syd-Sælland, og der mødte Fridlev ham i den Havn, som siden har baaret Navn efter ham. Her blev, den første Dag, stridt paa Liv og Død, som af to Beilere til een og samme Brud, der var kun meget Faa, som ikke heller faldt, end vendte Ryg, saa begge Hære blev hardtad ganske ødelagde, og Ingen kunde sige, han havde vundet, da de omtrent Begge havde tabt lige meget. Natten faldt nu paa, og for at holde Stalbroderskabet ved Lige, lod Hvirvil de faa Skibe han havde tilbage, to og to, lænke sammen, men Bilde og Brodde brød sig kun lidt om, at deres Skibe hængde sammen, thi de blev enige om i al Stilhed at seile 215deres Kaas, og lade Resten hytte sig selv, hvoraf man da kan slutte sig til, at de havde det hedere om Ørerne end i Hiertet, og gav Broderskabet en god Dag, naar de kun selv kunde slippe heelskindet.

Saasart det nu dagedes, og Fridlev saae, der var af den hele forenede Magt ingen flere, end Hvirvil og Gunholm, Bugge og Fanning tilbage, nænde han ikke, at sætte sine faa overblevne og tildeels saarede Kiæmper atter paa Spil, og besluttede derfor Ene at gjøre den Ting af, og gaae i Kreds med de Karle. Vel saae det ud som et Vove-Stykke, men deels var det ham i Kiødet baaret, og deels i Klæder skaaret, ei at regne Sligt saa nøie, thi uforsagt var han, og en Kjortel havde han, der skiød Staal som Vand, og som han derfor immer havde paa, og bjergede Livet under, enten han saa gik i Kreds eller Feldt-Slag.

Godt begyndt er halv fuldendt, kunde Fridlev ogsaa gierne sige, thi det gik, som det var smurt, først faldt Hvirvil, saa Bugge, saa Fanning, og da Fridlev mærkede, at Gunholm med sine Trylle-Vers forgjorde hans Sværd, vendte han Klodden til, og hamrede dermed saalænge paa Hexe-Mesterens Pande, til den tabde al sin Viisdom. Det Stykke Arbeide maatte Fridlev imidlertid betale, thi han havde været for rask, da han vendte Sværdet, og skaaret Senerne over inden i den venstre Haand, saa han beholdt krogede Fingre lige til sin Dødsdag.

Siden beleirede Fridlev engang Dublin i Irland, og da han fandt, at Muren var ham for stærk, greb han til Haddings gamle Krigspuds, og bandt en Hob Svaler tændte Svampe under Vingerne, hvormed de fløi hjem til deres Reder, og stak Ild i Tagene. Alle saae nu kun efter hvor Ilden var, ikke hvor den kom fra, og imens de slukkede, trængde Fridlev ind, og tog Byen.

216Endelig førde han ogsaa Krig i Britannien, hvor han leed et stort Nederlag, og tvivlede om, at han ved Flugten kunde redde sig ned til sine Skibe, men saa gjorde han ligesom Amlet, reiste de Faldne op, og stillede dem i Rad, saa det lod, som han endnu var lige mandstærk, og havde ingen Skade havt af sit Nederlag. Derved betog han Fienderne ikke blot Lysten til at prøve Styrke, men selv Modet til at holde Stand, saa han beholdt Veien for sig!

217

Dannemarks Krønike.

Femte Bog.

Om Frode Fredegods Dage.

Frode Fredegod.

Da Kong Fridlev døde, var de Danske enige om at sætte Frode hans Søn paa Thronen, uagtet han kun var syv Aar gammel, thi saa dyrebær var Fridlevs Ihukommelse for alle Dannemænds Hjerter, at selv et Barn af hans Blod syndes dem Kronen værdigst, men for at dog Riget ikke i hans Barndom skulde forfalde, udnævnedes der paa en almindelig Herredag tolv Mænd til hans Formyndere, som udmærkede sig baade ved udvortes Anseelse og ved deres store Forstand. Af disse skulde Brødrene Koll og Vestmar være Frodes Foster-Fædre; Aage, Isulv og otte andre berømte Mænd derimod paa hans Vegne staae for Styret, og saaledes kom da Dannemark under Formynder-Skab, og havde kun i Haabet en Konge! Paa Rigens Strømme raadte imidlertid Odd, en Brodersøn af Frode, der, som hans næste Frænde, var sat over Flaaden.

218Kolls Kone hed Gøtvor, og det var Pokker til Kvinde, thi grov var hun i sin Mund som en Fisker-Kiælling, og havde en Tunge som en Ragekniv, saa jeg er tilfreds, enten det var de allermeest veltalende Mænd, eller de allerstørste Ordgydere, Ingen kunde staae til Munds med hende. Ja, Mage til Kvinde paa den Maade har der nok aldrig været, thi det var ikke dermed nok, at hun kunde skiælde og smælde, og lade Munden løbe som en Peber-Kværn, men hvem der mundhuggedes med hende, maatte tage Tingen paa hvilken Leed de vilde, saa var hun hjemme, Somme satte hun i Spørgsmaal, og Somme stak hun med Giensvar; Somme druknede hun i en Møding-Pøl af Skiældsord, og Somme bandt hun Munden paa, ved at hilde dem med Spidsfindigheder. Ikke den største Kiæmpe var da her i Stand til at afvæbne en værgeløs Kvinde, thi i Munden havde hun et Pile-Kogger, som blev aldrig tomt, og saa forslagen var hun, at sødere end hun kunde heller ingen tale, hun kunde baade stave og lægge sammen, baade koble og skiære, stifte Venskab eller Fiendskab, og var med et Ord: tve-tunget i alle Maader.

Med denne Kvinde havde Koll tre Sønner, og hans Broder Vestmar havde ikke mindre end tolv, hvoraf de tre var Trillinger, og havde eet Navn, nemlig: Grep, og vare udlærte Slags-Brødre baade paa Hug og paa Stik. Disse Kolls og Vestmars Sønner var allerede som Grønskollinger de største Gavtyve, der kunde gaae paa Guds grønne Jord, og havde bidt Hovedet af al Skam. Sviregaster og liderlige Fugle var de tilbunds, ingen Mand kunde have sin Kone, ingen Brudgom sin Fæstemø, ingen Fader sin Daatter sikker for dem, hvor man kom, saae man Spor af deres Uvæsen, Voldtægt blev Hverdagsbrug, og man kan sige, der fattedes ikke meget i, at de havde forvandlet hele Fædrenelandet til et offentligt Horehuus. Daglig saae man, hvorledes Ærbødigheden for 219Ægteskabets Hellighed aftog, Blufærdigheden tabte sig, Overdaadighed med Suus og Duus blev den høieste Mode. Her seer man Frugten af Lediggang, thi med Noget skal dog Tiden gaae, og Dagtyve, som gide ingen Gavns Gierning gjort, beflitte sig gierne paa Skarns-Stykker.

Efter nu længe at have sværmet ublue og liderlig omkring, faldt det endelig den ypperste af Grepperne ind, at tage Stadighed paa sig, og hans Øine faldt da paa Kongens egen Syster, som hed Gøtvor, og kaldtes, for sin ugemene Deiligheds Skyld, Gunvor hin Venne. Det var den rette Karl, som, istedenfor, naar han kom til Eftertanke, at neddæmpe sin onde Tilbøielighed, kastede den paa Prindsessen, men han fik heller ikke Andet for sin Næsviished, end at Prindsessen, for at være i Fred, indelukkede sig med sine Piger i Fruer-Buret, og lod sig Dag og Nat bevogte af tredives Svende. Det var rigtig nok det værste Puds, som Gunvor kunde spillet Frodes Hofmænd, thi da Kongens Gaard blev øde for Fruentimmer, havde de Ingen, som kunde enten sye eller bøde om dem, og vare færdige at gaae nøgne.

Nu vidste man da ikke bedre Raad, end at skynde paa Kongen, at han skulde gifte sig, og det hjalp ikke, at han undskyldte sig med sin Ungdom, man blev ved at trænge paa saalænge, til han maatte give efter. Nu var da Sagen at finde ham en passende Brud, thi det gav han naturligviis dem at betænke, som havde saa travelt med at faae ham gift, og da de foreslog ham en Daatter af den Hunniske Konge, greb han den gode Leilighed til at undgaae deres Paatrængenhed, ved at beraabe sig paa sin Faders Lærdom, at Konger skal nødig række Haand efter Andet, end hvad de godt kan naae, og helst besvogre sig med deres Naboer. Det mærkede imidlertid Gøtvor strax var kun en Undskyldning, hvormed Kongen vilde slippe for at gifte sig, og desaaarsag stræbde hun at helbrede ham 220for hans Vankelmod, og gjøre ham dristig, ved at sige: betænk dog, Konge, at skal man giftes, maa det være, mens man er ung, thi naar man bliver gammel skal man dø. I Brudeseng skal man stige mens det gaaer opad, som i Ungdommen, thi i Alderdommen gaaer man ned ad Bakke og hælder da til Graven, Haabet sidder i de gule Lokker, men flyver bort naar Haaret graaner; saalænge man voxer, maa alting gaae fremad, og hvad man da tager sig for, maa man aldrig lade gaae tilbage! Kongen, som beundrede Gøtvors Talegaver, bad hende selv paatage sig Frieriet, og vel undskyldte hun sig paa Skrømt med sin Alderdoms Svaghed, som hun sagde gjorde hende uskikket til saa overmaade vanskelig en Forretning, men Frode mærkede, hvor hun havde sin Skade, og helbredede den nu, ved at udsætte en overmaade kostbar Guld-Kiæde til Belønning for Frieriet, naar det lykkedes. Samme Kiæde var egenlig ikke gjort til at gaae med, men meest til at ligge paa Stads, thi den var et Kunst-Stykke, som bestod af lutter sammenhængende, buklede Bradser, med et Konge-Billede i hver, der gik ud og ind, alt eftersom man trak i den indvendige Traad.

Nu tog da Gøtvor afsted tilligemed Vestmar, Koll og alle deres Sønner, thi Frode meende, at naar alle de lagde deres Hoveder sammen, havde det ingen Nød, at Nogen skulde blive rød i Hovedet ved et Afslag. Reisen gik lykkelig af, og den Hunniske Konge beværtede dem, efter Oldtidens Giæste-Ret, med et tredags Gilde, førend Talen var om deres Ærinde. Tredie Dagen kom Kongens Daatter ind, for at hilse paa de Fremmede, og høvisk, mild og venlig, som hun var i Tale og Adfærd, kunde hendes Nærværelse ikke andet

end sætte Liv i Giæsterne, saa hvad Gildet ikke før var lystigt, blev det nu. Vestmar greb Leiligheden, og mens Bægerne var bedst i Gang, tog han sig for, at udfør221ske Jomfruens Sind, men Alt kun som i Spøg, saa Ingen kunde sige, han havde friet og faaet Nei, og til den Ende satte han sig til at giækkes med hende, havde det ene pudsige Indfald oven paa det andet, og mens man sad og loe ad hans Vittigheder, havde han i Skiemt udviklet hele sit Ærinde. Al den Trøst han fik, var imidlertid at Prindsessen rynkede Næse ad Frode, som et sælle Skrog, der ikke havde gjort det Mindste, som var værdt at tale om, og saaledes var det jo rigtig nok i gamle Dage, at det kunde aldrig nytte Nogen at see til en høiadelig Jomfrue, naar han ikke i Forveien havde gjort sig vidt og bredt navnkundig og berømt ved store og glimrende Bedrifter; dengang fulgde gjerne Rigdom og Høihed ene med Æren, og Dorskhed var da den værste Lyde, Ubetydelighed den største Feil hos en Beiler, thi det var Daaden, ikke Dannelsen, Pigen gav Prisen.

Nu mistvivlede da Gesandterne om selv at udrette Noget, og deres eneste Haab stod til Gøtvor, om hun maaskee kunde drive Tingen igiennem, det viiste hun dem imidlertid ogsaa hun kunde, thi hun forstod at undergrave Fæstningen, inden hun løb Storm, hun gav først Prindsessen en Elskovs-Drik, hvorved hun fik Hede i Kroppen istedenfor Kulde, og heftig Lyst til hvad hun før lod haant om, og derpaa udrød hun i Lovtaler over Frodes store Egenskaber, hvem hun iblandt Andet roste for, at han kunde bruge Keiten ligesaa godt som Retten, og ledte om sin Mester baade i at fægte og svømme.

Da nu Daatteren var saa godt som vundet, befalede hun Koll og Vestmar, som havde sagt Faderen deres Ærinde, kun rask med alle deres Sønner at gaae til ham igien, og drive paa et afgjørende Svar; men, sagde hun, veed I, han vil nødig sige Ja, saa spar ham for at sige Nei, og byd ham Braadden!

222Nu gik da Gesandterne op paa Slottet i deres fulde Rustning, og saasart de kom for Kongen, tog Vestmar Ordet og sagde: enten, Konge, maae du nu opfylde vor Bøn eller begrave den med os, thi vi har fuldt og fast besluttet, heller at døe som Mænd i det fremmede Land, end som Børn man skikker af Bye, at komme hjem med uforrettet Sag. Komme vi hjem med et Nei, da har vi kun Skam og Spot af vor Reise, hvorved vi netop tænkte at indlægge os Ære, og det er for galt; altsaa, et Ja maa du endelig give os, enten det saa skal være paa Pigen eller paa Krigen, thi en Ende vil vi have paa det, hvordan det saa bliver, Noget skal du give os for vor Umage, enten det saa bliver Sødt eller Suurt, og det vil være Frode meget kiærere at høre, at vi ligge her med Næsen i Veiret, end om han saae os hænge med den, naar vi kom hjem. Meer sagde Vestmar ikke, men det var da ogsaa nok, thi hermed satte han Kongen ligefrem Kniven paa Struben, og det hjalp ikke, at Kongen indvendte, det var under hans Værdighed at slaes med sine Undermænd, da det dog immer var et Slags Kammeradskab, der ikke duede; Vestmar blev ved Sit, og der var ikke andet Udkomme med ham, end at Kongen maatte beraabe sig paa den gammeldags Skik, at lade Pigerne raade selv i Giftermaals-Sager, og vise Gesandterne til Prindsessen. Det var da Udflugten Kongen maatte gribe til, da han ikke havde Mod til at gaae i Kreds, og heller ikke vilde have den Skam at lade sig Noget aftvinge; men nu loe Vestmar i Skiægget, thi han vidste jo nok, at Fruentimmer har ti Sind over en Dørtærskel, og ligesom nu paa den ene Side denne Vægelsindighed, som er Kvinden medfødt, gav ham Mod til at gjøre et Forsøg, saaledes gav det ham paa den anden Side godt Haab, at en Pige der faaer sin Frihed, og kommer som en Fugl ud af Buret, er ikke blot nem at fange, naar man synger den Vise, hun gjerne gider hørt, og 223lader som man falder i Staver over hendes deilige Fjer, men flyver saa En gjerne lige i Hænderne. Nu fulgde jo rigtig nok Faderen selv med ind til sin Daatter, for at man ikke skulde binde ham Noget paa Ærmet, men hvad hjalp saa det, naar han maatte høre hvordan Prindsessen, paa hvem Elskovs-Drikken havde gjort sin Virkning, nu strax begyndte at fortælle, at hvad Rygtet ikke vidste om Frodes Dyder og gode Egenskaber, det kunde hun føle paa sig, og det bares hende for, at han der havde en saadan Helt til Fader, kunde umuelig andet end stadfæste det gamle Ordsprog, at hvad man er af, det slægter man paa, saa at i det hun gav den kongelige Ungersvend sit Hjerte, stod han for hende ikke i hans nærværende Dunkelhed, men i det herlige Lys, hvori han med Tiden vilde komme til at straale! Kongen havde nær tabt baade Næse og Mund over sin Daatters Veltalenhed, men da han nu engang havde givet hende sin Frihed, kunde han ikke tage sit Ord tilbage, fæstede hende derfor til Frode, og gjorde strax Anstalt til selv i Spidsen for Gesandterne, at reise med hende til Danmark, thi han tænkte, som sandt var, at Fader er Frænde næst, og altsaa Brude-Fører bedst.

Saa gav da Kongen sig paa Reisen med en god Madkurv, og et herligt Udstyr, og Frode, som paa det herligste kom ud og tog imod sin Fæstemøe, gjorde ogsaa al muelig Ære og Stads ad sin tilkommende kongelige Svigerfader, og det var forfærdeligt, hvilken en Hob Sølv og Guld han gav ham med, da Brylluppet var forbi, og han tog hjem igien.

Saaledes fik da Frode Hanunde, thi saa hedde den hunniske Prindsesse, og levede tre Aar med hende i Fryd og Gammen uanfægtet, men det var skammeligt, hvordan hans Hofmænd misbrugde den Fred og Rolighed, thi det gik med dem som med Heste, naar de foeres skrap, og be224stille ingen Ting; de blev den ene Dag kaadere end den anden, og Skabhalse var de, saa de hittede paa alle muelige Skarns-Stykker. Hvem de fik fat, kom tidsnok til Hove: Somme legede de Himmelspret med ligesom man kan spille med en Bold i Luften, Somme bredte de Huder for, og trak dem saa med en hemmelig Snor bort under Fødderne paa dem, saa de styrtede overende; Andre klædte de nøgne af og lod løbe Spidsrod, atter Andre bandt de en Snor om og smeed op paa en Knag, og grinde dem ud, fordi de hængde paa deres egen Haand; Somme sveed de Skiægget og Haar-Toppen af, og Somme satte de paa Fyrfadet, for at varme dem op; Skiældords

var gjerne den Hilsen de Fremmede fik, naar de kom ind, og kom de til Bords fik de gjerne Benene i Hovedet, eller ogsaa Hofmændene drak til Pæls med dem saalænge, til de laae under Bordet. Paa den anden Side fortsattes det liderlige Levnet bestandig, baade med Piger og gifte Koner, ja det gik saa vidt, at man maa skamme sig ved at sige det, thi hvem der vilde gifte sig med en ung Pige, maatte enten først lade hende beskiæmme af Skurkene, eller kiøbe hende fri af dem i dyre Domme, og til ethvert Ægteskab maatte man løse Kongebrev hos de nederdrægtige Hofmænd, saa man kan sige, at de i alle Maader betragtede andres Koner som deres Eiendom. Heraf seer man, at Uvæsenet i Kongens Gaard var en Blanding af Dreng- Kaadhed og rasende Frækhed, og tildeels en Følge af Kongens Barnagtighed, thi intet Skarn frygter for en Straf, som det har lange Udsigter med: i Galgen-Frist faaer Galgen-Fugle Vinger.

Over denne Krigs-Folkets tøileløse Frækhed blev Kongen foragtet udenlands, og tillige indenlands forhadet, thi det harmede alle Dannemænd, at maatte staae under et saa storagtigt og voldsomt Herskab; men desuagtet gik Grep bestandig videre, og kronede tilsidst sin Uforskammenhed med at svige sin Konge, i det han forførde Dronningen. Rygtet om denne Skiændsel kom lidt efter lidt ud iblandt Folk, og man hvidskede hinanden det saalænge i Øret, til Alle vidste det undtagen Kongen, thi vel søgde Grep at neddysse Rygtet, ved at fare grumt afsted med enhver, der offenkjærlig blot ymtede om det, men det falder altid vanskeligt, at faae Nogen til at tie med Andres Misgierning, og hvem der vil stoppe Rygtets Mund, stopper gjerne kun sine egne Øren, saa Alt hvad Grep vandt, var at Ingen turde anklage ham.

Sit Had til Gunvor som gav ham Afslag, havde Grep vel vidst at skjule, men nu fandt han Leilighed til ganske underfundig at hevne sig paa hende; thi da hun paa een Gang havde en heel Hob Beilere, forestillede han Kongen, hvor nødvendigt det var at anstille en nøiagtig Prøve med dem, for at Prindsessen kunde blive den Værdigste til Deel, og herved udvirkede han, selv at blive beskikket til Vurderingsmand af Beilernes Fortjenester. Derpaa bød han alle Gunvors Beilere til Giæst, lod dem halshugge, og deres Hoveder, til Skræk for Alle som kom efter, sætte paa Stage rundt omkring hendes Fruer-Buur.

Med alt Dette beholdt dog Skurken Frodes Gunst, thi han var bestandig om ham, og vidste at gjøre Adgangen til Kongen vanskelig for hvem der kunde røbe ham. Saaledes forestillede han Kongen, at det daglige Rend til Majestæten var et Slags upassende Kammeradskab, da Adgangen til saa høi en Person burde være anderledes i Priis, saa man beilede dertil, som til en stor Ære, og han fik da fastsat, at Ingen maatte komme for Kongens Ansigt uden med en Foræring. Saaledes stræbde den Hykler under Paaskud af særdeles Kiærlighed til Majestæten, at kaste et Dække over sine egne Forbrydelser, og det mishandlede Folk vovede ei meer end i Stilhed at sukke over deres Gienvordighed, Ingen havde Mod til at staae offenkjærlig frem, og lægge Tidens Elendighed for Dagen, og løfte sin Stemme til Klagemaal over den voxende Skiændsel, man tav og lod Hjertet fortære af indædt Harme!

Saaledes stod Sagerne, da Kong Gøthar i Norge, som Sligt var kommet for Øren, sammenkaldte sine Hirdmænd til Huusthing, og forestillede dem, at aldenstund Kong Frode i Danmark førde saa slet et Regimente, at han var færdig at flaae sine Undersaatter, hvorover de var kiæde af ham, og byttede ham heller end gjerne bort, saa havde nu han i Sinde at tage derned med en Krigshær, og meende, det kunde ikke falde vanskeligt at erobre hele Landet.

Nei, sagde een af hans Tjenere, ved Navn Erik, som havde reist sig, saasart Kongen havde udtalt, gjør dog aldrig den Gierning, men lad os huske paa, at hvem der vil have Alt hvad han seer, kommer gjerne til at græde naar andre leer, og hvem der vil have baade i Pose og i Sæk, faaer gjerne en lang Næse! ligesom der da ogsaa vil et godt Næb til at hakke ud hvad en Anden har i Kløerne! Du stoler, hører jeg nok, paa, at Folk nede i Danmark er usaattes, men det kan aldrig nytte, thi naar Fienden kommer i Landet, vil de snart i det Mindste blive enige om at vise ham Vinter-Veien, Venner trækkes som Fiender giækkes, Sviin bides aldrig længer end til Hunden kommer, og fremfor Alt om Konger siger hvert Lands Folk, at Bytte er gjort paa Bedrag. Tænk du kun desuden aldrig, at Frode sidder stille og bier til du kommer, nei, du kan troe, i det Mindste paa Halvveien møder han dig, thi ihvor det gaaer, saa hører han dog til det Slags Fugle, som nappes med Næbbet og vover sin Bringe! Saa kom da ihu, at klogt er kun gjort, hvad man aldrig fortryder, og see dig omkring hvor du staaer, omringet af Høvdinger nok, og betænk, det er for ei at brænde sig, at Smeden bruger Tænger! Dine Tænger, Konge, er jo dine Kiæmper, sid du stille da, imens de prøve Heden, thi til at prøve Konge-Lykke er jo Kiæmpen skabt. Tjeneren skal bane Vei for Herren, og naar galt skal være, er det jo dog altid bedst, den falder som er Jorden næst! Saa vaer da nu dine Fingre for Ilden, og spar med Viisdom dit Liv, medens Andre gaee i Faren først og lære dig Forsigtighed!

Hidindtil havde man anseet Erik for en Tosse, eller egenlig overseet ham ved Siden af hans Broder Roller, som gjaldt for et stort Lys, men desmeer faldt Kong Gøthar nu i Forundring over hans fyndige Tale, der indeholdt Meget i faa Ord, og gav derfor Erik strax Navn af den Ordkloge eller Veltalende. Da nu imidlertid Erik lod sig forlyde med, at det er tomme Ord, som har ingen Ting til Følge, Mund-Held er kun Munds-Veir og Navn uden Gavn Narrerie, saa forærede Kongen ham et Skib, der kaldtes Skrøter.

Nu paatog en vis Ravn sig, med Gøthars Tilladelse, at bespeide de danske Farvande, men der fik han med Odd at bestille, der, som sagt, paa den Tid var den øverste Befalingsmand paa Dannemarks Strømme, og samme Odd var ikke god at bides med, thi han kunde gjerne hexe: pløie Søe uden Kiøl, og med Vers

vække Storm, saa de fiendtlige Skibe forgik, og det var hans Vane, aldrig at give sig i Kamp med Kapere og Vikinger, men bare oprøre Bølgerne, saa Havet slugde dem. For Resten er det mærkeligt, at Kiøbmænd kunde Odd ikke lide for sin haarde Død, men Bønderne derimod gjorde han meget ad; i hans Øine var Plov-Stjerten mere værd end Pak-Huset, og han maa have meent, det er bedre at have reent Brød i sin Pose, end skident Guld i sin Pung!

Da det nu kom til Slag imellem Odd og Ravn, forblindede den danske Hovedsmand med sine Vers saaledes Normændenes Øine, at det 228kom dem for, som der sad en Soel i hver Dannemands Sværd, og det Blændværk skar dem saaledes i Øinene, at de sandsede ikke engang at trække selv fra Læderet, men lode sig slaae af Skinnet og faldt uden Modstand. Der kom af hele Flaaden da ikke uden sex Skibe tilbage til Norge med den Beskeed, at Ravn og mange hundrede med ham havde faaet deres Banesaar, og det var Kongen en Lærestreg til en anden Gang ikke at bilde sig ind, han kunde tage Dannemark som en Svedske!

De undkomne Nordmænd bragde nu det Rygte hjem, at Frode havde endeel overordenlige Kiæmper, som, uagtet han regierede voldsom, og var almindelig forhadet, dog mægtede at holde ham paa Thronen, men det kom Roller noget underligt for, og han, som var meget for at see sig om i fremmede Lande, og udforske hemmelige Ting, fik nu ogsaa Lyst til at prøve det Rygte, og gjorde det Løfte, at han vilde vinde sig Gang og Sæde blandt Froles Kiæmper. Ja, vel er du voxet godt af Skarnet, sagde Erik, men det var dog, mener jeg, et forfløient Ord! Roller forsikkrede derpaa, at det var hans ramme Alvor, og urokkelige Forsæt, og da Erik mærkede det, gjorde han samme Løfte, og Kongen gav dem Lov til at vælge i hans Gaard hvem og hvormange de vilde til deres Følgeskab.

Nu besluttede Brødrene at gjøre først en Reise hjem til deres Fader, Regner Kappe, for at blive udstyrede med Levnetsmidler, og hvad de ellers behøvede til sligt et Tog, og det er her at mærke, at de havde Fader sammen, men ikke Moder, thi Krage var kun Rollers egen Moder, og altsaa Stif-Moder til Erik.

Regner tog meget faderlig imod sine Sønner, og strax Dagen efter Ankomsten gik han ud med dem i Skoven, ikke alene for at vise dem sit Kretur, som den gamle Svend havde nok af, men ogsaa sine Grunker, 229som laae nedgravede under Jorden, og havde ikke været for Dagens Lys i langsommelig Tid. Nu skaadede da Brødrene alt det gamle Guld og Sølv, og da Faderen gav dem Lov til at tage deraf hvad dem lystede, lod de sig det ikke sige to Gange, men forsynede sig paa det Bedste. Imidlertid havde deres Følgesvende allehaande Leeg og Legems-Øvelse for: Somme øvede sig i at springe til Pølse, og Somme løb om Kap, Nogle prøvede hvem der kunde kaste længst med store Stene, Andre vovede deres Buer og skiød til Maals; men dog var der ogsaa dem iblandt, som, medens deres Kammerader brødes og kappedes paa alle slige Maader, sad i deres gode Mag og drak til Pæls, saalænge til de ikke kunde meer, og faldt i Søvn.

Alt dette saae Roller, som blev skikket tilbage af sin Fader, for at see, hvad man tog sig for der hjemme, men han saae meer end det, thi da Røgen sagde ham, at hans Moder havde Ild paa sin egen Skorsteen, listede han sig hen til Dørren, og stjal sig til at titte ind igiennem en Sprække, hvor han saae sin Moder staae for Ilden og røre Noget sammen i en vanskabt Gryde. Oven over samme Gryde hængde, i en tynd Snor, tre Vandsnoge, hvoraf de to var kulsorte og den tredie hvidspettet, de sorte havde Snoren trukket igiennem Bugen, men den spattede, som hængde lidt høiere, var bundet om Stjerten, og immer dryppede Voeren ganske langsom af deres Mund ned i Gryden. Roller tænkte, det var Seid-Øl der bryggedes, og tav derfor stille med hvad han havde seet, for ikke at være den der beskyldte sin egen Moder for at være en Seid-Hex, men han tog mærkelig Feil, thi det var et Slags uforgiftige Snoge, som Krage kun brugde til at gjøre Maden, hun lavede, ret kraftig.

Da nu Alting var færdigt, kom Regner og Erik hjem, gik ind hvor de saae Røgen kom fra, og bad Krage dække Bord. Det gjorde hun da 230ogsaa, og øste op i eet Fad til begge Brødrene, men dog med Forskiel, thi i den Side hun dreiede til sin Søn, var Grøden sort med saffrangule Pletter, og ved den anden Side var den derimod hvid, alt efter den Forskiel der havde været paa Snogene. Efterat nu Begge havde smagt en Mundfuld, mærkede Erik strax, at den sorte Grød var den kraftigste, og han brød sig da ikke om Farven, men snoede meget behændig Fadet om, saa at Roller fik det Hvide, og han selv det Bedste. For imidlertid at lade, som det skedte blot for Løier, sagde han med det Samme: saaledes gaaer Skibet over Stav, naar man har Strømmen imod sig, men selv disse Ord viser, hvilket Hoved der sad paa den Karl, thi hvad der skeer med velberaad Hu, men skal lade som det kom af sig selv, kan man aldrig ligne bedre end ved et Skib under Seil. Saaledes nød da Erik den besynderlige Lykke, at give sig selv Viisdom ind med Skeer, og det falder ordenligt utroligt, al den Klogskab han ved at begynde fra den rette Side og tage til Bunds, fandt i det Grødfad, thi han fik ligesom Kraften og Kiernen af al menneskelig Vidskab, saa han ikke alene grandt forstod alle menneskelige Ting og Begivenheder, men endogsaa Fæets og Dyrenes Sprog, det vil sige: han kunde forklare, hvad der var den indvortes Grund til den forskiellige Lyd, de Umælende give fra sig. Tilligemed denne store og dybe Forstand havde han nu ogsaa en behagelig Røst og en flydende Tunge, saa det var en Lyst at høre, hvorledes han om Alt hvad han vilde, kunde udtrykke sig fiint og smukt i fyndige Ordsprog.

Da nu imidlertid Krage kom hen og saae, at Fadet var snoet omkring og Erik havde, saa at sige, faaet Smørhullet, blev hun meget ilde ved, at Stifsønnen var kommet hendes egen Søn i Forkiøbet, og havde taget hans Lykke fra ham, men der var nu ikke Andet ved at gjøre, end med et Suk at bede Erik, han dog nu aldrig

vilde slaae Haanden af sin 231Broder, paa hvis Bekostning han var blevet saa lykkelig; thi denne Spise, sagde hun, har end ikke blot skiænket dig Forstands og Veltalenheds Fylde, men ogsaa god Lykke i Kamp og Krig! Dertil svarede Erik: at staae sin Broder bi, er Noget man drives til af sit eget Hjerte, thi det er jo en Skarns Fugl, der gjør i sin egen Rede. Krage lagde nu til, at naar de kaldte paa hende ved Navn, skulde hun strax være hos dem med Hjelp, da hun formedelst en vis Forbindelse med de Himmelske havde noget Guddommeligt ved sig, men det Middel maatte de kun gribe til i yderste Nødsfald. Roller, sagde hun endelig, har været Lykken saa nær, at jeg veed han i Fremtiden dog immer vil kunne spore dens Gunst, og heraf seer man, at hun i Grunden ikke sørgede nær saa meget over Rollers Vanheld, som hun ærgrede sig over sin egen Uforsigtighed, thi det ansaae kloge Folk i gamle Dage for den største Skam, at tage sig selv ved Næsen og hildes i sine egne Garn.

Baade Krage og Regner fulgde nu Brødrene ned til Stranden, og saa dem gaae om Bord paa et og samme Skib, og med to andre Skibe gaae under Seil ad Dannemark til.

Lykkelig og vel gik Reisen af lige til de danske Kyster, men der opdagede Erik syv danske Skibe i Nabolaget, og udsikkede to Speidere, som kunde godt snakke dansk, og havde kastet Kjolen, for at de skulde gaae til Odd og beklage sig over Erik, at han havde trukket Klæderne af dem, thi derved meende han, de kunde desbedre faae Leilighed til at udforske og bringe ham vis Beskeed om Alt. Det lykkedes, Speiderne fandt meget kiærlig Modtagelse hos Odd, og vidste, som spidsørede Støvere, at snappe op hvert Ord han sagde, hvoraf de da forstod, at næste Morgen ganske tidlig vilde han see at komme bag paa Fienden, og lukke hans Øine inden han fik dem ret op, fordi Folk er sædvanlig aldrig mere dorske og utidige 232end lige i Dagningen. De hørde ogsaa, han, til sin egen Ulykke, gav Befaling at fylde alle Skibene med handelige Steen, og nu smuttede de bort om Natten, saasnt de saa Leilighed, og slap hen til Erik, hvem de da strax fortalte Alt hvad de vidste. Da nu Erik saa, hvordan han var faren, og betragtede Fiendens store Overmagt, fandt han det raadeligst, at ride ham til Vands paa egen Maade, tog derfor en Baad og roede med underforede Aarer hen til Odds Flaade, som det lykkedes ham at underbore, uden at Nogen mærkede enten at han kom eller gik. Følgen var naturligviis at de lække Skibe sank lidt efter lidt, og Stenene hjalp godt til med, saa at, inden man saa sig for, gik Vandet over Tofterne og spillede paa Relingen. Nu mærkede Odd, han var nær ved at gaae ned om, og befalede at øse alt hvad trække kunde, men det var bag efter, thi inden man havde vel begyndt, saa man Fienden i Farvandet, hvorpaa man smeed Øsen og greb til Sværdet, og saa fik Vandet Lov at raade sig selv. Det kiæmpede nu trolig for Erik, ligesom til Tak fordi han havde giennemstukket Dæmningen og givet det frit Løb, og det var mere for Bølgen end for Sværdet de Danske maatte bukke, saa man maa snarere sige om Erik, at han overvandede end at han overvandt dem. Imidlertid, det priste han sin Kunst for, Skibene sank, Odd og hans fleste Stalbrødre faldt, de Øvrige blev taget til Fange, og der skal ikke være undkommet en eneste Mand, som kunne fortælle hvordan det var gaaet. Vel kunde Rygtet ikke tie med Odds Nederlag, saa det fik Frode spurgt, men hvem der havde gjort det Mester-Stykke, kunde Ingen sige, Alt hvad man vidste, var at Nogle skulde have seet tre fremmede Skibe seile ind under Landet, og siden styre nordefter igien og det var rigtig nok Erik, thi strax efter Nederlaget forføiede han sig tilbage til Lessøe. Her fandt han imidlertid ingen Føde til sine Folk, som de dog høiligen træng233de til, og derfor lod han de to af Skibene seile hjem med Byttet, og den Befaling at komme tilbage med Levnets-Midler for næste Aar. Med det ene Skib agtede han sig til Kongens Gaard, og styrede derfor over til Sælland, men inden han kom der, var hans Folk nær ved at døe af Sult, og der var da ikke andet Raad for, end at gaae i Land og slaae det første det bedste Kvæg for Panden. Det gjorde Skibsfolkene ogsaa, slagtede og flaaede alt hvad de kunde, lod Huderne ligge, og kastede Kroppene om Bord, men imidlertid mærkede Landsfolket Uraad og stak i Søen, for at faae de Ransmænd fat. Erik saa nu han var i Klemme: lod Fæ-Kroppene sænke med Bøier ved, og bad saa ganske trøstig Sællandsfarerne da de kom, kun ganske frit at randsage hos ham, og tage hvad de fandt som hørde dem til, men, lagde han til, I kan for Resten troe, det er ikke godt at skjule Tyve-Koster i et lille aabent Skib. Da der nu heller ikke fandtes enten Kiød eller Klove, tænkte Sællandsfarerne, de maatte have taget Feil, og frikiendte de Sandskyldige for at lade Mistanken falde paa Andre som var fri; men da saa de var borte, lod Erik Kiødet trække op, og seilede derpaa til en Havn i Nærheden af Frodes Konge-Sæde. Saasnt han satte sin Fod i Land, snublede han rigtig nok og havde nær faaet Næsen til det tredie Been, men det udlagde han som et godt Tegn, og sagde i det Samme: man maa krybe førend man kan gaae, og hvem der kan snoe sig, kommer bedst afsted!

Saasnt Grep fik spurgt, at der var kommet en Fremmed til Lands, som havde det Ord paa sig, at være godt skaaret for Tungebaand, reed han strax ned til Stranden for at see, om han dog ikke kunde binde eller stoppe Munden paa ham. Veltalende var Grep i Grunden ikke, thi han havde kun en slem, beskidt Kiæft, men med sit Ordgyderie pleiede 234han dog at kunne stoppe Munden paa alle Folk. Ogsaa nu yppede han Kiv med Skiældsord, i det han foer ind paa Erik, som følger:

Grep.

Vinter-Giæk og Sommer-Nar!
Hør mig ret, og giv mig Svar!
Fjøllet er du, som jeg seer,
Men hvad er du saa vel meer?

Efter Næsen nok jeg veed
At du gaaer, men paa hvad Leed?
Hvor du var, der kom du fra,
Det var slet bestilt endda!
Raske Karle Konger maa
Holde ad og holde paa,
Udskud eller Overskud
Er det kun man skikker ud!
Men hvor kom du fra for Resten!
Hvem har slaaet dig af Hesten?
Hvilken Krogvei har du traadt?
Hvilken Fader har du aat?
Det vel duer ikke stort
Hvad en Hundesjæl har gjort,
Og kun lidet Sang behager
Af en Ugle mellem Krager;
Siig mig dog paa hvilken lid
Lægger meest du Vind med Flid,
Og hvad meer end Vand i Sold
Fører du vel i dit Skjold?

Erik.

- 1 Regner kaldes Fader min,
235Ordet ret at føie,
Det er Kunsten ædelfiin!
Som jeg har for Øie!
- 2 Til Fuldkommenhed min Hu
Staaer af alle Kræfter,
Viisdom var og er endnu,
Hvad jeg leder efter!
- 3 Hvo som farer vidt paa Jord,
Kommer mange Steder,
Hvo der sad ved Manges Bord,
Saae og Manges Sæder!
- 4 Eens jeg fandt i tvende Træk
Daare-Broderskabet:
Uden Maade er hver Giæk,
I sig selv forgabet!
- 5 Vinden er en Hoved-Sag,
Det kan aldrig feile,
Bedre end med Aare-Slag
Kan med Vind man seile.
- 6 Medvind midlertid er Et,
Modvind er et Andet,
Modvind sinker gierne lidt,
Og især paa Landet!
- 7 Vind, man veed, ihvor det gaaer,
Vove har til Følge,
236Men af Vind i Land opstaaer
Dog den værste Bølge!
- 8 Løgn er Bølgens Navn paa Jord,
Svar den er at dæmpe,
Ei med Aarer, kun med Ord
Kan man den bekjæmpe!

Grep.

Fy dig an, din Skiænde-Giæst!
Hvor du staaer der og gjør Blæst!
Af en Mødding-Kyklehane

Har du lært den slemme Vane
Immer kun at gale rask,
Giøre Stank og Vind og Brask;
Ingen Kiæmpe kan faae Bugt,
Veed du nok, med raadden Lugt,
Flygte Helten maa for Stank,
Tie for en Sladderhank,
Viisdøm er en Perle fiin,
Som ei kastes maa for Sviin!
Hvad du er, du har paa Tunge:
En forgiftig, raadden Unge!

Erik.

- 1 Hør engang, hvad Echo svarer!
Det udsiger Nornens Dom,
Nidings-Ord tilbage farer
I den Mund hvorfra det kom,
Og for Resten her i Havn
Giælder det, som allevegne,
237Kragen, skal man aldrig regne,
Raaber paa sit eget Navn.
- 2 Last mig kun, men roes mig ikke!
Naar man Ræve-Snuden seer,
Maa en Ræv derunder stikke,
Skiøndt man ikke øiner meer;
Hvem der paa sig har det Ord,
At han er en Lands-Forræder,
Hvad han siger, hvad han kvæder,
Veed du nok at Pokker troer!

Grep.

Hvad er det du siger, din Ravne-Unge,
Nu skal du faae Skam paa din giftige Tunge!
Hvad vilde din blinde, forjagede Ugle
I Skoven hernede hos sjungende Fugle!
Al Landsens Ulykke, det kan du vist troe
Nu times dig skal for din ublue Skvalder,
Dig Ravne skal lære med Næb og med Klo,
At nu har du Skifting udlevet din Alder,
Ja Ulve og Ræve skal æde dit Kiød,
Og Krager og Ravne besyngte din Død!

Erik.

- 1 Hvad ræd Mand spaaer, og Skarn attraaer,
Det skal man aldrig regne,
Men tænke, at de onde Kaar
Tør vorde deres egne;
Ja, hvem der gaaer paa Ræve-Klo,
Sin Bælg mod Buen vover,
238Og hvem der er sin Drot utroe,
Med Galgen sig trolover!
- 2 Dog, hvo som i sin egen Gaard
Opføder Ulve-Unger,
Han føder og sin egen Hjord
Til Rov for Ulve-Hunger,
Han vare vel sit Dægge-Lam,
Vil han det ei forlise,
Thi Ulven, naar han vorder tam,
Gaaer efter lækker Spise!

Grep.

Hvad, mener du, jeg har vor Dronning forført!
Din Løgner! fordi at kanskee du har hørt,
At hun mig bæerer med synderlig Naade,
Og fremmer min Velfærd paa mueligste Maade,
Saa hende jeg maa for min Rigdom og Ære
Og hele min Lykke taknemmelig være!
Men det har den alleruskyldigste Grund,
Og bliver kun ondt i din giftige Mund,
Thi Sagen er den, hun var fiin, og til Hove,
Det stundum ei falder saa Lidt i det Grove,
Da tog jeg mig ad hende, saa hun fik Fred,
Og vandt hendes Naade uskyldig derved.

Erik.

En god Samvittighed er en Skat,
Som lange Fingre faae aldrig fat,
Hvad om du havde den nu, saa kunde
Du lee ad Snakken i Folke-Munde;
239Saa havde du ikke nu raabt Au,
Da ind mellem Hunde jeg slog med Stav!
Men nu maa jeg sige, det sandes igien!
Forraadt bliver Drot, som har Træl til Ven!

Nu vidste Grep slet ikke, hvad han skulde svare, og greb derfor til det Raad, at give Hesten af Sporerne, og fare i flyvende Galop hjem til Kongens Gaard, hvor han da gjorde en Støi, som om Huset skulde falde, raabde og skreeg, at i Munden var han kommet til Kort, men nu skulde Huus-Troppen gribe til Vaaben, og saa, bandede og galede han, skulde Ørne og Ulve slide de Landløbere i hundrede tusinde Stykker. Det var den rette Karl, som da Munden var bundet paa ham, vilde bruge Næverne til at slaae Ord ihjel, men det syndes Kong Frode ikke om, og bad ham spæde lidt Vand i Blodet, thi, sagde han, hvad man gjør i Hidsighed kommer man let til at fortryde, Hastværk er gierne Lastværk, og Vove-Spring er altid et halsbrækkende Arbeide! Desuden, lagde Kongen til, har femten Skytter kun Skam af, at være alle om een Lærke, og saa klog en Karl, som du ellers er, kan du jo sagtens styre din Hæftighed, borge en Mand et Kruus Øl, mens han drikker det, og skrive Regningen bag Øret. Hermed nødte da Kongen det unge Galhoved til at tage imod Fornuft og holde sig i Skindet, men det var ogsaa Alt, thi han der ansaae sig for Oldermænd i Mundhugger-Laget, kunde paa ingen Maade overtale sig til at stikke den Skam i Lommen, at være gjort til Fusker i Faget; og fordrede derfor, da Sværdet blev ham forbudt, Lov til i det Mindste at hevne sig med sin Videnskab, det vil sige: med Hexerie. Den Tilladelse fik han, og begav sig derpaa med en heel Skare udlærde Troldmænd ned til Stranden, hvor de gjorde et Heste-Offer til deres Afguder, og tog derpaa Heste-Hovedet, og satte det med opspilet Gab paa en 240Stage. Hermed haabede de at skræmme Erik og tilintetgjøre hans Anslag, thi de regnede paa at have overtroiske Mennesker for sig, som ere nemme at kyse Livet af; men de toge Feil, thi saasnart Erik, som kom lige imod dem, blot kunde skimte de Optøier langt borte, vidste han strax hvad det Skarns-Stykke havde at betyde, og befoel desaaersag alle sine Følgesvende at tage sig vel i Agt, ikke at fortale sig, men heller tie bomstille, thi saa, sagde han, har Hexeriet ingen Magt over jer, og ifald det er nødvendigt, at der skal siges Noget, saa skal jeg nok Ene føre Ordet for os Alle sammen. Nu var der en Broe over en Aa, hvor Eriks Vei faldt, og der tæt ved var Nidstangen reist for at skræmme ham fra at gaae over, men han gik alligevel uforsagt til Broen og sagde: nyd, Mærkes-Mand! den Lykke selv, du med dig bærer; og bie os hvad bedre er! Nidings-Værk faae Løn som forskyldt, Ulykkes-Fugl faae al Landsens Ulykke, Fals slaae sin Herre paa Hals! men sagt være Alt i en god Tid for os! Som han ønskede, saa gik det, Stangen faldt om med Hoved og Samt, og slog ham, der skulde holdt den, ihjel, og saaledes henveirede een Mands Aande-Pust alle de Anstalter, som saa Mange havde havt travelt med at hexe frem.

Nu gik Erik videre, men saa, da han kom lidt længer frem, faldt det ham først ind, at kun for Gave blev man Kongens Giæst, og han vidste da ikke bedre, end at tage et Stykke Iis, der laae paa Veien og svøbe meget omhyggelig ind, som en dyrebar Foræring.

Saa kom de da til Kongens Gaard, og Erik gik først ind, men bad dog sin Broder gaae tæt bag efter sig, og det kunde gøres Behov, thi Kongens Trælle, som vilde have Løier med den Fremmede, havde bredt et fittet Skind ved Dørren, som de med en Snor trak til sig, da Erik traadte ind, og han havde bestemt drattet omkuld, dersom Roller 241ikke havde været ved Haanden og holdt ham i Nakken da han skræntede. Bar er broderløs Bag, sagde Erik i det han gleeed, og Gunvor sagde til Kongen, at saadanne Spilopper burde han ikke tillade, men Frode gav hende Snak for det, og sagde: som man reder, saa ligger man, og en Støver, som ikke kan lugte, er et daarligt Dyr.

Det var just paa den allerkoldeste Aarstid, noget efter Juul, at Erik kom, men inde i Konge-Hallen saae det ogsaa grumme vinterligt ud, thi der brændte et Baal langs hen ad Gulvet, med Bænke paa hver sin Side; paa den ene Side sad de Kongelige, og paa den anden sad Hof-Folket. Saasnart nu Erik nærmede sig denne

Bænk, blev han modtaget med en saa forskrækkelig Huien og Tuden, at Kongen selv maatte til at holde Styr paa det Uvæsen med de Ord, at naar man vilde være Menneske, skulde man ogsaa tale menneskelig, og lade Dyrene beholde deres Sprog for dem selv. Ja, sagde Erik, det er rigtig nok Hunde-Sproget, thi naar een Hund gjør, giver alle Hals, men Enhver maa da ogsaa bedst kunne sige, hvad Slægt han er af; og hvad Art der stikker i Folk, det skal deres Artighed vise.

Nu spurgde Koll, som tog imod Skiænk og Gave i Kongens Navn, hvor Foræringen blev af, som skulde med til Kongen, og uforsagt tog Erik Isen op af Lommen, men magede det saa snildt, at i det han rakde den til Koll, faldt den, og, som det syndes, ved Kolls Ubehændighed, lige ned i Gruen. Alle hvem der havde seet Klumpen, som gav et deiligt Skin af sig, troede fuldt og fast, det var et rart Stykke Metal, som nu laae og smeltede i Ilden, og Erik, som paastod, at Kolls Skiødesløshed var Skyld i hele Ulykken, henvendte sig nu til Kongen med det Spørgsmaal, hvad Straf der var paa, saaledes at forgribe sig og begaae Underslæb med Kongens Gods. Kongen bad Dronningen sige sin Mening, og det var den, at Hans Majestæt skulde nødig rygge sin egen Lov, som satte Livs-Straf for Alle hvem der underslog og understak hvad der blev skikket Kongen til Foræring. Da nu ogsaa alle de Andre vare enige om, at, for en anden Gangs Skyld, burde Lovens Bogstav følges, saa maatte Kongen, hvor nødig han end vilde, give sit Minde til, at Koll blev hængt for Andre til et godt Exempel.

Da nu den Sag var afgjort, tiltalde Frode Erik saaledes: Siden du har saa meget af Munden og gjør dig saa tyk med opskruede Ord, skulde du dog fortælle mig, hvor du kommer fra, og hvad du reiste for!

Erik.

Som Kong Frode det vil,
Saa i Korthed nu da:
Rennesøe kom jeg fra,
Og en Steen kom jeg til.

Frode.

Men den Steen kom du fra,
Hvad saa videre da?

Erik.

Ride, ride Ranke
Hesten hedder Planke,
Fra den Steen reed jeg hen
Til en anden igien.

Frode.

Siig mig saa uden Vaas
Hvor du satte din Kaas,
Hvor du, hvad jeg gad vidst,
Kom om Dagen tilsidst?

243Erik.

Fra den Steen lod jeg staae
Til en Steen, hvor jeg laae.

Frode.

Der var, efter den Beskeed,
Klipper i Mangfoldighed.

Erik.

Det var dog kun meget faa
Mod de Sands-Korn der jeg saae.

Frode.

Siig mig saa hvorhen du kom,
Da fra Steen du vendte om,
Og tilligemed det Sving,
Om du gjorde nogen Ting!

Erik.

Da jeg mig fra Stenen vendte,
Hurtig med mig Snekken rendte,
Paa den Reise, det er sandt,
Ogsaa jeg et Marsviin fandt.

Frode.

Det var nyt og noget Andet,
Men sædvanligt dog paa Vandet,
Og hvad jeg vil spørge om,
Er hvorhen du derpaa kom?

Erik.

Fra det Marsviin jeg igjen
Til et Marsviin søgde hen.

244Frode.

Nemt man tælle kan til Flok,
Du har fundet Marsviin nok.

Erik.

Det var dog kun meget faa,
Imod dem jeg ikke saae.

Frode.

Godt, men Nok om Marsviin dog!
Siig, hvorhen fra dem du drog!

Erik.

Dernæst fik mit Skib et Skub,
Og jeg stødte paa en Knub.

Frode.

Og fra Knubben drev du hen?

Erik.

Atter til en Knub igjen.

Frode.

Der har du seet Træ paa Træ,
Siden Knub gav immer Læ!

Erik.

Ja, jeg saae jo vel en Hoben,
Men der er dog fleer i Skoven.

Frode.

Siig mig saa, hvad jeg gad vidst,
Hvor du stilledes tilsidst.

Erik.

Jeg blev ved mig frem at skubbe
Til de store Skovens Knubbe,
245Der jeg sad, og saae, hvor net
Ulven, som af Liig var mæt,
Det har Noget at betyde,
Slikked Odd paa sjunkne Spyde,

Da af Spyd paa Konge-Stagen,
Fridlevs Ætmand, Odd blev slagen!

Ja, sagde Frode, nu veed jeg ikke, hvad jeg skal sige, thi du forvilder mig med alle de Omsvøb og forblummede Ord. Det er godt, sagde Erik, saa har jeg vundet Slaget, og faaer vel Lidt for min Umage, thi du har ikke ret kunnet knække Skallen, og der er dog Kierne i: jeg er Odds Banemand, og det gav jeg tilkiende, da jeg snakkede om Spyd-Odden. Da nu Dronningen ogsaa fandt, at Erik havde vundet Prisen, og fortjende en Belønning for sine udmærkede Tale-Gaver, saa tog Kongen strax en Guldring af sin Arm og forærede ham.

Men, sagde Frode, nu vil jeg ogsaa vide, hvordan det hængde sammen med Skiænderiet imellem dig og Grep, siden han saa uforbeholden tilstod, at han kom til Kort. Ih, sagde Erik, det hængde saadan sammen, at da jeg lod ham høre, han var en Horejager, vidste han ikke et Ord at sige til sit Forsvar, thi han følte sig truffet, og i al sin Forfippelse tilstod han at han havde vanæret Dronningen. Hvad siger du til den Beskyldning? sagde Frode, og saae paa Hanunde. Hvad skulde hun vel sige? man kunde læse det i hendes Ansigt, at Samvittigheden slog hende, og hun syntes da det var bedst at gaae til Bekiendelse. Kongen tvivlede nu ikke om Sagen, thi han var nødt til at troe sine egne Øine og Øren, men hvad han stod meget i Tvivl om, var, hvad Straf han skulde bestemme, og det var han saa god at overlade til Dronningen selv. Det var imidlertid heller ingen rede Sag for Dronningen at afsige Dom 246over en Forbrydelse hun selv var indviklet i, og medens hun sad og grundede, sprang Grep til og vilde jaget et Spyd igiennem Erik, fordi han meende, at naar Anklageren faldt fra, var Klagen død og magtesløs, men han tog sig ikke i Agt for, at Roller stod ved Siden, og magede det saa med det dragne Sværd, at siden der nu skulde være et Liig i Huset, blev det Greps og ikke Eriks. Saa! sagde Erik, i Nødsfald den Næste er immer den Bedste. Ja, sagde Roller, i Nød skal man Venner kiende. Tag jer dog imidlertid i Agt, sagde Frode, at det ikke skal gaae jer som man pleier at sige: det er kun Løsøre-Glæde man slaaer sig til, og slaaer man Bordet istykker, gaaer det ud over Fingrene, saa efter den søde Kløe kommer den sure Svie. Ja vel, sagde Erik, det giælder Grep men ikke os, thi hvem der kan skyde sig ind under Loven, er skudfrie paa Thinge, Nødværge er fuld Mandebod, og hvem der falder over, hvad han stræber efter, maa ligge paa sine Gierninger!

Fnysende opsprang nu Greps Brødre, alle som een, og svoer paa, at enten vilde de ødelægge Alt hvad Erik havde med at fare, eller ogsaa skulde han, selv ellefte, møde og fægte med dem i Kreds. Ja, ja, sagde Erik, det kan jo blive godt Altsammen, naar I bare vil give Stunder, med skrøbelige Vare skal man sagte fare, hvem der har svage Øine skal see lidt paa Gangen, og med en daarlig Kniv skal man giøre smaae Snit! Overallt skal hvad der koster Livet være det Sidste man giør; og Natten er aldrig saa lang, det bliver jo tidsnok Dag, naar man skal hænges; derfor maae jeg bede om tre Dages Frist for at giøre mig i Stand, og saa skal jeg møde, om Kongen ellers vil give mig en frisk Koe-Hud. Ja, Hud for Hud er ikke meer end billigt, sagde Frode, og stiklede dermed paa at Erik snublede paa Huden, som han vilde sige: hvor man har faaet sin Skade, skal man søge sin Opreisning. Da nu det var ham bevilget, 247og man skulde til at bestemme Kamp-Pladsen, sagde Erik, at han var en Søemand, som slet ikke forstod at slaaes til Lands, men Kredsen maatte skrives paa Isen, som var Havets Fastland. Det blev ham ogsaa indrømmet, og da nu en af Parterne maatte forlade Kongens Gaard, blev det Vestmars Sønner, thi Frode fandt, det streed imod Giæste-Retten at jage sine Fremmede paa Dørren, om de endogsaa vare uartige.

Derpaa kom Frode tilbage til Dommen, som han havde bedt Dronningen afsige, men da hun bad om Naade, ikke om Ret, og da Erik tilføiede, at Kvinde-Brøde skal med Ord man bøde, og Fruentimmer skal man heller tilgive en Dag for længe, end opgive et Øieblik for tidlig, saa tilgav Frode hende Alt.

Men, sagde Erik nu, jeg maa dog fortælle lidt om Skik og Brug i Kong Gøthars Gaard, der skikker man sine Giæster til Sæde i Tusmørket, mens man laver Mad ved Skorstenen. Ja saa! sagde Frode, og anviiste nu Erik og hans Selskab Vestmars Sønners Plads, som var ledig.

Da nu Tjenerne kom ind med Maden, og Erik nok vidste, det streed imod den fine Levemaade, at der skulde komme Skiæg-Levninger paa Kongens Bord, gav han sig til at sidde at bide og kaste, og vragede saa hele Anretningen med de Ord, at det var lutter Billinger han fik fat paa. Tjenerne bleve ganske fattige over den Tale, og istedenfor den skambidte Mad, som havde mistet Synet, kom de immer med Nyt, saa det lille Aftensmaaltid kostede ligesaameget, som ellers et stort Giæstebud. Men, sagde nu Frode, er det ogsaa Skik ved Kong Gøthars Bord, saaledes at spille Guds Gaver, ved at giøre hele Stykker til Gnallinger, og nylavet Mad til Skiæg-Levninger! Nei, sagde Erik, i Gøthars Gaard er Grovhed husvild, og Uvane fredløs. Saa slaaer det da ikke til her, sagde 248Frode, at som Herren er, saa følge ham Svende, og enten maa du jo da være løbet for tidlig af Lære, eller ogsaa du er en af de slemme Land-Løbere, der gaaer udenom gode gamle Fodspor. Ja, sagde Erik, man skal lære saalænge man lever, og jeg kalder Ingen dum, uden hvem der ikke kan blive klogere end han er, men naar Klog finder Overklog, saa gaaer han i Skole. Da gad jeg nok vidst, sagde Frode, hvad jeg skulde lære af den Over-Klogskab du nys lod tilsyne! Saamænd, sagde Erik, da mener jeg dog det er klart at en lille Muur forsvarer Borge-Gaarden bedre end en stor Mødding! Det skal altsaa betyde, sagde Frode, at jeg har en troere Tjener i dig, end i alle de Andre. Nei, sagde Erik, hvad fødes skal, har Tiden for sig, først Fæe og siden Baas, først Føl og siden Krybbe, og først naar du har prøvet Alle, veed du hvem den Bedste er; men, for at komme til noget Andet, mig Forlov at spørge: er det Skik henede, at

man sidder med tørre Munde ved Kongens Bord? Oppe hos Gøthar faaer man altid en Taar Drikke til sin Mad, og vist er det, saa glider den meget bedre. Nei, sagde Frode, nu har jeg da aldrig i mine Dage havt en Giæst ved mit Bord, der var saa uforskammet, som du, til at kræve baade Øl og Mad! Ja, sagde Erik, det er gierne Skik ved alle Retter, at tier man, saa taber man, og hvem der ikke tør lukke sin Mund op, faaer Skam i sin Mave. Nu bad da Kongen sin Syster give ham en Taar for Tørsten, som kunde batte, men da hun saa kom med det store Bæger, tog Erik fat om Haand og Samt, og sagde til Frode: livsaligste Konge! er dette en Gave, din Godhed mig under, og lover du mig, at hvad jeg nu har i min Haand, maa jeg altid beholde? Ja, sagde Kongen, som saae kun paa Bægeret, det være dig skiænket! men da nu Erik trak baade Bæger og Jomfrue til sig, som Noget der hængde sammen og hørde ham til, syndes Frode, det gik for vidt, og sagde: Tosse 249er sin egen Tolk, ihvor han kommer, men hos os er det ellers Skik at være artig, og lade Piger selv raade for, paa hvis Skiød de vil sidde. Ja, sagde Erik, har jeg gjort mine Fingre for brede, og taget Meer end du gav mig, saa beder jeg om Forladelse, men maa det ikke være mit det Hele, saa faaer Retten give os alle Nok, og jeg nøies med min Deel. I det Samme gjorde han Mine til at hugge Haanden af Pigen, som Noget der bestemt maatte følge med Bægeret, og da nu Kongen derved fik Øinene op, lod han Erik beholde det Hele, thi han vilde ikke oprette sin Forseelse ved at bryde sit Løfte, for at man ikke skulde sige, han havde Meget af Munden, men Lidt af Unden, lovede Folk baade Guld og grønne Skove, og gav dem kun en lang Næse. Imidlertid skal man dog lægge vel Mærke til, at her var egenlig intet Løfte; men kun et tomt Munds-Veir, som det ikke er Vægelsind at blæse ad, men Uforstand at løbe efter.

Nu lod Kongen Erik fare, paa det Vilkaar, at han skulde indfinde sig igien til Tid og Time, da Kampen var bestemt, og, efterat have stillet Borgen derfor, begav Erik sig om Bord, og nyttede Fristen til at gjøre baade sig og sine Stalbrødre Sokker af Koe-Huden, som han saa igien bestrøg under Sollerne med Sand og Tiære, for at have desbedre Fod-Fæste paa Glat-Isen. Det hjalp ogsaa rigtig, thi han havde nu godt ved at rive de Andre omkuld, og saa var de leverede, thi efter Kongens Befaling maatte Ingen holde paa hvem der glead, eller hjælpe den op der faldt.

Der laae nu de sidst, alle Vestmars Sønner, og seierrig kom Erik til Kongens Gaard, men Gøtvor, som baade var bedrøvet over Slægtens Undergang og brændte af Hevngiærrighed, bød ham strax op til en Mund-Dyst, og forlangde at han skulde vove sit Liv imod en overordenlig stor og kostbar Guld-Kiæde, hun havde. Uagtet det nu ret egenlig 250var at sætte sit Liv paa Spil, indgik dog Erik Væddemaalet, og Kiæden lagdes i Gunvors Haand.

Derpaa begyndte Gøtvor med at gjøre Erik et uhøvisk og liderligt Spørgsmaal, hvormed hun tænkte at forbluffe ham, men han lod sig ikke anfægte, svarede ganske rolig, satte saa hende et Spørgsmaal for, som var endnu grovere, og ganske anderledes spidsfindigt, hvorover hun tabde baade Næse og Mund, maatte af med Guld-Kiæden, og betalte saa at sige Mandebod til sine Sønners Banemand. Det gik da hende, som man siger: Ulykken kommer sjelden ene, men Spotten og Skaden følges gierne ad, thi al den Trøst hun fik for sine Børns Forliis, var at hun tillige mistede sit Klenodie, og gjorde, saa at sige, et Tungebaand deraf til sig selv, og alle sine Lovtalere.

Da Vestmar saae, at det blev Enden paa Legen, foreslog han Erik nok en Dyst, og det paa Liv og Død, saa den der vandt, skulde ingen anden Belønning have, end Lov til at slaae Vederparten ihjel. Her gjaldt det imidlertid ikke om Styrke i Munden, men i Arme og Been, og man kan ret sige, at de satte deres Hoved paa et Træk, thi trækkes skulde de om Noget som et Tønde-Baand, af Vidier eller af Reeb, hvad det var, og hvem der gav efter, han havde tabt. Erik vilde ikke undslaae sig, for at man ikke skulde sige, det var kun i Munden han havde sin Styrke, og nu satte de sig da imod hinanden baade med Hænder og Fødder, men Erik trak saa glubsk til sig, at Vestmar gav Slip, og Frode sagde: her kan man see, det er en vanskelig Sag at maale sig med sin Overmand! Ja tilvisse, sagde Erik, især naar man er baade vindhalset og skrutrygget; og med det Samme han sagde det, knækkede han baade Hals og Ryg paa den gamle Skielm. Saaledes gaaer det, naar Magten fattes, hjælper Agten kun lidt, Vestmar, som over sin Formue vilde være 251Andres Hevner, kom selv til at behøve en, og maatte selv lægge sine Been ved Siden af deres, han vilde skaffe Opreisning!

Frode trak nu sin Kniv ud, og vilde givet Erik sit Banesaar, men Gunvor, som mærkede, hvad han havde i Sinde, varede sin Fæstemand ad, ved at sige: Forsigtighed er en Borgemester-Dyd! Erik, som godt forstod en halvkvæden Vise, tog sig nu ikke blot i Agt, men bar sig meget snildt ad, thi han sprang strax til Side og sagde: saaledes springer Viisdom af Glæde, naar Falskhed straffer sig selv. Imidlertid havde Frode kastet Kniven efter ham, men da den ikke traf ham den havde Bud til, blev den ligesom vildfarende, og satte sig i Væggen. Erik lod, som ingen Ting var, og betalte en stor Grovhed med en meget fiin Skose, i det han blot sagde: rigtig nok pleier man at kaste til Hunde og række til Venner, hvad man dem vil unde, men det havde imidlertid været en ganske antagelig Foræring, den samme Kniv, naar du havde ladet Skeden fulgt med. Denne sagtmodige Adfærd nødte Frode til at skjule sin Vrede, han trak paa Timen Skeden ud af sit Belte og rakde Erik, og lod som om han virkelig venlig havde sigtet til Haanden, da han fiendtlig skiød efter Brystet. Det kalder man at holde gode Miner, og spille sin Rolle fiint, naar man kan nøde sin Vederpart til at dreie af og tale i den samme Tone; der hører vist nok Meget til, at tage imod en Morder-Dolk, som en stor Foræring, men Kunsten priser Mesteren, og Erik gjorde jo virkelig det Mester-Stykke, derved at forvandle Staal til Guld, og nøde den løsladte Dolk, der truede hans Liv, til at fare i Skeden, og ære ham ved hans Belte!

Efterat denne Pust var overstaaet, satte man sig til Bords, og gjorde sig til gode; men saa siden, midt om Natten, vaagnede Gunvor Erik i al Stilhed, forsikkrede ham, der var ikke Andet for, end tage Flugtsiden, og det strax, thi, sagde hun, vil man vel fare, maa man age mens Vognen er heel. Derpaa fulgdes de ad ned til Stranden, og ved at løsne en Planke i hvert af Kongens Skibe, som var lagt op der sammesteds, gjorde Erik dem ubrugelige for det Første, uden at det dog var at see paa dem. Sit eget Skib arbejdede han og hans Stalbrødre derimod blot et lille Stykke ud fra Landet, saa Kongen betænkde sig ikke paa at følge efter; men kom dog ikke nær saa langt med sine hullede Skibe, førend Vandet flød over alle Bredder. Nu fik han andet at tage vare end at forfølge Folk, hans eneste Tanke var at bjerge Livet, og uagtet han var i fuld Rustning, sprang han derfor lukt i Søe, og vilde see, om han ikke kunde svømme i Land. Hans Folk gik samme Vei, thi hvem der ikke sprang ud, slog Bølgerne over Bord, da Stavnene sank; men aldrig saa snart saae Erik og Roller i hvilken Fare Kongens Liv svævede, førend de, uden at spørge hvad de selv vovede, sprang til Bunds efter Frode. Tredde Gange havde Bølgen alt lukket sig over ham, da det lykkedes Erik at faae Tag i hans lange Lokker, og løfte ham fra Dybet, hvor saa mange af hans Folk maatte lukke deres Øine, medens en Deel med Nød og Neppe naaede Kysten! Man førde nu Kongen af de vaade Klæder og gav ham Tørt paa, og fik ham til at kaste op, saa den Mængde Vand han havde slugt, kom ud, men han laae dog en Stund og kunde hverken mæle eller tale, men gispede, som om han skulde opgive Aanden. Lidt efter Lidt kom der imidlertid Varme og Liv i Kroppen, og han fik netop saamange Kræfter, at han kunde sidde, men at reise sig, formaaede han ikke saa snart, thi der maatte Tid til, inden han ret kom til sin forrige Førlighed og kunde røre sig frit.

Da nu Erik spurgde ham, om han vilde have Liv og Frihed, stræbde han først med Hænderne at spile sine Øine op, og efterat have faaet 253lidt mere Liv og en fastere Stemme, opløftede han Røsten og sagde: ved dette Lys som jeg nødig beskuer, og ved denne Luft som jeg mod min Villie indaander, beder og besværges jeg eder, at I dog aldrig tænke paa at lade mig længere leve! Omsonst har I reddet en Mand fra Døden, som vil ikke leve, og med Sværdet skal jeg allenfalds tiltvinge mig, hvad jeg ei maatte finde i Bølgerne. Uovervundet stod jeg, Erik! indtil jeg maatte bukke for din Snildhed, og hvad der fordobler min Ulykke, er at jeg, som stod for Mænd med glimrende Navne, skal falde for saa ubetydeligt et Menneske! O! jeg maa jo skamme mig, og heller bleg af Død, end skamfuld rød, maa Kongen sige, Kongen, hvem Intet over Æren gaaer, og som er meer end nogen Stodder fattig, naar han fattes den! Konge-Kronen skal Navnet fylde, Prisen forgylde, men hvad siger Rygtet nu om mig? Berømt har jeg været for Vidskab og for Veltalighed, men nu er det forbi med begge Dele, Alt er tabt, og det til dig; en Bonde-Søn, o trefold Vee! berøvede mig Krandsen, jeg fra Konger vandt! Livet vil du skiænke mig! Nei, togst du Æren, da tag Livet med! Syster, Krone, Boe og Skatte, og hvad der gaaer over Alt, min Hæder har jeg tabt, naar Rygtet skal opregne hvad du, som Lykkens Yndling, vandt, maa der bestandig lægges til: det tabde Frode, og mon det da er Umagen værd, at overleve sin Ære, for at opleve saadan en Skiændsel!

Du taler om Frihed! hvad Lykke skulde den vel bringe, som kunde opveie Skammen af mit Fangenskab, ja, hvad kan Fremtiden skiænke mig Andet, end langvarig Græmmelse, og alle de bedste Frugter, som groe paa Ulykkens Træ! Hvad kan de kommende Dage fortælle mig, uden det sørgelige Sagn om min forlorne Herlighed! Nei, for den Ulykkelige er Graven den skiønneste Udsigt, og Døden er en Lykke for hvem den times efter Ønske! Mig kan Døden ingen Gammen røve, kun hvad jeg væmmes ved 254kan den fortæle, Livs-Lyst er Medgangs Daatter! Døds-Attraa er Modgangs Søn! Intet Haab om bedre Tider kan forsone mig med Livet, thi Bødning er kun Lapperie, og Riften i mit Purpur voxer aldrig sammen, men glemt var den nu, hvis du havde ladet mig ende! Min Krone, min Syster, min Rigdom, det kunde du jo give mig tilbage, men aldrig mit glimrende Navn, det fik jeg ei tilbage, om jeg saa end aftvættede min Skam, thi hvad man tvætter, taber i det Mindste Glandsen, og seent vil Rygtet holde op at sjunge: Kong Frode var en fangen Mand!

Betænk paa den anden Side, at ikke Liv, men Død er hvad I skylde mig, og hvad jeg ærlig har fortjent af eder, saa I maatte fortryde Skaanselen, hvergang I kom min Fiende-Færd ihu! Skamme eder maa I jo, ved at betænke hvilken grum Uven det var, hvis Liv I frelste! Hvorfor vil I dog spare en Mand, som er sin Død værd, og holde Haand over eders Efterstræber! Hvad kan være mere billigt, end at jeg tømmer selv den Skaal, som jeg iskiænkede til Eder, og jeg vil frit bekiende, at havde Lykken været mig saa god, som den var eder, da havde jeg uden al Barmhjertighed betjent mig af den Stærkeres Ret. Har jeg altsaa ingen Skade gjort eder, da er det Skiæbnens og ikke min Skyld, Villien havde jeg, og den bør her træde i Giernings Sted!

For Resten, saa, vil ikke I skille mig ved Livet, saa vil jeg selv, og naer det vel ogsaa, aldenstund jeg har Hænder paa Skaftet!

Nei, sagde Erik, det forbyde Himlen, at du skulde forfalde til saadan en Daarlighed! Himlen forbyde, siger jeg, at du med Skiændsel skulde gjøre Ende paa et berømmeligt Levnet! Ja, har ikke Guderne selv udtrykkelig forbudt at være Selvmorder, og nægte sig selv den Medlidenhed, man viser Andre! Fristet, ikke fældet dig har Nornen, hun vilde kun forsøge, hvordan du kunde skikke dig i Modgang, og der er ingen Ulykke skeet dig, 255som jo med Tiden kan forvindes, thi Lærestregen, du har faaet, slaer ingen Mand af Hesten. Kun ved Modgang vinder man de stærke Been, der hører til at bære gode Dage, man skiønner heller aldrig paa sin Lykke, før man har prøvet hvad det er at miste den, og det er eene efter overstaaet Kummer vi kan smage Glædens fulde Sødme!

En eneste Drik Vand! Skulde den give dig Afsmag for Livet! Hvad siger det, at du gav efter for Vandet, aldenstund du viger ei for Staalet, og maa man ikke snarere kalde det Ære end Skam, at du svømmede i din fulde Rustning! Din Ulykke! er den vel større end at Folk i Tusindtal vilde skatte sig lykkelige ved at naae den! Du er en regierende Konge, staaer med usvækket Livs-Kraft i din blomstrende Alder, og er ungdommelig nok til at turde haabe, du, ved end mere glimrende Bedrifter, kan selv fordunkle din forrige Roes! O! lad dog aldrig Nogen see dig saa blødsøden, at du ikke blot skulde grue for Modgang, men endog af Utaalmodighed derover henslænge dit unge Liv, thi mere kvindagtig er ingen Mand, end den, der af Gru for Gienvordighed taber Modet til at leve, og det er ikke den kloge Mand, der med sit Liv vil købe sig løs fra Ulykke, som om Døden ei selv var den største! Dødeligt Fiendskab er altid Daarskab, men til sig selv er det Vanvid, og selv imellem gale Folk er det et Drog, som gjør sig selv Fortræd! Eller, siig mig dog engang, naar du med Døden hevner dig over en lille Krænkelse, hvem skal saa hevne den store Fornærmelse, du dog unægtelig derved lider, og synes du dog ikke, det er et mageløst Galskab, at ville hevne sig paa sin Ulykke ved at slaae sig selv ihjel!

Betænk for Resten, at det Lykkens Skiødebarn, som fik aldrig Riis af sin søde Moder, er ikke født endnu! Hidindtil har du været hendes Kiæle-Dægge, som ikke en Vind maatte blæse paa, hidindtil har du dandset paa Roser, og nu, saasnart der kommer et Gran i Veien, er du 256utrøstelig, og vender Sværdet mod dit eget Bryst! Det er for et Sandskorn du vil gaae ud af Verden, men om det nu havde været et Bjerg, saa gad jeg vidst, hvad du vilde have gjort! Men, saaledes er det: kun i Modgangs Skole lærer Folk Forstand, det er kun paa Bunden af Lidelsens Kalk man finder de Vises Steen, og kun i Søleføre lærer man at kiøre!

Vil du, der burde staae som dine Fædres Bautastene, bugne og briste som et Rør! Vil du vise Verden, at selv kiække Fædre kan en Kryster avle! Vil du saaledes vanslægte fra de Gamles Manddom, at Kvinder gjøre dig til Skamme! Du har knap endnu begyndt at leve, og er allerede træt af Dage! Hvem af dine Fædre gav dig det Exempel! Du, Sønneson af den vidtberømte Helt, en Søn af den urokkelige Kiæmpe, dig skulde saa ubetydelig en Kastevind blæse fra Roret! Nei, jeg veed, at paa dig hviler end dine Fædres herlige Aand, overvundet dig har heller Ingen, din Ubesindighed har ene gjort dit Uheld, og vi har kun befriet, ei betvunget dig! Er vort Venskab da en Fornærmelse! vil du med Had besvare Kiærlighed! opirres du ved Tjenester, som burde dæmpe Vrede! skal vi sigtes for Velgierninger, og høste Torne efter Blomster-Frøe! Seer du Fiender i os, som frelste dit Liv! Nei, Himlen bevare din Forstand, saa du dog ikke, i mageløs Afsindighed, skal ville brændemærke din Rednings-Mand som din Forræder! Vor Fange er du ikke heller, thi vi fandt dig ikke frie, vi fandt dig tvertimod i Dødens Snare, og friede dig ud! See her! Midler, Skatte, Alt hvad du har mistet giver jeg tilbage; var det af Vanvare du lovede mig din Syster, velan! her er hun, Jomfru klar som i din Sal, gift hende kun med hvem du vil! Lad din Vrede dog ikke forblinde dig! Intet, slet Intet har du tabt, og ikke mindste Skaar har du lidt i din Frihed, din Hirdmand vil jeg være, om dig saa behager, 257men ihvilket som, saa er jeg her din Tjener, ei din Herre, du kan befale frit, som paa din Throne, og du skal finde Lydighed, som i din egen Gaard! Afsig her over mig hvad Dom du vil, jeg underkaster mig den! Beslut om os alle hvad du vil, saa frit, som om vi stode for dig i din Hal, og see, om vi ikke skal lyde!

Saaledes tog Erik til Orde, og denne Tale forsonede Kongen baade med de Fremmede og med sig selv, saa alt blev venligt og vel forligt, og man gik samtlig i Land, hvor Kongen lod Erik og alle hans Søfolk age til Slottet.

Saasnart nu Frode kom hjem, lod han sit Raad kalde sammen, og her trolovede han Erik høitidelig med Gunvor, og udnævned ham til sin Marsk. Derpaa gav han tilkiende, hvorlunde han havde fattet Lede til sin Dronning, og ønskede sig i hendes Sted Kong Gøthars Daatter, hvorfor han bad Erik, hvem han tiltroede at kunne overvinde alle Vanskeligheder, om han ikke nok vilde være hans Bud, og beile for ham. Endelig dømde han Gøtvor, som havde været Medviderske i Dronningens Skiændsel, til at stenes, men Hanunde selv, sagde han, vil jeg skikke hjem til hendes Fader, da hun ventelig, om hun blev her i Danmark, vilde stræbe mig efter Livet.

Erik lovede at gjøre sit Bedste, og bifaldt alle Frodes Beslutninger, undtagen den med Dronningen, men i den Henseende raadte han Kongen, heller at gifte Hanunde med Roller, thi saa kunde Kongen være rolig for hun var i gode Hænder. Det Raad tog Kongen med al Taknemmelighed imod, som himmelfalden Viisdom, og Dronningen lod sig ikke nøde til det nye Giftermaal, men fandt sig meget føielig i sin Skiebne, og sagde: Mennesket er i Grunden slet ikke skabt til at sørge, Bedrøvelse reiser sig gierne af Indbildning, og desuden har jeg ikke Noget at klage, da min Straf kun er Løn som forskyldt.

Nu holdt da begge Brødre Bryllup paa een Dag, den Ene med Kongens Syster og den Anden med hans forskudte Dronning, og begav sig med samt deres Fruer paa Reisen op til Norge, thi hverken Veiens Længde eller Reisens Farlighed kunne afskrække de Koner fra at følge deres Mænd, de sagde begge To, at de vilde hænge ved som en Borre, fra Danmark til Norge.

Først toge Brødrene Veien til Rennesøe, hvor de fandt Regner død og begravet, men Krage gift igien med en vis Brak, og de glemde da ikke at gaae hen, hvor de vidste deres Fader havde skjult sine Skatte, og grave dem op.

Hvad nu Kong Gøthar angaaer, da var Eriks Rygte kommet til Norge førend han selv, saa Kongen vidste alle hans Begivenheder, og blev just ikke meget glad, ved siden at spørge hans Ankomst, thi man kan jo aldrig vide, tænkte han, hvad for Optøier saadan en forvoven Krabat, som ingen Ting skyer, kan hitte paa heroppe i Norge. Desaaersag besluttede Gøthar, som just nyelig var bleven Enkemand, at see, om han ikke kunde skille Erik ved Gunvor, og faae hende selv, deels fordi han gjerne vilde være Svoger til Frode, og deels fordi han gjerne vilde sikkre sig for Erik, ved saa at gjøre ham til sin Svigersøn.

Alt dette kom Erik imidlertid under Veir med, hvorpaa han strax kaldte sine Stalbrødre sammen, og sagde: jeg vil ikke skjule for jer, at her er Klipper nok at strande paa endnu, men jeg har imidlertid godt Haab, fordi jeg har en god Samvittighed, og Anslag mod uskyldige Folk henveires lettelig, fordi Brøden, som er Baandet, fattes, og I veed vel nok det hedder: løst Knippe kan let glippe! I har nyelig seet, hvor259dan det gik i Dannemark, Guderne saae til min Uskyldighed og reddede mig af al Vaade, og det tør jeg haabe, de vil fremdeles, da min Uskyldighed end er den samme! Nu vil vi lade, som vi har i Sinde at snige os bort, og derved lokkes Gøthar til at angribe os, thi saa har vi Retten paa vor Side, som Ordsproget siger: Haand er Hoveds fødte Væрге, og det er sjelden Nogen kommer vel fra, at drage Sværd mod uskyldige Folk, saa naar vi kan faae Fienden til at slaae det første Slag, tør jeg haabe, han skal faae Sidsten!

Meer sagde Erik ikke dengang, men reiste saa hjem for at besøge Brak, og søgte derpaa at udforske Gunvor, om hun vilde være ham troe. Han spurgde hende nemlig ad, om hun ikke nok vilde bytte ham bort for Kong Gøthar, aldenstund det dog var under hendes Værdighed, som en født Prindsesse, at være bundet til en Bonde-Søn! Hun bad ham strax for Himlens Skyld, dog sige sig, enten det var Spøg eller Alvor, og da han forsikkrede, at det var hans ramme Alvor, gav hun sig til at græde saa bitterlig, og sagde: saa har du da i Sinde at overøse mig med Skiændsel, og forskyde mig til Løn for min jomfruelige Kiærlighed! Bittert maa jeg sande nu, at Rygtet og kan løbe med Liim-Stangen for en Blomsterkost, thi grusomt er jeg skuffet i mine Forventninger om dig: en klippefast Elsker drømde jeg om, og en Veirhane fik jeg! Sjelden var Mand saa kiær ad Kone-Vrede, som Erik nu, han tog Gunvor i sin Favn, og sagde: jeg vilde kun vide hvor tro du var, og nu skal Ingen uden Døden formaae at skille os ad! Det bør du imidlertid vide, at Gøthar vil rane dig, og see, om han med Røver-Haand kan vinde din Kiærlighed, og naar det nu kommer saavidt, lad da, Kiære, som det fornøier dig, men faae ham til at opsætte sit Bryllup, indtil han har givet mig sin Daatter! Saa vil vi have Bryllup paa een Dag, og sidde hver i sin Gildes-Stue, 260for at du ikke skal tage Feil, og see paa mig istedenfor paa Kongen, men du maa endelig sørge for, at der er kun et Skillerum imellem Stuerne, thi saa skal vi herlig narre ham!

Efter denne Aftale lagde Erik Brak med en Hob udsøgt Mandskab i Baghold ikke langt fra Konge-Borgen, og for at nu Gøthar skulde forhaste sig, lod han, som der kom en pludselig Skræk over ham, og flygtede med Roller, Kone og Samt, ombord paa sit Skib. Gøthar satte ogsaa rigtig efter ham med sin Flaade, og da Erik saae det, sagde han: see der har vi Lumske-Piil fra Luske-Bue, rask nu Gutter! Klart til Vending! over Stav!

Da nu Skibene nærmede sig hinanden, raabde Gøthar og spurgde, hvo Skibet førde? Erik, var Svaret, og saa spurgte Gøthar igien, om det da var ham, der kunde snakke Pokker et Øre af? Ja, sagde Erik, Navn af den Veltalende gavst du mig selv, og ilde var det da, om jeg bar Navnet forgiæves.

Derpaa lagde Begge til Land, og Erik rygtede Kong Frodes Ærinde, men dertil svarede Gøthar, at han vilde heller være Svoger til Frode paa en anden Maade, ved nemlig at tage Gunvor, som han havde Lyst til, og for at Erik ikke skulde sige han tabde Noget derved, kunde han faae hende, Frode vilde havt, og det, sagde Gøthar, er jo slet ikke saa urimeligt, thi Beile har Brud i Vente, og Noget for Noget, skal Venskab holde! Erik lod som han tog med Kyshaand imod Kongens Tilbud, kaldte det et kosteligt Indfald, og sagde: det er mere Guds Velsignelse, end jeg nogentid kunde ønske; men du faaer selv spørge Gunvor, hvad hendes Mening er om den Ting. Gunvor tog med forstilt Venlighed mod alle Kongens Smigrerier, saa man kunde været fristet til at sige: den er god at lokke, som gjerne vil hoppe, men een Ting udbad hun sig: 261at hendes Bryllup maatte opsættes til Eriks var overstaaet, for det, sagde hun, var det allerbedste, deels fordi der saa var bedre Plads, og det Ene løb ikke i det Andet, som ellers let kunde skee ved et Tostykkets Gilde; men dog især fordi hun maatte have lidt Tid til at svede den gamle Kiærlighed ud, saa hun ikke skulde tage Feil og falde Erik om Halsen. Kongen blev nok saa krye over det Svar, og forsikkrede hende sjæleglad, at det var som talt ud af hans Hjerte. Fra nu af havde Kongen jævnlig Samtaler med Erik, og fandt saadan en Fornøielse i alle hans fyndige Ordsprog og vittige Indfald, at det var langt fra han fortrød paa at faae ham til Svigersøn, meget mere fordoblede han sine Naades-Beviisninger, og forlenede ham med Lithar-Fylke.

Nu gik da Reisen for sig til Kongens Gaard, hvor Eriks Bryllup skulde staae, og han havde sin Stifmoder Krage med, for hendes Galdre-Kløgts Skyld, men hun gav sig ved den Leilighed ud for Gunvors Halvsyster paa Moders Side, og holdt, for onde Øines Skyld, som hun sagde, sit hele Ansigt saa tæt indhyllt i et Slør, at det var umueligt at kiende hendes Træk. Kongen og Erik sad til Bords, hver i sit Huus, men kun med et Skillerum imellem; begge Salene vare omhængede med løse Betræk. Gunvor sad inde hos Gøthar, Krage derimod og Alvilde, saa hedd Kong Gøthars Daatter, sad hver paa sin Side af Erik, og han var snild nok til, under Alskens Narre-Streger, ganske uformærkt at faae et Bræt taget ud af Skille-Rummet, og derved gjort et Hul saa stort, at et Menneske kunne smutte igiennem. Da nu den Ting var i Rigtighed, spurgde han Alvilde, om hun dog ikke heller vilde have Kong Frode end ham, aldenstund det dog er en gammel Sandhed,

at lige Børn lege bedst, og en tynd Lykke at falde ned, især naar man er høit i Veiret! Vel svarede hun dertil, at hendes Faders Villie maatte være hendes Lov, men 262Erik snakkede dog saalænge for hende om, hvor rart det var at blive en fornem Dronning, og lovede hende saa bestemt i Dannemark baade Guld og grønne Skove, at hun gav efter, og lovede at følge hans Raad. Det var da baade Stadsen og Æren der lokkede hende, men dog vil man sige, at Krage ogsaa havde nogen Deel i hendes Føielighed, formedelst en Elskovs-Drik, hvormed hun bøiede Prindsessens Hjerter til Frode.

Imidlertid fik Kong Gøthar afspiist, og gik nu ind til Eriks, for ved sin Nærværelse at forhøje Glæden i Brudehuset; men saasart han var ude af Dørren, smuttede Gunvor efter Aftale ind igiennem Væggen, og satte sig ved Siden ad Erik. Gøthar, som blev høilig forundret over at finde hende der og i den Stilling, spurgte meget flittig, hvor hun kom fra, og hvad hun sad der efter, men hun svarede, at Kongen tog formodenlig Feil ad hende og hendes Syster Gunvor, som imidlertid ogsaa let kunde skee, da de lignede hinanden overordenlig. For nu at være vis i sin Sag, skyndte Gøthar sig og gik ind i sin egen Sal, men Gunvor skiød Gienvei, saa at hun kom først og sad skinbarlig paa samme Sted, som da Kongen gik ud. Endnu turde Gøthar ikke troe sine egne Øine, men gik ind til Eriks igien, hvor han da atter fandt Gunvor for sig, og han gik aldrig saa tit frem og tilbage, at han jo, til sin store Forundring, fandt, ikke to Ansigter, som lignede hinanden, men eet og samme Ansigt i to forskellige Huse.

Det blev ved at staae for ham som en reen Umulighed, at to Mennesker saaledes som to Draaber Vand kunde ligne hinanden, men dog blev han ikke klogere den Dag, Gildet fik Ende, han fulgte selv sin Daatter og Erik ind i Brude-Kammeret, og gik derpaa til Hvile. Erik byttede naturligviis strax, lod Alvilde, som Frodes Fæstemøe, ligge for sig selv, og gjorde, som sædvanlig, Nar ad Kongen, ved at have Gunvor 263hos sig; men imidlertid laae Gøthar og kunde ikke sove, thi immer stod hvad han havde seet for ham som en Øien-Forblindelse, og jo mere han laae og grundede, desto vissere blev han paa, at det havde bestemt været Gunvor selv han saae begge Steder. Det løb ham nu saalænge om i Hovedet, til han begyndte at tvivle om, at man nok havde taget ham ved Næsen, og da først faldt det ham ind med den Mellem-Væg, at der igiennem havde man vel spillet under Dække. Paa Timen lod han Væggen paa det Nøieste undersøge, men der fandtes ikke mindste Spor enten til nogen Aabning, eller til at der var skeet den nogen Overlast, thi det havde Erik sørget for i Tide, at det løse Bræt var sat meget net ind i sine gamle Falsere igien. For nu, ikke desmindre at faae Sandhed at vide, lod Kongen to Karle liste sig ind i Eriks Seng-Kammer, hvor de kunde staae ubemærkede bag ved Betrækket og udspeide Alt, og dem gav han den Befaling, at fandt de Gunvor i Sengen hos Erik, skulde de kun uden Videre slaae ham ihjel.

Lurendreierne havde for saavidt Lykken med sig, at de kom ubemærkede ind i Kammeret, og opdagede strax at Gunvor laae i Sengen hos Erik, men Snigmordet holdt de for raadeligst at opsætte, indtil de mærkede at Erik ret var faldet i en dyb Søvn. Noget efter hørde de ham snorke af alle Kræfter, og tænkte, at nu var det Tid, men da de saa foer til med deres dragne Sværd, vaagnede Erik, og saasart han saae Sværdet over Hovedet, skyndte han sig at nævne sin Stifmoders Navn, som hun havde givet ham Lov til i yderste Nødsfald. Det hjalp godt paa de forfaldne Sager, thi strax faldt Eriks Skjold ned, som hængde oppe under Loftet, og bredte sig over ham, ret som det kunde været lagt med Flid for at beskytte hans værgeløse Legeme mod de skarpe Klinger. Den Frist førde Erik sig til Nytte, greb sit Sværd, og huggede i en Haande264vending begge Benene af den næste Morder, medens Gunvor, med Mands-Mod i Kvinde-Hjerter, af al Livsens Styrke jog et Spyd i den anden.

Saaledes undgik da Erik den Snare, og tog nu strax med Gunvor Veien ned til Stranden, for at skynde paa Afreisen, medens Roller stødte i Luren, som var det aftalte Tegn for Bagholdet, naar de skulde bryde ind paa Slottet. Saa saare Kongen hørte Luren skralde, tænkte han at Fienden var i Landet, og flygtede strax ombord paa sit Skib; medens Brak og hans Selskab randsagede paa Slottet, og brugde den halve Nat til at skrabe sammen, hvad Løssøre de fandt, og føre om Bord til Erik.

Morgenen efter, da Kongen saae, at de han flydde for, havde selv taget Flugten, lavede han sig strax til at sætte efter dem, uagtet En af hans gode Venner formanede ham til dog ingenlunde at forhaste sig, men bide, til han havde Midler i Hænde, som kunde forslaae, aldenstund det kun var til Unytte med et lille Følgeskab at ledsage Fienderne hjem til Dannemark. Hvad der allermeest ærgrede Gøthar, var at han selv var løbet i den Fælde han havde sat for en anden, og langt fra at kunne styre sin Hidsighed, skyndte han sig bare at komme afsted, for, om mueligt at hevne Skade; men han kom ikke længer end til Øm-Sund, hvor han maatte ligge for Modvind, til alle Levnetsmidlerne gik op. For nu ikke at sulte ihjel, besluttede Mandskabet heller at falde for Sværdet. De gav sig derfor til at hugge hinanden ned, og man viser endnu der paa Steden deres Gravhøie. Kun Kongen undkom med nogle faa Ledsagere over de steile Bjerge.

Erik fuldendte imidlertid lykkelig sin Reise, og Frode holdt Bryllup med Alvilde, men Erik maatte snart paa Farten igien, thi nu meldte man et Anfald af Slaverne paa de danske Kyster, og da Frode selv manglede Krigs-Erfarenhed, blev Erik udseet til, med otte Skibe, at holde 265Styr paa det Uvæsen, og han, hvis Liv og Lyst Mandhaftighed var, sagde ikke Nei, men tog med Glæde mod Udnævnelsen, og tænkte kun paa, hvorledes han ret djærvelig kunde rygte sin Dont. Da han nu spurgde, at Slaverne havde kun syv Skibe, tog han ogsaa syv af sine og lagde paa Luur, med et Bolværk foran, og tildækkede med grønne Grene; med det ottende Skib derimod seilede han lige hen til Fienden, som for nøiere at udspeide Alt, og flygtede, da man

opdagede ham, tilbage forbi sin Flaade ind i en snever Bugt. Slaverne, som aldrig drømde om, at de løb i Fælden, tænkte bare paa at fange ham, lagde alle Aarer ombord og roede, saa Vandet stod op over dem, lukt forbi Eriks Flaade, som de i al deres Gridskhed ikke lagde Mærke til, eller ansaae kanskee for Vind-Fælder, som Skibene heller ikke saae uligt ud til at være. Saasnart de imidlertid kom ind i Bugten, fik de Øinene op, thi Eriks Flaade spærrede strax Indløbet, og uagtet Slaverne i Begyndelsen blev mere forbausede end egenlig bange, da de saae ligesom en grøn Skov komme seilende, saa fik de dog snart at finde, at der sad Torne under Bladene. Nu angrede de deres Uforsigtighed, men det var for silde, thi medens de havde travelt med at faae vendt, for, om mueligt, at slippe ud, beed Fienden sig fast, og uagtet Erik lod sit Skib lægge op, stod han dog ikke med Hænderne i Lommen, men brugde paa Strandbredden sin Slynge som en Mand, saa det peeb om Slavernes Øren. De faldt da næsten allesammen, kun fyrgetyve tog man til Fange, og det blot for at lægge dem i Lænker, og lade dem under Sult og andre Piinsler ynkelig opgive Aanden.

Nu befalede Erik sine Stalbrødre at blive liggende i Havnen til han kom igien, og seilede selv afsted for at bringe Frode Tidende om den vundne Seier, men et Øieblik lod han sig dog standse paa Veien, ved Synet af en Vikings-Snekke, som havde paa en Maade faaet Sit paa det Tørre, ved 266at komme paa Grund. Hum! sagde Erik, som gierne havde et fyndigt Ordsprog til Rede, ihvad der saa mødte, der vanker ikke Steeg til Pirres, uden den falder i Asken, og Fattigmands Lykke er gierne tynd, hvorpaa han seilede hen, og slog Sørøverne ihjel, medens de stod og svedte over at stage sig løs.

Da nu den Ting var bragt i Rigtighed, fortsatte Erik Reisen til Kong Frode, som laae med en mægtig Flaade, der var samlet, deals af Dannemark, deals fra Nabolandene, for dermed at hemsøge Slaverne inden deres egne Grændser. For nu med en udmærket Hilsen at oplive Kongens Mød, bragde Erik ham Seiers-Budet med disse Ord: Hil være dig, Kong Fredegod, som skaber gylden Fred! Tak for Ønsket, sagde Frode, og gid det her maa gaae i Opfyldelse, hvad man siger, at der er Spaamands Ord paa Viisdoms Tunge! Ja, svarede Erik, det var ingen Løgn jeg sagde, thi ligesom Konger pleier at meldes af Smaafolk, saa er det immer Smaat, der bebuder det Store, og i den liden Fordeel jeg vandt, seer jeg et Pant paa Lykkens Gunst, som lover en udmærket Seier.

Nu betragtede Erik med Opmærksomhed Flaaden som skjulde Havet, og fandt, at den var alt for stor, thi hverken vilde der være Rum til Skibene i nogen Havn, eller til Leir paa nogen Kyst, og selv med uhyre Bekostninger vilde man ikke kunne skaffe Levnets-Midler nok. Desaarsag raadte han Frode at dele sin Magt, kun lade Fodfolket gaae til Søs, og derimod med hele Rytteriet lægge Veien om ad Jylland, som da ogsaa skedte, og hvor stor blot denne Deel af Krigs-Hæren maa have været, kan man slutte sig til af den Fortælling, at for at skyde Gienvei, sløifede de Bakker og Bjerger, fyldte Moradser og Kiær, og banede sig, saa at tale, med Banker i Favn Vei over det mest bundløse Uføre.

267Imidlertid kom der Bud fra Kong Strunke i Slaven, som begiærede Stilstand, men den blev ham nægtet, thi Frode fandt, der var ingen Rimelighed i at staae stille, for at give sin Fiende Tid til at ruste sig, og desuden, sagde han, er dette mit første Feldttog, som ikke taaler nogen Opsættelse, deals fordi man deraf kunde tage Anledning til at tænke Allehaande, og deals fordi man aldrig maa opsætte en god Begyndelse, da godt begyndt er halvt fuldendt, hvem der først slaaer til, er immer i Forhaanden, og det er med Lykken som med Ulykken, den kommer sjelden ene, saa den første Seier er gierne et Skridt til den anden, og allenfalds et godt Forvarsel.

Erik stadfæstede med ham, at det var et klogt Ord i rette Tid Kongen sagde der, og, for at minde Sendebuddene om, at det var Slaverne selv, og ikke de Danske, som havde yppet Kiven, lagde han til: desuden er det et gammelt Ord, at som man raaber i Skoven, saa faaer man Svar, og saa er Barn i Bye bært, som det er hiemme lært!

Paa denne Tale fulgte der et blodigt Slag, hvori Kong Strunke faldt med samt de Kiækkeste han havde, og Resten af Slaverne hyldede Kong Frode.

Frode lod nu Slaverne sammenkalde, og gjorde vitterligt, at alle Tyve og Røvere skulde melde sig, jo før, jo heller, da han agtede at give deslige Folk besynderlig Høihed og Anseelse, ligesom han ogsaa vilde kongelig belønne Enhver, der havde nogen Styrke i Hexerie og Trolddoms-Kunst. Det var Noget Slaverne gad hørt, de beed virkelig paa Krogen, og blev deres egne Angivere; Begierligheden forblindede dem, har vi Skam af det, tænkte de, saa har vi dog ingen Skade af det, og brystede sig nu ordenlig af deres Forbrydelser. Det var imidlertid en gal Regning, thi saasnart de stillede sig frem, sagde Frode til Folket: Eders 268Pligt er det jo nu at rense Fædrenelandet fra saadanne Afskum, gav derpaa alle Misdæderne i Rakkerens Haand, og befoel at de skulde hænges af deres egne Landsmænd i de høieste Galger, man havde. Det var et ganske snildt Paafund af Frode, thi han havde lovet de overvundne Slaver Tilgivelse, men ved nu blot at undtage dem, der selv nævnede sig som Misdædere, gav han Fienden saa god en Aareladning, som det største Nederlag neppe kunde maalt sig med, thi de der paa den Maade kom i Høiheden, var fleer end de der blev ved Jorden. Man kan heller ikke andet sige, end at de frække Kieltringer, som vilde have Noget for deres Umage med at gjøre Ondt, fik jo Løn som forskyldt, og er Nogen moden til Galgen, er det dog sikkerlig dem, der ikke kan dye sig, uden at rose sig af deres egne Skarns-Stykker, og istedenfor at tie med sig selv, bruge Mund imod den tøvende Retfærdighed.

Efter nu at have ved denne Seier indlagt sig stor Berømmelse, vilde Frode vise, at Retten dog hos ham sad andensteds end i Spydstagen, og gav derfor Krigs-Hæren følgende Love, som deels endnu staae ved Magt, deels ved Magtsprog i den senere Tid ere afskaffede.

Banner-Mesteren skulde, ved Byttets Deling altid have en dobbelt Lod imod en almindelig Krigsmand.

Høvdingerne: Saamange som havde Ret til i Marken at lade bære Banner for sig, skulde som et Ærestegn være ene om hvad Guld man vandt, og det øvrige Krigsfolk nøies med Sølv.

De Rustninger man tog, skulde Kjæmperne dele, men Skibene skulde høre Bønderne til, som udredte Flaaden, thi, sagde han, Billighed fordrer, at hvo Skib vover, maa Skib vinde.

Hvo som under et Banner først vendte Ryg i Slaget, var fredløs.

269 Desuden gav Frode ogsaa den Forordning, at Ingen maatte understaae sig at laase og lukke for sin Eiendom, og hvo det gjorde, forfaldt i to Mark Gulds Bøder til Kongens Kasse, som derimod betalte Eiermanden dobbelt alt ulaaset, tyvstjaalet Gods.

Hvo der saae giennem Fingre med en Tyv, skulde række Hals for ham.

Ved sin Hiemkomst til Dannemark, søgte Frode ogsaa ved gode Love, at raade Bod paa den Fordærvelse Greps Uvæsen havde anrettet, og for at forebygge tvungne Giftermaal, gav han alle Piger Lov til at tage hvem de vilde, saa at selv det Ægteskab de indgik uden deres Faders Minde, skulde være gyldigt, dog med den Hage, at naar en fribaaren Kvinde giftede sig med en Træl, mistede hun sin Frihed, og sank ned til hans Kaar, med hvem hun havde forbundet sig.

Det første Fruentimmer et Mandfolk besov, skulde han tage til Ægte.

Hoerkarle skulde vedkommende Ægtemænd have Lov til at lemlæste, for at derved kunde sættes Skranker for Liderligheden.

Fremdeles befalede Frode, at begik nogen Dansk Hærværk mod sin Landsmand, skulde han betale Rovet dobbelt, og desuden straffes som den der brød Lande-Freden.

Bar en Tyv sine Koster til anden Mands Huus, da skulde Husbonden, om han lukkede Dør efter ham, agtes for Hæler, have sin Boeslod forbrudt, og offentlig kagpidskes.

Enhver Landsforviist, som blottede Sværd mod Dannemænd, eller bar Avindsskjold imod Fædrelandet, havde sit Liv forbrudt.

Hvo som modtvillig sad Kongens Bud overhørig i Feidetid, naar Budstikken, som var en Træpiil med Staalspids, kom og skulde befordres fra Mand til Mand, ham skulde Landet forvises.

270 Hvem der i et Slag gik Banner-Mesteren et Skridt forbi, skulde stige et Trin over sin Stand, var han Træl, blev han fri, var han Bonde, blev han adlet, var han Adelsmand, blev han Greve.

Saaledes vidste man i gamle Dage at belønne Kiækhed, og da kunde man sige, at Mod og Manddom adlede sig selv, thi man ansaae Adelskab ikke som Kilden til Fortjenester, men som Kronen paa dem!

I Henseende til Trætter, forordnede Frode, at ingen saadan maatte afgiøres enten ved Eed, eller ved Væddemaal, men Sværdet skulde immer i Tvekamp skille Trætten ad, thi han fandt, at kun Sværds slag, ei Mundhuggerie, var anstændigt for Mænd, og han indsaae, at af Væddemaalet selv kunde reise sig nye og svarere Trætte. Hvo som derfor udbød sin Modpart til Væddestridd, skulde derfor betale ham i Straf en Mark Guld.

Hvo som i Tvekamp trak sig saa langt tilbage, at han fik en Fod udenfor Kredsen, skulde ansees for overvundet og have tabt sin Sag.

Naar en Bonde sigtede en Kiæmpe, for hvad det saa end var, skulde de vel ogsaa gaae i Kreds, men Kiæmpen ei bruge andet Vaaben end en alenlang Prygl.

Blev en Dannemand myrdet af en Fremmed, da skulde det koste to Udlændingers Liv.

Medens alt dette gik for sig, trak Kong Gøthar en Hær sammen, for at hevne sig paa Erik, men da nu Frode med en stor Flaade begav sig op til Norge og mødte ham under Rennesøe, satte Frodes store Navnkundighed Skræk i Gøthar, saa han sendte Bud og bad om Fred. Hvad! sagde Erik, det kalder jeg en uforskammet Røver, som forlanger, man skal holde Fred, mens han løber af med Byttet! Nei, hvem der vil høste, maa pløie først, og Haardt imod Haardt, og Raat for ilde sødt, det passer sig bedst. Den Tale klang ikke godt i Gøthars Øren, som i en 271 skikkelig Afstand stod og lyttede efter, og han raabte nu saa høit han

kunde: saa er Mand god, som han Gaver mindes! Aah, sagde Erik, dine Gaver ere betalte med gode Raad; men dengang du vilde skilt mig baade ved Viv og Liv, gav du mig kun et slet Exempel, og nu kan der ikke gjøres Afregning mellem os, uden med Sværdet. Herved gav Erik at forstaae, baade at et godt Raad er meer end Guld værd, og at det var Gøthar selv, Utaknemmeligheden faldt til Last.

Nu gjorde da Gøthar et Angreb paa den danske Flaade, men som løb saa uheldigt af, at han fik selv sit Banesaar, og hans Rige, bestaaende af syv Fylker, faldt i Frodes Hænder, som forlenede Roller dermed, hvem Erik ogsaa overlod det Fylke, han fordum fik til Lehn af Gøthar.

Efter denne Færd nød Dannemark i trende Aar den dybeste og mest velsignede Fred, men imidlertid havde Hunne-Kongen spurgt sin Daatters Forskydelse, og for at hevne den Skam, forbandt han sig mod de Danske med Kong Olimar i Østerleden, og rustede sig i hele to Aar af alle Kræfter.

Da Frode fik Kundskab herom, kaldte han ikke alene sit eget Folk, men ogsaa Nordmændene og Slaverne til Vaaben, og lod Erik fare afsted at bespeide Fiendens Magt.

I dette Ærende drog Erik under Ruslands Side, hvor han traf Flaaden, som stod under Olimars Befaling, medens Hunne-Kongen selv anførte Land-Magten, og nu tog Erik saa til Orde:

Kong Olimar! jeg spørge vil,
Du løse brat mig Gaaden!
Hvad skal den svare Rustning til!
Hvorhen med Orlogs-Flaaden?

272Olimar.

Vil, Vovehals! du vide grandt,
Hvad Nyt vi har i Sinde;
Siig Fridlevs Søn hvad der er sandt,
Det skal han faae at finde!

Erik.

Det Raad skal blive brat til Vand;
Uovervindelig er han,
Som Danmark seer til Gode;
Beskiæmmes skal, som hidindtil,
Hvert Folk, hver Drot, som prøve vil
At undertvinge Frode!

Olimar.

Meer end man venter, forestaaer,
Det maa saa Mangen lære,
Og een Gang immer, hvor det gaaer,
Jo maa den første være!
Sig Lykken vender ofte om,
Og paa den, som sin Eiendom,
Kun Daaren monne stole!

Derpaa reed Erik op i Landet for at bespeide Hunne-Hæren, og uagtet baade han og den var i bestandig Bevægelse, hver til sin Side, varede det dog fra Solen stod op, til den gik ned, inden de kunne komme hinanden forbi. Her er Been i Tusindtal, sagde Erik til Nogen han mødte, men hvor sidder Hovedet?

Imidlertid fik Hun, saa hedd Hunne-Kongen, Syn paa Erik, og da han mærkede hvad hans Ærende var, lod han ham spørge, hvad Fritteren hedd? og fik til Svar, at man kaldte ham gjerne: allevegne mødt, 273og ingensteds fundet. Kongen lod nu end ydermere spørge ved sin Tolk, hvad Frode tog sig for der hjemme? Frode! sagde Erik, ja han er aldrig hjemme, naar Fienden kommer, men møder ham helst paa Halvveien, og for Resten kiender han godt de gamle Ordsprog, at hvo høit vil stige, maa staae tidlig op, Søvnne-Tryne vinder kun Snorke-Seier, og liggende Ulv bider ingen Lam. Kongen som heraf mærkede, at han var stærk i Ordsprog, fattede Mistanke, og sagde: tag os fat paa den Karl, og det strax, thi meget mueligt, det er den samme Mester Erik, som saa skammelig bagvaskede min Daatter! Da nu imidlertid Erik strax havde Munden til Rede, og sagde: det var en kiøn Jagt, tyve Hunde tog een Hare, saa lod Kongen, ligesom det Ord formildede hans Sind, og sagde, at det kunde Erik takke for, han slap heelskindet hjem, men den Nænsomhed var ikke andet end et listigt Paaskud, thi Sagen var, at man lod Erik fare, for at han skulde sætte Skræk i Frode med Fortællingen om Fiendernes Mangfoldighed.

Da nu Erik kom tilbage og skulde sige Beskeed, brugde han følgende Udtryk: jeg saae, sagde han, sex

Flaader under hver sin Konge, og hver Flaade bestod af femtusind Skibe, og hvert Skib kunde rumme trehundrede Mand, og hvert Tusinde i hele Tallet bestod af fire Fløie, det vil da sige af tolvhundrede, thi til et Fløi regner man immer Trehundrede.

Bitterdød! sagde Frode, og saae sig om til alle Sider, det er jo en Pokkers Hoben! hvad har vi at sætte derimod!

Aah, sagde Erik, brav Karl hytter sig nok, og raske Hunde gjør lystig Jagt, men det maa ogsaa være Bulbidere, ikke Falk og Høg, man beder Bjørne med. Det Vink fulgte Frode, trak Flaaden sammen, gav sig paa Vei, og undertvang alle de Øer, som skille Dannemark fra Østerleden, hvorpaa han drog videre fort, og mødte nogle Skibe af den 274Rutenske Flaade, men skammede sig ved at angribe dem, fordi de var saa faae; dog Erik mindede ham nu om, at det er paa Stoddere man skal lære sig til at slaae Stærkoddere, at den Gaas Hovedet er af, kiækker ikke meer, og at med oppustede Kiæver bides man kun daarlig, Altsammen Ting, der skulde vise, at i slige Tilfælde maatte man ikke see paa Æren, men kun paa Nytten, og Frode lod sig ogsaa virkelig derved overtale til at sluge det Par Skibe med sin store Flaade.

Da nu Frode derpaa nærmede sig Olimar, besluttede denne at oppebie Angrebet, deels fordi han tænkte da at kunne have bedst Nytte af sit overlegne Mandtal, og deels fordi Rutenernes svære Skibe vare ubehjælpelige at roe og færdes med; men selv denne Forsigtighed hjalp ham ligesaalidt, som hans Troppers Mangfoldighed, thi de talrige men dorske Rutener maatte overlade Seieren til de langt færre, men kiække Danske. Frode lavede sig nu til at seile hjem, men mødte en heel usædvanlig og uventet Hindring, thi den hele Havbugt var fuld af Liig og Vaaben, som Strømmen kastede ind paa Skibene, uden at det var mueligt enten med Aarer eller Baadshager at blive dem kvit, thi naar man stødte en Hob tilside, kom der strax en anden isteden. Det var da et nyt Slag man maatte holde med de Døde, og som saae ganske alvorligt ud, thi ingen Vegne kunde man komme, og var desuden færdig at forgaae af Stank. For da nu at slippe ud af de Dødes Kløer, lod Frode sammenkalde de overvundne Folkefærd, og gjorde vitterligt, at enhver Husbonde, som var faldet i Slaget, skulde begraves i en Høi med Hest og Vaaben, og dersom Nogen af Ligbærerne ranede ham, skulde den Samme ikke alene miste Livet, men ogsaa en ærlig Jordefærd, og kun faae et Asens Begravelse, da det var ikke meer end billigt at Skiændselen han tilføiede Næsten, faldt tilbage paa ham selv, og at Grav-Røveren kom selv til at fattes en Grav. 275Hver falden Konge og Hertug, Jarl og Høvidsmand skulde ligge ene paa sit eget Skib, og der opbrændes, men forresten skulde ti Styrmands Liig nøies med eet Skib til fælleds Baal. Ved saaledes at anordne Enhver Liigbegiængelse efter sin Stand, gjorde Frode en nøiagtig Undersøgelse nødvendig, og forebyggede videre Ulempe.

I Slaget vare alle Rutenernes Konger faldne, saa nær som Dag og Olimar, og Frode stræbde nu at indføre danske Sæder hos dem.

Han befalede at hver Mand, som vilde gifte sig, skulde købe sin Kone, fordi han meende, at Skilsmisserne derved vilde blive sjældnere, og Enhver see til at beholde hvad han havde kiøbt og betalt.

Dersom Nogen voldtog en Pige, skulde han lemlæstes, eller ogsaa i Volds-Bøder betale mange tusinde Rigsdaler.

En Krigsmand som attraaede Kiæmpe-Navn og Ridder-Slag, skulde gaae imod Een, staae for To og kun træde et Skridt til Side for Tre, men for Fire kunde han flygte, sin Ære uskadt.

Endelig gav Frode sine skatskyldige Konger den Befaling i Henseende til deres Huustrop, at en indenlandsk og hjemfødt Krigskar skulde have i Sold om Vinteren tre Talenter Sølv, en fremmed og hvervet derimod to, og en udlevet kun een; men det var en ubillig Forordning, aldenstund det var kun Stand og Vilkaar, ikke Mod og Kiækhed her kom i Betragtning, og det kan aldrig være rigtigt, at sætte Landsmandskab over Fortjenester.

Da nu Frode herpaa vendte sine Tanker til Hunne-Hæren, og spurgde Erik, om den var ligesaa stor som Olimars, fik han Svar som følger. Erik sagde:

¹ Utallig var Vrimlen,
Af Store og Smaa,
276Som Stjerner paa Himlen,
I Vaaben jeg saae.

² Var Havet en Snekke,
Var Landet en Hald,
Ei nogen af Begge
Dog rummed det Tal!

³ Om Natten at skue
Var Leiren ved Baal,
Som Mørkved i Lue,

Omblinket af Staal!

- 4 Naar Hæren sig rørde
Med Bulder og Gnye,
Det var som man hørde
En Torden i Skye!

Ja, aldrig opleved jeg Mage til Tummel,
Saa skiærende vild, og bedøvende huul,
Af Hestenes Trampen, og Vognenes Rummel,
Af smældende Pidske, og knirkende Hjul!
Alt som en uafbrudt rullende Torden
Drøned og dundred saa vildt det og vidt,
Gispende gungred og gyngede Jordan,
Alt under Vægten af Skarernes Skridt;
Ja, med eet Ord, hvor i Spræng de fremdrage,
Jordskiælv og Torden de Vildmænd ledsage!
Først saae jeg glimre som flunkende ny
Bannere fem Gange Ti under Skye;
Hundrede Bannere: lavere, mindre
277Saae efter dem jeg sig løfte og tindre,
Og efter dem, som med Møie jeg skimted,
Smaa-Faner tyve i Baggrunden glimted.
Banner kun bæres paa Høvdingens Vegne,
Kongernes Tal kan da let du udregne!

Da nu Frode fandt, at han havde ikke Folk at sætte imod saa uhyre en Magt, raadte Erik ham at trække sig tilbage, og derved give den utallige Vrimmel Tid til at smelte hen af sig selv. Det Raad tog Frode imod med begge Hænder, thi han indsaae, at det var vel betænkt, og Følgen blev, at Hunnerne, som havde vovet sig ind i vilde Udørkener, hvor ingen Levnets-Midler var at finde, saae Hungers-Nøden nærme sig med stærke Skridt. Snart saae man sig nødt til at slagte Arbeids-Dyrene, baade Heste og Asener, men det var kun Galgen-Frist, thi nu savnede man baade Vognene og Føden, og det hjalp ikke heller, at man skildte sig ad, thi den hele Egn var aldeles ufrugtbar, og mange forvildede sig i Ørken og omkom i Moradserne. Daglig voxde Nøden, man aad ikke alene Hunde, men tog til Takke selv med de allerskidneste og ækkelste Ting, thi hvad gjør man ikke for at frelse Livet, og Nød bryder alle Love. Enden blev imidlertid, at Folket styrtede i Hobetal, og de Efterlevende havde immer nok at gjøre med at skaffe Ligene af Veien, uden at Nogen ynkede hvem der faldt, thi Alle gik med Livet i Hænderne, og Døds-Frygten undertrykte alle blide Følelser. Enhver tænkte nu kun paa sig selv, og da først een Trop lidt efter lidt var undveget, flygtede man i Hobetal, ja Kongen saae sig endog forladt af Ugger, en Spaamand, hvis Alder Ingen vidste Rede til, men det vidste man, at han var ganske overordentlig ældgammel, og han begav sig, som en Overløber, til Frode, hvem han røbede alle Hunnernes Anslag.

278Imidlertid fik Frodes Flaade en stor Tilvæxt, ved det at Kong Hedin, hvis Rige laae oppe i Norge, kom ham til Hjelp med halvandethundrede Skibe, og for at vise han kom som Ven, seilede han selv i Spidsen med tolv udvalgte Snekker, som alle havde i Masten et opsat Skjold.

Det var godt nok, og nu havde Frode ikke mindre end tredive Konger i sit Følge, som tjende ham, Somme af Frygt, og Somme af Kiærlighed, men han kunde ogsaa nær kommet ligesaa galt afsted som Kong Hun, thi uagtet han fordeelte sin Krigshær rundt om i Byerne, og sørgede med al Omhyggelighed for Vinter-Føden, vilde Levnets-Midlerne dog ikke forslaae. Desaaarsag skikkede han allerførst Revil og Mevil ind med en Flaade i Elben, for at hindre Overfarten, saa de Fremmede kunde hverken strømme ind i Landet, eller føre noget ud. Dernæst da han saae, at det faldt daglig vanskeligere, og vilde snart overgaae hans Kræfter at skaffe Hæren Underholdning, udsikkede Frode Roller til Norge, Olimar til Sverrig, Kong Ønef, og Glomer Vikinge-Høvding, til Ørkenøe, for at hente Levnets-Midler. Disse Fyrster foer nu afsted, hver med sin Flaade, og rygtede ikke alene deres Ærende, men kom om Høsten tilbage med endnu mere Ære end Bytte, thi store var deres Bedrifter. Roller havde nedlagt Kong Arthor og gjort hans Rige, som indbefattede baade Søndmør og Nordmør, skatskyldigt. Olimar undertvang Thord hin Lange, Konge i Jæmteland og Helsingland, saavelsom to andre ligesaa mægtige Fyrster, ja denne navnkundige Jette-Betvinger erobrede tillige Estland og Kurland, Øland med flere Øer ved de svenske Kyster, og kom tilbage med syvhundrede Skibe, det var med dobbelt saamange som han drog ud. Ønef og Glomer endelig, med hvem baade Hedin, og en jydsk Nisse-Konge: Hogne, havde forenet sig, kom tilbage med nihundrede Skibe, og havde undertvunget Ørkenøerne. Tyve Riger 279var ved disse Tog blevne Frode underdanige, og nu havde han med deres Fyrster halvtredssindstve Konger i sit Følge.

Saasart Kong Hun fik Tidende om, at Frode havde splittet sin Flaade ad, trak han af friske Folk en nye Hær sammen, og da Frode, ved fornævnte Tog baade havde erholdt en betydelig Forstærkning, og havde faaet Guld og Levnets-Midler i svære Mængde, betænkde han sig ikke længere paa at levere Hunnerne et

Slag.

Dette Slag stod i syv samfulde Dage, og allerede den første Dag skal der være skeet saa græsseligt et Nederlag, at man kunde ride og kiøre paa Ligene, som paa en Bro, over tre store Floder i Rusland, ja der skedte saadant et Mord og Mandslæt, at man kunde ride i tre Dage, inden man kom over den med Døde bedækkede Valplads.

Paa Slagets syvende Dag faldt Kong Hun, og nu tøvede hans Broder, af samme Navn, ikke længere med, i Betragtning af Hunne-Hærens store Svækkelse, at overgive sig til Seierherren.

Erik havde ellers regnet ganske rigtig, da han, paa Frodes Spørgsmaal, opgav Hunne-Hærens Styrke og Fyrsternes Antal, thi hundrede og halvfjersindstve Konger, deels af hunnisk Herkomst, og deels af Hunne-Kongens Bundsforvandte, maatte ved denne Krig underkaste sig Frode, som nu paa et stort Konge-Møde uddeelte de erobrede Lande, og gav alle sine Under-Konger eens Pligter og Rettigheder.

Olimar blev nu Konge i Holmgaard, Ønef i Kønegaard, den fangne Hun i Sachsen, Revil fik Ørkenøerne, en vis Dimar blev sat til Høvding over Jæmters, Helsingers og Jernbærers Land, samt over begge Lapmarkerne, og Estland overlod Frode til Dag. Kvit og fri kom imidlertid Ingen af disse Fyrster til at besidde deres Landskaber, men maatte, som Frodes Lehnsmænd, svare ham en bestemt Afgift, og nu var da Frodes 280 Rige saa vidt udstrakt, at det mod Østen tog Rusland med, og havde i Rhin-Strømmen først sin Grændse mod Vesten.

Nu skal vi høre en besynderlig Tildragelse med den norske Kong Hedin, som i Krigen med Hunnerne var kommet Kong Frode til Hjælp, og havde strax sat sig i besynderlig Yndest og Agtelse hos ham. Kong Hogne i Jylland havde nemlig en Daatter, ved Navn Hilde, som der gik meget Ord af, og det var forunderligt nok, at Hedin og hun fattede Kiærlighed til hinanden, endnu førend de saaes, bare ved at høre hverandres Roes og Berømmelse. Siden, da de fik Syn for Sagn, havde de nær aldrig faaet Øinene fra hinanden igien, saa fordybede og ligesom lænkebundne var de af Kiærlighed, i hinandens Beskuelse; men imidlertid skiltes de dog om Foraaret ad, da Hedin drog ud paa Vikingstog med Hogne, som ikke vidste Noget af sin Stalbroders Kiærlighed til hans Daatter.

Nu var samme Kong Hogne en barsk og stivsindet Mand, og efter Hunne-Krigen blev Hedin bagtalt for ham, som om han førend Brylluppet havde søgt Seng med Hilde. Sligt ansaaes i de Dage allevegne for en uhyre Forbrydelse, og uagtet det var lutter Løgn, fæstede Hogne dog Troe til Beskyldningen, og gik med sin Flaade strax løs paa Hedin, som var ude i Kongens Ærende, og indkrævede Skat hos Slaverne. Der stod da et Slag, hvori Hogne kom til Kort, og maatte flygte hjem til Jylland, men saasnart Frode spurgde, at Lande-Freden var brudt, og det af hans egne Undersaatter, stævnedes han begge Parter ind for sit Danehof, undersøgte paa det nøiagtigste Kivens Oprindelse, og kiendte derpaa i Sagen efter Lovens Medfør. Hogne blev dog ikke desmindre ved, haardnakket at fordre sin Daatter tilbage, og da Frode saae, det var umueligt at faae dem forligte, befoel han dem at gaae i Kreds og lade Sværdet dømmes, som den eneste Maade hvorpaa den Kiv kunde faae en lovlige Ende. Det skedte, 281den deilige, men lille Hedin gik i Kreds med sin store og stærke Svigerfader, og fik af ham saadant et Dommedags-Slag, at Blodet strømmede ud af ham og han faldt i Afmagt, og nu havde det ligefrem været Hogne en smal Sag, at slaae ham ihjel, men ganske uventet skaanede han ham, og stak sit Sværd i Skeden, enten fordi han ynkedes over hans Ungdom og Deilighed, eller fordi han ikke vilde dræbe en Mand, hvem Døden spillede paa Læberne, thi hos de gamle Dages Helte var Tapperheden altid parret med en vis Undseelse, saa det blev anset for en Skam at dræbe dem, der enten for Ungdoms eller Afmagts Skyld ei kunde værges sig tilgavns.

Hedin blev nu af sine Stalbrødre baaret om Bord, og beholdt sit Liv som en Skiænk af sin Fiende, men da de, syv Aar efter, mødtes under Hedinsøe, gav de sig atter i Strid, og segnede begge for hinandens Haand, saa det havde været Hognes Lykke, dersom han forrige Gang havde undertrykt sin Medlidenhed, og med Strænghed benyttet sig af sin Overmagt.

Om Hilde fortæller man, at hun, af Længsel efter Hedin, med galdrende Sange om Natten opvaktede de Slagne, som da, vil man sige, fornyede idelig Kampen.

I de samme Dage opkom der en svar Krig imellem Kong Alrik i Sverrig og Giæst hin Blinde, Kongen i Gothland, og Blinde-Giæst blev overvundet, men flydde saa over til Frode, med Bøn om Bistand, paa det Vilkaar at kiende ham siden for sin Over-Herre. Hans Ønske blev opfyldt, og med en betydelig Forstærkning af Hjelpe-Tropper, under Skalk Skaanings og Eriks Anførsel, vendte han tilbage, men da han nu agtede strax med hele sin Magt at gaae løs paa Alrik, raadte Erik ham derfra, og meende det var bedst, at begynde paa Sønnen Gunthjov, som 282 var sat over Værmeland og Soløer, thi, sagde Erik, det næste Land er i Havsnød immer det bedste, og desuden er det altid klogere at hugge Roden end Toppen af det Træ, man ikke vil have skal grønnes igjen. Hans Raad blev ogsaa fulgt, Angrebet skedte, Gunthjov faldt, og ligger begravet i en Høi, som endnu bærer Navn efter ham.

Da Alrik spurgde sin Søns Fald, ilede han til Hevn, men da saa Krigs-Hærene kom hinanden i Sigte, havde

han en hemmelig Sammenkomst med Erik, og bad ham, i Betragtning af deres Forfædres Venskab, at unddrage Blinde-Giæst sin Hjælp og Tjeneste. Da Erik imidlertid paa ingen Maade var dertil at bevæge, forlangde Alrik, at Blinde-Giæst skulde gaae i Kreds med ham, saa de ved en Tvekamp kunde forebygge videre Mandslæt. Nei, sagde Erik, dertil er Blinde-Giæst baade for gammel og svag, han kan ikke engang bære sit Harnisk; men jeg skal nok gaae i hans Sted, thi det var en stor Skam, om jeg ikke vilde gaae i Kamp for ham, jeg sendtes hid at kiæmpe for! Tvekampen gik nu ogsaa uden Ophold for sig, og Alrik faldt, men Erik blev saa ilde tilredt, at det var med Nød og Neppe, og det endda først efter lang Tids Forløb, at han kom sig igien.

Rygtet havde imidlertid løiet ham død, og derved foraarsaget Frode en stor Hjerte-Sorg, men det var dog kun som en Skye for Solen, der skildtes ad, da Erik kom frisk og sund hjem, og bragde det Budskab med, at nu var Kong Frodes Rige ved hans Mandhaftighed blevet forøget med Sverrig, Værmeland og Soløer. Over disse Landskaber indsatte nu Frode Erik til Konge, og overlod ham tillige, imod en vis aarlig Afgift, baade Helsingland og begge Lapmarkerne, samt Finland og Estland.

Samme Erik skal have været den Første af dette Navn paa den svenske Throne, saa alle de andre Eriker i Konge-Rækken er kaldt op efter ham.

283Dengang regierede der en Kong Alf paa Hedemarken, og en Kong Bjørn i Vigen, som havde hver sin navnkundige Søn: Alf havde Asmund, og Bjørn Asvid. Nu hændte det sig engang, da Asmund var ude paa Jagt, og havde ikke Lykken med sig, at han, enten i det han fulgte med Mynderne, eller gik med Garnet, blev skilt fra de andre Skytter, og da imidlertid Mørket faldt paa, foer han vild paa en afsides Fodstie, vankede om paa store Bakker og Bjerge, mistede sin Hest, fik sine Klæder revet i Pjalter, og maatte opholde Livet med Paddehatte og Svampe. Omsider var han dog saa heldig at træffe paa Kong Bjørns Høvdingsgaard, og der blev han snart saa indtaget i Kongens Søn, at de svor hinanden evigt Venskab og Stalbroderskab, og det med det forfærdelige Løfte, at hvem af dem der overlevede den anden, skulde lade sig begrave med ham. Dette Løfte, som viser, hvor indtagne disse hovedheede Ungersvende var i hinandens Selskab, kom ogsaa virkelig til at gaae i Opfyldelse, thi Asvid døde, og da man jordede ham med Hest og Hund i en Hule, lod Asmund, for ikke at bryde sin Eed, sig levende begrave med ham, men tog dog Mad med sig, for at opholde Livet.

Medens alt dette gik for sig, udbød Frode Leding af alle de Kongeriger, som vare ham underdanige, og gik med en stor Orlogs-Flaade til Norge, og der skulde Land-Hæren under Eriks Anførsel møde ham. Det gik da her som sædvanligt, at Begjærligheden næres vel men mættes ei af Rigdom, thi at jo mere Frode fik, desmere vilde han have, det seer man godt, da end ikke saa øde og barsk et Land, som Norge er, kunde være i Fred for ham.

Dengang nu Erik drog over Oplandet, stødte han paa Asvids Gravhøi, som Svenskerne strax faldt over, med Hakke og Spade, i Haab om at finde Guld og gode Sager, men snart opdagede de, at Grav-Kam²⁸⁴meret var meget dybere, end de havde tænkt, saa der var ingen anden Maade, at faae det randsaget paa, end om En vilde lade sig hidse derned ved et Tov. Det bekvemmede ogsaa en af de raskede unge Karle sig til, men saasnart Asmund saae, at der blev hidset en Kurv ned med en Karl i, smeed han ham paa Timen ud af Kurven, satte sig selv i, og gav dem, der stod ovenfor og holdt paa Rebet, et Tegn, at de skulde kun trække til sig. Det gjorde de ogsaa, og tænkte, der var en stor Skat, men da de fik Kurven op, fandt de, til deres store Forskrækkelse, at der var ikke Andet i, end et ubekendt Væsen af et græsseligt Udseende, hvorfor de, i den Tanke, at det var den Dødes Gienfærd, smeed Rebet, og foer afsted, hver til sin Side. Asmund saae ogsaa virkelig grumme fælt ud, thi ikke nok med det, at han var bleg som et Liig, men hvad Erik, ved at betragte ham, meest forundrede sig over, var, at han var forkradset og blodig i hele sit Ansigt. Han stræbde imidlertid at standse Svenskerne i Farten, ved at raabe efter dem, at de tog Feil, og skulde slet ikke være bange, aldenstund han var et levende Menneske, og da nu de Nærmeste spurgde ham, hvor de Skrammer kom fra, han havde i Ansigtet, fortalte han dem, at om Natten havde Asvid gaaet igien og prøvet Styrke med ham, og at det var ham der havde rakkert ham saa jammerlig til, og revet ham det venstre Øre reent af, alt som det lyder i følgende Vers, hvor Asmund taler og siger:

¹ Hvad Under, at bleg jeg er vorden om Kind,
I Gruben, i Gru og i Kvalme,
For Gravlandets giftige, dræbende Vind,
Maa Ungdommens Roser vel falme;
Ja, mellem de Døde i Gravmulmen skjult,
Hvert levende Øie maa vel vorde huult!

² 285I feireste Huus er ei Fryd eller Mag,
For Menneske-Afkom at finde,
Naar alt som den eenlige Spurv under Tag,
I Tomhed man sidder derinde,
Nei, ynkelig faren og stædt er den Mand,
Som vanker forladt i de Levendes Land!

- Men jeg sad i Dybet, saa øde, saa tyst,
3 I Hulen, i Mulm og i Mørke,
Hvor Kvalmen saa lummer bespændte mit Bryst,
Og Liiglufft fortæred min Styrke,
Der ene jeg sad, uden Haab eller Trøst,
Med Lyset berøvet al Øinenes Lyst!
- 4 End haver jeg og havt en Kamp at bestaae,
En Døds-Kamp med isnende Kulde,
Det svart er i Kreds med de Døde at gaae,
Naar op de sig reise af Mulde;
Med Asvid, som reiste af Støvets sig brat,
Jeg brydes jo maatte i bælmørke Nat!
- 5 Ei Rede jeg dertil kan vide og Skiel,
Hvordan der kom Liv i den Døde,
Hvorledes hans Aand kunde vinde fra Hel,
Med Kraft til mig Kamp at afnøde,
Men skiæmmes og blegne, det kan jeg forstaae,
I Dødninge-Hænder alt Levende maa!
- 6 Umættelig var han, den selvbudne Giæst
Med Kløer som skarpeste Segle;
286Først sleed han og slugde sin Hund og sin Hest,
Og slog saa i mig sine Negle;
Ei Hud eller Kiød kunde der holde Stik,
Og fløiten et Øre i Flaningen gik!
- 7 Den Skade dog ikke uhevnet jeg lod,
Fuld tappert jeg brugde min Klinge,
Til gispende Utydsket laae ved min Fod,
Da maatte og Hovedet springe,
Ja, tverts giennem Kroppen jeg rammed en Pæl,
Og fængslede saa den urolige Sjæl!
- 8 Hvad undres I Kæmper da over endnu?
Jeg maatte vel blegne og bløde,
Ja blegne i Mulm og i Kvalm og i Gru,
Og bløde i Kamp med den Døde;
Thi Alt hvad som lever, om Nat og om Dag,
Vel Farve maa skifte i Dødninge-Lag!

Men for nu at komme til Hoved-Sagen igien, maa vi fortælle om Nordmændene, at da de mærkede hvad Klokken var slaaet, tvivlede en stor Deel af dem om at kunne forsvare sig ved Hjemstavnen, hvorfor de, uden Modstand, lode sig drive lige op til Grændserne af Helgeland, og Jomfru Stikla vilde heller forlade sit Fædreneland og gaae paa Eventyr, end lade sig beskiæmme. Da nu Frode havde udskibet sin Krigshær paa Kysterne af Helgeland, syndes han det var alt for uhyre og urimeligt et Arbeide at faae den talt, men for dog nogenlunde at kunne gjøre sig en Forestilling om dens Antal og Styrke, befoel han, at alle Mand skulde tage hver sin Steen, og kaste dem sammen i en Hob. I en anden Hob maatte 287hver Mand lægge et Spyd, og man siger, der gaaer Syn for Sagn, saa de samme Høie findes der endnu.

Derpaa sloges Frode en heel udslagen Dag med Nordmændene, og den Træfning kostede saa mange Folk, at begge Krigshærene holdt det om Natten for raadeligst, at trække sig tilbage; men saa om Morgenen efter kom Erik landveis med friske Folk, og raadte Kongen til at begynde Striden forfra igien. Det skedte ogsaa, men til ubodeligt Tab paa begge Sider, thi de Danske skal af tretusinde Skibe ikke have beholdt uden hundrede og halvfjerdsindstyre, og, tør man troe Rygtet, leed Nordmændene saa uhyre et Nederlag, at over fire Femtedele af det forhen bebygde Land kom til at ligge øde. Seieren var imidlertid Frodes, og for nu at vederkvæge Folkene efter Krigens Besværlighed, stræbde han at frembringe en almindelig Rolighed, og sikkre hver Mands Eiendom for Tyvehaand. Desaaarsag lod han udlægge to Guld-Smykker, det ene paa en Klippe, som endnu kaldes Frode-Bjerg, det Andet i Vigen, og her kundgjorde han paa et Lands-Thing, at disse Guld-Smykker laae for at prøve Gemytter, og at alle Fylkets Lehnsænd skulde staae til Ansvar og faae Skam, hvis Nogen rørde dem.

Det var da, som man let seer, ingen Spøg at være Lehnsmand der, thi Leilighed gjør Tyve, og hvad kunde være mere fristende for Begiærligheden, end at see det røde Guld ligge midt paa Landeveien uden Vagt!

Fremdeles forordnede Frode, at Søfolk, naar de behøvede det, maatte tage Aarer, hvor de fandt dem, og at en veifarende Mand, naar han kom til et Vaad, maatte frit tage den første den bedste Hest at ride over paa; thi Sligt vilde han ikke have betragtet som nogen Fornærmelse imod Eiermændene, men som en Lettelse, man gjerne burde unde sin Næste.

288I Henseende til Hesten blev det imidlertid fastsat, at den Reisende skulde staae af, saasnart Hesten havde faaet Forbenene paa Land, mens Bagbenene var endnu i Vandet, og understod han sig at beholde Hesten i Brug paa den anden Side Vandet, da havde han sin Hals forbrudt.

Ligeledes gav han den Lov, at paa en Reise maatte man tage af Andres, saamange Levnets-Midler, som til eet Maaltid, men Tyv skulde man være for hvad man tog Meer.

For Resten maatte Ingen have Laas enten for Dør eller Kiste, ja maatte ikke lægge saa meget som det Mindste under Laas og Lukke, men blev der Noget stjaalet, gav Kongen det trefold igien.

Hvem der stjal og blev grebet, skulde med Jern-Spigger nagles til Galgen, og have en Ulv hængende ved Siden af sig, til et Tegn, at de vare Rovdyr begge to; og skulde derfor, som lige gode Brødre, ogsaa nyde lige god Ret. For Resten var, efter Loven, en Hæler saa god som en Stjæler.

Syv rolige Aar tilbragte nu Frode, med Fryd og Gammen, i Norge, og blev der Fader til en Søn ved Navn: Alf, og en Daatter: Ofure.

Der var i de samme Dage en Kæmpe fra Sverrig, ved Navn Arngrim, som kom til Kong Frode, og efterat han i Kreds havde fældet Skalk Skaaning, af hvem ham fordam var et Skib berøvet, satte han Næsen i Skye, og vovede at beile til Kong Froses Daatter. Da Kongen imidlertid ingen Øren havde for den Snak, saa vidste Arngrim ikke bedre, end at søge Kong Erik i Sverrig paa Haand, som gav ham det Raad, at han maatte see til at gjøre sine Hoser grønne hos Frode, ved en eller anden besynderlig Tjeneste, saasom ved at befeide Kong Egder i Bjarmeland og Kong Thengel i Finmarken, de eneste Høvdinge vidt og 289bredt, som, medens alle Andre bukkede sig under det danske Spiir, endnu turde vove at trodse.

Som sagt, saa gjort, uopholdelig gik Arngrim didop med en Krigshær, hvor Finnerne boe, og de har deres Handel høit i Nord, hvor man knap skulde tænke, at Folk kunde nære og bjerge sig oppe. Egenlige Bopæle har de imidlertid da ikke heller, men flække omkring som vældige Skytter paa deres Skier, alt over de sneetakte Bjerge, og opslaae saa deres Paulun, hvorsomhelst de finde sig stædte i Kvæld. Kaste-Spyd er deres ypperste Vaaben, i at handtere dem lede de om deres Mester; og derhos bruge de et eget Slags føre og brede Pile, men Trolddom er Kunsten, hvorpaa de med Flid lægge Vind.

Disse Folk var det, Arngrim, for at gjøre sig berømt, gik imod, og strax i det første Slag gik Lykken dem ogsaa imod, saa de maatte tage Flugten, men derfor vare de dog ikke nemme at faae Bugt med, thi de kastede tre Smaasteen bag over Hovedet, og gjorde det saa med Øine-Forblindelse, at de saae ud for Svenskerne, som ligesaamange Bjerge. Arngrim lod sig ogsaa virkelig bedrage af Skinnen, og holdt op at forfølge en Fiende, som han meende havde store Klipper i Ryggen. Anden Dagen bleve de vel atter overvundne, men reddede sig ogsaa denne Gang, ved nemlig at kaste en Nævfuld Sne bag over sig, thi det lod da som der var en stor og strid Elv, og Svenskerne, som syndes de kunde livagtig høre, hvor den brusede, lode sig af dette besynderlige Koglerie forlede til ikke at troe deres egne Øine. Tredie Dagen derimod kunde Finnerne ikke hitte paa noget nyt og klækkeligt Krigs-Puds, og maatte derfor, da de saae deres Slagorden brudt, paa Naade og Unaade overgive sig til Seier-Herren, som derpaa gjorde Mand-Tal over dem, og bestemte, at ligesaamange 290Gange Ti, som de var, ligesaamange Læs Peltsværk skulde de, hvert tredie Aar, betale i Skat.

Nu kom Raden til Thengel, Bjarmernes Høvding, og da han var overvundet, maatte Bjarmerne i Straf levere Arngrim eet Skind til Mands.

Da nu Arngrim saaledes, med Ære og Bytte nok, kom tilbage til Erik, fulgdes denne med ham over til Dannemark, proppede Frode Ørerne fulde med hans Berømmelse, og sagde, at den Mand, der havde udvidet Kongens Herredømme lige til Verdens Ende, havde ærlig fortjent at blive hans Sviger-Søn.

Det lykkedes, Arngrims Bedrifter stak Frode i Øinene, han fandt det nu slet ikke urimeligt, at give en Kæmpe sin Daatter, som ved slige Helte-Gierner havde vide om Land forherliget hans Konge-Navn; Arngrim fik Ofure, og avlede med hende tolv Sønner, hvis Navne jeg her vil antegne:

Brand og Bjarre,
Brodd og Hjarrand,
Tand og Tirfing,
To Haddinger,
Hjortvar, Hjartvar,
Hrane, Angantyr.

Disse Brødre, som, saa at sige: fra Barnsbeen, havde med Liv og Sjæl lagt sig efter Viking-Handværket, kom engang, alle paa eet Skib, seilende til Samsøe, og stødte der, under Landet, paa to Snekker, som tilhørte Vikingerne Hjalmar og Orvar-Odd. Det kom strax til Haandgribeligheder, og Arngrims Sønner gjorde reent Bord paa begge Snekkerne, men for nu at faae at vide, om de ogsaa havde fældet Høvdingerne, lagde de eet Liig ved hver Aare, og opdagede derved, til 291deres store Sorg, at begge Styrmandene fattedes, thi den vundne Seier regnede de for ingen Ting, aldenstund det Brede var endnu tilbage, og deres Liv i Vove.

Hjalmar og Orvar-Odd havde nemlig i en stærk Storm faaet deres Skibe ilde tilredte, og mistet et Roer, hvorfor de nu var oppe i Skoven og huggede sig et nyt. Det var et forsvarligt Kiævle, som de med deres Bol-Øxer netop havde faaet gjort saavidt til Rette, at man kunde see, hvad det skulde være, og, uden at drømme om, hvad der imidlertid var tilstødt deres Stalbrødre, kom de ganske rolig bærende med det paa Skuldrene, men standsedes af Ofures Sønner, som, med Sværd og Hænder rygende af Blod, kom dem imøde. Vel skulde man synes de havde Overmagten for sig, thi det var jo en urimelig Ting, at to ene Karle skulde slaes med en heel Tylt, men her gjorde Tallet dog ikke Udslaget, thi uagtet Hjalmar maatte bide i Græsset, fik Orvar-Odd dog den Fornøielse, at alle Ofures Sønner gik den samme Vei, og blev han end af hele sit Selskab ene om Glæden, saa var han det ogsaa om Æren. Han skal da ogsaa have svunget det uhandelige store Kiævle med saa utroelig en Kraft, at han bare med eet Smæk slog hele tolv Karle baade sønder og sammen.

Saaledes blev Havet, uagtet de store Krigs-Storme havde lagt sig, dog endnu bestandig foruroliget af Vikinger som Hvirvel-Vinde, og det var fornemmelig Grunden, hvi Frode, hvis Hu stod ene til at befordre almindelig Fred og Roe, besluttede at vende sine Vaaben mod Vesten.

Efterat have stævnet saavel Erik, som alle sine øvrige Under-Konger, med samt deres Orlogs-Flaader til sig, seilede nu Frode over til Brittannien, og Kongen der paa Øen, som fælde sig for svag til at bestride en Fiende, hvis utallige Snekker syndes at bedække Havet, begav 292sig strax i hykkelsk Underdanighed til Frode, og smigrede ham ei alene med Lovtaler over hans Storhed, men erklærede tillige, at han vilde overgive baade sig og sit Land til de seierkronede Dannemænd, skatte og skyldte til dem, og udrede Alt hvad de forlangde. Endelig bød ogsaa Kongen de Fremmede til Giæst, og Frode vidste at skiønne paa den brittiske Artighed, men fandt den dog mere og mere mistænkelig, og det ei uden Føie, thi hvem der, ublokket og unødt, gjør saa forfærdelig store Løfter, og en Konge, der overgiver sig uden Sværds slag, har gierne Skielmen bag Øret. Da nu Frode ogsaa betænkte, at under Bænke-Hynde kan der ligge Allehaande, og at et tungt Hoved gjør let et stakket Halsbeen, saa fandt han, det var ikke raadeligt at gaae til Gildes med sine tolvhundrede Kæmper, thi Fler maatte der, efter Indbydelsen, ikke komme. Enden blev da, at Frode sagde ved sig selv, man maatte have kiøbt sit Liv af en Bisse-Kræmmer, naar man vilde betroe det til en Fiende, hvis Ord var langt fra at være nogen Troes-Artikel; men saasnart den brittiske Konge erfoer, at man gjorde sig Betæneligheder, begav han sig til Frode igien, fornyede Indbydelsen, og bad ham kun frit tage fire og tyve hundrede Følgesvende med sig. Vel gav nu dette fordoblede Antal Frode Mod til at følge Indbydelsen, men udslettede dog ingenlunde hans Mistanke, hvorfor han udsikkede en Trop, som skulde giennemstreife Egnen i alle dens Kringel-Kroge, og melde ham det paa Timen, om de fandt nogen Fælder og Snarer. Da nu Frodes Speidere desaarsag randsagede en Skov, fik de Syn paa Noget ligesom Spidsen af en Leir, og stod et Øieblik tvivlraadige, men tog snart Benene med sig igien, da de ved nøiere Betragtning opdagede, at det var ganske rigtig en brittisk Leir, hvor Teltene vare overtjærede, for desmindre at falde Nogen i Øinene. Saasnart Frode fik den Efterretning, satte han List imod List, og imens 293han selv, med det bestemte Antal Let-Bevæbnede, tog til Gildes, lod han en stærk Trop Kiæmper lægge sig i Baghold, som, saasnart de hørde visse Stød i Basunen, skulde ile ham til Hjelp, og tilintetgiøre Fiendernes lumske Anslag.

Hvad nu den Kongelige Gildes-Stue angaaer, da var samme paa det Prægtigste udsmykket, saa man ret maatte forbauses ved en sliig Overdaadighed, thi den var fra Øverst til Nederst overtrukket med lutter Purpur; dermed brammede de panelede Vægge, og man maatte ordenlig undsee sig for at træde paa de deilige Tæpper, hvormed Gulvet var belagt. Under Loftet saae man Lamper hængende i Mængde, som skinnede deilig, og straaledede i det klare Skin af den brændende Olie, medens duftende Røgelse-Kar udgiød deres krydrede Damp, og opfyldte Salen med den sødeste, fineste Vellugt. Langs med Væggene stod prægtig opdækkede Borde, og Bænkene vare alle forsynede med Ryg-Puder, og prydede med Gyldenstykkets Hynder, ja om Salen i det Hele maa man sige, at den lignede en, i al sin Høihed, venlig smilende Konge, og i den hele Anretning fandtes ikke det Mindste, som enten stødte Øiet, eller stank i Næsen.

Midt i Salen stod der en Kumme af uhyre Omfang, og smækfuld af stærk Drik, hvor man paa den nemmeste Maade kunde fylde Bægerne, og havde Meer end nok til at slukke Giæsternes Tørst, i hvor stort end deres Antal var. Der var ingen Mangel paa Oxehorn til at øse med, men Giæsterne drak af Guldskaal, Tjenerne vare klædte i Purpur, gik som paa en Snor, og vidste med en særdeles Artighed at gjøre deres Dont, Bordet skinnede af gyldne Kar og Fade, som ovenikiøbet for det Meste vare besatte med glimrende Ædelstene, og Bægerne skummede af allehaande stærke Drikke-Vahre, thi her, hvor Overdaadighed i alle Maader 294var drevet til det Høieste, forslod det ei med eet Slags Viin; for at kildre Ganen med Afvexling, havde man fra langt bortliggende Steder anskaffet sig mange forskiellige Vine. Af Maden var der samme Overflødighed, Fadene bugnede under de nydeligste Retter, og skiøndt der heller ingen Mangel var paa Kiød af tamme Dyr, saa var dog Vildbrad det Meste man saae.

For Resten var der en stor Forskiel paa, hvordan de Karle drak, der sad til Bords, thi de Fremmede drak af Hjertens Grund og lod Fiolen sørge, men Britterne, som havde Hovedet fuldt af Kieltring-Streger, turde ikke Andet end nippe til Glassene. Vel er Dannemark mit Fædreneland, men det gjør dog ingen Gode at nægte, hvad sandt er, at mine kiære Landsmænd havde gierne for Skik, at drikke til Pæls og stikke reent ud, og de fik desaaarsag meget Meer, end de vel kunde bære. Saasnart nu Britterne saae, at man omtrent kunde prikke dem paa Øinene, sneeg de sig ud efterhaanden, stængede Sals-Dørren til, og stablede af alle Kræfter op for den, hvad der bedst kunde holde, og dernæst satte de Ild paa Taget. Der sad da de Danske i Fælden, men mærkede dog Uraad, da Ilden begyndte at gribe om sig, hamrede paa Dørren, og gav sig, da det var omsonst, til at brække Hul paa Væggen, og derigiennem bane sig en Udvei. Vel stod Britterne heller ikke med Hænderne i Lommen, da de saae at Væggen rystede, de gjorde sig al muelig Umage for at stytte paa den, og holde Buret lukket, men hvormeget de end væltede for, saa forslog det dog ikke, thi det var lutter stærke Prygle: de Danske, og jo større Faren blev, des glubskere tog de fat, saa det varede ikke længe, før de var ude, og saa lod Frode paa Timen støde i Basunen, for at Bagholdet kunde vide, hvad Klokken var slaaet. Disse forsømde sig da ikke heller, saasnart de hørde Varslet, men foer afsted, og fangede Luren dreierne i deres egen Snare, nedsablede Britterne, med samt deres Konge, i Tusindtal, og gjorde altsaa Frode en dobbelt Tjeneste, som Redningsmænd og Hevnere tillige.

Herved kom den danske Tapperhed for Orde i Vester-Leden, og Rygtet satte saadan en Skræk i Iernerne, at de ikke vidste Bedre, end at belægge deres Kyster med Fod-Angler, for derved at gjøre Land-Gangen vanskelig.

Hvad ellers Iernes Rustning angaaer, da er den baade let og nem, og mere beregnet paa at tilflygte end at tilkiæmpe sig Seieren; alt deres Baghaar rage de af, for at Fienden ikke, naar de flygte, skal tage dem i Nakken, deres Landser stikke de bag ud, og har megen Færdighed i at skyde baglænds med deres Kastespjyd. Desaaarsag er det ikke raadeligt at komme dem for nær, naar de fægte med Hælene, da man let, med Seieren, som det synes, i Hænderne, kan komme til at vende Næsen i Veiret; men Frode lod sig ikke narre af deres trædske Flugt, satte vel efter dem, men styrede sin Hidsighed, og foer i Mag. Herved lykkedes det ham, at fælde deres Høvding Kervil, og Broderen, som fulgte ham i Anførselen, overgav Landet til Frode, da han mistvivlede om at kunne forsvare det.

Uden selv at forbeholde sig det allermindste, uddeelte nu Frode alt Byttet til sit Krigsfolk, for klarlig at vise, det var ham slet ikke om Fordelen, men kun alene om Æren at gjøre. Med den drog han nu, som Britters og Irsers Overvinder, hjem til Dannemark, og lod saa Sværdet hvile i tredive samfulde Aar.

Hartad over hele Verden var nu de Danskes Navn og Tapperhed berømt, men Frodes Hu stod til at skaffe sin Krone en varig Glands, og Thronen Fasthed, og han stræbde desaaarsag først og fremmerst, efter Lovens Strængthed, at rense Landet fra dets indvortes Fiender, fra Tyve nemlig og Voldsmænd, som er en Lande-Plage og Noget af det forgiftigste Utøi, hvormed et Rige kan være beladt. Hans Mening var i det Hele, at skaffe Folkene Roe, saa Kræft ei skulde fortære, hvad Sværd havde levnet, Ondskab ei hemme Fredens velsignede Strøm i sit Løb, hjemfødte Skarn ei forlænge Krigens Ulykker. Tilsidst, for at give et i Øine faldende Beviis paa, hvilken Ustraffelighed han havde indført, lod han et stort Guld-Armbaand lægge paa alfar Vei i Jylland, som ansaaes for Rigets Hoved-Stykke, og man kan jo nok vide, at Guld det stak Skarns-Folk i Øinene, og at alle lange Fingre klædede, men Frygten for uundgaaelig Straf beholdt dog Overhaand, og Guldet laae ligesaa sikkert paa Landeveien, kun bevogtet af den dybe Ærefrygt for Kong Frode, som i Skrin og Kiste, under Laas og Lukke. Som Stifter af saa mageløs en Lande-Fred blev Frode overordenlig berømt, og med Beundring talde man om ham, som efterat have, i Verden saa vide, under Blods-Udgydelse, omvundet sin Tinding med glimrende Seiers-Krandse, vendte sin Hu til at skabe almindelig Rolighed, saa Fredens yndige Blomst kunde opvoxte over Krigens blodige Fure, og Nederlaget endes med en lykkelig Opreisning. At Frode omgiærdede Alles Eiendom med Lovens stærkeste Hegn, det kom i Øvrigt fornemmelig af, at han fandt, det var Spot og Skam, om Tyve-Haand i Hjemmet skulde rane det Gods, som Fiendernes væbnede Arm havde været for kort til at naae!

I de samme Dage, der Krigens Lue var dæmpet, og Fredens Soel med sine livsalige Straaler beskindede Landene, da behagede det den Frelsens og Saliggjørelsens Fyrste at komme til Verden, og til de Dødeliges Redning paatage sig deres Skikkelse. Derfor har man troet, at hin forunderlig dybe, livsalige Fred, som uden at forstyrres ved det 297mindste Vaabengnye, herskede da allevegne, at den maa ei tilskrives Verdens Herrer, men Guds besynderlige Forsyn, som magede det saa, at Tiden selv maatte iføre sig en saa usædvanlig og velsignet Dragt, for at bevidne hans Nærværelse, hvis Gierning Tiderne ere!

Imidlertid opstod der en Hex, som, i Tillid til den sorte Konst, hvori hun var vel forfaren, vovede at trodse Kongens Vrede, og opæggede sin Søn til at stjæle det store Liggendefæ; thi Straffen, sagde hun, lod sig nok undgaae, aldenstund Kong Frode nu gik paa Gravsens Bred, og Livet havde ondt nok ved netop at hænge i det gamle, svage, affældige Legeme. Vel indvendte Sønnen desuagtet, at Faren var for stor til, at han turde vove derpaa, men hun bød ham kun at være ved frit Mod, og forsikkrede, at enten skulde Kalven af en Hav-Koe, eller et andet uformodentligt Tilfælde afvæbne den straffende Retfærdighed, og derved lykkedes det hende virkelig at fordrive Sønnens Frygt, og bringe ham til at lyde hendes Raad.

I denne Handling saae Frode en formastelig og haanlig Trods, som han ei flux og nidkiær nok kunde lade den Troid-Kvinde og hendes Huus undgjelde, hvorover han strax udskikkede af sine Tjenere, Nogle, som inden han selv kom, skulde gribe hende med Børn og Samt, og bringe dem for ham. Det vidste imidlertid Hexen forud, vilde skeep, og skuffede med Koglerie sine Fiender, i det hun forvandlede sig i en Hoppes Lignelse, og siden, da Frode kom selv, paatog hun sig Skikkelse af en Hav-Koe, der med sine Kalve, thi dertil havde hun omskabt sine Sønner, gik og græssede paa Strand-Bredden. Kongen, hvem det Særsyn forundrede, befoel nu sine Tjenere at omringe de Sødyr, og formene dem Adgang til Stranden, medens han selv stod ned af Vognen, hvorpaa han for Alderdoms Skyld maatte kiøres, og satte sig paa Jorden, 298for at betragte det underlige Optog. Men, hvad skeer! Hexen, i Hammen af det store Sødyr, løb nu lige paa Kongen, og jog Hornet saa hardt ind i hans ene Side, at han fik Banesaar, og døde, som man jo maa sige, paa en hans Kongelige Høihed høist uværdig Maade. Den eneste Glæde hans Tjenere end kunde have, var den at hevne hans Død, og da det lykkedes dem med Kastespud at fælde de Vanskabninger, kom hele Kogleriet for en Dag, thi Ligene laae der, som Menneske-Kroppe, men med Dyre-Hoveder!

Et saadant Endeligt fik da den over hele Verden høilig berømte Kong Frode, men skaaret op og balsameret giemdes end i trende Aar hans Liig af Dannemarks Høvdinge, som ogsaa ønskede at dølgge hans Død for udenlandske Folk, af Frygt for, at, blev den bekiendt, vilde flux de undertvungne Lande falde fra. Saaledes skulde da, efter deres Mening, Skyggen af Frode forsvare de Erobringer han forud selv havde gjort i levende Live, og de Undertvungne, af Ærbødighed for ham, fremdeles udrede den aarlige Skat.

Saa førdes da det afsjælede Legeme omkring, ei som et Liig paa Baar, men i en Kongelig Bærestol, som en afmægtig Olding, hvis Tjenere maatte komme hans Skrøbelighed til Hjælp, og det maa man vel kalde kongelig Stort, end efter Døden at behandles saa hæderligt af sine Venner!

Endelig, der Liget dog tilsidst gik i Forraadnelse, og Opløsningen kunde ei længer forsinkes, da stædte man de Kongelige Levninger til Jorde ved Være-Bro i Siælland, under den Forsikkring, at her, i Hjertet af sit Rige, havde Frode saa inderlig ønsket, naar han døde, at hvile sine Been!

299Død var nu Frode, og død havde Rygtet løiet Fridlev, som opfostredes i Rusland, og da det nu saaledes syndes, som Frode fattedes en retmæssig Arving, og Kronen nødvendig maatte vige fra den gamle Konge-Stamme, saa skønnede Dannemænd ei rettere, end at Den maatte være Spiret værdigst, som, til Frodes Herliggjørelse, prydede hans friske Gravhøi med det bedste Mindes-Mærke, og overantvordede til Efter-Slægten i et prægtigt Efter-Mæle den hedenfarne Konges lhukommelse! Henrevet af saa glimrende en Udsigt, stræbde Hjarne, en udmærket Dane-Skjald, at reise den herlige Afdøde i Sang et værdigt Mindes-Mærke, og gjorde, paa sin eenfoldige, ulærde Viis, et Riim, hvoraf Meningen, udtrykt i et fire Liniers Omkvæd, var kortelig denne:

Heel længe den Døde man førde om Land,
Hvis Liv var al Dannemarks Glæde,
En Græstørv nu dækker den giæveste Mand,
Som havde paa Konge-Stol Sæde!
Ja, Dannemænd ønsked med Hjertens Attraa
Udødelighed for den Gode,
Nu hvælver sig aaben den Himmel saa blaa,
Og blid over Støvet af Frode!

Med Dannemarks Krone fik Skjalden sit Kvad betalt, og for Frodes Eftermæle bortskienkedes hans Rige: et større Stykke, end man skulde troe, lod sig opveie med nogle faa sammenføjede Linier. Det maa man sige, var at faae et slikt Klenodie for Røver-Kiøb, og med et ringe Riim blev her en Brage-Løn forhvervet, som vidt overgik hvad man har hørt om Beviserne endog paa Keiserlig Rundhed; thi selv den forgudede Julius Cæsar lod det være Nok, at lønne sine mange og store Bedrifters Tolk og 300Tunge med Romersk Borger-Ret, men her bortødslede en alt for rundhaandet Almue et heelt Konge-Rige paa en Bonde-Søn. Vel gaaer der Ord af Scipios Gavmildhed, men den kan dog ei heller taale nogen Sammenligning med de Danskes, thi det var jo kun med det røde Guld han stræbde at opveie Jern-Fliden, hvormed hans Levnet og Idrætter vare beskrevne, men her saae man en ringe, ulærd Mand for et Par Riim at begaves med Spiret!!

Indholden.

Første Bog.

Dan og Angel	13
Humble og Lotter	14
Skjold og Gram	15
Guttorm og Hadding	28

Anden Bog.

Frode den Første	65
Halvdan, Ro og Skate	93
Ro og Helge	94
Rolv Krage	97

Tredje Bog.

Balder, Høther og Bue	137
Rorik, Horvendel og Fenge	158

Fjerde Bog.

Amlet og Viglet	179
Vermund og Uffe	193
Dan Mykillati	211
Huglet	211
Frode Bravkarl	211
Dan Goddrenge	213
Fridlev hin Raske	213

Femte Bog.

Frode Fredegod	217
----------------	-----

302

Rettelser.

Side 26 Linie 9 Finland eller Fyen for: Fyen

- 28 - 15 Finlænderne eller Fyenboerne for: Fyenboerne
- 71 - 5 Rutenske for: russiske
- - 13 Rutenerne for: Russerne
- - 23 Rutenerne for: Russerne
- 72 - 8 Paltisk for: Pultisk
- 84 - 4 Rutenernes Land for: Rusland
- 179 - 8 noget Tegn for: noget
- 180 - 6 paa Thinge for: Thinge

End bemærkes, at 126-128 findes Snitter som navnet paa Bjarkes Sværd, uagtet der i Latinen staaer: Snyrtir, og at S. 43 er, som Navn paa Asmunds Søn, sat Harek istedenfor Latinens Henricus og det plattyske Udtogs Erik.

Naar alle Folke-Sagnene ere trykte, kommer Registeret, og i Dannevirke skal jeg staae til Regnskab, saavel for det Par smaae Ændringer i Texten, jeg har agtet nødvendige, som for hvad Andet Kyndige vil spørge om, eller anke paa.